

PONTIFICIUM INSTITUTUM ORIENTALE
FACULTAS SCIENTIARUM ECCLESIASTICARUM ORIENTALIUM
SECTIO LITURGICA

L'EUCOLOGIO MANOSCRITTO Γ.β. IV (X sec.)
DELLA BIBLIOTECA DI GROTTAFERRATA

EDIZIONE

Stefano Parenti

Excerpta ex Dissertatione ad Doctoratum

23/
14187

Romae 1994

PONTIFICIUM INSTITUTUM ORIENTALE
FACULTAS SCIENTIARUM ECCLESIASTICARUM ORIENTALIUM
SECTIO LITURGICA

L'EUCOLOGIO MANOSCRITTO Γ.β. IV (X sec.)
DELLA BIBLIOTECA DI GROTTAFERRATA

EDIZIONE

Stefano Parenti

Excerpta ex Dissertatione ad Doctoratum

Romae 1994

23/14187

PONTIFICIUM INSTITUTUM ORIENTALE
FACULTAS SCIENTIARUM ET LITTERARUM ORIENTALIS
Vidimus et approbamus
ad Normam Statutorum Pontificii Instituti Orientalis

Romae, 4-12-1993

Prof. Ugo Zanetti, SJ
Prof. Robert F. Taft, SJ

Se ne permette la stampa

+ Archimandrita Paolo III Giannini
Egumeno ed Esarca

Monastero Esarchico di Grottaferrata, 9 marzo 1994

102 170 738

Universitätsbibliothek
Eichstätt

01/T

Sigle ed abbreviature
Introduzione

I. L'EUCOLOGION

1. Per un...
2. Alla ri...
 - a) eucol...
3. Eucolo...
 - a) dop...
 - b) dup...
 - c) sost...
 - d) una...

II. L'EUCOLOGION

1. Il Grot...
nella...
2. Datazion...
 - a) critic...
 - b) storia...
 - c) conte...
3. Libri lit...
4. Informa...
5. Contenu...
6. Descrizi...
 - A. Eucol...
 - B. Eucol...
 - C. Eucol...
7. Tavole r...

INDICE DELLA TESI

Sigle ed abbreviazioni	6
Introduzione	24
 I. L'EUCOLOGIO BIZANTINO	
1. Per una definizione di εὐχολόγιον	28
2. Alla ricerca di una metodologia	29
a) eucologi e rotoli	31
3. Eucologio "antico" ed eucologio "nuovo"	35
a) doppia recensione	36
b) duplicazione eucologica	42
c) sostituzione eucologica	44
d) una prima conclusione	46
 II. L'EUCOLOGIO GROTTAFERRATA Γ.β. IV	
1. Il <i>Grottaferrata</i> Γ.β. IV e la sua utilizzazione nella scienza liturgica	47
2. Datazione e provenienza	48
a) critica interna	49
b) storia del manoscritto	50
c) contestualizzazione storica	54
3. Libri liturgici della "scuola niliana"	58
4. Informazione codicologiche e paleografiche.	60
5. Contenuto dell'eucologio	65
6. Descrizione delle fonti impiegate	68
A. Eucologi dell' Italia meridionale	68
B. Eucologi bizantino-palestinesi	74
C. Eucologi di tradizione costantinopolitana	78
7. Tavole riasuntive	82

III. COMMENTO LITURGICO

1. Didascalia di Basilio	109
2. Ordine dei formulari eucaristici	110
a) letteratura ecclesiastica e canonica	111
b) testimonianze eucologiche	114
c) risultati redazionali	120
3. Liturgia di Basilio	122
4. Liturgia di Crisostomo	124
5. Preghiere dell'Ambone I	128
6. Liturgia dei Doni Presantificati	129
7. Preghiere dell'Ambone II	131
8. Confessione	132
9. Liturgia delle Ore	136
a) Vespri	137
b) Mattutino	140
10. Preghiere per varie occasioni e necessità I	142
11. Haghiastos della Teofania	144
12. Catecumenato / Iniziazione cristiana	148
a) primo catecumenato	148
b) secondo catecumenato	149
c) apotaxis - syntaxis	149
d) sacramenti dell'Iniziazione	150
e) riti post-battesimali	150
13. Gonyklisia di Pentecoste	151
14. Preghiere per varie occasioni e necessità II	155
15. Purificazione di un contenitore alimentare inquinato	156
16. Preghiere penitenziali	157
17. Preghiere per varie occasioni e necessità III	157
18. Diataxis di Metodio	158
19. Preghiere per i pasti	159
20. Preghiere per la Liturgia stazionale	159
21. Preghiere per varie occasioni e necessità IV	160
22. Fondazione di una casa e di una chiesa	161
23. Tonsure e professione monastica	162
24. Preghiere per varie occasioni e necessità V.	163
25. Preghiere di devozione privata	163
26. Preghiere per i defunti	164
27. Preghiere per necessità spirituali	165
28. Fratellanza adottiva	165
29. Unzione e preghiere per i malati	165
a) diakonika	167
b) preghiere	168
c) unzioni	168
30. Esorcismi	170
31. Modello e criteri redazionali	171

32. Tavola
33. Osserva

CONCLUSIONI

EDIZIONE DE

INDICI

I. Indice euc

II. Indice in

III. Indice d

109
110
111
114
120
122
124
128
129
131
132
136
137
140
142
144
148
148
149
149
150
150
151
155
inquinato 156
157
157
158
159
159
160
161
162
163
163
164
165
165
165
167
168
168
170
171

32. Tavola riassuntiva	173
33. Osservazioni ortografiche e linguistiche	182
CONCLUSIONI	185
EDIZIONE DEL TESTO	189
INDICI	
I. Indice eucologico	402
II. Indice innografico	412
III. Indice dei manoscritti citati	413

SIGLE ED ABBREVIAZIONI

AASS = Acta Sanctorum.

Abbazia di S. Nilo nel Medioevo = AA.VV., *Fatti, patrimoni e uomini intorno all'Abbazia di S. Nilo nel Medioevo* (Atti del I Colloquio internazionale), Grottaferrata, 1987 (= BBGG 41 [1987]).

ABI = Ἀνάλεκτα Βλατάδων.

AE = L' Altra Europa.

AGATI, *Interessi culturali* = M. L. AGATI, *Gli interessi culturali di S. Nilo e della sua scuola*, in AA.VV. *Atti del Congresso Internazionale su S. Nilo di Rossano. 28 settembre - 1° ottobre 1986*, Rossano-Grottaferrata 1989, 217-232.

ALAND = K. ALAND, *Kurzgefasste Liste der griechischen Handschriften des Neuen Testaments* (Arbeiten zur Neutestamentlichen Textforschung, 1), Berlin 1963.

ALM.VRA = A. I. ALMAZOV, *Врачевальныя молитвы*, in *Летопись историко-филологического общества при Императорском Новороссийском Университете*, 8 (1900), 367-514.

ALM.PR1-3 = ID., *Тайная исповедь в Православной Восточной Церкви*, III: *Приложения к первому тому. Приложения ко второму тому*, Odessa, 1894.

AMF = Amfilochij (Archimandrita), *Палеографическое описание греческих рукописей XIII и XIV в. определенных лет. Т. III*, Mosca, 1880.

ANA = A. PAPADOPOULOS-KERAMEUS, *Ἀνάλεκτα Ἱεροσολυμιτικῆς σταχυολογίας*, II, St. Peterburg, 1884.

AOC = Archives de l' Orient Chrétien.

ARC = Νέον Ἀνθολόγιον πληρέστατόν τε καὶ ἀκριβέστατον, Roma, 1598.

ARR.ABL = M. ARRANZ, *Les Sacrements de l' ancien Euchologe constantinopolitain* (9). IVe partie: L' "Illumination" de la nuit de Pâques. Chapitre VI: Ablution et Tonsure des néophytes, OCP 55 (1989), 33-62.

ARR.AEE = ID., *Les Sacrements ...* (3). IIeme partie: Admission dans l'Eglise des enfants des familles chrétiennes «Premier catécuménat», OCP 49 (1983), 284-302.

ARR.DIA = ID., *La Diataxis du Patriarche Méthode pour la réconciliation des Apostats. Les sacrements de la restauration de l'ancien Euchologe constantinopolitain*, II-1, OCP 56 (1990), 238-333.

ARR.GON = ID., *Les prière de la Gonyklisia ou de la Génuflexion du jour de la Pentecôte dans l'ancien Euchologe byzantin*, OCP 48 (1982), 92-123.

ARR.IL1 = ID., *Les nuit de Pâques*, C

ARR.IL2 = ID., *Les nuit de Pâques*. C

ARR.PP1 = ID., *Les Sacrements a constantinopolitain*

ARR.PP2 = ID., *Les Sacrements a constantinopolitain*

ARR.PRE = ID., *La tin*, OCP 47 (1981)

ARR.REN = ID., *Les (conclusion). Cha* OCP 50 (1984), 37

ARR.ROY = ID., *C Sacrements de l III-1*, OCP 56 (19

ARR.VES = ID., *La* (1971), 85-124.

ARRANZ, *Euchologe Christianity amo Methodius. Act Centenary of the 231*, Roma, 1988.

ARRANZ, *Formulai byzantine. Les J constantinopolitain*

ARRANZ, *Circonsta Concile de Ferra Council of Ferra Theologicae Lovan*

ARRANZ, *Prières matines byzanti manuscrits*, OCP

ARRANZ, *Sources = politain* (1). Etude

BALDANZA, *Rito dell'Eucologio Sin nella δόξα καὶ 1 289-315.*

BATIFFOL = P. BAT Vaticanane, Paris, 1

ARR.IL1 = ID., *Les Sacrements...* (6). IVème partie: L' "Illumination" de la nuit de Pâques, OCP 51 (1985), 60-86.

ARR.IL2 = ID., *Les Sacrements...* (8). IVème partie: L' "Illumination" de la nuit de Pâques. Chapitres II-V, OCP 53 (1987), 59-106.

ARR.PP1 = ID., *Les prières pénitentielles de la tradition byzantine, Les Sacrements de la restauration de l'ancien Euchologe constantinopolitain II-2 (1ère partie)*, OCP 57 (1991), 87-141.

ARR.PP2 = ID., *Les prières pénitentielles de la tradition byzantine, Les Sacrements de la restauration de l'ancien Euchologe constantinopolitain II-2 (2e partie)*, OCP 57 (1991), 309-329.

ARR.PRE = ID., *La Liturgie des Présanctifiés de l'ancien Euchologe byzantin*, OCP 47 (1981), 332-388.

ARR.REN = ID., *Les Sacrements ...* (5). IIIème partie: Préparation au Baptême (conclusion). Chapitre II: Renonciation à Satan et Adhésion au Christ, OCP 50 (1984), 372-397.

ARR.ROY = ID., *Couronnement royal et autres promotions de cour. Les Sacrements de l' Institution de l'ancien Euchologe constantinopolitain III-1*, OCP 56 (1990), 83-133.

ARR.VES = ID., *Les prières sacerdotales des vêpres byzantines*, OCP 37 (1971), 85-124.

ARRANZ, *Euchologe slave* = ID., *La Liturgie de l'Euchologe slave du Sinai*, in *Christianity among the Slavs: The Heritage of Saints Cyril and Methodius. Acts of the International Congress held on the Eleventh Centenary of the Death of St. Methodius, Rome, October 8-11, 1985* (OCA 231), Roma, 1988.

ARRANZ, *Formulaires* = ID., *Les formulaires de confession dans la tradition byzantine. Les Sacrements de la restauration de l'ancien Euchologe constantinopolitain II-3 (1e partie)*, OCP 58 (1992), 423-459.

ARRANZ, *Circonstances* = ID., *Circostances et conséquences liturgiques du Concile de Ferrare-Florence*, in G. ALBERIGO (ed.), *Christian Unity. The Council of Ferrara-Florence 1438/39 - 1989* (= *Bibliotheca Ephemerides Theologicae Lovanensis* XCVII), Leuven, 1991, 407-427.

ARRANZ, *Prières des Matines I-II* = ID., *Les prières presbytérales des matines byzantines*, OCP 37 (1971) (I), 406-436; 2de Partie; *Les manuscrits*, OCP 38 (1972), 64-115 (II).

ARRANZ, *Sources* = ID., *Les Sacrements de l' ancien Euchologe constantinopolitain (1). Etude préliminaire des sources*, OCP 48 (1982), 284-335.

BALDANZA, *Rito matrimoniale* = G. BALDANZA, *Il rito matrimoniale dell'Eucologio Sinaitico Greco 958 ed il significato della coronazione nella δόξα καὶ τιμή. Proposte per una ricerca teologica*, EL 95 (1981), 289-315.

BATIFFOL = P. BATIFFOL, *L'Abbaye de Rossano. Contribution a l'histoire de la Vaticane*, Paris, 1891.

- BBGG = Bollettino della Badia Greca di Grottaferrata, nuova serie.
- BEI = R. ENGDHAL, *Beiträge zur Kenntnis der byzantinischen Liturgie*, Berlin, 1908.
- BEL = Bibliotheca Ephemerides Liturgicae.
- BIHBR = Bulletin de l'Institut Historique Belge de Rome.
- BLASS-DEBRUNNER = F. BLASS-A. DEBRUNNER, *A Greek Grammar of the New Testament*, Chicago-London, 1973.
- BOR = N. BORGIA, *Ἡμερολόγιον "diurno" delle Chiese di rito bizantino* (= OCh 56) 16/I, 151-254, Roma, 1929.
- BRU = V. BRUNI, *I funerali di un sacerdote nel rito bizantino secondo gli eucologi manoscritti di lingua greca* (= Pubblicazioni dello Studium Biblicum Franciscanum, Collectio Minor 14), Gerusalemme 1972.
- BUONOCORE I-II = M. BUONOCORE, *Bibliografia dei fondi manoscritti della Biblioteca Vaticana (1968-1980)*, I-II, (= ST 318-319), Città del Vaticano, 1986.
- CANART, *Codices Vaticani* = P. CANART, *Bibliothecae Apostolicae Vaticanae Codices manu scripti ... Codices Vaticani graeci: codices 1745-1962*, Città del Vaticano, 1970.
- CANART, *Codici bizantini* = ID., *Codici bizantini di origine provinciale alla Biblioteca Vaticana. Catalogo della mostra*, Città del Vaticano, 1988.
- CANART-PERI = P. CANART-V. PERI, *Sussidi bibliografici per i manoscritti greci della Biblioteca Vaticana* (= ST 261), Città del Vaticano, 1970.
- CAVALLO, *Exultet* = G. CAVALLO, *Rotoli di Exultet dell'Italia meridionale*, Bari, 1973.
- CAVALLO *Rotoli liturgici* = ID., *La genesi dei rotoli liturgici beneventani alla luce del fenomeno storico-librario in Occidente ed Oriente*, in *Miscellanea in onore di Giorgio Concetti*, Torino 1973, 221-225.
- CERESA = M. CERESA, *Bibliografia dei fondi manoscritti della Biblioteca Vaticana (1981-1985)* (= ST 342), Città del Vaticano, 1991.
- CFDS = Concilium Florentinum Documenta et Scriptorum.
- COD = H. W. CODRINGTON, *The Liturgy of Saint Peter*. With a Preface and Introduction by P. DE MEESTER (= *Liturgiegeschichtliche Quellen und Forschungen*, Heft), Münster/Westf., 1936.
- CON = F. C. CONYBEARE, *Rituale Armenorum, being the administration of the Sacraments and the Breviary Rites of the Armenian Church together with the Greek Rites of Baptism and Epiphany edited from the Oldest Mss.*, Oxford 1905.
- COS = *Breve raccolto delle Costituzioni monastiche di Santo Basilio Magno*, molto utile a tutti quelli che hanno eletto di fare vita monastica, Roma, 1578.

- CRISCI = E. CRISCI, *grafico*, I, (Città del Vaticano).
- CROCE = G. M. CROCE, *l'Oriente, Ca* (1923) con a Città del Vaticano.
- CRY = *Λειτουργία πανσέπτου Ἱταλογραϊκού*, Roma, 1683.
- CSCO = Corpus.
- DALY, *Rotuli* = GRBS 14 (1972).
- DARROUZES, *Re* *Eglise byzantine*.
- DEL = A. DELAT, *l'histoire des lettres de l'Unité*.
- DE MEESTER, *Or* *du text grec de* 245-358.
- DE MEESTER, *Re* *bizantino alla l* *dell'Arte e de* *Bizantino*, Roma.
- DENZINGER = H. *Armenorum in* 1864.
- DEVREESSE, *Man* *l'Italie méridionale* del Vaticano, 1991.
- DHGE = Dictionnaire.
- DMITR = A. DMITRI, *библиотеках прав*.
- DMITR-B = ID., *Богослужения седмичного и годового* 1884.
- DOP = Dumbarton Oaks.
- D'ORIA, *Cultura gr* *ambito longobardo*.
- MOTTOLA (a cura di).

nuova serie.

zantinischen Liturgie,

ek Grammar of the New

rito bizantino (= OCh

bizantino secondo gli
azioni dello Studium
emme 1972.

fondi manoscritti della
(9), Città del Vaticano,

Apostoloe Vaticanae
ices 1745-1962, Città

igine provinciale alla
Vaticano, 1988.

fici per i manoscritti
Vaticano, 1970.

ell'Italia meridionale,

liturgici beneventani
ente ed Oriente, in
221-225.

ritti della Biblioteca
991.

. With a Preface and
thliche Quellen und

administration of the
an Church together
d from the Oldest

anto Basilio Magno,
a monastica, Roma,

CRISCI = E. CRISCI, *I palinsesti di Grottaferrata. Studio codicologico e paleografico*, I, (Collana dell'Università di Cassino, 2), Napoli 1990.

CROCE = G. M. CROCE, *La Badia Greca di Grottaferrata e la rivista "Roma e l'Oriente, Cattolicesimo e Ortodossia fra unionismo ed ecumenismo (1799-1923) con appendice di documenti inediti" (= Storia e Attualità 12, 1/2)*, Città del Vaticano, 1990.

CRY = Λειτουργικὸν σὺν Θεῷ ἀγίῳ κατὰ τὴν τάξιν τοῦ Τυπικοῦ τῆς πανσέπτου μονῆς τῆς Κρυπτοφέρρης, καὶ μὴν καὶ ἔθος τῶν Ἱταλογραικῶν μοναζόντων τοῦ μεγάλου πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου, Roma, 1683.

CSCO = Corpus Scriptorum Christianorum Orientalium.

DALY, Rotuli = L. W. DALY, *Rotuli. Liturgical Rolls and Formal Documents*, GRBS 14 (1973), 332-338.

DARROUZES, *Recherches* = J. DARROUZES, *Recherches sur les ΟΦΙΚΙΑ de l'Eglise byzantine* (= Archives de l'Orient Chrétien 11), Paris, 1970.

DEL = A. DELATTE, *Anecdota Atheniensia, I: Textes grecs inédits relatifs à l'histoire des religions* (= Bibliothèque de la Faculté de philosophie et lettres de l'Université de Liège, 36), Liège et Paris, 1927.

DE MEESTER, *Origines* = P. DE MEESTER, *Les origines et les développements du text grec de la liturgie de S. Jean Chrysostome*, in ΧΡΥCOCTOMIKA, 245-358.

DE MEESTER, *Rituale-Benedizionale* = ID., *Liturgia Bizantina. Studi di rito bizantino alla luce della Teologia, del Diritto Ecclesiastico, della Storia, dell'Arte e dell'Archeologia. Libro II. Parte VI. Rituale-Benedizionale Bizantino*, Roma, 1930.

DENZINGER = H. DENZINGER, *Ritus Orientalium, Coptorum, Syrorum et Armenorum in administrandis Sacramentis...*, I-II, Wirceburgi, 1863-1864.

DEVREESSE, *Manuscripts grecs* = R. DEVREESSE, *Les manuscrits grecs de l'Italie méridionale (Histoire, classement, paléographie)* (ST 183), Città del Vaticano, 1955.

DHGE = Dictionnaire d'histoire et de géographie ecclésiastique.

DMITR = A. DMITRIEVSKII, *Описание литургических рукописей хранящихся в библиотеках православного Востока. II, Εὐχολόγια*, Kiev 1901.

DMITR-B = ID., *Богослужение в Русской Церкви в XVI веке, I: Службы круга седмичного и годичного и чинопоследования тайнств ... Приложения*, Kazan, 1884.

DOP = Dumbarton Oaks Papers.

D'ORIA, *Cultura greca* = F. D'ORIA, *Attività scrittoria e cultura greca in ambito longobardo (note e spunti di riflessione)*, in G.VITOLO-F. MOTTOLA (a cura di), *Scrittura e produzione documentaria nel Mezzo-*

giorno longobardo. Atti del Convegno internazionale di studio (Badia di Cava, 3-5 ottobre 1990), Badia di Cava, 1991, 131-167.

DThC = Dictionnaire de Théologie Catholique.

DU CANGE = C. DU CANGE, *Glossarium ad Scriptores Mediæ et Infimæ Græcitatatis*, Lione 1688 (Graz 1958).

DUN = J. DUNCAN, *Coislin 213. Euchologe de la Grande Eglise Roma*, 1983.

EL = Ephemerides Liturgicae.

EOr = Echos d'Orient.

ES1-2 = J. FRCEK, *Euchologium sinaiticum. Texte slave avec sources grecques et traduction française*, I (= PO 24. 5), 605-802; II (= PO 25. 3), 487-617, Paris 1933-1943.

FAB = F. FABBRINI, *Un nuovo documento relativo alla Manumissio in Ecclesia*, Accademia Nazionale dei Lincei. Rendiconti della classe di scienze morali, storiche e filologiche, serie VIII, 16 (1961), 211-222.

FALKENHAUSEN, *Monachesimo* = V. VON FALKENHAUSEN, *Il monachesimo greco in Sicilia*, in *La Sicilia rupestre nel contesto delle civiltà mediterranee* (Atti del sesto Convegno di studio sulla civiltà rupestre medioevale nel Mezzogiorno d'Italia, Galatina 1986, 159-174).

FIL = G. FILIAS, *Les prières pour les malades et sur l' Huile de l'onction dans l'Euchologe Barberini grec 336 (Codex Vaticanus Barberinianus Græcus 336)*. (Tesi inedita di dottorato, Sorbonne- Paris), Paris 1987.

FIL.EUX = ID., 'Η 'Ακολουθία τοῦ εὐχελαίου στὸ BAPBEPINO Εὐχολόγιο 336 [Codex Vatic. Barb. gr. 336] καὶ τὸ εὐχολόγιο τοῦ J. Goar, *The 62* (1991), 560-568.

FOL = H. FOLLIERI, *Codices græci Bibliothecæ Vaticanæ selecti, temporumque ordine digesti, commentariis et transcriptionibus instructi* (= *Exempla scripturaram* 4), Città del Vaticano 1969.

FOLLIERI, *Ciriaco* = EAD., *Ciriaco ὁ μελαῖος*, in *Zetesis*. Door Collega's en Vrienden aangeboden aan Prof. Dr. Emile de Strijcker naar aanleiding van zijn vijftenzestigste verjaardag, Antwerpen/Utrecht 1973, 502-528.

FOLLIERI, *Codici cassinesi* = EAD., *Due codici greci già cassinesi oggi alla Biblioteca Vaticana: gli Ottob. gr. 250 e 251*, in *Palaeographica Diplomatica et Archivistica. Studi in onore di Giulio Battelli*. A cura della Scuola Speciale per archivisti e bibliotecari dell'Università di Roma, I, Roma 1979, 160-221.

FON.MNI = I. M. PHOUNTOULES, *'Ακολουθία τοῦ μνημοσύνου* (= KL 20), Thessalonikê, 1979.

FON.PRO = ID., *Λειτουργία τῶν Προηγιασμένων Δώρων* (= KL 8), Thessalonikê, 1971.

FON.SIS = ID., *'Ακολουθία εἰς φόβον σειμοῦ*, (= KL 14), Thessalonikê, 1978.

FOR = C. GIAN
tratti da e
medioevale 1

FOTI, *Codici*
Salvatore. Co

FUNK I-II = F.
Paderborn, 1

GEO = K. GEO
Ἑλληνικοῦς
μονῆς τῆς
(Maggio-Agos

GIANNELLI = C
scripti ... Co
1950.

GIM = Государст

GOAR = J. GOAR
ordines Divi
benedictionum
tempori cong
expurgata et

GPB = Государст

GRBS = Greek, H

GROEN = B. J. C
het oliesel in
Kampen-Wein

HAB = I. HABER
1693.

HANSSENS, *Inst*
ritibus orienta

HC1 = Ὁρολόγιο
καὶ Τυπικὸν

HESTER, *Spiritu*
Italo-Greeks (

HIR = Ἱερατικὸν
Ὅρθρον, τὰ
Χρισσοτόμου,
μετὰ τῶν συ

HØEG-ZUNTZ = C
Byzantinae, ser

ale di studio (Badia di
7.

Mediæ et Infimæ Græci-

Eglise Roma, 1983.

slave avec sources
5-802; II (= PO 25. 3),

alla Manumissio in
conti della classe di
(1961), 211-222.

AUSEN, *Il monachesimo
ontesto delle civiltà
sulla civiltà rupestre*
159-174.

*Huile de l'onction dans
Barberinianus Græcus*
tris 1987.

στο ΒΑΡΒΕΡΙΝΟ
δ' εὐχολόγιο τοῦ J.

næ selecti, temporum-
s instructi (= Exem-

esis. Door Collega's en
ijcker naar aanleiding
echt 1973, 502-528.

già cassinesi oggi alla
aeographica Diploma-
i. A cura della Scuola
à di Roma, I, Roma

ημοσύνου (= KL 20),

v Δώρων (= KL 8),

KL 14), Thessalonikê,

FOR = C. GIANNELLI, *Alcuni formulari relativi alla "Manumissio in Ecclesia"
tratti da eucologi italo-greci e slavi*, Rivista di cultura classica e
medioevale 1 (1950), 127-147.

FOTI, *Codici Basiliani* = M. B. FOTI, *I Codici Basiliani del Fondo del SS.
Salvatore. Catalogo della mostra*, Messina, 1979.

FUNK I-II = F. X. FUNK, *Didascalia et Constitutiones Apostolorum*, I-II,
Paderborn, 1905.

GEO = K. GEORGIOU, *Ἡ Ἀκολουθία τῶν ἐγκαινίων τοῦ κατὰ τοὺς
Ἑλληνικοὺς κώδικες τοῦ 11. αἰῶνα Γ.β. I 249 καὶ Γ.β. II 319 τῆς
μονῆς τῆς Κρυπτοφέρρης-Ρώμης*, Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς 701
(Maggio-Agosto 1984), 166-180.

GIANNELLI = C. GIANNELLI, *Bibliothecæ Apostolicæ Vaticanæ codices manu
scripti ... Codices Vaticani Græci. Codices 1485-1683*, Città del Vaticano,
1950.

GIM = Государственный Исторический Музей, Mosca (Santo Sinodo).

GOAR = J. GOAR, *Εὐχολόγιον sive Rituale Græcorum complectens ritus et
ordines Divinæ Liturgiæ, officiorum, sacramentorum, consecrationum,
benedictionum, funerum, orationum etc. cuilibet personæ statui vel
tempori congruos, juxta usum Orientalis Ecclesiæ ... editio secunda
expurgata et accuratior*, Venezia 1730 (Graz 1960).

GPB = Государственная Публичная Библиотека, San Pietroburgo.

GRBS = Greek, Roman and Byzantine Studies.

GROEN = B. J. GROEN, *Ter Genezing van Ziel en Liccchaam. De viering van
het oliesel in de Grieks-Orthodoxe Kerk* (Theologie & Empirie, 10),
Kampen-Weinheim, 1990.

HAB = I. HABERT, *ΑΡΧΙΕΡΑΤΙΚΟΝ. Liber Pontificalis Ecclesiæ Græcæ*, Paris
1693.

HANSSENS, *Institutiones* II-III = I.-M. HANSSENS, *Institutiones liturgicæ de
ritibus orientalibus*, II-III, Roma, 1930-1932.

HC1 = *Ωρολόγιον σὺν Θεῷ κατὰ τὴν ἔκταλαι τάξιν οὐ μὴν ἀλλὰ
καὶ Τυπικὸν τοῦ τῆς Κρυπτοφέρρης μοναστηρίου*, Roma 1677.

HESTER, *Spirituality* = D. P. HESTER, *Monasticism and Spirituality of the
Italo-Greeks* (AB 55), Thessalonikê 1992

HIR = *Ἱερατικὸν περιέχον τὰς Ἀκολουθίας τοῦ Ἑσπερινοῦ καὶ τοῦ
Ὁρθρου, τὰς θείας καὶ ἱερὰς Λειτουργίας Ἰωάννου τοῦ
Χρισοστόμου, Βασιλείου τοῦ Μεγάλου καὶ τῶν Προηγιασμένων,
μετὰ τῶν συνήθων προσθηκῶν*, Roma, 1950.

HØEG-ZUNTZ = C. HØEG-G. ZUNTZ, *Prophetologium* (= Monumenta Musicae
Byzantinae, series 1, Lectionaria 1), Kopenhagen 1939-1970.

- HOR = Ὡρολόγιον περιέχον τὴν ἡμερονύκτιον ἀκολουθίαν μετὰ τῶν συνήθων προσθήκων, Roma 1937².
- IHEG = H. FOLLIERI, *Initia Hymnorum Ecclesiae Graecae*, I-V (= ST 211-215) Città del Vaticano, 1960-1968.
- IMAGES = S. J. VOICU - S. D'ALISERA, I.M.A.G.E.S. *Index in manuscritorum graecorum edita specimina*, Roma, 1981.
- JAC.EIS = A. JACOB, *Zum Eisodosgebet der byzantinischen Chrysostomus-Liturgie des Vat. Barb. gr. 336*, OKS 15 (1966), 35-38.
- JAC.FRA = ID., *Fragments liturgiques de Terre d' Otrante*, BIHBR 45 (1973) 345-376.
- JAC.KAM = ID., *Le rite du καμπανισμός dans les euchologes italo-grecs*, in *Mélanges liturgiques offerts au R.P. Dom Bernard Botte O.S.B.*, Louvain 1972, 223-244.
- JAC.MES = ID., *Un euchologe du Saint-Sauveur "in Lingua Phari" de Messine*. *Le Bodleianus Auct. E.5.13*, BIHBR 50 (1980), 283-364.
- JAC.NPA = ID., *Nouveaux documents italo-grecs pour servir à l'histoire du texte des prières de l'ambon*, BIHBR 38 (1967), 109-144.
- JAC.PAB = ID., *Les prières de l'ambon du Barber. gr. 336 et du Vat. gr. 1833*, BIHBR 37 (1966), 17-51.
- JAC.PAL = ID., *Les prières de l'ambon du Leningr. gr. 226*, BIHBR 42 (1972), 109-139.
- JAC.POR = ID., *L' euchologe de Porphyre Uspenski. Cod. Leningr. gr. 226 (Xe siècle)*, Mus 68 (1965), 173-214.
- JAC.ROU = ID., *Le plus ancien rouleau liturgique italo-grec*, *Helikon* 29-30 (1989-1990), 321-334.
- JAC.SKE = ID., *Une prière du skeuophylakion de la Liturgie de saint Jacques et ses parallèles byzantins*, BIHBR 37 (1966), 53-80.
- JAC.VER = ID., *Une version géorgienne inédite de la Liturgie de saint Jean Chrysostome*, Mus 77 (1964), 65-119.
- JACOB, *Deux formules* = ID., *Deux formules d'immixton syro-palestiniennes et leur utilisation dans le rite byzantin de l'Italie méridionale*, *VeChr* 13 (1976), 29-64.
- JACOB, *Evoluzione* = ID., *L' evoluzione dei libri liturgici bizantini in Calabria e in Sicilia dall' VIII al XVI secolo, con particolare riguardo ai riti eucaristici*, in *Calabria bizantina. Vita religiosa e strutture amministrative* (Atti del primo e secondo incontro di studi bizantini), Reggio Calabria 1974, 47-69.
- JACOB, *Fonds Barberini* = ID., *Les euchologes du fonds Barberini grec de la Bibliothèque Vaticane*, *Didaskalia* 4 (1974), 131-222.

- JACOB, *Ktista tōn l'euchologe Barl*
- JACOB, *La date = (Messanensis gr.*
- JACOB, *Observatio Grottaferrata. A 65-98.*
- JACOB, *Sainte-Mari ses sources. AA. Rossano (28. Set*
- JACOB, *Tradition = Chrysostome (VI II (= Lex Orandi*
- JANERAS, *Ordo a Quaresima conse Orans 5 (1988), 7*
- JANERAS, *Vendred gique byzantine. 3 Roma, 1988.*
- JANNARIS = A. N. *Attic Dialect, Lon*
- JLw = *Jahrbuch für*
- JOB = *Jahrbuch der*
- KL = *Κείμενα Λειτουργ*
- KOS = S. J. KOSTER *Staatsbibliothek Le*
- KRA = N. F. KRASNO *Ватиканской Библи*
- KRASNOSEL'CEV, M. *Литургии св. Иоан*
- LAKE = K. and S. I. *(Monumenta Palae*
- LAURIOTES = Chr. LA *ἱεράς μονῆς Με*
- LEROY, *Quelques sy manuscrits grecs, i 291-312.*
- LEROY, *Types de r (Institut de Recher*

ουλίαν μετὰ τῶν

, I-V (= ST 211-215)

lex in manuscriptorum

ischen Chrysostomus-

nte, BIHBR 45 (1973)

ologes italo-grecs, in
otte O.S.B., Louvain

n Lingua Phari" de
283-364.

servir à l'histoire du
44.

6 et du Vat. gr. 1833,

6, BIHBR 42 (1972),

Leningr. gr. 226 (Xe

-grec, Helikon 29-30

rgie de saint Jacques

iturgie de saint Jean

syro-palestiniennes
éridionale, VeChr 13

turgici bizantini in
articulare riguardo ai
ligiosa e strutture
di studi bizantini),

Barberini grec de la

JACOB, *Ktista tôn hydatôn* = ID., *Note sur la prière KTIETA TΩN ΥΔΑΤΩΝ de l'euchologe Barberini*, Byz 56 (1986) 139-147.

JACOB, *La date* = ID., *La date, la patrie et le modèle d'un rouleau italo-grec (Messanensis gr. 177)*, Helikon 22-27 (1982-1987), 109-125.

JACOB, *Observations* = ID., *Quelques observations sur l'euchologe Γ.β. VII de Grottaferrata. A propos d'une édition récente*, BIHBR 53-54 (1983-1984), 65-98.

JACOB, *Sainte-Marie du Patir* = ID., *L' euchologe de Sancte-Marie du Patir et ses sources*, AA. VV., *Atti del Congresso internazionale su S. Nilo di Rossano* (28. Sett. - 1. Ott. 1986), Rossano-Grottaferrata 1989, 75-118.

JACOB, *Tradition* = ID., *La tradition manuscrite de la Liturgie de saint Jean Chrysostome (VIIIe - XIIe siècle)*, in *Eucharisties d' Orient et d' Occident*, II (= Lex Orandi 47) Paris 1970, 109-138.

JANERAS, *Ordo agiopolita* = S. JANERAS, *L' antico «Ordo» agiopolita di Quaresima conservato nelle preghiere italo-greche del ambone*, Ecclesia Orans 5 (1988), 77-87.

JANERAS, *Vendredi-saint* = ID., *Le Vendredi-saint dans la tradition liturgique byzantine. Structure et histoire de ses offices* (= ALit 13, StAns 99), Roma, 1988.

JANNARIS = A. N. JANNARIS, *An Historical Greek Grammar chiefly of the Attic Dialect*, London, 1897.

JLw = Jahrbuch für Liturgiewissenschaft.

JOB = Jahrbuch der Österreichischen Byzantinistik.

KL = Κείμενα Λειτουργικῆς, Thessaloniki.

KOS = S. J. KOSTER, *Das Euchologion Sevastianov 474 (X./XI. Jhdt.) der Staatsbibliothek Lenin in Moskau*, (Tesi inedita PIO n° 353), Roma, 1991.

KRA = N. F. KRASNOSEL'CEV, *Сведения о некоторых литургических рукописях Ватиканской Библиотеки*, Kazan, 1885.

KRASNOSEL'CEV, *Materialy* = ID., *Материалы для Истории Чинопоследования Литургии св. Иоанна Златоустаго*, Kazan, 1889.

LAKE = K. and S. LAKE, *Dated Greek Manuscripts to the Year 1200, I-X* (Monumenta Palaeographica Vetera, ser. I), Boston, 1934-1939.

LAURIOTES = Chr. LAURIOTES, *Κατάλογος λειτουργικῶν εἰληταρίων τῆς ἱερᾶς μονῆς Μεγίστης Λαύρας*, Μακεδονικά 4 (1955-1960), 391-402.

LEROY, *Quelques systèmes* = J. LEROY, *Quelques systèmes de réglure des manuscrits grecs*, in AA.VV., *Studia Codicologica* (= TU 124), Berlin 1977, 291-312.

LEROY, *Types de réglure* = ID., *Les types de réglure des manuscrits grecs* (Institut de Recherche et d' Histoire des Textes), Paris, 1976.

- LEW = F. E. BRIGHTMAN, *Liturgies Eastern and Western, I: Eastern Liturgies*, Oxford, 1896.
- LQF = Liturgische Quellen und Forschungen.
- LUCÀ, *Attività* = S. LUCÀ, *Attività scrittoria e culturale a Rossano: da S. Nilo a S. Bartolomeo da Simeri (secoli X-XIII)*, in AA.VV. *Atti del Congresso Internazionale su S. Nilo di Rossano. 28 settembre - 1° ottobre 1986*, Rossano-Grottaferrata, 1989, 25-73.
- LUCÀ, *Catalogo* = ID., *Manoscritti 'Rossanesi' conservati a Grottaferrata: Mostra in occasione del Congresso internazionale su S. Nilo di Rossano (Rossano 28. Sett. - 1. Ott. 1986)*, Grottaferrata, 1986.
- LUCÀ, *Patir* = ID., *Rossano, il Patir e lo stile rossanese. Note per uno studio codicologico-paleografico e storico - culturale*, RSBN 22-23 (1985-1986), 93-170.
- LUCA', *Scuola niliana* = ID., *Scritture e libri della «scuola niliana»*, in G. CAVALLO - G. DE GREGORIO - M. MANIACI (a cura di), *Scritture, libri e testi nelle aree provinciali di Bisanzio. Atti del seminario di Erice (18-25 settembre 1988)*, Spoleto 1991, 319-387.
- MAJ = J. MAJ, *Coislin 213. Eucologio della grande Chiesa. Manoscritto della Biblioteca Nazionale di Parigi [Fol. 101-211] (Tesi inedita PIO n° 340)* (citata secondo la numerazione interna dei singoli elementi), Roma, 1990.
- MAN = M. MANDALÀ, *La Protesi della liturgia nel rito bizantino-greco*, Grottaferrata, 1935.
- MANCINI = A. MANCINI, *Codices Graeci monasterii Messanensis S. Salvatoris* (Atti della R. Accademia Peloritana, XXII,2), Messina, 1907.
- MATEOS = J. MATEOS, *Le Typikon de la Grande Église. Ms. Sainte-Croix N° 40., 1-2 (= OCA 165-166)*, Roma 1962-1963.
- MATEOS, *Célébration* = ID., *La célébration de la Parole dans la Liturgie byzantine. Etude historique* (OCA 191), Roma, 1971.
- MATEOS, *Hôrologion* = ID., *Un Horologion de Saint-Sabas. Le codex sinaïtique grec 863 (IXe siècle), Mélanges Eugène Tisserant*, III (= ST 233), Città del Vaticano 1964, 47-76.
- MAZZOTTA, A., *Monaci e libri nel Salento medievale*, Lecce, 1989.
- MER = B. Ch. MERCIER, *La Liturgie de saint Jacques. Edition critique du texte grec avec traduction latine (= PO 26.2, 115-256)*, Paris, 1946.
- MERC = G. MERCATI, *Una preghiera antichissima degli eucologi medievali. Alcuni scritti e brevi saggi di studi sulla Volgata pubblicati in occasione del cinquantenario monastico di Sua Eminenza il Cardinale Gasquet*, Roma 1917, 69-75, [=ID., *Opere Minori*, IV (= ST 79), Città del Vaticano 1939, 7-15; qui sarà citata quest'ultima opera].
- MERCATI, *Storia dei manoscritti* = ID., *Per la storia dei manoscritti greci di Genova, di varie badie basiliane d'Italia e di Patmo* (ST 86), Città del Vaticano, 1935.

- MGH = Monumenta Germaniae Historica.
- MIN.I-III = T. MINER, *BBGG 2* (1948), 194; III: *BBGG 4*.
- MOR.ORD = J. MORON.
- MOR.PEN = ID., *sacramenti p... numerazione de... enarratio*.
- MORA-P = D. N. MORON, *lonikè*, 1955.
- MUR = S. MURETOV, *Sergiev Posad*.
- Mus = Le Muséon.
- OC = Oriens Christianus.
- OCA = Orientalia Occidentalia.
- OCh = Orientalia Occidentalia.
- OCP = Orientalia Occidentalia.
- ODB = KAZHDAN, *Byzantium*, 3 vols.
- OKS = Ostkirchliche Studien.
- ORL = M. I. ORLOV, *Orlov*.
- PAP = P. PAPADOPOULOS.
- PAR.ANA = S. PARANAS, *Crisostomo in a... 120-154*.
- PAR.FSS = ID., *F... bizantina nei "Fo..."*.
- PARENTI, *Ektenè* = ID., *St. Peterburg gr... Robert Taft (Studi... 295-318*.
- PARENTI, *Ore del V... Santo nell' Eucol... 81-125*.
- PARENTI, *Tradizi... bizantina. La Pre... (1989) 41-55*.

tern. I: *Eastern Litur-*

Rossano: da S. Nilo a
Atti del Congresso
- 1° ottobre 1986,

a Grottaferrata: Mo-
S. Nilo di Rossano

e. Note per uno studio
N 22-23 (1985-1986),

scuola niliana», in G.
a di), *Scritture, libri e*
nario di Erice (18-25

esa. Manoscritto della
esi inedita PIO n°
oli elementi), Roma,

rito bizantino-greco,

sanensis S. Salvatoris
1907.

Ms. Sainte-Croix N°.

role dans la Liturgie

ni-Sabas. Le codex
Tisserant, III (= ST

ce, 1989.

tion critique du texte
1946.

eucologi medievali,
gata pubblicati in
nienza il Cardinale
(= ST 79), Città del
].

manoscritti greci di
(ST 86), Città del

MGH = Monumenta Germaniae Historica.

MIN.I-III = T. MINISCI, *Le preghiere ΟΠΙΣΘΑΜΒΩΝΟΙ dei codici criptensi*, I: BBGG 2 (1948), 65-75. 117-126; II: BBGG 3 (1949), 3-10. 61-66. 121-132. 185-194; III: BBGG 4 (1950), 3-14.

MOR.ORD = J. MORIN, *De Sacris Ecclesiae Ordinationibus*, Paris, 1655.

MOR.PEN = ID., *Commentarius historicus de disciplina in administratione sacramenti poenitentiae*, Paris 1651. (Le citazioni si riferiscono alla numerazione degli incipit: *Codicum manuscriptorum ... descriptio et enarratio*).

MORA-P = D. N. MORAITES, *Ἡ Λειτουργία τῶν Προηγιασμένων*, Thessalonikē, 1955.

MUR = S. MURETOV, *К материалам для истории Чинопоследования Литургии*, Sergiev Posad, 1895.

Mus = Le Muséon

OC = Oriens Christianus

OCA = Orientalia Christiana Analecta.

OCh = Orientalia Christiana.

OCP = Orientalia Christiana Periodica.

ODB = KAZHDAN, A. P., - TALBOT, A.-M. (Edd.), *The Oxford Dictionary of Byzantium*, 3 voll., New-York/ Oxford, 1991.

OKS = Ostkirchliche Studien.

ORL = M. I. ORLOV, *Литургия св. Василия Великого*, St. Peterburg, 1909.

PAP = P. PAPADOPOULOS (Ed.), *Εὐχολόγιον τὸ μέγα*, Atenē, 1927.

PAR.ANA = S. PARENTI, *Osservazioni sul testo dell' anafora di Giovanni Crisostomo in alcuni eucologi italo-greci (VIII-XI secolo)*, EL 105 (1991) 120-154.

PAR.FSS = ID., *Fonti ed influssi italo-greci nei frammenti dell'Eucaristia bizantina nei "Fogli Slavi" del Sinai (XI sec.)*, OCP 57 (1991) 145-177.

PARENTI, Ektenē = ID., *L' EKTENH della Liturgia di Crisostomo nell'eucologio St. Peterburg gr. 226 (X secolo)*, in *Εὐλόγημα. Studies in honor of Robert Taft* (Studia Anselmiana 110 = Analecta Liturgica 17), Roma 1993, 295-318.

PARENTI, *Ore del Venerdì Santo* = ID., *La Celebrazione delle Ore del Venerdì Santo nell' Eucologio Γ.β. X di Grottaferrata (X-XI sec.)*, BBGG 44 (1990), 81-125.

PARENTI, *Tradizione* = ID., *Tradizione liturgica dell' Italia meridionale bizantina. La Presentazione dei doni tra l' VIII e l' XI secolo*, AE 5/227 (1989) 41-55.

- PAS = G. PASSARELLI, *L' Eucologio cryptense Γ.β. VII (sec. X) (= 'Ανάλεκτα Βλατάδων 36) Thessalonikē, 1982* (citato secondo la numerazione interna dei singoli elementi).
- PASINI, *Filippo di Agira* = C. PASINI, *Vita di S. Filippo d'Agira attribuita al monaco Eusebio. Introduzione, edizione critica, traduzione e note* (OCA 214), Roma, 1981.
- PAS.PAN = G. PASSARELLI, *L' Eucologio Athon. Panteleimonensis 77 alias 162* (1890), OCP 48 (1982) 124-158 (citato secondo la numerazione interna dei singoli elementi).
- PEA = Πεντηκοστάριον χαρμόσυνον..., Athenē, 1927.
- PER = Πεντηκοστάριον χαρμόσυνον..., Roma, 1884.
- PETTA, *Codici di Carbone* = M. PETTA, *Codici del Monastero di S. Elia di Carbone conservati nella Biblioteca dell' Abazia di Grottaferrata*, VeChr 9 (1972), 151-171.
- PETTA, *Inventario Schiappacasse* = ID., *L'Inventario dei manoscritti criptensi del P. Placido Schiappacasse (1727)*, BBGG 34 (1980), 3-35.
- PG = Patrologia Graeca.
- PIO = Pontificio Istituto Orientale, Roma.
- PITRA = J. B. PITRA, *Analecta sacra spicilegio Solesmensi parata*, I-IV, Paris, 1876-1884.
- PO = Patrologia Orientalis.
- POLITIS, *Vatopedi* = L. POLITIS, *Κατάλογος λειτουργικῶν εἰλιταρίων τῆς ἱερᾶς μονῆς Βατοπεδίου. Μακεδονικά 4* (1955-1960), 403-408.
- PRA = F. PRADEL, *Griechische und süditalienische Gebete, Beschwörungen und Rezepte des Mittelalters* (= *Religionsgeschichtliche Versuche und Vorarbeiten 3.3*) Gießen, 1907.
- PSALTES = S. B. PSALTES, *Grammatik der Byzantinischen Chroniken*, Göttingen, 1913.
- REB = Revue des Etudes Byzantines.
- REN = E. RENAUDOT, *Liturgiarum Orientalium Collectio*, II, Francoforte, Londra, 1847.
- REP = I. ŠEVČENKO, *Report on the Glagolitic Fragments (of the Euchologium Sinaiticum?). Discovered on Sinai in 1975 and some Thought on the Models for the Make-up of the Earliest Glagolitic Manuscripts*, Harvard Ukrainian Studies 6 (1982), 119-147.
- REY = R. E. REY, *The Greek Liturgy of St. John Chrysostom in Beneventan Script: An Early Manuscript Fragment*, Mediaeval Studies (52) 1990, 296-302.
- RGB = Русская Государственная Библиотека, Mosca.

- ROCCHI, *Codice Cryptae Ferr...*
- ROCCHI, *De bibliotheca et...*
- ROHLFS, *Lexicon sches Wurter...*
- ROM = Εὐχολόγιον
- ROUGERIS, *Typi Casole. I: Tri...*
- RSBN = Rivista di...
- RUG = V. RUGGI...
- RUG.CON = ID., Barberinianus g...
- SC = Sources Chr...
- SCHIRO', *Capo Rizzuto* (Istituto santi siciliani)
- STA = G. STASS inedita PIO n°
- StAns = Studia An...
- STR.BAR = A. ST EL 47 (1933), 3
- STR.HKT = ID., H (1955), 395-400
- STR.MIS = ID., "M Oldest Latin Ve John Chrysostom
- STR.EXO = ID., Zentralbibliothek
- STRITTMATTER, Found in Greek Mediaeval Studies 1955, 197-203.
- STRITTMATTER, 51-108.
- SUV = N. SUVOROV, устaвa в восточн...

c. X) (= 'Ανάλεκτα
numerazione interna

d'Agira attribuita al
zione e note (OCA

leimonensis 77 alias
numerazione interna

astero di S. Elia di
Grottaferrata, VeChr

ei manoscritti crip-
80), 3-35.

mensi parata, I-IV,

είλιταρίων τῆς
, 403-408.

te, Beschwörungen
he Versuche und

schen Chroniken,

o, II, Francoforte,

the Euchologium
Thought on the
manuscripts, Harvard

om in Beneventan
s (52) 1990, 296-

ROCCHI, *Codices Cryptenses* = A. ROCCHI, *Codices Cryptenses seu Abbatiae Cryptae Ferratae...*, Tusculani, 1883.

ROCCHI, *De Coenobio* = ID., *De Coenobio Cryptoferratensi eiusque bibliotheca et codicibus praesertim graecis commentarii*, Tusculi, 1893.

ROHLFS *Lexicon* = ID., *Lexicon graecanicum Italiae inferioris. Etymologisches Wurterbuch der unteritalienischen Graziat*, I-II, Tubingen, 1964.

ROM = *Εὐχολόγιον τὸ μέγα*, Roma, 1873.

ROUGERIS, *Typikon* = P. ROUGERIS, *Il Typikon del monastero di San Nicola di Casole. I: Triodion*, (Tesi PIO, 262), Roma 1975.

RSBN = *Rivista di Studi Bizantini e Neoellenici*.

RUG = V. RUGGIERI, *The Cryptensis Euchology* Γ.β.XI, OCP 52 (1986), 325-360.

RUG.CON = ID., *Consacrazione e dedicazione di chiesa, secondo il Barberinianus graecus 336*, OCP 54 (1988) 79-118.

SC = *Sources Chrétiennes*.

SCHIRO', *Capo Rizzuto* = G. SCHIRO', *Vita di S. Luca vescovo di Isola Capo Rizzuto* (Istituto siciliano di studi bizantini e neogreci, Testi 2 = *Vite dei santi siciliani* 1), Palermo, 1954.

STA = G. STASSI, *L' Eucologio* Γ.β. I "Bessarione" di Grottaferrata (Tesi inedita PIO n° 297), Roma, 1982.

StAns = *Studia Anselmiana*, Roma.

STR.BAR = A. STRITTMATTER, *The "Barberinum S. Marci" of Jacques Goar*, EL 47 (1933), 329-367

STR.HKT = ID., *ΗΝΥΣΤΑΙ ΚΑΙ ΤΕΤΕΛΕΣΤΑΙ. An Echo from Traditio I*, Tr 11 (1955), 395-400.

STR.MIS = ID., *"Missa Graecorum". Missa Sancti Iohannis Crisostomi. The Oldest Latin Version Known of the Byzantine Liturgies of St. Basil an St. John Chrysostom*, Tr 1 (1943), 79-137.

STR.EXO = ID., *Ein griechisches Exorzismusbüchlein. Ms. Car. C 143b der Zentralbibliothek in Zürich*, OC 20 (1930) 169-178; 26 (1932) 127-144.

STRITTMATTER, *Slavic Peculiarity* = ID., *A Peculiarity of the Slavic Liturgy Found in Greek Euchologies*, in K.WEITZMANN (ed.), *Late Classical and Mediaeval Studies in Honour of Albert Mathias Friend, Jr*, Princeton, NJ 1955, 197-203.

STRITTMATTER, *Synapte* = ID., *Notes on the Byzantine Synapte*, Tr 10 (1954), 51-108.

SUV = N. SUVOROV, *Вероятный состав древнейшего исповедного и покаянного устава в восточной Церкви*, *Vizantijskij Vremennik* 8 (1901), 357-434.

- SWA = C.A. SWAINSON, *The Greek Liturgies Chiefly from Original Authorities*, Cambridge, 1884.
- TAFT = R. F. TAFT, *The Great Entrance. A History of the Transfer of Gifts and other Preanaphoral Rites of the Liturgy of St. John Chrysostom* (= OCA 200), Roma, 1978².
- TAFT, *Diptychs* = ID., *A History of the Liturgy of St. John Chrysostom*, Volume IV: The Diptychs (= OCA 238), Roma, 1991.
- TAFT, *Mount Athos*. = ID., *Mount Athos. A Late Chapter in the History of the Byzantine Rite*, DOP 42 (1988), 179-194.
- TAFT, *Short History* = ID., *The Byzantine Rite. A Short History*, Collegeville Min, 1992.
- TAFT, *Pontifical Liturgy*, I-II = ID., *The Pontifical Liturgy of the Great Church according to a Twelfth-Century Diataxis in Codex British Museum Add. 34060*, I: OCP 45 (1979) 279-307; II: OCP 46 (1980) 89-124.
- TAK = Ch. I. PAPAIOANNOU, Τακτικὸν ἤτοι ἀρχιερατικὸν εὐχολόγιον τῆς ἐπισκοπῆς Καρπασέων καὶ ἐκ χειρογράφου τῆς ἱερᾶς μητροπόλεως Κιτίου, Larnaka 1915.
- TARCHNISCHVILI, *Lectionnaire* = M. TARCHNISCHVILI, *Le Grand Lectionnaire de l'Eglise de Jérusalem (Ve-VIIIe siècle)* (= CSCO, 188-189, scriptores iberici 9-10), Louvain, 1959-1960.
- The = Θεολογία.
- THI = A. A. THIERMEYER, *Das Euchologion Ottoboni gr. 434 (12. Jahrhundert)* (Tesi inedita PIO n° 356), Roma, 1992 (citata secondo la numerazione dei singoli elementi).
- Tr = Traditio.
- TRE.LIT = P. N. TREMPERAS, Αἱ τρεῖς Λειτουργίαι κατὰ τοὺς ἐν Ἀθήναις κώδικας (=Texte und Forschungen zur byzantinisch-neugriechischen Philologie 15), Atene, 1935.
- TRE.EU1-2 = ID., Μικρὸν Εὐχολόγιον, I-II, Atene, 1950-1955.
- TU = Texte und Untersuchungen zur Geschichte der altchristlichen Literatur.
- VARIA = A. PAPADOPULOS-KERAMEUS, *Varia Græca Sacra. Сборник Греческих неизданных богословских текстов IV-XV веков*, St. Peterburg 1909.
- VeChr = Vetera Christianorum.
- VELKOVSKA, *Evangelario* = E. VELKOVSKA, *L' Evangelario Ottoboni gr. 175 come libro liturgico* (Tesina inedita di Licenza al PIO), Roma 1992.
- VELKOVSKA, *Grottaferrata* = EAD., *Un eucologio del monastero di Grottaferrata: il Vaticano gr. 2111 (XIII sec. ex.)*, in corso di pubblicazione nella *Miscellanea di studi in onore di P. Marco Petta* (Grottaferrata).

WAW = M. WAWR
schematis magni
OCA 180), Roma, 1

WEITZMANN-GALAV
of Saint Catherin
One: From the N

WINKLER, *Interze*
Chrysostomusanap
(1970) 301-336; II:

XPYCOCTOMIKA =
Crisostomo a cur
Roma, 1908.

ZER = S. ZERVOS,

from Original Authori-

e Transfer of Gifts and
Chrysostom (= OCA

St. John Chrysostom,

r in the History of the

History, Collegeville

Liturgy of the Great
s in Codex British
46 (1980) 89-124.

ατικὸν εὐχολόγιον
ράφου τῆς ἱεράς

LI, Le Grand Lection-
(= CSCO, 188-189,

gr. 434 (12. Jahrhun-
(citata secondo la

κατὰ τοὺς ἐν
zur byzantinisch-

-1955.

der altchristlichen

са Sacra. Сборник
еков, St. Peterburg

ario Ottoboni gr. 175
Roma 1992.

monastero di Grotta-
so di pubblicazione
(Grottaferrata).

WAW = M. WAWRYK, *Initiatio monastica in liturgia byzantina. Officiorum schematis magni et parvi necnon rasophoratus exordia et evolutio* (= OCA 180), Roma, 1968.

WEITZMANN-GALAVARIS = K. WEITZMANN-G. GALAVARIS, *The Monastery of Saint Catherine at Mount Sinai. The Illuminated Manuscripts. Volume One: From the Ninth to the Twelfth Century*, Princeton, NJ, 1990.

WINKLER, *Interzessionen*, I-II = G. WINKLER, *Die Interzessionen der Chrysostomusanaphora in ihrer geschichtlichen Entwicklung*, I: OCP 36 (1970) 301-336; II: OCP 37 (1971) 333-383.

XPYCOCTOMIKA = XPYCOCTOMIKA. *Studi e ricerche intorno a S. Giovanni Crisostomo a cura del comitato per il XV° centenario della sua morte*, Roma, 1908.

ZER = S. ZERVOS, *Εὐχολόγιον τὸ μέγα*, Venezia 1862 (= Atene 1970).

INTRODUZIONE

La Biblioteca del monastero italo-bizantino della Theotokos di Grottaferrata, alle porte di Roma è, con la Biblioteca Apostolica Vaticana, la Bibliothèque Nationale di Parigi¹ e l'Ethnikê Bibliothêkê di Atene², uno dei più importanti depositi europei di manoscritti dell'eucologio bizantino.

Facendo però astrazione dal famoso quanto per alcuni versi ignoto *Barberini gr. 336* (VIII sec.), in base ad un confronto non quantitativo, ma qualitativo, la Biblioteca di Grottaferrata possiede testimonianze eucologiche più antiche e preziose della Vaticana, tanto in codici che in palinsesti³. Tale ricchezza purtroppo non è facilmente quantificabile, se non tramite una visione diretta del materiale, dato che il ben noto catalogo⁴ compilato nel 1883, con criteri molto sommari dal pur benemerito ieromonaco Antonio Rocchi (1800-1888)⁵, non permette di valorizzare a pieno le ricchezze di quell'antica e famosa biblioteca⁶.

Già nel XVII sec. il domenicano francese Jacques Goar (1601-1654)⁷, nel suo *Εὐχολόγιον sive rituale Graecorum*, attirava l'attenzione dei contemporanei sulla Biblioteca tuscolana⁸, come del resto fece più tardi il Mountfaucon⁹, inserendo nella monumentale opera parigina, tra le *Variae Lectiones*, ampi stralci di un *Euchologium Patriarchale*¹⁰, del *Cryptoferratensis Arsenii*¹¹ e del *Cryptoferratensis Basilii Falascae*¹². La

¹ D. MORAİTES, *Οἱ ἐν τῇ Ἐθνικῇ Βιβλιοθήκῃ τῶν Παρισίων ἑλληνικοὶ λειτουργικοὶ κώδικες*, The 24 (1953), 536-542.

² Per la Biblioteca Nazionale di Atene (EBE) non abbiamo ancora a disposizione dei cataloghi nel senso moderno del termine; per il momento si possono guardare le liste di manoscritti pubblicate nelle prime pagine di TRE.LIT e TRE.EU1-2. Sul metodo di tali compilazioni v. la dura recensione di A. BAUMSTARK in *Byzantinisch-neugriechische Jahrbücher* 15 (1939), 213-240.

³ CRISCI, *Palinsesti*.

⁴ Vedi anche ROCCHI, *De Coenobio*, complemento storico alla descrizione dei codici.

⁵ Sul Rocchi v. F. PASSAMONTI, *Commemorazione di D. Antonio Rocchi, Monaco Basiliano di Santa Maria di Grottaferrata*, Roma, 1921.

⁶ Sulla consistenza della Biblioteca di Grottaferrata e la sua dotazione manoscritta, di stampati e microfilms, v. in particolare: M. PETTA, *La biblioteca della Badia greca di Grottaferrata*, in *Annuario delle biblioteche italiane*, II, 1971, 87-90; ID., *Il patrimonio librario ed archivistico dell'Abbazia di Grottaferrata*, in *Abbazia di S. Nilo nel Medioevo*, 153-173.

⁷ Sul Goar e la sua opera v. R. COULON, s.v. in DThC VI/2 Paris 1925, 1467-1469; DHGE XXI, Paris 1986, 355 (aggiornamento bibliografico).

⁸ A. ROCCHI, *La Badia di Grottaferrata*, Roma 1904, 131; ID., *De Coenobio*, 136-139, 141, 153-154, 230, 248-249, 264-265, 273-274, 277, 287.

⁹ B. MONTFAUCON, *Diarium Italicum sive monumentorum veterum, bibliothecarum, musaeorum, &c.*, Paris 1702, 333-338.

¹⁰ Oggi segnato Γ.β. I

¹¹ Rotolo con la Liturgia di Basilio, oggi disperso. Nel 1727 il rotolo già non si trovava più nella biblioteca criptense perché manca nell'inventario dei manoscritti redatto in quell'anno (v. PETTA, *Inventario Schiappacasse*).

¹² Attualmente segnato Γ.β. III (XIV sec.) proveniente dalla diocesi di Tropea, oggi notissimo luogo di villeggiatura sulla costa tirrenica in provincia di Cosenza. Per una più precisa datazione v. S. LUCA, *Una menzione di Terreti nel Vallic. D 53*, in

visitò anche la celebre *Opis* dell'eucologio (a. 1299/1300) ancora per quei

La struttura di Grottaferrata, e sono espressioni dell'originale forma dei monasteri propaggini in E tradizione che monastero di C

Spesso con latinizzata di romanticamente bizantino si è nell'economia g do ad apprezzar codicologico-pa

E' quindi n offrire qualche più antichi euc stata dettata an Nicola Cilen

"L'Italia mer della fenomeno scambi, dei pre delle permanen

Uno storico quanto egli affer ogni singola e prestiti, influen riforma? Molto in rapporto al cristiane, e solo avviene lo è per la Liturgia euc liturgico. Si pu tradizioni liturg prevale su stud

Archivio storico p nota 35. Devo que 13 DMITR, I, 899- 14 DMITR, III, 207 15 M. ARRANZ, Leningrad, OCP 4 16 Sulle vicende d 17 Qualche esempi en Italie méridion sociaux, Scrittura 18 N. CILENTO, meridionale longob

visitò anche A. Dmitrievskij, occupato nella compilazione delle sua celebre *Opisanie* per cui trascrisse sulla scia di Goar diversi fogli dell'eucologio "di Bessarione", il Γ.β.I, del Typikon del monastero, il Γ.α.I (a. 1299/1300)¹³ e di un typikon sabaita, il Γ.α.II (XIV sec.)¹⁴, ed altri ancora per quei volumi dell' *Opisanie* rimasti inediti¹⁵.

La stragrande maggioranza dei codici liturgici conservati a Grottaferrata, e tra questi l'eucologio Γ.β.IV, oggetto del presente lavoro, sono espressione della recensione italo-greca del rito bizantino, cioè dell'originale forma liturgica in vigore un tempo nelle chiese secolari e dei monasteri della Calabria, la Puglia e la Sicilia ellenofona, con propaggini in Basilicata, in Campania e nel Lazio centro-meridionale. Una tradizione che al presente sopravvive invece, e parzialmente, soltanto nel monastero di Grottaferrata¹⁶.

Spesso considerato, ma a torto, una variante provinciale più o meno latinizzata di una tradizione bizantina (quella attuale) supposta romanticamente "pura", solo negli ultimi trenta anni il rito italo-bizantino si è visto riconoscere l'importanza che ha e che merita nell'economia globale della *Liturgiewissenschaft*, arrivata molto in ritardo ad apprezzare questo campo rispetto p.es. agli studi filologico-testuali e codicologico-paleografici¹⁷.

E' quindi nel solco di questo rinnovato interesse cui ho già cercato di offrire qualche contributo, che presento l'edizione commentata di uno dei più antichi eucologi italo-greci esistenti. Ma la scelta del soggetto mi è stata dettata anche da altre motivazioni, forse addirittura più importanti.

Nicola Cilento, uno storico, qualche anno fa ha scritto:

"L'Italia meridionale si presenta come un terreno suggestivo per lo storico della fenomenologia delle civiltà in contatto, rivolto alla ricerca dei mutui scambi, dei prestiti, delle influenze elaborate in versione propria, come pure delle permanenze delle tradizioni locali"¹⁸.

Uno storico del culto, *mutatis mutandis*, non può non sottoscrivere quanto egli afferma. Che cosa è infatti la storia della Liturgia cristiana e di ogni singola espressione liturgica se non storia di contatti, scambi, prestiti, influenze, elaborazioni originali e tensioni tra conservazione e riforma? Molto spesso tali fatti vengono studiati, verificati, e poi analizzati in rapporto al periodo di formazione delle grandi tradizioni liturgiche cristiane, e solo sporadicamente nel periodo posteriore, e quando questo avviene lo è per lo più in rapporto ad uno o più determinati riti, siano essi la Liturgia eucaristica, la Liturgia delle Ore, i Sacramenti o l'anno liturgico. Si può dire quindi, senza imputare colpa ad alcuno, che a tradizioni liturgiche già individuabili e formate, l'aspetto monografico prevale su studi comprensivi dedicati allo stato e all'evolversi di una

Archivio storico per la Calabria e la Lucania, 56 (1989), pp. 21-40, precis. p. 31, nota 35. Devo questa segnalazione alla cortesia dello stesso prof. Lucà.

¹³ DMITR, I, 899-912.

¹⁴ DMITR, III, 207.

¹⁵ M. ARRANZ, *Les Archives de Dmitrievsky dans la bibliothèque d'Etat de Leningrad*, OCP 40 (1974), 61-83, in particolare 80.

¹⁶ Sulle vicende dell'osservanza liturgica di Grottaferrata v. CROCE, cap. III.

¹⁷ Qualche esempio, solo per citare uno dei tanti lavori, in P. CANART, *Le livre grec en Italie méridionale sous les règnes normand et souabe: aspects matériels et sociaux*, *Scrittura e Civiltà* 2 (1978), 103-162.

¹⁸ N. CILENTO, *Itinerario del Monachesimo italo-greco attraverso l'Italia meridionale longobarda fino a Grottaferrata*, in *Abbazia di S. Nilo nel Medioevo*, 91.

tradizione nella sua globalità ed in un comprensorio geografico determinato.

Allo scopo un eucologio, che per natura e definizione è un'antologia orazionale copiata per dei destinatari noti o sconosciuti che siano, si presta benissimo ad una tale analisi. L'edizione di un eucologio del X sec. come lo è il Γ.β. IV, che non voglia esaurirsi in una mera copiatura dei soliti testi che tutto sommato girano un po' in tutta l'*oikoumenê* bizantina, è allora un classico caso di studio liturgico interdisciplinare e compa-rativo.

Un tale studio si rivela particolarmente fecondo proprio in rapporto ai monumenti liturgici italo-greci le cui pagine raccontano ancora dopo secoli, di incontri più o meno fortunati della Liturgia di Bisanzio con il mondo latino e con le altre grandi tradizioni liturgiche cristiane di lingua greca, quelle di Alessandria e di Antiochia-Gerusalemme. Una storia questa non dissimile p.es. da quella della tradizione liturgica armena, un esempio vivente di sintesi tra tradizioni diverse¹⁹.

Nota metodologica

Il lavoro viene qui organizzato in tre grandi sezioni. Nella prima viene fatto il punto sull' eucologio come libro dal punto di vista "editoriale" e compilativo, cercando di determinarne le tipologie fondamentali e le leggi che ne hanno governato il progressivo accrescimento. Quindi nella seconda parte viene studiato come caso concreto il *Grottaferrata* Γ.β. IV, oggetto di questo studio, sotto il profilo dell'inquadramento storico-geografico e, nella terza sezione, dell'analisi liturgica del contenuto con le relative conclusioni. La quarta parte è infine l'edizione vera e propria.

19 V., p. es., G. WINKLER, *Armenia and the gradual decline of its own liturgical practices through the expanding influence of the Holy See from the XI-th to the XIV century*, in *Liturgie de l'Eglise particulière, liturgie de l'Eglise universelle* (= BEL, Subsidia 7), Roma 1967, 329-368; ID., *Zur Geschichte des armenischen Gottesdienstes im Hinblick auf den in mehreren Wellen erfolgten griechischen Einfluss*, OC 58 (1974), 154-172.

1. Il Grottaferrata

Allo stato attuale dello studio non si può dire che lo studioso abbia in mano una edizione del *Codices Cryptus* di Rocchi.

Sebbene dall'edizione di Rocchi (1896 F.E. Brightman) non siano stati rappresentati altri esemplari, si sa che Rocchi editava diversi stralci del *Grottaferrata* Γ.β.

Il *Grottaferrata* Γ.β. IV, che fu edito nel 1900²⁶ che il *Grottaferrata* della Liturgia di C. Rocchi sens²⁷. Nel 1935

nella sua monografia *La Liturgia di C. Rocchi* (XI sec.) e fanno intendere che l'intento era semplicemente quello di dare un'idea dell'eucologio in Rocchi, ma non di fare, ma piuttosto di

Un notevole problema è quello benedettino statuto, che fu largamente usufruito dal *Grottaferrata* embrionale, delle cui particolarità si è significativamente parlato in *manumissio in ecclesia* per situare il codice in un'ottica di datazione che, a ragione, non è così stabilita sono

20 ROCCHI, *Codices Cryptus*.

21 ROCCHI, *De Coenobio*.

22 LEW, LXXXIX.

23 A riguardo si può vedere N. ABERCROMBIE, *The Liturgical Study of K. W. STEVENS* (Study No 10), Boston, 1967, ringrazio.

24 CON, 408, 410, 411.

25 P. DE MEESTER, *Opus*.

26 P. DE MEESTER, *Grottaferrata*.

27 HANSSSENS, *Institutio*.

28 MAN, 21, cfr. anche

29 STR.MIS, 82, nota 5

54, 61 nota 13, 85 nota

30 FAB, 211.

prensorio geografico

nizione è un'antologia
osciuti che siano, si
eucologio del X sec.
mera copiatura dei
oikoumenè bizan-
o interdisciplinare e

proprio in rapporto ai
ontano ancora dopo
a di Bisanzio con il
e cristiane di lingua
me. Una storia que-
liturgica armena, un

ni. Nella prima viene
vista "editoriale" e
damentali e le leggi
ento. Quindi nella
rottaferrata Γ.β. IV,
quadramento storico-
del contenuto con le
e vera e propria.

of its own liturgical
the XI-th to the XIV
e universelle (= BEL,
des armenischen
erfolgten griechischen

II. L'EUCOLOGIO GROTTAFERRATA Γ.β. IV

1. Il Grottaferrata Γ.β. IV e la sua utilizzazione nella scienza liturgica.

Allo stato attuale delle conoscenze in materia, non mi risulta che alcun studioso abbia in qualche modo utilizzato o citato l'eucologio Γ.β. IV prima del *Codices Cryptenses* (1883)²⁰ e del *De Coenobio* (1893)²¹ di Antonio Rocchi.

Sebbene dalla descrizione dell'erudito Basiliano non appaia chiaramente né l'importanza né la consistenza del codice, tuttavia già nel 1896 F.E. Brightman gli dedicava qualche nota²² e nel 1905 F.C. Conybeare, altro rappresentante di riguardo della scuola liturgica britannica²³, ne editava diversi stralci nel suo ancora utile *Rituale Armenorum*²⁴. Il *Grottaferrata* Γ.β. IV viene pure citato negli studi pionieristici del 1908²⁵ e del 1900²⁶ che il benedettino P. De Meester dedicò all'evoluzione storica della Liturgia di Crisostomo, e nelle *Institutiones* del gesuita J.M. Hanssens²⁷. Nel 1935 ne pubblica poi qualche frammento anche M. Mandalà nella sua monografia sul rito della Prothesis²⁸.

Tutti gli autori sopra citati riprendono la datazione proposta dal Rocchi (XI sec.) e fanno del codice un uso metodologicamente parziale. Il loro intento era semplicemente o di editare testi o di inserire la testimonianza dell'eucologio in ricostruzioni storiche non *genetiche* come oggi si usa fare, ma piuttosto *cronologiche*.

Un notevole passo in avanti viene compiuto negli anni 40' e 50' dal benedettino statunitense Anselm Strittmatter che in più articoli ha largamente usufruito nel codice nel contesto di una tassonomia, seppure embrionale, delle fonti eucologiche²⁹. Il saggio di F. Fabbrini, significativamente studioso di diritto e non di liturgia, sul rito della *manumissio in ecclesia* apparso nel 1962, è stato il primo vero tentativo di situare il codice in un contesto storico preciso, rivedendone anche la datazione che, a ragione, fissa al X sec.³⁰ Da allora la data e la provenienza così stabilita sono state accettate ed anche avvalorate da tutti gli altri

²⁰ ROCCHI, *Codices Cryptenses*, 251-253.

²¹ ROCCHI, *De Coenobio*, 78.

²² LEW, LXXXIX.

²³ A riguardo si può vedere la biografia di uno dei suoi più insigni rappresentanti: N. ABERCROMBIE, *The Life and Work of Edmund Bishop*, London 1959, passim, e lo studio di K. W. STEVENSON, *Gregory Dix - Twenty-Five Years on* (Grove Liturgical Study No 10), Boston, 1977. Devo le segnalazioni alla cortesia di Robert Taft, che qui ringrazio.

²⁴ CON, 408, 410, 411, 413, 417, 418, 424, 428.

²⁵ P. DE MEESTER, *Origines*, 275.

²⁶ P. DE MEESTER, *Grecques* (liturgies), in DACL VI², col. 1644.

²⁷ HANSSSENS, *Institutiones*, III, 574.

²⁸ MAN, 21, cfr. anche 100 e 105.

²⁹ STR.MIS, 82, nota 5; STRITTMATTER, *Slavic Peculiarity*, 200, nota 2; ID, *Synapte*, 54, 61 nota 13, 85 nota 2, 93-95, 105.

³⁰ FAB, 211.

studiosi che se ne sono serviti in seguito cioè A. Jacob³¹, M. Arranz³², G. Winkler³³, R. Taft³⁴, e chi scrive³⁵.

2. Datazione e provenienza

Il *Grottaferrata* Γ.β. IV, come la maggior parte degli eucologi italo-greci, è privo di sottoscrizione o di precisi riferimenti cronologici come p.es. le menzioni per nome di imperatori, regnanti in genere, strateghi, ecc. E' quindi di somma importanza per inquadrare l'analisi liturgica in un contesto geografico il più possibile circoscrivibile, ricercare e valorizzare quei dati suscettibili di fornire indicazioni utili, in particolare quelli provenienti dalla critica interna, dalla storia del codice e da una contestualizzazione storico-paleografica.

a) Critica interna

Lo ieromonaco Antonio Rocchi nelle "Animadversiones" al nostro manoscritto si dilunga a congetturare sulla possibile identità del copista in questi termini:

"Scriptor Codicis, si quid modestae conjecturae sit indulgendum, videtur esse quidam Joannes clericus, qui in memoriis (Διπτύχοις) virorum ad sacr. Liturgiam fol. 24 ita scribit: Μνήσθητι κύριε τοῦ δούλου σου Ἰωάννου κληρικοῦ καὶ ἀμαρτωλοῦ, Memento Domine famuli tui Joannis clerici et peccatoris. Credo enim quis in sacris nisi semetipsum peccatorem diceret? Nil mirum praeterea quod Joannes si sacerdos non esset, Liturgiam exscribendo nomen suum apponeret, ut qui sacra facerent, eius meminerint ..."³⁶

Non ci è dato di sapere chi fosse questo Giovanni, ne tantomeno se egli fu effettivamente il copista del codice, sebbene un Giovanni, ormai ἱερεὺς, appaia nei dittici dell'eucologio *Messina* gr. 160 (XI sec.), della stessa zona e di non molto posteriore³⁷. L'ipotesi di Rocchi comunque non è del tutto gratuita perché p.es. il Cosma ieromonaco che compare in criptografia nei dittici dell'eucologio *Grottaferrata* Z.δ. II (a. 1090) è lo stesso che, nella medesima grafia sottoscrive il codice³⁸. Purtroppo però la lacuna finale del *Grottaferrata* Γ.β. IV dove forse si trovava la sottoscrizione, non permette di avere un riscontro così decisivo.

Ben più importante per i nostri propositi è il termine μονή - monastero - che ricorre per ben quattro volte nel testo:

1) Anafora di Crisostomo (f. 24^v)

Μνήσθητι, Κύριε, τῆς μονῆς ἡμῶν ταύτης ἐν ᾗ παροικοῦμεν...

³¹ JAC.VER, 73, 77; JAC.SKE, 69, 74; JACOB, *Tradition*, 124-125, 137; JACOB, *Deux formules*, 31, nota 10.

³² P. es., ARR.PP1, 91, nota 2.

³³ G. WINKLER, *Interzessionen*, I, 310; II, 335 e passim.

³⁴ TAFT, v. Indice, s.v. (p. 449); ID., *Diptychs*, v. Indice, s.v. (p. 197).

³⁵ PAR.BAR, passim; PAR.ANA, 123, 125, 135; PAR.FSS, 153, 159-160, 173-175; PARENTI, *Ore del Venerdi Santo*, 105; PARENTI, *Tradizione*, 44.

³⁶ ROCCHI, *Codices Cryptenses*, 253.

³⁷ *Messina* gr. 160, f. 38^v.

³⁸ Fac-simile in LAKE, X: pl. 733 (segnato però secondo l'antica collocazione Z.γ.3).

2) *Synaptê dell' Oth*
Ἵπὲρ τῆς μονῆς

3) *Iniziazione cris*
... καὶ ὑπὲρ τοῦ

4) *Vespri della Go*
... Καὶ ῥῶσαι, Κ

E' quindi possibile che un eucologio di una comunità monastica concettualmente troppo vasto per qualche centinaio di persone, come il caso è lo stesso, non abbia una localizzazione. Della Liturgia di C... leggere chiaramente grecizzato nella forma di collocare il nostro meridionale compreso settentrionale. Un'analisi studiando la storia paleografica.

b) Storia del manoscritto

Nel 1935 il... studiosi su un gruppo appartenuti, con altri, nel primo o nei primi del secolo "Marcello"³⁹. Uno dei più antichi eucologi del monastero lucano di

Era questo... finire del X sec. (ottobre 984)⁴¹ e nel 1809⁴². Secondo l'indizio di provenienza

Nel 1972 M... codici, questa volta concludendo che la scoperta è molto in

³⁹ G. MERCATI, *Storia*

⁴⁰ Sul manoscritto CA

⁴¹ Detto anche di A

del santo e la bibliogra

⁴² M. PETTA, *Carb*

Monasticon Italiae,

segnalata in PAREN

CROCE, I, 336, 338,

⁴³ PETTA, *Codici di*

i eucologi italo-greci,
ologici come p.es. le
e, strateghi, ecc. E'
isi liturgica in un
ercare e valorizzare
n particolare quelli
codice e da una

versiones" al nostro
identità del copista

ndum, videtur esse
rorum ad sacr.
ου σου Ἰωάννου
Joannis clerici et
eccatorem diceret?
esset, Liturgiam
eius meminerint

tantomeno se egli
nni, ormai ἱερεὺς,
, della stessa zona
ue non è del tutto
are in criptografia
lo stesso che, nella
ò la lacuna finale
ottoscrittione, non

μονή - monastero

οικοῦμεν...

, 137; JACOB, *Deux*

197).

, 159-160, 173-175;

collocazione Z.γ.3).

2) *Synaptê dell' Othros* (f. 58^v)
ὑπὲρ τῆς μονῆς ἡμῶν ταύτης.

3) *Iniziazione cristiana* (f. 87^r)
... καὶ ὑπὲρ τοῦ ἀναίμακτον διαφυλαχθῆναι τὴν μονὴν ἡμῶν ...

4) *Vespri della Gonyklisia di Pentecoste* (f. 94^r)
... Καὶ ῥῦσαι, Κύριε, τὴν μονὴν ἡμῶν ταύτην ἐν ᾗ παροικοῦμεν ...

E' quindi possibile in primo luogo affermare che il *Grottaferrata* Γ.β. IV è un eucologio non solo copiato in Italia meridionale, ma per una comunità monastica. Ma l'Italia meridionale bizantina è ancora un concetto troppo vago ed aleatorio di fronte ad una realtà geografica di qualche centinaio di km. quadrati! Fortunatamente, però, anche in questo caso è lo stesso manoscritto a fornirci un dato prezioso per una prima localizzazione. Delle poche tracce di scrittura visibili nei dittici dei vivi della Liturgia di Crisostomo al f. 24^r, grazie alla Lampada di Wood, si può leggere chiaramente il nome Βερνάρδον, dunque un nome latino ma grecizzato nella forma e nella grafia. Questo indizio mi suggerisce di collocare il nostro manoscritto in una zona bilingue dell'Italia centro-meridionale compresa a grandi linee tra il Lazio meridionale e la Calabria settentrionale. Una ipotesi che cercherò di provare e confermare studiando la storia del codice e la sua contestualizzazione storico-paleografica.

b) Storia del manoscritto

Nel 1935 il cardinale Giovanni Mercati, attirava l'attenzione degli studiosi su un gruppo di manoscritti della Biblioteca Vaticana, ma già appartenuti, con altri, alla Biblioteca del Collegio di S. Basilio *de Urbe*, che nel primo o nei primi foglio recano la dicitura "Mar.^{llus}" o "Io Marcello"³⁹. Uno dei manoscritti con tale nota è il *Vaticano gr. 2005*, un rozzo eucologio del XII/XIII sec. copiato tra il 1107 ed il 1211 per il monastero lucano di S. Elia di Carbone (Potenza)⁴⁰.

Era questo un prestigioso centro monastico italo-greco, fondato sul finire del X sec. dal santo monaco siciliano Luca di Val Demena (+ 13 ottobre 984)⁴¹ e restato in vita fino alla soppressione napoleonica del 1809⁴². Secondo il Mercati la nota del Marcello, mai identificato, sarebbe indizio di provenienza carbonese.

Nel 1972 M. Petta, sulla scorta dell'ipotesi di Mercati, ha scoperto altri codici, questa volta a Grottaferrata, con la stessa nota di Marcello, concludendo che anche questi siano di provenienza carbonese⁴³. La scoperta è molto interessante perchè anche il *Grottaferrata* Γ.β. IV, al pari

³⁹ G. MERCATI, *Storia dei manoscritti*, 205.

⁴⁰ Sul manoscritto CANART-PERI, 669, BUONOCORE, II, 948-949; CERESA, 410.

⁴¹ Detto anche di Armento, dalla località lucana dove morì. Per l'edizione del βίος del santo e la bibliografia v. HESTER, *Italo-Greek Spirituality*, 73-76.

⁴² M. PETTA, *Carbone*, in G. LUNARDI-H. HOUBEN-G. SPINELLI (a cura di), *Monasticon Italiae*, III: *Puglia e Basilicata*, Cesena 1986, 180-181 e la bibliografia segnalata in PARENTI, *Ore del Venerdì Santo*, 83, nota 13; nuovi documenti in CROCE, I, 336, 338, 344, v. anche 348 e 351.

⁴³ PETTA, *Codici di Carbone*, 158-159.

degli eucologi Γ.β. X⁴⁴ e Γ.β. XIV⁴⁵ fa parte di tale accessione quindi il nostro codice, sebbene sia ora conservato nella Biblioteca tuscolana, non è in senso stretto un testimone della pratica liturgica antica del monastero di Grottaferrata.

Le prime notizie riguardo la consistenza della biblioteca del cenobio carbonese, il cui Cartulario è stato editato da G. Robinson⁴⁶, risalgono alla seconda metà del XV sec., come risulta dai verbali della visita compiuta nel monastero da Atanasio Chalkopoulos il 13 marzo 1458 che vi trova ben 102 manoscritti greci e, tra questi: "missale unum, ... missalia duo, ... ecchologia duo, ... missa sancti Basilii"⁴⁷.

In un secondo inventario anonimo del XVII sec. pubblicato una prima volta da P. Batiffol⁴⁸ e quindi da M. Petta⁴⁹ i codici di Carbone sono in numero di 88 e gli eucologi scendono ad uno soltanto sotto l'ambigua dicitura di "Messale greco"⁵⁰ che più semplicemente potrebbe rimandare al libro plenario chiamato Λειτουργικόν, un genere editoriale chiaramente ispirato redazionalmente al messale romano, che inizia a circolare in Italia meridionale nei primi anni del '500⁵¹.

I codici di Carbone sono giunti a Grottaferrata dopo la seconda metà del XVIII sec., e la data si ricava dal silenzio dell'inventario manoscritto redatto nel 1727 dallo ieromonaco criptense Placido Schiappacasse allora bibliotecario del cenobio niliano⁵². La scelta di inviare codici a Grottaferrata rientra nell'opera di salvaguardia del patrimonio librario italo-greco promossa ed attuata tra il 1697 ed il 1700 dall'abate generale dei Basiliani Pietro Menniti⁵³ che - è opinione del Batiffol - dispose di raccogliere i manoscritti ancora superstiti nei vari monasteri al SS. Salvatore di Messina, a S. Pietro di Itàla, nel Collegio romano di S. Basilio e appunto a Grottaferrata⁵⁴. La biblioteca di S. Basilio venne poi acquistata da papa Pio VI prima del marzo 1786 e donata alla Vaticana ne costituisce oggi il "Fondo Basiliano"⁵⁵.

Arrivi di codici a Grottaferrata provenienti dalla Calabria sono invece documentati dopo il 5 aprile 1737 e sembra che vi giunsero direttamente, senza passare per S. Basilio, mentre 40 anni più tardi l'Abate Generale

⁴⁴ PARENTI, *Ore del Venerdì Santo*, 82-84.

⁴⁵ PETTA, *Codici di Carbone*, 160.

⁴⁶ G. ROBINSON, *History and cartulary of the Greek monastery of St. Elias and St. Anastasius of Carbone* (OCh 44, 53, 62), Roma, 1928-1930.

⁴⁷ M.-H. LAURENT et A. GUILLOU, *Le "Liber visitationis" d'Athanase Chalkéopoulos, 1457-1458* ... (ST 206), Città del Vaticano 1960, 155.

⁴⁸ BATIFFOL, 120-122.

⁴⁹ M. PETTA, *L'originale dell'inventario dei libri del monastero di S. Elia di Carbone*, BBGG, 25 (1971), 62-64.

⁵⁰ PETTA, *Ibid.*, 69, n° 71, o 70, secondo l'errata numerazione di P. Batiffol.

⁵¹ VELKOVSKA, *Grottaferrata*.

⁵² PETTA, *Inventario Schiappacasse*.

⁵³ Sul Menniti v. ROCCHI, *De Coenobio*, 63, 148, 155-157, 160-161, 183, 242 e 282.

E' questi l'abate Generale che nel 1709 tentò di ottenere da Clemente XI, ma inutilmente, l'abolizione completa di ciò che restava del rito italo-bizantino in Italia. Sull'intera questione v. la bibliografia segnalata in CROCE, I, 16-17 e relative note.

⁵⁴ BATIFFOL, 42-43.

⁵⁵ J. BIGNAMI ODIER, *La Bibliothèque Vaticane de Sixte IV à Pie XI. Recherches sur l'histoire des collections de manuscrits* (ST 272), Città del Vaticano 1973, 184.

Epifanio Staviski

vennero trasferite

Ad ogni mod

detto, dal catalo

compilato da Ben

Nell'interno d

incollate precede

rilegatura come

Monachorum Ord(i

aggiunta a matita

un ulteriore catalo

(ff. 121-143) dell'i

Mazio⁶¹. Qui una

Euchologium etc.

del codice a Grot

Degna di

caratteristica dell'i

di p. Marco P

ugualmente poste

Schiappacasse. Essi

B.α. XIII⁶⁴, B.β. XX

VI (XII s.)⁶⁸, Z.α. V

⁵⁶ Recensione di M. F

⁵⁷ Sul Monaldini v.

copista v. M. G. MA

(1973), 116-117.

⁵⁸ ROCCHI, *Codices*.

⁵⁹ Devo l'informazion

⁶⁰ ROCCHI, *Codices*.

⁶¹ G. COZZA-LUZI,

Roma 1899.

⁶² Evangelario, descr.

⁶³ Patristico, descr. F

⁶⁴ Patristico niliano, v

⁶⁵ Agiografico, v. RO

⁶⁶ Hōrologhion (Terra

26-27.

⁶⁷ Mēnaion, v. ROCCH

⁶⁸ Lessico (Patr), v. R

⁶⁹ Miscellaneo, v. RO

⁷⁰ Miscellaneo + eucol

cessione quindi il
eca tuscolana, non è
antica del monastero

biblioteca del cenobio
son⁴⁶, risalgono alla
visita compiuta nel
8 che vi trova ben
... missalia duo, ...

ubblicato una prima
di Carbone sono in
nto sotto l'ambigua
potrebbe rimandare
riale chiaramente
zia a circolare in

la seconda metà del
entario manoscritto
chiappacasse allora
inviare codici a
patrimonio librario
l'abate generale dei
iffol - dispose di
monasteri al SS.
ano di S. Basilio e
enne poi acquistata
cana ne costituisce

labria sono invece
insero direttamente,
l'Abate Generale

of St. Elias and St.

ionis" d'Athanasie
5.

ero di S. Elia di

P. Batiffol.

1, 183, 242 e 282.
Clemente XI, ma
italo-bizantino in
16-17 e relative

XI. Recherches sur
o 1973, 184.

Epifanio Staviski destina due casse di manoscritti a S. Basilio, ma che poi
vennero trasferite a Grottaferrata⁵⁶.

Ad ogni modo i codici carbonesi sono assenti non soltanto, come già
detto, dal catalogo dello Schiappacasse (a. 1727), ma anche da quello
compilato da Benedetto Monaldini (+1764)⁵⁷, oggi *Grottaferrata* Z.δ. XIII⁵⁸.

Nell'interno del piatto anteriore del *Grottaferrata* Γ.β. IV si trovano oggi
incollate precedenti collocazione d'archivio provenienti dalla precedente
rilegatura come E.VII.1⁵⁹ e la nota "Cryptoferratensis Bibliothecae
Monachorum Ord(in)is S. Basilii Magni. Euchologium Γ.β. IV F.o." cui è stata
aggiunta a matita l'attuale collocazione "gr. 308". La nota latina dipende da
un ulteriore catalogo manoscritto anteriore a quello di Rocchi, lo Z.δ. LXII
(ff. 121-143) dell'inizio del XIX sec.⁶⁰ compilato dallo ieromonaco Epifanio
Mazio⁶¹. Qui una diversa mano in appendice al f. 134^v scrive: "Codex F.o
Euchologium etc. Γ.β. IV", ed è questa la prima attestazione della presenza
del codice a Grottaferrata.

Degna di nota è anche la numerazione per foglio in una grafia
caratteristica dell'inizio del XIX sec. che, grazie alla cortese segnalazione
di p. Marco Petta, ho riscontrato in altri nove manoscritti, tutti
ugualmente posteriori, come il *Grottaferrata* Γ.β. IV, al catalogo di
Schiappacasse. Essi sono A.α. XI + A.α. XIII (XIII s.)⁶², B.α. III (XII sec.)⁶³,
B.α. XIII⁶⁴, B.β. XXVII⁶⁵, Γ.α. VI (XIV sec.)⁶⁶, Δ.α. XXVI (XI/XII sec.)⁶⁷, Z.α.
VI (XII s.)⁶⁸, Z.α. VII (XV sec.)⁶⁹ e Z.δ. II (a. 1090)⁷⁰.

⁵⁶ Recensione di M. PETTA in BBGG 29 (1975), 94-95.

⁵⁷ Sul Monaldini v. ROCCHI, *De Coenobio*, 178, 181 e 287; sulla sua attività di
copista v. M. G. MALATESTA-ZILEMBO, *Gli amanuensi di Grottaferrata*, BBGG 27
(1973), 116-117.

⁵⁸ ROCCHI, *Codices Cryptenses*, 514-515.

⁵⁹ Devo l'informazione allo ieromonaco Marco Petta, bibliotecario di Grottaferrata.

⁶⁰ ROCCHI, *Codices Cryptenses*, 529-530.

⁶¹ G. COZZA-LUZI, *Mazio D. Epifanio abate basiliano di Grottaferrata (1766-1831)*,
Roma 1899.

⁶² Evangelionario, descr. ROCCHI, *Codices Cryptenses*, 10-11 e 12; CRISCI, 17.

⁶³ Patristico, descr. ROCCHI, *Codices Cryptenses*, 58-59.

⁶⁴ Patristico niliano, v. ROCCHI, *Codices Cryptenses*, 86-88.

⁶⁵ Agiografico, v. ROCCHI, *Codices Cryptenses*, 164-165.

⁶⁶ Hōrōloghion (Terra d'Otranto), v. ROCCHI, *Codices Cryptenses*, 215-216; CRISCI,
26-27.

⁶⁷ Mēnaion, v. ROCCHI, *Codices Cryptenses*, 327-328.

⁶⁸ Lessico (Patir), v. ROCCHI, *Codices Cryptenses*, 444; LUCA', *Catalogo*, 65.

⁶⁹ Miscellaneo, v. ROCCHI, *Codices Cryptenses*, 444-445.

⁷⁰ Miscellaneo + eucologio, v. ROCCHI, *Codices Cryptenses*, 502-503.

CONTENUTO DELL'EUCOLOGIO

Presento ora in forma schematica il contenuto dell'eucologio in lingua italiana con riferimenti alla foliazione del codice ed alla numerazione convenzionale che ho apposto all'edizione del testo.

A. Didaskalia di Basilio al celebrante	1 ^v -2 ^v 1
B. Liturgia di Basilio	2 ^v -16 ^v 2-28
C. Liturgia di Crisostomo + Preghiere dell'ambone	17 ^r -27 ^r 29-58 27 ^r -v 59-61
(lacuna)	
D. Liturgia dei Presantificati	28 ^r 62
E. Preghiere dell'ambone	28 ^r -49 ^r 63-97
F. Rito della Confessione	49 ^v -55 ^r 98-111
G. Liturgia delle Ore	55 ^r -63 ^v 112-135
a) Vespri	55 ^r -58 ^v 112-122
b) Orthros	58 ^v -63 ^v 123-135
H. Preghiere per varie occasioni e necessità I	63 ^v -65 ^v 136-141
a) Acqua per gli ammalati (2 p)	63 ^v -64 ^r 136-137
b) Per il monaco recluso	64 ^r 138
c) Per i kolyboi dei defunti	64 ^r -v 139
d) Per i kolyboi dei santi (2 p)	64 ^v -65 ^v 140-141
I. Hagiasmos della Teofania	65 ^v -77 ^r 142-150
J. Iniziazione cristiana	77 ^r -88 ^v 151-168
a) "Primo Catecumenato"	77 ^r -78 ^r 151-152
b) "Secondo Catecumenato"	78 ^r -81 ^v 153-157
c) Apotaxis-Syntaxis	81 ^v -82 ^r 158
d) Battesimo-Myron-Eucaristia	82 ^r -87 ^v 159-165
e) Esortazione ai neofiti	88 ^v -88 ^r 166
f) Abluzione (2 p)	88 ^r -v 167-168
K. Gonyklisia di Pentecoste	88 ^v -95 ^r 169-175
H. Preghiere per varie occasioni e necessità II	95 ^r -135 ^v 176-184
a) Per una fonte d'acqua	95 ^r 176
b) Per l'acqua di devozione	95 ^r -v 177
c) Per la dedicazione del battistero	95 ^v -96 ^r 178

d) Per l'abluzione
e) Per i frutti nuovi
f) Per le primizie
g) Per la vendemmia
h) Per la saggia
I. Rito per un recipiente
K. Preghiere penitenti
a) Per chi ha peccato
b) Per chi ha peccato
c) Per la semina
d) Per la semina
e) Per la mietitura
f) Per la battitura
L. Diataxis di Metodios
H. Preghiere per varie occasioni
a) Per i pasti (2 p)
M. Preghiere per la pace
a) Per benedire le acque
b) Ektenè della Rotta
c) Rogazione per la pace
d) Rogazione per la pace
H. Preghiere per varie occasioni
a) Benedizione dei frutti
b) Benedizione dei frutti
c) Offerta dell'agnello
d) Tosatura del gregge
e) Offerta dei buoi
f) Per coloro che lavorano
g) Per la pesca
h) Benedizione di uva
i) Fondazione di un monastero
j) Fondazione di un monastero
k) Per la tonsura dei monaci
l) Per il taglio della barba
m) Per la tonsura dei monaci
n) Per la professione dei monaci
o) Per coloro che sono in viaggio
p) Per quanti viaggiano
s) Per coloro che fanno
t) Per l'adozione
u) Per l'emancipazione

1 ^v -2 ^v	1
2 ^v -16 ^v	2-28
17 ^r -27 ^r	29-58
27 ^r -v	59-61
28 ^r	62
28 ^r -49 ^r	63-97
49 ^v -55 ^r	98-111
55 ^r -63 ^v	112-135
55 ^r -58 ^v	112-122
58 ^v -63 ^v	123-135
63 ^v -65 ^v	136-141
63 ^v -64 ^r	136-137
64 ^r	138
64 ^r -v	139
64 ^v -65 ^v	140-141
65 ^v -77 ^r	142-150
77 ^r -88 ^v	151-168
77 ^r -78 ^r	151-152
78 ^r -81 ^v	153-157
81 ^v -82 ^r	158
82 ^r -87 ^v	159-165
88 ^v -88 ^r	166
88 ^r -v	167-168
88 ^v -95 ^r	169-175
95 ^r -135 ^v	176-184
95 ^r	176
95 ^r -v	177
95 ^v -96 ^r	178

d) Per l'abluzione	96 ^r -v	179
e) Per i frutti nuovi	96 ^v	180
f) Per le primizie	96 ^v + 134 ^r	181
g) Per la vendemmia (2 p)	134 ^r -v	182-183
h) Per la saggiatura del vino	134 ^v -135 ^r	184
I. Rito per un recipiente inquinato (2 p)	135 ^r -137 ^r	185-186
K. Preghiere penitenziali	137 ^r -139 ^v	187-192
a) Per chi ha mangiato involontariamente cibi vietati	137 ^r	187
b) Per chi ha mangiato volontariamente cibi vietati	137 ^r -v	188
c) Per la semina dell'orzo	137 ^v -138 ^r	189
d) Per la semina del grano	138 ^r -v	190
e) Per la mietitura	138 ^v -139 ^r	191
f) Per la battitura del grano	139 ^r -139 ^v	192
L. Diataxis di Metodio (2 p)	139 ^v -141 ^v + 101 ^r -v	193-195
H. Preghiere per varie occasioni e necessità III	101 ^v -102 ^r	196-197
a) Per i pasti (2 p)	101 ^v -102 ^r	196-197
M. Preghiere per la Liturgia stazionale	102 ^r -104 ^r	198-202
a) Per benedire le palme (2 p)	102 ^r -103 ^r	198-199
b) Ektenê della Rogazione	103 ^r -v	200
c) Rogazione per un pericolo imminente	103 ^v	201
d) Rogazione per il terremoto	103 ^v -104 ^r	202
H. Preghiere per varie occasioni e necessità IV	104 ^r -121 ^v	203-227
a) Benedizione del formaggio e delle uova	104 ^r -v	203
b) Benedizione della carne a Pasqua	104 ^v	204
c) Offerta dell'agnello	104 ^v	205
d) Tosatura del gregge	105 ^r	206
e) Offerta dei buoi e degli arieti	105 ^r -106 ^r	207
f) Per coloro che portano frutti	106 ^r	208
g) Per la pesca	106 ^r -v	209
h) Benedizione di una casa	106 ^v -107 ^r	210
i) Fondazione di una casa	107 ^r	211
j) Fondazione di una chiesa (2 p)	107 ^r -v	212-213
k) Per la tonsura di un bambino (2 p)	107 ^v -10 ^v	213-215
l) Per il taglio della barba	108 ^v	216
m) Per la tonsura di un chierico	118 ^r	217
n) Per la professione monastica	118 ^r -v	218-219
o) Per coloro che sono in partenza	118 ^v -119 ^r	220
p) Per quanti viaggiano per mare	119 ^r -v	221
s) Per coloro che fanno pace	119 ^v	222
t) Per l'adozione	119 ^v -120 ^r	223
u) Per l'emancipazione di un servo	120 ^r -v	224

v) Per chi è incaricato di una <i>diaconia</i>	119 ^v	225
w) Per piantare una vigna	120 ^v -121 ^r	226
x) Per quanti incorrono nelle censure	121 ^r -v	227
N. Preghiere di devozione privata	121 ^v -123 ^r	228-230
a) Per la polluzione notturna	121 ^v -122 ^r	228
b) Preghiera prima del sonno	122 ^r	229
c) Per una tentazione carnale	122 ^r -123 ^r	230
O. Funerali	123 ^r -124 ^v	231-237
a) Per un moribondo	123 ^r	231
b) Diakonika	123 ^r -v	232
c) 5 preghiere	123 ^v -124 ^v	233-237
P. Preghiere per necessità spirituali	124 ^v -125 ^v	238-239
a) Per gli afflitti	124 ^v -125 ^r	238
b) Per i tribolati	125 ^r -v	239
Q. Fraternità adottiva (2p)	125 ^v -126 ^v	240-243
R. Unzione degli ammalati (3 p)	126 ^v -128 ^v	244-248
S. Preghiere per gli ammalati	129 ^r -133 ^v + 109 ^r -110 ^v	249-269
T. Esorcismi	110 ^v -117 ^v , lacuna, 97-100	270-272

METODO DI DESCRIZIONE

Nel presente la Γ.β.IV è stato in criterio che si ispiri. Ogni unità organica seguita da eventuale preghiera, la Didachè, battesimale, e le grassetto che potremmo.

In questa descrizione notati con l'incipit integralmente. Per i

L'ortografia è particolare secondo intendono automaticamente, casi comuni rilevanti fenomeni

Segue un'elenco rilevanti:

A. Fenomeni fonetici

- 1) Confusione tra ω e ο
- 2) La trasformazione (p.es. ἀνεπερέαστο)
- 3) Il gruppo -xv- per
- 4) Caduta del -γ- in
- 5) Dissimilazione ortografica
- 6) Semplificazione di
- 7) Confusione degli ἀπιδεῖν per analogia
- 8) Fenomeni di geminazione

B. Nome

- 71 R. TAFT, *The Struggle for Worship* 52 (1978), 3
- 72 ROHLFS, *Historische Grammatik der griechischen Sprache* (livre d'Agathange) Escorial X.III.6 del Confessoris, pp. XXXI-S. Pancrace, martyr a
- 73 ROHLFS 31, JAC.P. 354, n. 1; JAC.Fragm.
- 74 K. DIETERICH, *Untersuchungen zur hellenistischen Zeit der Kirche* 16,138,178; PAS 53,6
- 75 PSALTES, 77.
- 76 BLASS-DEBRUNNER
- 77 BLASS-DEBRUNNER
- 78 BLASS-DEBRUNNER
- 79 PSALTES, 130.

119 ^v	225
120 ^v -121 ^r	226
121 ^r -v	227
121 ^v -123 ^r	228-230
121 ^v -122 ^r	228
122 ^r	229
122 ^r -123 ^r	230
123 ^r -124 ^v	231-237
123 ^r	231
123 ^r -v	232
123 ^v -124 ^v	233-237
124 ^v -125 ^v	238-239
124 ^v -125 ^r	238
125 ^r -v	239
125 ^v -126 ^v	240-243
126 ^v -128 ^v	244-248
109 ^r -110 ^v	249-269
a. 97-100	270-272

METODO DI DESCRIZIONE

Nel presente lavoro il contenuto eucologico del codice *Grottaferrata* Γ.β.IV è stato in primo luogo numerato progressivamente secondo un criterio che si ispira alla metodologia delle unità e strutture liturgiche⁷¹. Ogni unità organica ed indipendente, vale a dire preghiere, precedute e seguite da eventuali rubriche, diakonika non legati espressamente ad una preghiera, la Didaskalia di Basilio ai celebranti, la Didaskalia post-battesimale, e le letture, è stata contrassegnata da un numero arabo in grassetto che potremmo chiamare *numero di sezione*.

In questa descrizione gli elementi eucologici (le preghiere) vengono notati con l'incipit, mentre tutte le rubriche e i diakonika sono trascritti integralmente. Per intero si danno anche tutti i testi finora non editi.

L'ortografia è stata normalizzata secondo i dizionari vigenti, in particolare secondo il Liddell-Scott e gli errori di etacismo e di isofonia si intendono automaticamente corretti a meno di casi in cui possano dare un senso, casi comunque riportati in apparato, insieme a grafie particolari e rilevanti fenomeni linguistici, a giudizio dell'editore.

Segue un'elenco delle particolarità ortografiche e grammaticali più rilevanti:

A. Fenomeni fonetici ed ortografici.

- 1) Confusione tra ω e ου⁷².
- 2) La trasformazione in ε della η non accentata davanti o dietro a ρ (p.es. ἀνεπερέαστον)⁷³.
- 3) Il gruppo -χv- per -γχv- (p.es. in πλάγχων e composti)⁷⁴.
- 4) Caduta del -γ- intervocalico⁷⁵.
- 5) Dissimilazione ortografica dei gruppi -γγ-, -γχ- e -γξ-⁷⁶.
- 6) Semplificazione di consonanti doppie, p.es. ἄρρωστος⁷⁷.
- 7) Confusione degli spiriti aspro e dolce, p. es. la forma ἀφιδεῖν - al posto di ἀπιδεῖν per analogia con ἀφορᾶν⁷⁸.
- 8) Fenomeni di geminazione (p.es. νόσσος e simili)⁷⁹.

B. Nome

⁷¹ R.TAFT, *The Structural Analysis of Liturgical Units: an Essay in Methodology*, *Worship* 52 (1978), 314-329.

⁷² ROHLFS, *Historische Grammatik*, 38-40; G. GARITTE, *Documents pour l'étude du livre d'Agathange* (ST 127), Città del Vaticano 1946, 164-165 (dal codice *El Escorial* X.III.6 del 1107 - S. Filippo di Fragalà); J. H. DECLERCK, *Maximi Confessoris*, pp. XXXI-XXXII; J. DECLERCK, *Les recensions grecques de la passion de S. Pancrace, martyr a Rome*, AB 105 (1987), 69-70.

⁷³ ROHLFS 31, JAC.PAB 48 (apparato); JAC.PAL 107 (apparato); JAC.FRA, 352, n. 2, 354, n. 1; JAC.Fragments 107, n.4; PAS 166.2, 266.2.

⁷⁴ K. DIETERICH, *Untersuchungen zur Geschichte der griechischen Sprache von der hellenistischen Zeit bis zum 10. Jahrhundert*, Leipzig, 1898, 116 (cfr. JAC.POR 16,138,178; PAS 53,68,92,294,343.3, 346.6.)

⁷⁵ PSALTES, 77.

⁷⁶ BLASS-DEBRUNNER, § 19.

⁷⁷ BLASS-DEBRUNNER, § 11; PSALTES, 129.

⁷⁸ BLASS-DEBRUNNER, § 14.

⁷⁹ PSALTES, 130.

- 1) Ταμεία, γλυκεῖα, ὑγεία⁸⁰ per ταμεία, γλυκυία, ὑγεία.
- 2) Διάκων, -ονος per διάκονος, ου⁸¹.
- 3) Forma indeclinabile πλήρης⁸².
- 4) L' accusativo in -αν della III declinazione⁸³.

C. Verbo

- 1) Le forme del verbo λαμβάνω e relativi composti sempre con doppia v (λαμβάνω)⁸⁴.
- 2) La desinenza di un participio attivo (aoristo II) apparentemente influenzata da un perfetto, p.es. παραπεσῶτας⁸⁵.
- 3) L' aoristo II in -α in γενόμενος e composti⁸⁶.
- 4) Il perfetto senza raddoppiamento⁸⁷.

D. Sintassi

- 1) L' indicativo a posto del congiuntivo dopo ἵνα oppure ὅπως⁸⁸.

Eventuali lacune sono state risolte mediante il ricorso ad altre fonti contemporanee, sempre segnalate in nota. I nomina sacra ed i più comuni termini tecnici sono stati ugualmente sciolti⁸⁹.

Ogni sezione risulta poi corredata da un apparato introdotto da un duplice segno grafico = e +, dove il segno = rimanda a quelle opere che riportano per intero il testo della preghiera dallo stesso *Grottaferrata* Γ.β. IV, mentre il segno + introduce un confronto con opere che editano o indicano la presenza della stessa preghiera da e in fonti eucologiche diverse. I numeri che seguono le sigle riportate in apparato si riferiscono esclusivamente alle singole preghiere. Negli apparati mi sono limitato ad

⁸⁰ Per ὑγεία v. Liddell-Scott, s.v. ὑγεία; v. BLASS-DEBRUNNER, § 31.

⁸¹ BLASS-DEBRUNNER, #52, v; anche JAC.POR, 5, 37, 40, 89, 96, 101, 106, 116, 121, 122, 123, 139, 150, 152, 162, 199 (nom); 69, 85, 141, 143, 144, 154 (gen), ma al 137 scrive ἀρχidiaκόνου. PAS, p. 57; evangelario Vaticano gr. 2138, f. 78^v, al 27 agosto memoria di Ρούφου διάκονος. Per fonti non eucologiche v; p.es. D. D.RAFFIN, *La vita metrica su Leone di Catania. Dal cod. Messin. gr. 30*, BBGG 16 (1962), 45, r 281; PASINI, *Filippo di Agira*, 94, nota 225; non bizantine DENZINGER, 251, 261, 262 (διάκων), 2-5, 254, 259, 263, 264, 265 (ἀρχidiaκων).

⁸² PSALTES 160, BLASS-DEBRUNNER, § 137.

⁸³ PSALTES, 150 (cfr. PAS 69; PAS.PAN 4,12).

⁸⁴ Anche ἀμαρτάννοντα (v. 8.10); BLASS-DEBRUNNER, # 73; ROHLFS, *Lexicon*, 77 e ss. (anavenno di Bova); SCHIRO', *Capo Rizzuto*, 118, r. 475 (λαμβάνει); JAC.POR 127, 190; JAC.PAL 12, n.1: 20, n. 6; PAS 175, r. 5.

⁸⁵ SCHIRO', *Capo Rizzuto*, 96, r. 200; JAC.POR 123; PASINI, *Filippo di Agira*, 93, n. 222, (secondo l'autore però, si tratterebbe di un uso improprio del v); PAS 56; PAS.PAN 11.3; RUG 19.4.

⁸⁶ PSALTES, 209-211.

⁸⁷ PSALTES, 206-208 (§ 324-326).

⁸⁸ P.es. PAS, 157.

⁸⁹ L'abbreviazione τροπ. del codice è stata sempre resa con τροπάριον, sebbene sia attestata la forma τροπάριν, per cui v. JANNARIS, nn° 301-302, v. anche H.HUSMANN, *Eine alte orientalische christliche Liturgie: altsyrisch-melkitisch*, OCP 42 (1976), 165.

utilizzare quelle opere descritte o edizioni del PIO, con il per le rubriche e i redazionale propria Nel caso di p ad una descrizione eventuali edizioni, per ultime le edizioni

Segni critici

[...] testo non tras
[] per integrare
< > per integrare
qualche elemento in
{ } per espungere

utilizzare quelle opere che offrono dei testi interi insieme alle più recenti descrizioni o edizioni, anche inedite, come lo sono p. es. le tesi di dottorato del PIO, con il permesso dei relativi autori. Non ho dato invece **referenze** per le rubriche e i diakonikà, che considero elementi con una fisionomia redazionale propria.

Nel caso di preghiere comuni la prima referenza dell'apparato rimanda ad una descrizione del *Barberini gr. 336*, segnalando tra parentesi sue eventuali edizioni, vengono quindi le altre opere in ordine cronologico e per ultime le edizioni del *textus receptus*.

Segni critici

- [...] testo non trascritto
- [] per integrare o completare un termine in sospensione
- < > per integrare eventuali parti mancanti o per aggiungere qualche elemento in forma ipotetica
- { } per espungere elementi doppi o superflui

DESCRIZIONE DEL TESTO

1. (1γν) Διδασκαλία τοῦ ἁγίου Βασιλείου πρὸς τοὺς ἱερεῖς.

Πρόσεχε σεαυτῷ, ὦ ἱερεῦ, καὶ βλέπε τὴν διακονίαν, ἣν παρέλαβες [...]

+ PG 31, 1685-1688; AMF 50; PAS 228.

2. (2ν) Σὺν Θεῷ Λειτουργία τοῦ ἁγίου Βασιλείου.

Εὐχὴ τοῦ θυμιάματος. Θυμίαμα προσφέρομεν ἐνώπιόν σου, Κύριε (cfr. n° 29.3).

3. (2ν) Εὐχὴ λεγομένη ἐν τῷ σκευοφυλακίῳ, ἀποθεμένου τοῦ πρεσβυτέρου τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἐν τῷ δίσκῳ. Ὁ Θεὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὸν οὐράνιον ἄρτον, τὴν τροφὴν παντὸς τοῦ κόσμου [...]

+ GOAR 51, 135; STR.BAR 1 (SWA 76; LEW 309); SWA 108; KRA 273; BEI 2, 44, 133; ORL 22; TRE.LIT 17; STR.MIS 93; JAC.MES 1.2; PAS 268; KOS 2; THI 1; ROM 42; PAP 33, 53; ZER 47, 75.

4. (2ν-3γ) Ὁ διάκονος· Εὐλόγησον, δέσποτα. Ὁ ἱερεὺς· Εὐλογημένη ἡ βασιλεία τοῦ. Ὁ διάκονος· Ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, οὗ τὸ κράτος ἀνείκαστον καὶ ἡ δόξα ἀκατάληπτος [...] Ὁ διάκονος· Ἀντιλαβοῦ, σῶσον, ἐλέησον, καὶ διαφύλαξον. Τῆς παναγίας ἀχράντου, ὑπερενδόξου, εὐλογημένης δεσποίνης. Ὁ ἱερεὺς ἐκφω<νεῖ>· Ὅτι πρέπει σοι πᾶσα δόξα].

+ GOAR 52, 135; STR.BAR 2 (SWA 76; LEW 310); SWA 111; KRA 238; BEI 6, 48; ORL 48; TRE.LIT 17; STR.MIS 93; JAC.MES 1.4; PAS 269, 308; KOS 3; THI 3; ROM 44; PAP 34, 54; ZER 49, 76.

Καὶ εὐθὺς ἀρχ[εται] ὁ ψάλτης ἀντίφωνον α'. Ἀγαθὸν τὸ ἐξομολογεῖσθαι τῷ Κυρίῳ¹. Ταῖς πρεσβείαις. Τοῦ ἀναγγέλλειν τὸ πρῶτ' ὃ ἐλεός σου², καὶ τήν³. Ὅτι εὐθὺς Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ οὐκ ἔστιν ἀδικία⁴. Δόξα.

¹ Ps. XCI, 2a.

² Cod. του ελεου, corretto secondo la citazione scritturistica.

³ Ps. XCI, 3a.

⁴ Ps. XCI, 16a.

5. (3rv) Ὁ διάκονος· Ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, σῶσον τὸν λαόν σου καὶ εὐλόγησον τὴν κληρονομίαν σου [...] Ὁ διάκονος· Ἀντιλαβοῦ, σῶσον, ἐλέησον, καὶ διαφύλαξον. Τῆς παναγίας, ἀχράντου, ὑπερενδόξου, εὐλογημένης δεσποίνης. Ὁ ἱερεὺς ἐκφω<νεῖ>· Ὅτι σὸν τὸ κράτος, καὶ σοῦ ἐστίν.

+ GOAR 53, 136; STR.BAR 3 (SWA 76; LEW 311); SWA 112; KRA 238; BEI 6, 48; ORL 56; TRE.LIT 32; STR.MIS 93; JAC.MES 1.5; PAS 271; KOS 4; THI 4; ROM 45; PAP 33, 55; ZER 49, 77.

Καὶ εὐθὺς ἄρχεται ὁ ψάλτης ἀντίφωνον β'. Καὶ γὰρ ἐστερέωσε τὴν οἰκουμένην⁵. Τὰ μαρτύριά σου ἐπιστώθησαν σφόδρα, τῷ [οἴκῳ]⁶. Δόξα. Ὁ μονογενὴς Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ.

6. (3v) Ὁ διάκονος· Ἐπὶ καὶ ἔτι, ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν· Ὁ τὰς κοινὰς ταύτας καὶ συμφώνους ἡμῖν χαρισάμενος προσευχάς [...] Ὁ διάκονος· Ἀντιλαβοῦ, σῶσον, ἐλέησον, καὶ διαφύλαξον. Τῆς παναγίας, ἀχράντου, ὑπερενδόξου, εὐλογημένης. Ὁ ἱερεὺς ἐκφω<νεῖ>· Ὅτι ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος Θεὸς ὑ[πάρχεις].

+ GOAR 53, 136; STR.BAR 4 (SWA 76; LEW 311); SWA 113; KRA 239; ORL 56; TRE.LIT 36; MORA-P 10; BEI 9, 50; STR.MIS 93; JAC.MES 1.6; PAS 3; 273; KOS 5; THI 5; ROM 45; PAP 35, 55; ZER 49, 77.

7. (3v-4r) Καὶ εὐθὺς ἄρχεται ὁ ψάλτης ἀντίφωνον γ'. Δεῦτε, ἀγαλλιασώμεθα τῷ Κυρίῳ⁷. Σῶσον ἡμᾶς, Υἱὲ Θεοῦ. Προφθάσωμεν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐν ἐξομολογήσει⁸. Σῶσον. Ὅτι Θεὸς μέγας Κύριος καὶ βασιλεὺς μέγας⁹. Σῶσον. Ὅτι ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ τὰ πέρατα τῆς γῆς¹⁰. Ὅτι αὐτοῦ ἐστὶν ἡ θάλασσα καὶ αὐτὸς ἐποίησεν αὐτήν¹¹. Ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν τῆς εἰσόδου· Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ καταστήσας ἐν οὐρανοῖς τάγματα καὶ στρατιάς ἀγγέλων [...] Ὁ διάκονος· Σοφία, ὀρθοί. Δεῦτε, προσκυνήσωμεν¹². Καὶ δοξάζει καὶ λέγει τροπάριον κατὰ τὴν ἡμέραν.

5 Ps. XCII, 1c.

6 Ps. XCII, 5ab.

7 Ps. XCIV, 1a.

8 Ps. XCIV, 2a.

9 Ps. XCIV, 3a.

10 Ps. XCIV, 4a.

11 Ps. XCIV, 5a.

12 Ps. XCIV, 6a.

+ GOAR 54, 136; STR.
TRE.LIT 37; COD 167;
PAP 36, 55; ZER 50, 7

8. (4r-v) Ὁ διάκονος· Ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, σῶσον τὸν λαόν σου καὶ εὐλόγησον τὴν κληρονομίαν σου [...] Ὁ διάκονος· Ἀντιλαβοῦ, σῶσον, ἐλέησον, καὶ διαφύλαξον. Τῆς παναγίας, ἀχράντου, ὑπερενδόξου, εὐλογημένης δεσποίνης. Ὁ ἱερεὺς ἐκφω<νεῖ>· Ὅτι σὸν τὸ κράτος, καὶ σοῦ ἐστίν.

Ὁ διάκονος· Π
Εἰρήνη πᾶσι. Ὁ
τὸν ἀπόστολον
ἀκούσωμεν τοῦ ἁ

+ GOAR 55, 137; STR.
ORL 68; TRE.LIT 54;
PAP 36, 56; ZER 51,

9. (4v-5r) Καὶ μὲν
Κύριε ἐλέησον. Ἐ
Κύριε παντοκράτ
ἐλέει, ὁ μὴ βουλ
τοῦ ἁγίου οἴκου
τοῦ ῥυσθῆναι ἡμ
ἡμᾶς, ὁ Θεός, κα
Κύριε ὁ Θεὸς
ἀνιστάμενος σφ
φιλόανθρωπος Θεὸς

+ GOAR 56, 137, 63
ORL 100; TRE.LIT 5
121; KOS 8; THI 8; F

10. (5rv) Ὁ διάκονος· Ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, σῶσον τὸν λαόν σου καὶ εὐλόγησον τὴν κληρονομίαν σου [...] Ὁ διάκονος· Ἀντιλαβοῦ, σῶσον, ἐλέησον, καὶ διαφύλαξον. Τῆς παναγίας, ἀχράντου, ὑπερενδόξου, εὐλογημένης δεσποίνης. Ὁ ἱερεὺς ἐκφω<νεῖ>· Ὅτι σὸν τὸ κράτος, καὶ σοῦ ἐστίν.

+ GOAR 54, 136; STR.BAR 5 (SWA 76; LEW 312); KRA 239; BEI 9, 50; ORL 62; TRE.LIT 37; COD 167; STR.MIS 95; JAC.MES 1.7; PAS 275; KOS 6; THI 6; ROM 46; PAP 36, 55; ZER 50, 78.

θηώμεν. Ὁ ἱερεὺς
τόν σου καὶ εὐ-
αντιλαβοῦ, σῶσον,
του, ὑπερενδόξου,
τι σὸν τὸ κράτος,

KRA 238; BEI 6, 48;
S 4; THI 4; ROM 45;

ἄρ ἑστερέωσε τὴν
ρα, τῷ [οἴκῳ]⁶.

ρίου δεηθ(ώμεν).
συμφώνους ἡμῖν
λαβοῦ, σῶσον,
υ, ὑπερενδόξου,
καὶ φιλόανθρωπος

KRA 239; ORL 56;
PAS 3; 273; KOS 5;

νον γ'. Δεῦτε,
Προφθάσωμεν
Ὅτι Θεὸς μέγας
χειρὶ αὐτοῦ τὰ
σα καὶ αὐτὸς
Δέσποτα Κύριε
καὶ στρατιάς
οσκυνήσωμεν¹².

8. (4r-v) Ὁ διάκονος τὰ διακονικά· Ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου δεηθ(ώμεν). Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν εἰρήνης καὶ τῆς σωτηρίας τῶν ψυχῶν ἡμῶν, τοῦ Κυρίου. Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης τοῦ σύμπαντος κόσμου, εὐσταθείας]. Ὑπὲρ τοῦ ἁγίου οἴκου τούτου, καὶ τῶν μετὰ πίστεως, εὐλ[αβείας]. Ὑπὲρ τοῦ πατρὸς καὶ ἐπισκόπου ἡμῶν, τοῦ τιμίου πρεσβυτερίου]. Ὑπὲρ τῶν εὐσεβεστάτων καὶ θεοφυλ[άκτων] ἡμῶν βασιλέων. Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι ἡμᾶς ἀπὸ πάσης θλίψεως. Εὐχὴ τοῦ Τρισαγίου. Ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος, ὁ ἐν ἁγίοις ἀναπαυόμενος, ὁ τρισαγία φωνῇ ὑπὸ τῶν σεραφίμ ἀνυμνούμενος [...] Ὁ διάκονος· Ἀντιλαβοῦ, σῶσον, ἐλέησον καὶ διαφύλαξον. Τῆς παναγίας, ἀχράντου, ὑπερενδόξου, εὐλογημένης δεσποίνης. Ὁ ἱερεὺς ἐκφω<νεῖ>· Ὅτι ἅγιος εἶ, ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ ἐν ἁγίοις ἐπαναπαύῃ, καὶ σοὶ τὸν τρισαγίον ὕμνον. Οἱ ψάλλται τό· Ἄγιος ὁ Θεός.

Ὁ διάκονος· Πρόσχωμεν. Ὁ ἱερεὺς σφραγίζει τὸν λαὸν λέγων· Εἰρήνη πᾶσι. Ὁ διάκονος· Σοφία. Ὁ ψάλλτης τὸ προκείμενον καὶ τὸν ἀπόστολον καὶ τὸ ἀλληλουῖα. Ὁ διάκονος· Σοφία, ὀρθοί· ἀκούσωμεν τοῦ ἁγίου Εὐαγγελίου.

+ GOAR 55, 137; STR.BAR 6 (SWA 77; LEW 313); SWA 115; KRA 240; BEI 17, 35; ORL 68; TRE.LIT 54; STR.MIS 95; JAC.MES 1.8; PAS 277; KOS 7; THI 7; ROM 48; PAP 36, 56; ZER 51, 78.

9. (4v-5r) Καὶ μετὰ τὸ Εὐαγγέλιον, ὁ διάκονος· Εἴπωμεν πάντες· Κύριε ἐλέησον. Ἐξ ὅλης ψυχῆς καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας, δεόμεθα. Κύριε παντοκράτωρ, ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, ὁ πλούσιος ἐν ἐλέει, ὁ μὴ βουλόμενος τὸν θάνατον ἡμῶν τῶν ἁμαρτωλῶν. Ὑπὲρ τοῦ ἁγίου οἴκου τούτου, καὶ τῶν μετὰ πίστεως, εὐλαβείας. Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι ἡμᾶς ἀπὸ πάσης θλίψεως. Ὁ διάκονος· Ἐλέησον ἡμᾶς, ὁ Θεός, κατὰ. Καὶ εὐθὺς τὴν ἐκτενὴν. Ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, τὴν ἐκτενὴν ταύτην ἱκεσίαν [...] Καὶ ἀνιστάμενος σφραγίζει τὸν λαόν, λέγων· Ὅτι ἐλεήμων καὶ φιλόανθρωπος Θεὸς ὑπάρχεις.

+ GOAR 56, 137, 639; STR.BAR 8, 28 (SWA 77; LEW 315); KRA 77; BEI 15, 56; ORL 100; TRE.LIT 59; STR.MIS 95; JAC.MES 1.10; PAS 278, 12; STA 6, 96; DUN 121; KOS 8; THI 8; ROM 151; PAP 38, 57; ZER 54, 79, 111.

10. (5rv) Ὁ διάκονος· Εὐξασθε οἱ κατηχούμενοι. Οἱ πιστοί, ὑπὲρ τῶν κατηχουμένων δεηθ(ώμεν), ἵνα ὁ Κύριος αὐτούς. Κατηχήση αὐ[τοὺς] τῷ λόγῳ τῆς ἀληθείας. Ἀποκαλύψῃ αὐτοῖς τὸ εὐαγγέλιον τῆς δικαιοσύνης. Ἐνώση αὐ[τοὺς] τῇ ἀγίᾳ αὐ[τοῦ] καθολικῇ καὶ ἀποστολικῇ. Σῶσον, ἐλέησον. Οἱ κατηχούμενοι, τὰς κεφαλὰς ὑμῶν τῷ Κυρίῳ κλίνετε. Ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν τῶν κατηχουμένων· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν ὁ ἐν οὐρανοῖς κατοικῶν καὶ ἐπιβλέπων ἐπὶ πάντα τὰ ἔργα σου [...] Ὁ ἱερεὺς ἐκφω<νεῖ>· Ἵνα καὶ αὐτοὶ σὺν ἡμῖν δοξάσωσιν τὸ πάντιμον. Ὁ διάκονος· Ὅσοι κατηχούμενοι,

προέλθετε. Οἱ κατηχούμενοι, προέλθετε. Ὅσοι κατηχούμενοι, προέλθετε. Μή τις τῶν κατηχούμενων.

+ GOAR 138; STR.BAR 9 (SWA 77; LEW 315); SWA 118; KRA 242; BEI 58; ORL 104; TRE.LIT 166; STR.MIS 95; PAS 280; KOS 9; THI 9; ROM 81; PAP 57; ZER 80.

11. (5v-6r) Ὅσοι πιστοί, ἔτι καὶ ἔτι, ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Εὐχὴ πιστῶν α', μετὰ τὸ ἀπ<λω>θ<ῆναι> τὸ εἰλητόν. Ὁ ἱερεὺς· Σύ, Κύριε, κατέδειξας ἡμῖν τὸ μέγα τοῦτο τῆς σωτηρίας μυστήριον [...] Ὁ διάκονος· Ἀντιλαβοῦ, σῶσον, ἐλέησον. Σοφία¹³. Ὁ ἱερεὺς ἐκφω<νεῖ>· Ὅτι πρέπει σοι πᾶσα δόξα, τιμή.

+ GOAR 138; STR.BAR 10 (SWA 78; LEW 316); KRA 242; BEI 58; ORL 114; TRE.LIT 167; STR.MIS 97; PAS 282; KOS 10; THI 10; ROM 82; PAP 58; ZER 81.

12. (6rv) Ὁ διάκονος· Ἐτι καὶ ἔτι, ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὑπὲρ τῆς ἁνωθεν εἰρήνης καὶ τῆς σωτηρίας τῶν ψυχῶν. Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης τοῦ σύμπαντος κόσμου. Ὑπὲρ τοῦ ἁγίου οἴκου τούτου, καὶ τῶν μετὰ πίστεως, εὐλαβείας καὶ φόβου Θεοῦ εἰσιόντων. Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι ἡμᾶς ἀπὸ πάσης θλίψεως. Ὁ ἱερεὺς εὐχὴν πιστῶν β'. Ὁ Θεός, ὁ ἐπισκεψάμενος ἐν ἐλέει καὶ οἰκτιρμοῖς τὴν ταπείνωσιν ἡμῶν [...] Ὁ διάκονος· Ἀντιλαβοῦ, σῶσον, ἐλέησον. Ὁ ἱερεὺς ἐκφω<νεῖ>· Ὅπως ὑπὸ τοῦ κράτους σου πάντοτε.

+ GOAR 138; STR.BAR 11 (SWA 78; LEW 317); KRA 244; BEI 59; ORL 122; TRE.LIT 167; STR.MIS 97; PAS 284; KOS 11; THI 11; ROM 83; PAP 58; ZER 81.

13. (6v-7r) Καὶ εὐθὺς οἱ ψάλλται ἄρχουσιν. Οἱ τὰ χερουβὶμ μυστικῶς. Εὐχὴ ἣν λέγει ὁ ἱερεὺς τῶν χερουβικῶν λεγομένων. Οὐδεὶς ἄξιος τῶν συνδεδεμένων ταῖς σαρκικαῖς ἐπιθυμίαις καὶ ἡδοναῖς προσέχεσθαι [...]

+ GOAR 58, 139; STR.BAR 12 (SWA 78; LEW 318); SWA 122; KRA 245; BEI 19, 59; ORL 126; TRE.LIT 71; STR.MIS 97; TAFT 147; JAC.MES 1.14; PAS 285, 17; KOS 12; THI 12; ROM 58, 83; PAP 40, 58; ZER 57, 82.

14. (7r) Καὶ μετὰ τὸ ἀποθέσθαι τὰ δῶρα ἐν τῇ ἀγίᾳ τραπέζῃ, προσπίπτει <ὁ ἱερεὺς> ¹⁴ εἰς τὰ δεξιὰ, καὶ λέγει· Πνεῦμα ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπ' ἐμέ, καὶ δύναμις ὑψίστου ἐπισκιάσει μοι, καὶ συλλειτουργήσῃ μοι. Ἀμήν. Καὶ πάλιν στρέφει εἰς τὰ ἀριστερά, καὶ λέγει· Αὐτὸ τὸ πανάγιον Πνεῦμα ἐπελεύσεται ἐπ' ἐμέ, καὶ δύναμις ὑψίστου ἐπισκιάσει μοι, καὶ συλλειτουργήσῃ μοι. Ἀμήν.

¹³ Nel margine superiore destro.

¹⁴ Cfr. n° 41.1.

¹⁵ Cod. συλλειτουργήσῃ.

¹⁶ Cod. συλλειτουργήσῃ.

15. (7r-8r) Καὶ εὐχὴ Κυρίῳ. Ὑπὲρ τῶν τῷ Κυρίῳ. Ὑπὲρ εὐλαβείας. Ὑπὲρ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν εἰς τὴν ζωὴν τοῦ διακονοῦ. Ἀντιλαβοῦ, σῶσον, ἐλέησον. Ὁ ἱερεὺς εὐχὴν ἀγίαν, εἰρηνικήν. Ἀγγελον εἰρήνης σωμάτων. Συγνώμην τῶν πλημμελημάτων ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν τῆς ζωῆς ἡμῶν Κυρίῳ αἰτησώμεθα ἀνώδυνα, ἀνεπαροχολογίαν τὴν Κυρίῳ αἰτησώμεθα εὐλογημένης. Ὁ μονογενεὺς. Εἰρήνη. Τὰς θύρας, τὰς θύρας.

+ GOAR 164; STR.BAR 171; TRE.LIT 171; STR.MIS 97.

16. (8r-9v) Ὁ ἱερεὺς πρόσχωμεν τῇ εὐχῇ Κυρίου ἡμῶν. Ὑπὲρ καὶ ἡ κοινωνία τῶν ἐκκλησιῶν καὶ ἡ κοινωνία τῶν ἐκκλησιῶν. Εὐχαριστήσωμεν τὴν εὐχὴν τῆς εὐχῆς προσκυνητέ, ἅγιον. Τὸν ἐπινίκιον ὑμῶν.

+ GOAR 141; STR.BAR 173; TRE.LIT 173; STR.MIS 97.

17. (9v-11v) Μὴ φιλάνθρωπε, καὶ ἐκφώ<νησις>· εἰπὼν. Ὁμοίως λαβὼν, κεράσαι ἀγίοις αὐτοῦ μὴ ἐξ αὐτοῦ πάντες ἀνάμνησιν.

¹⁷ Cod. συνεχώρησιν.

κατηχούμενοι,

RA 242; BEI 58; ORL 81; PAP 57; ZER 80.

νη τοῦ Κυρίου.
> τὸ εἰλητόν. Ὁ
οἰκτιρμοῦς τῆς σωτηρίας
ἡσων. Σοφία¹³. Ὁ

BEI 58; ORL 114;
PAP 58; ZER 81.

η τοῦ Κυρίου
ρίας τῶν ψυχῶν.
τοῦ ἁγίου οἴκου
φύλου Θεοῦ
ψεως. Ὁ ἱερεὺς
καὶ οἰκτιρμοῦς
ἡσων, ἐλέησον.
ντοτε.

BEI 59; ORL 122;
PAP 58; ZER 81.

τὰ χερουβὶμ
τῶν λεγομένων.
ἐπιθυμίαις καὶ

KRA 245; BEI 19,
14; PAS 285, 17;

ἁγία τραπέζη,
Πνεῦμα ἅγιον
ἰσὶ μοι, καὶ
τὰ ἀριστερά,
ἐπ' ἐμέ, καὶ
οὐρήσει¹⁶ μοι.

15. (7r-8r) Καὶ εὐθ[ύς] ὁ διάκονος· Πληρώσωμεν τὴν δέησιν ἡμῶν τῷ Κυρίῳ. Ὑπὲρ τῶν προσενηχθέν[των] καὶ ἁγιαζομένων τιμίων δώρων, τῷ Κυρίῳ. Ὑπὲρ τοῦ ἁγίου οἴκου τούτου, καὶ τῶν μετὰ πίστεως, εὐλαβείας]. Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι ἡμᾶς ἀπὸ πάσης θλ[ίψεως]. Ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχήν· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ κτίσας ἡμᾶς καὶ ἀγαγὼν εἰς τὴν ζωὴν ταύτην, ὁ ὑποδείξας ἡμῖν ὁδὸν σωτηρίας [...] Ὁ διάκονος· Ἀντιλαβοῦ, σῶσον, ἐλέησον. Τὴν ἡμέραν πᾶσαν τελείαν, ἁγίαν, εἰρηνικήν καὶ ἀναμάρτητον, παρὰ τῷ Κυρίῳ αἰτήσώμεθα]. Ἄγγελον εἰρήνης, πιστὸν ὁδηγόν, φύλακα τῶν ψυχῶν καὶ τῶν σωμάτων. Συγγνώμην καὶ ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν καὶ συγχώρησιν¹⁷ τῶν πλημμελημάτων] ἡμῶν, παρὰ [τοῦ]. Τὰ καλὰ καὶ συμφέροντα ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν, καὶ εἰρήνην τῷ κόσμῳ. Τὸν ὑπόλοιπον χρόνον τῆς ζωῆς ἡμῶν ἐν εἰρήνῃ καὶ ὑγιείᾳ ἐκτελέσαι ἡμᾶς, παρὰ τῷ Κυρίῳ αἰτησώμεθα. Χριστιανὰ τὰ τέλη τῆς ζωῆς ἡμῶν, πιστά, ἀνώδυνα, ἀνεπαίσχυντα, ἀπολέμητα, εἰρηνεύοντα, καὶ καλὴν ἀπολογίαν τὴν ἐπὶ τοῦ φοβεροῦ καὶ φρικτοῦ βήματος, παρὰ τῷ Κυρίῳ αἰτησώμεθα. Τῆς παναγίας, ἀχράντου, ὑπερενδόξου, εὐλογημένης. Ὁ ἱερεὺς ἐκφω<νεῖ>· Διὰ τῶν οἰκτιρμῶν τοῦ μονογενοῦς]. Εἰρήνη πᾶσιν. Ὁ διάκονος· Ἀγαπήσωμεν ἀλλήλους. Τὰς θύρας, τὰς θύρας· Πρόσχωμεν. Ὁ λαὸς τὸ "Πιστεύω".

+ GOAR 164; STR.BAR13 (SWA 79; LEW 319); KRA 247; BEI 61; ORL 146; TRELIT 171; STR.MIS 99; PAS 287; KOS 13-14; THI 13; ROM 59; ZER 83.

16. (8r-9v) Ὁ διάκονος· Στῶμεν καλῶς, στῶμεν μετὰ φόβου· πρόσχωμεν τῇ ἁγίᾳ ἀναφορᾷ. Ὁ ἱερεὺς ἐκφω<νεῖ>· Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρός καὶ ἡ κοινωνία τοῦ ἁγίου Πνεύματος εἴη μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἄνω σχῶμεν τὰς καρδίας. Ὁ λαός· Ἐχομεν πρὸς τὸν Κύριον. Ὁ ἱερεὺς· Εὐχαριστήσωμεν τῷ Κυρίῳ. Ὁ λαός· Ἀξίον καὶ δίκαιον. Ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχήν τῆς ἀναφορᾶς· Ὁ ὢν, Δέσποτα, Κύριε, Θεέ, παντοκράτωρ προσκυνητέ, ἄξιον ὡς ἀληθῶς καὶ δίκαιον [...] Ἐκφω<νεῖ> ὁ ἱερεὺς· Τὸν ἐπνίκιον ὕμνον ᾄδοντα.

+ GOAR 141; STR.BAR 15 (SWA 79; LEW 321); KRA 251; BEI 63; ORL 166; TRELIT 173; STR.MIS 101; PAS 289; KOS 15; THI 14; ROM 87; PAP 61; ZER 85.

17. (9v-11v) Μετὰ τούτων τῶν μακαρίων δυνάμεων, Δέσποτα φιλόανθρωπε, καὶ ἡμεῖς οἱ ἁμαρτωλοὶ βοῶμεν καὶ λέγομεν [...] Ἐκφω<νησις>· Ἐδωκεν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ μαθηταῖς καὶ ἀποστόλοις, εἰπών. Ὁμοίως καὶ τὸ ποτήριον ἐκ τοῦ γενήματος τῆς ἀμπέλου λαβὼν, κεράσας, εὐχαριστήσας, εὐλόγησας, ἁγιάσας ἔδωκεν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ μαθηταῖς καὶ ἀποστόλοις, εἰπών· Ἐκφω<νησις>· Πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες, τοῦτό ἐστι τὸ αἶμα. Τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν.

¹⁷ Cod. συγχώρησιν.

+ GOAR 142; STR.BAR 16 (SWA 80; LEW 324); KRA 254; BEI 64; ORL 176; TRE.LIT 179; STR.MIS 103; PAS 290; KOS 16-18; THI 15; ROM 89; PAP 62; ZER 86.

18. (11v) Μεμνημένοι οὖν, Δέσποτα, καὶ ἡμεῖς τῶν σωτηρίων αὐτοῦ παθημάτων [...] Ἐκφώ<νησις>. Τὰ σὰ ἐκ τῶν σῶν σοὶ προσφέροντες].

+ GOAR 143; KRA 260; ORL 196; LEW 328; SWA 82, 161; BEI 66; TRE.LIT 182; STR.MIS 105; PAS 291; KOS 18; THI 16; ROM 92; PAP 63; ZER 88.

19. (11v-12r) Διὰ τοῦτο, Δέσποτα πανάγιε, καὶ ἡμεῖς οἱ ἁμαρτωλοὶ καὶ ἀνάξιοι δοῦλοί σου [...] Καὶ σφραγίζει τὰ ἅγια δῶρα καὶ λέγει· Τὸν μὲν ἄρτον τοῦτον, αὐτὸ τὸ τίμιον σῶμα τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ σωτήρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ὁ διάκονος· Ἀμήν. Τὸ δὲ ποτήριον τοῦτο αὐτὸ τὸ τίμιον αἷμα τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ σωτήρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ὁ διάκονος· Ἀμήν.

+ GOAR 144; KRA 261; ORL 200; LEW 329; SWA 82, 161; BEI 67; TRE.LIT 182; STR.MIS 107; PAS 292; KOS 19; THI 17; ROM 92; PAP 64; ZER 89.

20. (12r-v) Ἡμᾶς δὲ πάντας τοὺς ἐκ τοῦ ἐνὸς ἄρτου καὶ τοῦ ποτηρίου μετέχοντας [...] Ἐκφώ<νησις>. Ἐξαιρέτως τῆς παναγίας, ἀχράντου. Τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ προφήτου, προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ [...] Τὰ δίπτυχα τῶν κεκοιμημένων. Ὁ ἱερεὺς <ἐκφωνεῖ>. Καὶ ὧν ἕκαστος κατὰ διάνοιαν ἔχει.

+ GOAR 144; KRA 263; ORL 210; LEW 330; SWA 82, 162; BEI 67; TRE.LIT 184; STR.MIS 107; PAS 293; KOS 20; THI 18; ROM 94; PAP 64; ZER 90.

21. (12v-14r) Ἐπὶ σοῦ δεόμεθα· μνήσθητι, Κύριε, τῆς ἀγίας σου καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας [...]

+ GOAR 144; KRA 264; ORL 212; LEW 331; SWA 83, 164; BEI 67; TRE.LIT 184; STR.MIS 109; PAS 294; KOS 21; THI 19; ROM 94; PAP 65; ZER 90.

22. (14rv) Ὁ ἱερεὺς ἐκφώ<νεῖ>. Ἐν πρώτοις μνήσθητι, Κύριε, πάσης ἐπισκοπῆς. Τὰ δίπτυχα τῶν ζώντων. Μνήσθητι, Κύριε, πάσης ἐπισκοπῆς ὀρθοδόξων, τῶν ὀρθοτομούντων τὸν λόγον τῆς σῆς ἀληθείας [...]

+ GOAR 147; STR.BAR 17 (SWA 165; LEW 338); KRA 269; BEI 69; ORL 246; TRE.LIT 187; STR.MIS 111; JAC.POR 1; PAS 295; KOS 18-22; THI 19.2; ROM 98; PAP 67; ZER 93.

23. (14v-15v) Καὶ ἔσται τὰ ἐλέη τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ σωτήρος ἡμῶν. Ὁ διάκονος· Πάντων τῶν ἁγίων καὶ δικαίων μνημοίνευσαντες]. Ὑπὲρ τῶν προ[σ]κομισθέντων καὶ ἁγιασθέντων

τιμίων δ[ώρων]. Ὁ
'Αντικαταπέμψη¹⁸
ρύσθῃναι ἡμᾶς
σώζειν, σὺ ἡμᾶς
σου [...] Ὁ διάκονος
Τὴν ἡμέραν πᾶσαν
πιστὸν ὁδηγόν, φ
καλὰ καὶ συμφέρ
τῆς ζωῆς ἡμῶν ἐ
ἐνότητά τῆς π
καταξιώσον ἡμᾶς
ἡμῶν>²⁰. Ὁ ἱερε
δύναμις.

+GOAR 147; STR.B
TRE.LIT 189; STR.M
PAP 67; ZER 94.

24. (15v-16r) Εἰς
Κυρίῳ κλ[ίνατε].
οἰκτιρμῶν καὶ Θε

+ GOAR 148; STR.B
TRE.LIT 190; STR.M
PAP 68; ZER 95.

25. (16r) Ὁ ἱερε
ἀνοίξεις, καὶ τὸ
ἡμῶν, ἐξ ἁγίου
ἄρτον λέγων· Τὸ
εἰς Ἰησοῦς Χρισ
τοῦ ἁγίου σώμα
Πνεύματος ἁγίου
πάν[τας] μεταλαβ

+ GOAR 65; STR.B
TRE.LIT 129; STR.M
69.

26. (16rv) Ὁ διά
ιερεὺς τὴν εὐχή
μεταλήψει τῶν

18 Cod. ἀντικατάπεμ

19 Cod. ἄγγελον.

20 Cfr. n° 49.18.

21 Cod. λαμβάνει.

τιμίων δ[ώρων]. Ὅπως ὁ φιάνθρωπος Θεὸς ἡμῶν προσδέξεται αὐτά.
Ἀντικαταπέμψη¹⁸ ἡμῖν τὴν θείαν χάριν καὶ τὴν. Ὑπὲρ τοῦ
ρύσθηναι ἡμᾶς ἀπὸ πάσης θλίψεως. Ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ Θεὸς τοῦ
σώζειν, σὺ ἡμᾶς δίδαξον εὐχαριστεῖν σοι ἀξίως τῶν εὐεργεσιῶν
σου [...] Ὁ διάκονος· Ἀντιλαβοῦ, σῶσον, ἐλέησον καὶ διαφύλαξον.
Τὴν ἡμέραν πᾶσαν τελείαν, ἀγίαν, εἰρηνηκὴν. Ἀγγελον¹⁹ εἰρήνης,
πιστὸν ὁδηγόν, φύλακα. Συγνώμην καὶ ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν. Τὰ
καλὰ καὶ συμφέροντα ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν. Τὸν ὑπόλοιπον χρόνον
τῆς ζωῆς ἡμῶν ἐν. Χριστιανὰ τὰ τέλη τῆς ζωῆς ἡμῶν, πιστά. Τὴν
ἐνότητα τῆς πίστεως καὶ τὴν κοινωνίαν. <Ὁ ἱερεὺς> Καὶ
καταξίωσον ἡμᾶς, Δέσποτα, μετὰ παρρη[σίας]. <Ὁ λαὸς τὸ Πάτερ
ἡμῶν>²⁰. Ὁ ἱερεὺς ἐκφω<νεῖ>. Ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία, καὶ ἡ
δύναμις.

+GOAR 147; STR.BAR 18 (SWA 85; LEW 338); KRA 271; BEI 70; ORL 258;
TRE.LIT 189; STR.MIS 113; JAC.POR 2; PAS 297; KOS 22-23; THI 20; ROM 100;
PAP 67; ZER 94.

24. (15v-16r) Εἰρήνη πᾶσι. Ὁ διάκονος· Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν τῷ
Κυρίῳ κλ[ίνατε]. Ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν· Δέσποτα Κύριε, ὁ Πατὴρ τῶν
οἰκτιρμῶν καὶ Θεὸς πάσης παρακλήσεως [...]

+ GOAR 148; STR.BAR 19 (SWA 85; LEW 240); KRA 274; BEI 75; ORL 270;
TRE.LIT 190; STR.MIS 115; JAC.POR 3; PAS 289; KOS 24; THI 21,68*; ROM 101;
PAP 68; ZER 95.

25. (16r) Ὁ ἱερεὺς ὑποὶ τὰς χεῖρας λέγων· Κύριε, τὰ χεῖλη μου
ἀνοίξεις, καὶ τὸ στόμα μου. Πρόσχε, Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς
ἡμῶν, ἐξ ἀγίου κατοικητηρίου σου [...] Καὶ ἀνιστάμενος ὑποὶ τὸν
ἄρτον λέγων· Τὰ ἅγια τοῖς ἁγίοις. Ὁ λαός· Εἰς ἅγιος, εἰς Κύριος,
εἰς Ἰησοῦς Χριστός. Καὶ μετὰ τοῦτο λαμβάνει²¹ μερίδα ὁ ἱερεὺς ἐκ
τοῦ ἀγίου σώματος καὶ βάλλει εἰς τὸ ποτήριον λέγων· Πλήρωμα
Πνεύματος ἀγίου. Ἀμήν. Καὶ εὐθὺς τὸ κοινωνικόν. Καὶ μετὰ τὸ
πάν[τας] μεταλαβεῖν, οἱ ψάλλται· Πληρωθ[ήτω] τὸ στόμα.

+ GOAR 65; STR.BAR 20 (SWA 86; LEW 341); KRA 275; BEI 73; ORL 272;
TRE.LIT 129; STR.MIS 115; JAC.POR 4; KOS 25; THI 22; ROM 102; PAP 68; ZER
69.

26. (16rv) Ὁ διάκονος· Ὁρθοὶ οἱ μεταλαβόντες τῶν θείων, ἁγίων. Ὁ
ἱερεὺς τὴν εὐχὴν· Εὐχαριστοῦμέν σοι, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἐπὶ τῇ
μεταλήψει τῶν ἁγίων, ἀχράντων, ἀθανάτων καὶ ἐπουρανίων σου

¹⁸ Cod. ἀντικατάπεμψαι.

¹⁹ Cod. ἄγγελον.

²⁰ Cfr. n° 49.18.

²¹ Cod. λαμβάνει.

μυστηρίων [...] Ὁ διάκονος· Ἀντιλαβοῦ, σῶσον, ἐλέησον. Τὴν
ἡμέραν πᾶσαν²². Ὁ ἱερεὺς ἐκφω<νεῖ>· Ὅτι σὺ εἶ ὁ ἁγιασμὸς ἡμῶν.

+ GOAR 148; STR.BAR 21 (SWA 86; LEW 324); KRA 276; BEI 75; ORL 298;
TRE.LIT 192; STR.MIS 115; JAC.POR 5; PAS 300; KOS 27; THI 23,69*; ROM 102;
PAP 69; ZER 96.

27. (16v) Ὁ διάκονος· Ἐν εἰρήνῃ προέλθ[ωμεν]. Ὁ λαός· Ἐν ὀνόματι
Κυρίου. Ὁ διάκονος· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁπισθ[άμβωνος].

28. (16v) <Εὐχὴ λεγομένη ἐν τῷ σκευοφυλακίῳ>²³

Ἦνυσται καὶ τετέλεσται ὅσον εἰς τὴν ἡμετέραν δύναμιν πάντα
ἄπερ ἔθου ἡμῖν τὰ τῆς ἀφθαρσίας μυστηρία [...]

+ GOAR 149; STR.BAR 23 (SWA 89; LEW 344); DMITR 76; SWA 171; KRA 279;
BEI 77; ORL 310; TRE.LIT 194; STR.HKT 397-399; STR.MIS 117; JAC.POR 6; PAS
302; KOS 29; THI 71*; ROM 104; PAP 70; ZER 97.

29. (17r) Σὺν Θεῷ Λειτουργία τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ
Χρυσοστόμου.

Εὐχὴ τοῦ θυμιάματος. Θυμίαμα προσφέρομεν ἐνώπιόν σου, Κύριε,
εἰς ὁσμήν εὐωδίας πνευματικῆς [...]

+ KRA 283; ORL 384; JAC.POR 21; JAC.ROU 325 (cfr. 2).

30. (17r) Εὐχὴ λεγομένη ἐν τῷ σκευοφυλακίῳ ἀποθεμένων τῶν
ἄρτων τῆς προθέσεως ἐν τῷ δίσκῳ. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ προθεὶς
ἐαυτὸν ἁμνὸν ἁμῶν ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς [...]

= MAN 105.

+ STR.BAR 24 (GOAR 83; SWA 88; LEW 309; PAR.FSS 158); MUR 1; ORL 389;
COD 130,137,168,169; ES2 607; JAC.POR 20; PAS 306; PAR.FSS 161-164, 166.

31. (17v) Ὁ διάκονος· Εὐλόγησον, δέσποτα. Ὁ ἱερεὺς· Εὐλογημένη
ἡ βασιλεία τοῦ Πατρός, καὶ τοῦ. Ὁ διάκονος· Ἐν εἰρήνῃ τοῦ
Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, οὐ τὸ
κράτος ἀνείκαστον καὶ ἡ δόξα ἀκατάληπτος [...] Ὁ διάκονος·
Ἀντιλαβοῦ, σῶσον, ἐλέησον. Τῆς παναγίας ἀχράντου. Ὁ ἱερεὺς
ἐκφω<νεῖ>· Ὅτι πρέπει σοι πᾶσα δόξα, τιμὴ.

²² Lungo il margine sinistro di altra mano: την ημε- | -ραν πασαν | τελειαν |
[ἀ]γιαν ειρη- | -νικην και | αναμαρτη- | -τον αιτι | σαμενοι εαυτους και α. | Οτι
συ ει | ο αγιασμος | των ψυχων η.

²³ Il titolo supplito da Barberini gr. 336, 22^v.

+ GOAR 52,135; STR.E
ORL 48; TRE.LIT 17;
34,54; ZER 49,76.

Ὁ ἱερεὺς· Ἀγαθὸν
τοῦ ἀναγγέλλ[ειν]
Ὅτι εὐθὺς Κύριος
δοξ[άζει] καὶ λέγει

32. (17v-18r) Ὁ
δεηθῶμεν. Κύριε ὁ
τὴν κληρονομίαν
τῆς παναγίας, ἀ
ἐκφω<νεῖ>· Ὅτι σ

+ GOAR 53, 136; STR
ORL 56; TRE.LIT 32;
55; ZER 49, 77.

Ὁ ἱερεὺς· Ὁ Κύριος
τὴν οἰκουμένην
οἴκῳ³⁰. Καὶ εὐθὺς
Λόγος.

33. (18r) Ὁ διάκονος·
εὐχὴν· Ὁ τὰς κ
προσευχάς [...] Ὁ
παναγίας, ἀχράντου
Ὅτι ἀγαθὸς καὶ

+ GOAR 53,136; STR
TRE.LIT 36; BEI 9,50
35,55; ZER 49,77.

Ὁ ἱερεὺς· Δεῦ
Προφθάσωμεν τὸ

24 Ps. XCI, 2a.

25 Cod. τοῦ ἐλ[έου].

26 Ps. XCI, 3a.

27 Ps. XCI, 16a.

28 Ps. XCII, 1a.

29 Ps. XCII, 1c.

30 Ps. XCII, 5ab.

31 Ps. XCIV, 1a.

32 Ps. XCIV, 2a.

ον. ἐλέησον. Τὴν
ὁ ἁγιασμὸς ἡμῶν.

6; BEI 75; ORL 298;
THI 23,69*; ROM 102;

λαός· Ἐν ὀνόματι
ἀμβωνος].

δύναμιν πάντα

SWA 171; KRA 279;
117; JAC.POR 6; PAS

Ιωάννου τοῦ

πλέον σου, Κύριε,

ἐπιθεμένων τῶν
ἡμῶν, ὁ προθεῖς

MUR 1; ORL 389;
S 161-164, 166.

ὁ Εὐλογημένη
Ἐν εἰρήνῃ τοῦ
ὁ ἡμῶν, οὐ τὸ
Ὁ διάκονος·
του. Ὁ ἱερεὺς

πασαν | τελειαν |
υποτασσεται α. | Ὅτι

+ GOAR 52,135; STR.BAR 2 (SWA 76; LEW 310); SWA 111; KRA 238; BEI 6,48;
ORL 48; TRE.LIT 17; STR.MIS 93; JAC.MES 1.4; PAS 269,308; ROM 44; PAP
34,54; ZER 49,76.

Ὁ ἱερεὺς· Ἀγαθὸν τὸ ἐξομολογεῖσθαι τῷ Κυρίῳ²⁴. Ταῖς πρεσβείαις].
Τοῦ ἀναγγέλλ[ειν] τὸ πρῶτ' ὃ ἐλεός²⁵ [σου], καὶ τὴν ἀλήθειαν²⁶.
Ὅτι εὐθὺς Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ οὐκ ἔστιν ἀδικία²⁷. Καὶ
δοξ[άζει] καὶ λέγει· Ταῖς πρεσβείαις τῆς Θεοτόκου, σωτήρ, σῶσον.

32. (17v-18r) Ὁ διάκονος· Ἐπὶ καὶ ἔτι, ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου
δεηθώμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, σῶσον τὸν λαόν σου καὶ εὐλόγησον
τὴν κληρονομίαν σου [...] Ὁ διάκονος· Ἀντιλαβοῦ, σῶσον, ἐλέησον.
Τῆς παναγίας, ἀχράντου, ὑπερενδόξου, εὐλογημένης. Ὁ ἱερεὺς
ἐκφω<νεῖ>· Ὅτι σὸν τὸ κράτος, καὶ σοῦ.

+ GOAR 53, 136; STR.BAR 3 (SWA 76; LEW 311); SWA 112; KRA 238; BEI 6,48;
ORL 56; TRE.LIT 32; STR.MIS 93; JAC.MES 1.5; PAS 271; KOS 4; ROM 45; PAP 33,
55; ZER 49, 77.

Ὁ ἱερεὺς· Ὁ Κύριος ἐβασίλευσεν, εὐπρέπειαν²⁸. Καὶ γὰρ ἐστερέωσεν
τὴν οἰκουμένην²⁹. Τὰ μαρτύριά σου ἐπιστώθησαν σφόδρα, τῷ
οἴκῳ³⁰. Καὶ εὐθὺς δοξ[άζει] καὶ λέγει· Ὁ μονογενὴς Υἱὸς καὶ
Λόγος.

33. (18r) Ὁ διάκονος· Ἐπὶ καὶ ἔτι, ἐν εἰρήνῃ τοῦ. Ὁ ἱερεὺς τὴν
εὐχὴν· Ὁ τὰς κοινὰς ταύτας καὶ συμφώνους ἡμῖν χαρισάμενος
προσευχάς [...] Ὁ διάκονος· Ἀντιλαβοῦ, σῶσον, ἐλέησον. Τῆς
παναγίας, ἀχράντου, ὑπερενδόξου, εὐλογημένης. Ὁ ἱερεὺς ἐκφω<νεῖ>·
Ὅτι ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος Θεὸς ὑπάρχεις].

+ GOAR 53,136; STR.BAR 4 (SWA 76; LEW 311); SWA 113; KRA 239; ORL 56;
TRE.LIT 36; BEI 9,50; STR.MIS 93; JAC.MES 1.6; PAS 3,273; KOS 5; ROM 45; PAP
35,55; ZER 49,77.

Ὁ ἱερεὺς· Δεῦτε, ἀγαλλιασώμεθα τῷ Κυρίῳ³¹. Σῶσον ἡμᾶς].
Προφθάσωμεν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐν ἐξομολογήσει³². Ὅτι Θεὸς

24 Ps. XCI, 2a.

25 Cod. τοῦ ἐλ[έου], corretto secondo la citazione scritturistica.

26 Ps. XCI, 3a.

27 Ps. XCI, 16a.

28 Ps. XCII, 1a.

29 Ps. XCII, 1c.

30 Ps. XCII, 5ab.

31 Ps. XCIV, 1a.

32 Ps. XCIV, 2a.

μέγας Κύριος καὶ βασιλεύς³³. Ὅτι ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ τὰ πέρατα τῆς γῆς³⁴. Ὅτι αὐτοῦ ἐστὶν ἡ θάλασσα καὶ αὐτὸς ἐποίησεν³⁵.

34. (18γν) *Εὐχὴ τῆς εἰσόδου*. Εὐεργέτα καὶ τῆς κτίσεως πάσης δημιουργέ, πρόσδεξαι προσιοῦσαν τὴν ἐκκλησίαν [...] *Καὶ καθ' αὐτὸν ἐκφω<νεῖ>*. Χάριτι καὶ οἰκτιρμοῖς.

+ STR.BAR 25 (GOAR 83; SWA 88; LEW 312; JAC.EIS 36); ORL 384; JAC.POR 22; PAS 5.

33. (18ν) *Καὶ ἀνιστάμενος ὁ ἱερεὺς, ὁ διάκονος θυμιᾷ καὶ εἰσοδεύει λέγων*. Σοφία, ὀρθοί. Δεῦτε, προσκυνήσωμεν³⁶. *Καὶ δοξάζει* καὶ λέγει τροπᾶριον κατὰ τὴν ἡμέραν.

35. (18ν-19γ) Ὁ διάκονος τὰ διακονικὰ τοῦ τρισαγίου. Ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου δεηθώμεν. Ὑπὲρ τῆς ἁνωθεν εἰρήνης, καὶ τῆς σωτηρίας τῶν ψυχῶν ἡμῶν, τοῦ Κυρίου. Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης τοῦ σύμπαντος κόσμου, εὐσταθείας τῶν. Ὑπὲρ τοῦ ἁγίου οἴκου τούτου, καὶ τῶν μετὰ πίστεως, εὐλαβείας. Ὑπὲρ τοῦ πατρὸς καὶ ἐπισκόπου ἡμῶν, τοῦ τιμίου πρεσβυτερίου. Ὑπὲρ τῶν εὐσεβεστάτων καὶ θεοφυλάκτων ἡμῶν βασιλέων. Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι ἡμᾶς ἀπὸ πάσης θλίψεως.

Ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν τοῦ Τρισαγίου. Ἄγιε ἁγίων ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ μόνος ἅγιος καὶ ἐν ἁγίοις ἀναπαυόμενος [...]

+ GOAR 83; STR.BAR 26 (SWA 88; LEW 313); DMITR 686; ORL 384; TRE.LIT 45; PAS 8,320.

Ἀντιλαβοῦ, σῶσον, ἐλέησον. Τῆς παναγίας, ἀχράντου, ὑπερενδόξου]. Ὁ ἱερεὺς ἐκφω<νεῖ>. Ὅτι ἅγιος εἶ, ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ σοὶ τὴν δόξαν. Οἱ ψάλλται τὸ Ἅγιος ὁ Θεός. Ὁ διάκονος. Πρόσχωμεν. Ὁ ἱερεὺς σφραγίζει τὸν λαὸν λέγων. Εἰρήνη πᾶσι. Ὁ διάκονος. Σοφία. Ὁ ψάλλτης τὸ προκείμενον, καὶ τὸν ἀπόστολον καὶ τὸ ἀλληλούϊα. Ὁ διάκονος. Σοφία, ὀρθοί. ἀκούσωμεν τοῦ ἁγίου Εὐαγγελίου. Ὁ ἱερεὺς τὸ Εὐαγγέλιον.

36. (19γν) Ὁ διάκονος. Εἴπωμεν πάντες. Κύριε ἐλέησον. Ἐξ ὅλης ψυχῆς καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας, δεόμεθα. Κύριε παντοκράτωρ, ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν. Ὁ μὴ βουλόμενος τὸν θάνατον ἡμῶν τῶν ἁμαρτωλῶν. Ὑπὲρ τοῦ ἁγίου οἴκου τούτου, καὶ τῶν μετὰ πίστεως, εὐλαβείας. Ὑπὲρ τοῦ πατρὸς καὶ ἐπισκόπου ἡμῶν, τοῦ τιμίου πρεσβυτερίου. Ὑπὲρ τῶν εὐσεβεστάτων καὶ θεοφυλάκτων. Ὑπὲρ τοῦ

³³ Ps. XCIV, 3a.

³⁴ Ps. XCIV, 4a.

³⁵ Ps. XCIV, 5a.

³⁶ Ps. XCIV, 6a.

συμπολεμήσαι καὶ ἡμῶν ταύτης καὶ λαοῦ. Καὶ ὑπὲρ πᾶσι ἀπὸ. Ἐλέησον ἡμᾶς ὁ Θεὸς ἡμῶν, τῶν σῶν δούλων [...] Κ. ἐλεήμων καὶ φιλάνθρωπος.

+ GOAR 56,137,639; STR.BAR 100; TRE.LIT 59; STR.BAR ROM 151; PAP 38,57;

37. (19ν-20γ) Ὁ ὑπὲρ τῶν κατηχουμένων αὐ[τοῦ] τὸν λόγον τοῦ εὐαγγελίου τῆς καθολικῆς καὶ σωτῆρας κεφαλᾶς ὑμῶν Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν [...] Ὁ ἱερεὺς ἐκφω<νεῖ> πάντιμον. Ὁ κατηχούμενοι.

+GOAR 56; STR.BAR 386; TRE.LIT 64; STR.BAR 26; ROM 53; PAP 39;

38. (20γν) *Εὐχὴ τῶν δυνάμεων, τῶν σῶσον, ἐλέησον. δόξα*.

+ GOAR 57; STR.BAR 388; TRE.LIT 65; STR.BAR 27; ROM 53; PAP 39;

39. (20ν-21γ) Ὁ εἰρήνης καὶ τῆς Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης τοῦ ἁγίου Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι τῶν πιστῶν β'. Πάλιν δεόμεθα, ἀγαθὸς καὶ ἐλέησον. Σοφία. πάντοτε φυλαττόμενοι.

37 Cod. ἔνωσα.

38 Cod. ἡμῶν.

39 Cod. δοξάζουσιν.

40 α' nel margine de

αὐτοῦ τὰ πέρατα
ἐποίησεν³⁵.

κτίσεως πάσης
[...] Καὶ καθ'

RL 384; JAC.POR 22;

νος θυμῷ καὶ
συνήσωμεν³⁶. Καὶ

γίου· Ἐν εἰρήνῃ
καὶ τῆς σωτηρίας
τοῦ σύμπαντος
τούτου, καὶ τῶν
ἐπισκόπου ἡμῶν,
καὶ θεοφυλάκτων
ἡς θλίψεως.

ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ

RL 384; TRE.LIT 45;

υ, ὑπ(ε)ρενδόξου].
αὶ σοὶ τὴν δόξαν.
ωμεν. Ὁ ἱερεὺς
ονος· Σοφία. Ὁ
ὁ ἀλληλούϊα. Ὁ
υαγγελίου. Ὁ

ησον. Ἐξ ὅλης
παντοκράτωρ, ὁ
ατον ἡμῶν τῶν
ν μετὰ πίστεως,
ν, τοῦ τιμίου
των. Ὑπὲρ τοῦ

συμπολεμῆσαι καὶ ὑποτάξαι ὑπὸ τοὺς πόδας]. Ὑπὲρ τῆς πόλεως
ἡμῶν ταύτης καὶ πάσης πόλεως, χώρας. Ὑπὲρ τοῦ περιεστώτος
λαοῦ. Καὶ ὑπὲρ πάντων τῶν χρηζόντων. Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι ἡμᾶς
ἀπὸ. Ἐλέησον ἡμᾶς, ὁ Θεός. Ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν τῆς ἐκτενῆς· Κύριε
ὁ Θεὸς ἡμῶν, τὴν ἐκτενὴν ταύτην ἱκεσίαν πρόσδεξαι παρὰ τῶν
σῶν δούλων [...] Καὶ ἀνιστάμενος, σφραγίζει τὸν λαόν, [λέγων]· Ὅτι
ἐλεήμων καὶ φιλόανθρωπος Θεὸς ὑπ(α)ρχεῖς].

+ GOAR 56,137,639; STR.BAR 8, 28 (SWA 77; LEW 315); KRA 77; BEI 15,56; ORL
100; TRE.LIT 59; STR.MIS 95; JAC.MES 1.10; PAS 12; STA 6,96; DUN 121; KOS 8;
ROM 151; PAP 38,57; ZER 54,79,111.

37. (19v–20r) Ὁ διάκονος· Εὐξασθε οἱ κατηχούμενοι. Οἱ πιστοί,
ὑπὲρ τῶν κατηχουμένων δεηθώμεν, ἵνα ὁ [Κύριος]. Κατηχήσῃ
αὐτοὺς] τὸν λόγον τῆς ἀληθείας. Ἀποκαλύψῃ] αὐτοῖς] τὸ
εὐαγγέλιον τῆς δικαιοσύνης. Ἐνώσῃ³⁷ αὐτοὺς] τῇ ἀγίᾳ αὐτοῦ]
καθολικῇ καί. Σῶσον, ἐλέησον, καὶ διαφύλαξον. Οἱ κατηχούμενοι,
τὰς κεφαλὰς ὑμῶν³⁸ τῷ Κυρίῳ κλίνατε]. Εὐχὴ τῶν Κατηχουμένων
Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν ὑψηλοῖς κατοικῶν καὶ τὰ ταπεινὰ ἐφορῶν
[...] Ὁ ἱερεὺς ἐκφω<νεῖ>· Ἵνα καὶ αὐτοὶ σὺν ἡμῖν δοξάζωσιν³⁹ τὸ
πάντιμον]. Ὁ διάκονος· Ὅσοι κατηχούμενοι, προέλθατε], οἱ
κατηχούμενοι.

+GOAR 56; STR.BAR 29 (SWA 89; LEW 315); SWA 120; KRA 241; BEI 16; ORL
386; TRE.LIT 64; STR.MIS 119; JAC.POR 25; JAC.MES 1.11; PAS 15; KOS 30; THI
26; ROM 53; PAP 39; ZER 55.

38. (20rv) Εὐχὴ Πιστῶν α'. ⁴⁰ Εὐχαριστοῦμέν σοι, Κύριε ὁ Θεός
τῶν δυνάμεων, τῷ καταξιώσαντι ἡμᾶς [...] Ὁ διάκονος· Ἀντιλαβοῦ,
σῶσον, ἐλέησον. Σοφία. Ὁ ἱερεὺς ἐκφω<νεῖ>· Ὅτι πρέπει σοι πᾶσα
δόξα[α].

+ GOAR 57; STR.BAR 30 (SWA 89; LEW 316); SWA 120; KRA 242; BEI 17; ORL
388; TRE.LIT 65; STR.MIS 119; JAC.POR 26; JAC.MES 1.12; PAS 15; KOS 31; THI
27; ROM 53; PAP 39; ZER 56.

39. (20v–21r) Ὁ διάκονος· Ἐτι καὶ ἔτι, ἐν εἰρήνῃ. Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν
εἰρήνης καὶ τῆς σωτηρίας τῶν ψυχῶν ἡμῶν, τοῦ Κυρίου δεηθώμεν.
Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης τοῦ σύμπαντος κόσμου, εὐσταθείας τῶν ἁγίων.
Ὑπὲρ τοῦ ἁγίου οἴκου τούτου, καὶ τῶν μετὰ πίστεως, εὐλαβείας.
Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι ἡμᾶς ἀπὸ πάσης θλίψεως. Ὁ ἱερεὺς εὐχὴν
πιστῶν β'. Πάλιν καὶ πολλάκις σοὶ προσπίπτομεν καὶ σοὺ
δεόμεθα, ἀγαθὲ καὶ φιλόανθρωπε [...] Ὁ διάκονος· Ἀντιλαβοῦ, σῶσον,
ἐλέησον. Σοφία. Ὁ ἱερεὺς ἐκφω<νεῖ>· Ὅπως ὑπὸ τοῦ κράτους σου
πάντοτε φυλ(α)ττόμενοι].

³⁷ Cod. ἔνωσα.

³⁸ Cod. ἡμῶν.

³⁹ Cod. δοξάσουσιν.

⁴⁰ α' nel margine destro.

+ GOAR 57; STR.BAR 31 (SWA 89; LEW 317); SWA 121; KRA 244; BEI 18; ORL 388; TRE.LIT 68; STR.MIS 119; JAC.POR 27; JAC.MES 1.13; PAS 16; KOS 32; THI 28; ROM 54; PAP 40; ZER 56.

40. (21r) Οἱ ψάλλται· Οἱ τὰ χερουβὶμ μυστικῶς. Εὐχὴ ἣν ποιεῖ ὁ ἱερεὺς τοῦ Χερουβικοῦ λεγομένου. Δέσποτα ζωοποιεῖ καὶ τῶν ἀγαθῶν χορηγέ, ὁ δοὺς τὴν ἐλπίδα τῆς αἰωνίου ζωῆς τοῖς ἀνθρώποις [...]

= JAC.VER 77.

+ REN 87; LEW 40; SWA 236; MERC 176.

41. (21r) Καὶ μετὰ τὸ ἀποθέσθαι τὰ δῶρα, στρέφεται ὁ ἱερεὺς εἰς τὰ δεξιὰ, καὶ ἐπεύχεται λέγων· Πνεῦμα ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπ' ἐμέ, καὶ δύναμις ὑψίστου ἐπισκιάσει μοι, καὶ συλλειτουργήσῃ⁴¹ μοι Κύριος ὁ Θεός, ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης. Καὶ στρέφεται εἰς τὰ ἀριστερά, καὶ λέγει· Αὐτὸ τὸ πανάγιον Πνεῦμα ἐπελεύσεται ἐπ' ἐμέ, καὶ δύναμις ὑψίστου ἐπισκιάσει μοι, καὶ συλλειτουργήσῃ μοι.

42. (21rv) Ὁ διάκονος· Πληρώσωμεν τὴν δέησιν ἡμῶν τῷ Κυρίῳ. Ὑπὲρ τῶν προσενηχθέντων καὶ ἁγιαζομένων ἡμῶν]. Ὑπὲρ τοῦ ἁγίου οἴκου τούτου, καὶ τῶν]. Ὑπὲρ τοῦ πατρὸς καὶ ἐπισκόπου ἡμῶν, τοῦ τιμίου. Ὑπὲρ τῶν εὐσεβεστάτων καὶ θεοφυλάκτων. Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι ἡμᾶς ἀπό. Ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν· Κύριε ὁ Θεός ὁ παντοκράτωρ, ὁ μόνος ἅγιος, ὁ δεχόμενος θυσίαν αἰνέσεως παρὰ τῶν ἐπικαλουμένων σε [...]. Ὁ διάκονος· Ἀντιλαβοῦ, σώσον, ἐλέησον. Τὴν ἡμέραν πᾶσαν, τελείαν, ἁγίαν, εἰρηνικήν. Ἀγγελον εἰρήνης, πιστὸν ὁδηγόν, φύλακα. Συγνώμην καὶ ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν καὶ συγχώρησιν⁴². Τὰ καλὰ καὶ συμφέροντα ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν. Τὸν ὑπόλοιπον χρόνον τῆς ζωῆς ἡμῶν ἐν εἰρήνῃ. Χριστιανὰ τὰ τέλη τῆς ζωῆς ἡμῶν, πιστά. Τῆς παναγίας, ἀχράντου, ὑπερενδόξου. Ὁ ἱερεὺς ἐκφω<νεῖ>· Διὰ τῶν οἰκτιρμῶν τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ μεθ' [οὔ]. Εἰρήνην πᾶσιν. Ὁ διάκονος· Ἀγαπήσωμεν ἀλλήλους. Ὁ διάκονος· Τὰς θύρας, τὰς θύρας· Πρόσχωμεν. Ὁ λαός τὸ Πιστεύω.

+ GOAR 59; STR.BAR 32 (SWA 90; LEW 319); SWA 125; KRA 247; BEI 20; ORL 390; TRE.LIT 87; STR.MIS 121; JAC.POR 28; JAC.MES 1.16; PAS 18; KOS 33; THI 30; ROM 59; PAP 43; ZER 60.

43. (21v-22r) Ὁ διάκονος· Στῶμεν καλῶς, στῶμεν μετὰ φόβου· Πρόσχωμεν. Ὁ λαός· Ἐλ<εος> ἐν εἰρήνῃ. Ὁ ἱερεὺς· Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ. Ἄνω σχῶμεν τῆς καρδίας. Ὁ λαός· Ἐχομεν πρὸς τὸν Κύριον. Ὁ ἱερεὺς· Εὐχαριστήσωμεν τῷ Κυρίῳ. Ὁ λαός· Ἀξιον καὶ δίκαιον. Ὁ ἱερεὺς

⁴¹ Cod. συνλειτουργήσῃ.

⁴² Cod. συγχώρησιν.

τὴν εὐχὴν τῆς ἀν-
ριστεῖν, σὲ προσκυ-

+GOAR 60; STR.BAR
390; TRE.LIT 98; STR.
31; PAR.ANA 125; RO

44. (21rv) Μετὰ
Δέσποτα φιλόνητον
τοῖς ἑαυτοῦ μα-
δειπνήσαι, λέγων·
τὸ αἷμά μου.

+ GOAR 61; STR.BAR
392; TRE.LIT 106; ST
36; PAR.ANA 127; TH

45. (22v) Μεμνημ
πάντων τῶν ὑπὲρ
σῶν σοὶ προσφέρο

+ GOAR 61; STR.BAR
394; TRE.LIT 109; S
PAR.ANA 128; THI 3

46. (22v-23r) Ἐ
ἀναίμακτον λατρε
καὶ λέγει μυστικ
σῶμα τοῦ Χριστο
Ἀμήν. Τὸ δὲ ἐν
Χριστοῦ σου, μ
ἐκχυθὲν ὑπὲρ τῆ
γενέσθαι τοῖς με

+ GOAR 62; STR.BA
394; TRE.LIT 111; S
PAR.ANA 129 THI 3

47. (23rv) Ἐτι
ὑπὲρ τῶν ἐν πίσ-
κεκαριτωμένη, ὁ
εὐλογημένος ὁ κ
τῆς παναγίας,

⁴³ Cod. μεταβαλλόμε

⁴⁴ Cod. μεταβαλλόμε

⁴⁵ Cod. μεταλαμβάν

KRA 244; BEI 18; ORL
PAS 16; KOS 32; THI

Εὐχή ἣν ποιεῖ ὁ
ζωοποιεῖ καὶ τῶν
ωνίου ζωῆς τοῖς

εται ὁ ἱερεὺς εἰς
τελεύσεται ἐπ' ἐμέ,
λειτουργήσῃ⁴¹ μοι
στρέφεται εἰς τὰ
τελεύσεται ἐπ' ἐμέ,
λειτουργήσῃ μοι.

ἡμῶν τῷ Κυρίῳ.
Υπὲρ τοῦ ἁγίου
ἐπισκόπου ἡμῶν,
ἀκτων. Υπὲρ τοῦ
Κύριε ὁ Θεὸς ὁ
αἰνέσεως παρὰ
σῶσον, ἐλέησον.
Ἄγγελον εἰρήνης,
ἁμάρτιων καὶ
χαῖς ἡμῶν. Τὸν
οἰστιανὰ τὰ τέλη
ὑπερενδόξου. Ὁ
οὖς σου Υἱοῦ μεθ'
ἀλλήλους. Ὁ
ὅς τὸ Πιστεύω.

RA 247; BEI 20; ORL
PAS 18; KOS 33; THI

εν μετὰ φόβου·
ς· Ἡ χάρις τοῦ
οῦ. Ἄνω σχῶμεν
ριον. Ὁ ἱερεὺς·
ῖκαιον. Ὁ ἱερεὺς

τὴν εὐχὴν τῆς ἀναφορᾶς· Ἄξιον καὶ δίκαιον σὲ ὑμνεῖν, σοὶ εὐχα-
ριστεῖν, σὲ προσκυνεῖν ἐν παντὶ τόπῳ τῆς δεσποτείας σου [...]

+GOAR 60; STR.BAR 34 (SWA 90; LEW 321); SWA 128; KRA 251; BEI 23; ORL
390; TRE.LIT 98; STR.MIS 123; JAC.POR 30; JAC.MES 1.18; PAS 21; KOS 34; THI
31; PAR.ANA 125; ROM 62; PAP 44; ZER 62.

44. (21rv) Μετὰ τούτων καὶ ἡμεῖς τῶν μακαρίων δυνάμεων,
Δέσποτα φιλόανθρωπε, βοῶμεν καὶ λέγομεν [...] Ἐκφώ<νησις>· Ἐδωκεν
τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς]. Ὁμοίως καὶ τὸ ποτήριον μετὰ τὸ
δειπνήσαι, λέγων· [Ἐκφώ<νησις>· Πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες, τοῦτό ἐστιν
τὸ αἷμά μου.

+ GOAR 61; STR.BAR 35 (SWA 91; LEW 324); SWA 128; KRA 254; BEI 24; ORL
392; TRE.LIT 106; STR.MIS 123; JAC.POR 31-32; JAC.MES 1.19; PAS 22; KOS 35-
36; PAR.ANA 127; THI 32; ROM 62; PAP 45; ZER 63.

45. (22v) Μεμνημένοι τοίνυν τῆς σωτηριώδους ταύτης ἐντολῆς, καὶ
πάντων τῶν ὑπὲρ ἡμῶν γεγεννημένων· [...] Ἐκφώ<νησις>· Τὰ σὰ ἐκ τῶν
σῶν σοὶ προσφέροντες κατὰ πάντα, καὶ διὰ πάντα].

+ GOAR 61; STR.BAR 37 (SWA 91; LEW 328); SWA 129; KRA 260; BEI 25; ORL
394; TRE.LIT 109; STR.MIS 125; JAC.POR 33; JAC.MES 1.20; PAS 24; KOS 37;
PAR.ANA 128; THI 33; ROM 63; PAP 45; ZER 64.

46. (22v-23r) Ἐπὶ προσφερόμέν σοι τὴν λογικὴν ταύτην καὶ
ἀναίμακτον λατρείαν [...] Καὶ ἀνιστάμενος σφραγίζει τὰ ἅγια δῶρα,
καὶ λέγει μυστικῶς· Καὶ ποιήσον τὸν μὲν ἄρτον τοῦτον τίμιον
σῶμα τοῦ Χριστοῦ σου, μεταβαλὼν⁴³ τῷ Πνεύματί σου τῷ ἁγίῳ.
Ἀμήν. Τὸ δὲ ἐν τῷ ποτηρίῳ τούτῳ αὐτὸ τὸ τίμιον αἷμα τοῦ
Χριστοῦ σου, μεταβαλὼν⁴⁴ τῷ Πνεύματί σου τῷ ἁγίῳ. Ἀμήν. Τὸ
ἐκχυθὲν ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς καὶ σωτηρίας. Ἀμήν. Ὡστε
γενέσθαι τοῖς μεταλαμβάνουσιν⁴⁵ ἐξ αὐτῶν [...]

+ GOAR 62; STR.BAR 38 (SWA 91; LEW 329); SWA 130; KRA 261; BEI 25; ORL
394; TRE.LIT 111; STR.MIS 125; JAC.POR 34; JAC.MES 1.21; PAS 25; KOS 38;
PAR.ANA 129 THI 34; ROM 64; PAP 46; ZER 64.

47. (23rv) Ἐπὶ προσφερόμέν σοι τὴν λογικὴν ταύτην λατρείαν
ὑπὲρ τῶν ἐν πίστει ἀναπαυσασμένων [...] Ὁ ἱερεὺς μυστικῶς· Χαῖρε,
κεκαριτωμένη, ὁ Κύριος μετὰ σου· εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξίν, καὶ
εὐλογημένος ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας σου. Ἐκφώ<νησις>· Ἐξαιρέτως
τῆς παναγίας, ἀχράντου, ὑπερενδόξου] δεσποίνης. Τῶν τιμίων

⁴³ Cod. μεταβαλλόμενον.

⁴⁴ Cod. μεταβαλλόμενον.

⁴⁵ Cod. μεταλαμβάνουσιν.

ἄσωμάτων δυνάμεων, τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ προφήτου, προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ [...] Τὰ δίπτυχα τῶν κεκοιμημένων⁴⁶.

+ GOAR 62; STR.BAR 39 (SWA 92; LEW 331); SWA 131; KRA 263; BEI 25; ORL 396; TRE.LIT 115; STR.MIS 125; JAC.POR 35; JAC.MES 1.22; PAS 25; KOS 39; THI 35; ROM 65; PAP 46; ZER 65.

48. (23v-24v) Ἐτι παρακαλοῦμέν σε· Μνήσθητι, Κύριε, πάσης ἐπισκοπῆς ὀρθοδόξων [...] Ἐκφώ<νησις>· Καὶ ὑπὲρ τῶν ἐν αἰχμαλωσίᾳ ὄντων χριστιανῶν ἀδελφῶν ἡμῶν, τῆς εἰρηνηκῆς ἐπανόδου καὶ σωτηρίας αὐτῶν, καὶ πάντων τῶν ἐν ἀσθενείαις κατακειμένων, τοῦ φιλοχρίστου στρατοῦ, καὶ τοῦ περιστώτος λαοῦ, καὶ πάντων καὶ πασῶν. Ἐν πρώτοις μνήσθητι, Κύριε, πάσης ἐπισκοπῆς. Τὰ δίπτυχα τῶν ζώντων⁴⁷. Μνήσθητι, Κύριε, τοῦ δούλου σου Ἰωάννου κληρικοῦ καὶ ἁμαρτωλοῦ. Μνήσθητι, Κύριε, κατὰ τὸ πλήθος τῶν οἰκτιρμῶν σου καὶ τῆς ἐμῆς ἀναξιότητος [...] Ὁ ἱερεὺς ἐκφω<νει>· Καὶ δὸς ἡμῖν ἐν ἐνὶ στόματι καὶ μιᾷ καρδίᾳ.

+ GOAR 63; STR.BAR 39 (SWA 92; LEW 332); SWA 132; KRA 265; BEI 26; ORL 396; TRE.LIT 120; STR.MIS 127; JAC.POR 35; JAC.MES 1.23; PAS 27; KOS 40-41; THI 36; ROM 67; PAP 47; ZER 66.

49. (24v-25r) Καὶ ἔσται τὰ ἑλέη τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν. Ὁ διάκονος· Πάντων τῶν ἁγίων καὶ δικαίων μνημονεύσαντες. Ὑπὲρ τῶν προ[σ]κομισθέντων καὶ ἁγιασθέντων τιμίων. Ὅπως ὁ φιλόανθρωπος Θεὸς ἡμῶν προσδέξεται αὐτὰ εἰς. Ἀντικατάπεμψαι ἡμῖν τὴν θεῖαν χάριν καί. Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι ἡμᾶς ἀπὸ πάσης θλίψεως. Ὁ ἱερεὺς· Σοὶ παρακατατιθέμεθα τὴν ζωὴν ἡμῶν ἅπασαν καὶ τὴν ἐλπίδα, Δέσποτα φιλόανθρωπε [...] Ὁ διάκονος· Ἀντιλαβοῦ, σῶσον, ἐλέησον. Τὴν ἡμέραν πᾶσαν τελείαν. Ἄγγελον εἰρήνης, πιστὸν ὁδηγόν, φύλακα. Συγγνώμην⁴⁸ καὶ ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν, καὶ συγχώρησιν. Τὰ καλὰ καὶ συμφέροντα ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν, καὶ εἰρήνην. Τὸν ὑπόλοιπον χρόνον τῆς ζωῆς ἡμῶν. Τὴν ἐνότητα τῆς πίστεως καὶ τὴν κοινωνίαν. Καὶ καταξίωσον ἡμᾶς, Δέσποτα. Ὁ λαὸς τὸ Ὑπάτερ ἡμῶν. Ὁ ἱερεὺς· Ὅτι σοῦ ἔστιν ἡ βασιλεία.

+ GOAR 64; STR.BAR 40 (SWA 95; LEW 338); SWA 131; KRA 271; BEI 27; ORL 400; TRE.LIT 125; STR.MIS 127; JAC.POR 36; JAC.MES 1.24; PAS 29; KOS 41-42; THI 37; ROM 68; PAP 48; ZER 67.

50. (25rv) Εἰρήνη πᾶσι. Ὁ διάκονος· Τὰς κεφαλὰς. Ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν· Εὐχαριστοῦμέν σοι, βασιλεῦ ἀόρατε, ὁ τῇ ἀμετρήτῳ σου δυνάμει τὰ πάντα δημιουργήσας [...]

⁴⁶ 5 righe di nomi accuratamente grattati.

⁴⁷ 4 righe di nomi cancellati.

⁴⁸ Cod. συγγνώμην.

+ GOAR 65; STR.BAR 400; TRE.LIT 128; STR.MIS 128; ROM 70; PAP 49

51. (25v) Ὁ ἱερεὺς χεῖλη μου ἀνοίξῃ λέγει μυστικῶς ἁγίου κατοικητή

52. (25v) Ἀκατό τῷ ἁγίῳ Πνεύματι

+ KRA 293; ORL 40

51. (25v-26r) Ὁ λέγει μυστικῶς πᾶσαν. Ἐκφώ<νει> Κύριος. Καὶ λαὸς βάλλει εἰς τὸ πα

+ GOAR 65; STR.BAR 400; TRE.LIT 129; STR.MIS 129; PAP 49; ZER 69,95

53. (26r) Εὐχὴ Θεός, ἄνεξ, ἄφρον μου [...] Καὶ κοι

+ KRA 294; ORL 40

54. (26r) Καὶ λαὸς ταῦτα τὰ ἅγια

+ COD 154, 174; R

55. (26r) Καὶ μὴ κοινωνίας. Ἄγιος ἁγίοις ἀναπαύ

+ COD 136; PAS 3

49 Nel margine.

50 Cod. λαμβανν

οφήτου, προδρόμου
46.

KRA 263; BEI 25; ORL
PAS 25; KOS 39; THI

τι. Κύριε, πάσης
ὑπὲρ τῶν ἐν
τῆς εἰρηνικῆς
ἐν ἀσθενείαις
τοῦ περιστώτος
ητι. Κύριε, πάσης
θητι. Κύριε, τοῦ
Μνήσθητι, Κύριε,
ἀναξιότητος [...]
καὶ μιᾷ καρδίᾳ.

RA 265; BEI 26; ORL
PAS 27; KOS 40-41;

οῦ καὶ σωτήρος
νος· Πάντων τῶν
προσκομισθέντων
ος Θεὸς ἡμῶν
θείαν χάριν καί.
'Ο ἱερεὺς· Σοὶ
καὶ τὴν ἐλπίδα,
σώσον, ἐλέησον.
πιστὸν ὁδηγόν,
καὶ συγχώρησιν.
εἰρήνην. Τὸν
τῆς πίστεως καὶ
λαὸς τὸ "Πάτερ

271; BEI 27; ORL
AS 29; KOS 41-42;

'Ο ἱερεὺς τὴν
ἀμετρήτῳ σου

+ GOAR 65; STR.BAR 41 (SWA 93; LEW 340); SWA 136; KRA 274; BEI 29; ORL
400; TRE.LIT 128; STR.MIS 129; JAC.POR 57; JAC.MES 1.25; PAS 32; KOS 43; THI
38; ROM 70; PAP 49; ZER 68.

51. (25ν) 'Ο ἱερεὺς ὑποὶ τὰς χεῖρας καὶ λέγει μυστικῶς· Κύριε, τὰ
χείλη μου ἀνοίξεις, καὶ τὸ στόμα μου ἀναγγελεῖ. Καὶ κύψας⁴⁹
λέγει μυστικῶς· Πρόσχε, Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἐξ
αἰοῦ κατοικητηρίου σου [...]

52. (25ν) 'Ακατάληπτε Λόγε, ὁμοούσιε καὶ συναΐδιε τῷ Πατρὶ καὶ
τῷ ἁγίῳ Πνεύματι [...]

+ KRA 293; ORL 402; MER 266; JAC.POR 38; PAS 299.

51. (25ν-26γ) 'Ο διάκονος· Πρόσχωμεν. 'Ο ἱερεὺς ὑποὶ τὸν ἄρτον καὶ
λέγει μυστικῶς· Ὑψώθητι ἐπὶ τοὺς οὐρανοὺς, ὁ Θεός, καὶ ἐπὶ
πάσαν. Ἐκφώνησις· Τὰ ἅγια τοῖς ἁγίοις. 'Ο λαός· Εἰς ἅγιος, εἰς
Κύριος. Καὶ λαμβάνει⁵⁰ ὁ ἱερεὺς μερίδα ἐκ τοῦ ἁγίου ἄρτου καὶ
βάλλει εἰς τὸ ποτήριον λέγων· Πλήρωμα Πνεύματος ἁγίου. Ἀμήν.

+ GOAR 65; STR.BAR 42 (SWA 93; LEW 93); SWA 136; BEI 30,73; ORL 404;
TRE.LIT 129; STR.MIS 129; JAC.POR 39; JAC.MES 1.26; PAS 32; THI 39; ROM 70;
PAP 49; ZER 69,95,116.

53. (26γ) Εὐχὴ ἣν ποιεῖ ὁ ἱερεὺς καθ' ἑαυτὸν εἰς τὴν μετάληψιν. 'Ο
Θεός, ἄνε, ἄφε, συγχώρησόν μοι τῷ ἁμαρτωλῷ τὰ παραπτώματά
μου [...] Καὶ κοινωνεῖ ὁ ἱερεὺς.

+ KRA 294; ORL 402; COD 136; BEI 30, 74; JAC.POR 39; PAS 332; ROM 73.

54. (26γ) Καὶ λέγει εἰς τὸ ποτήριον τὴν εὐχὴν ταύτην· Μή μοι δὸς
ταῦτα τὰ ἅγια [...]

+ COD 154, 174; ROM 73; PAP 50; ZER 70.

55. (26γ) Καὶ μετὰ τὸ κοινωνῆσαι τὸν ἱερέα, λέγει εὐχὴν τῆς ἁγίας
κοινωνίας. Ἄγιε τῶν ἁγίων ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ μόνος ἅγιος, καὶ ἐν
ἁγίοις ἀναπαυόμενος, ἐν καθαρᾷ καρδίᾳ [...]

+ COD 136; PAS 330.

⁴⁹ Nel margine.

⁵⁰ Cod. λαμβαννει.

Ὁ ἱερεὺς ἐκφωνεῖ. Μετὰ φόβου Θεοῦ προσέλθετε. Ὁ λαός· Χριστῷ
τῷ Θεῷ καὶ βασιλεῖ ἡμῶν εὐλο[γημένῳ]. Καὶ μετὰ τὸ κοινωνῆσαι
πάντας, λέγει· Πληρωθῆτω τὸ στόμα ἡμῶν.

56. (26γν) Ὁ διάκονος· Ὁρθοί, οἱ μεταλαβόντες τῶν θείων. Ὁ ἱερεὺς
τὴν εὐχὴν· Εὐχαριστοῦμέν σοι, Δέσποτα φιλόνητο, εὐεργέτα τῶν
ψυχῶν καὶ τῶν <σωμάτων>⁵¹ ἡμῶν [...] Ὁ διάκονος· Ἀντιλαβοῦ,
σώσον. Τὴν ἡμέραν πᾶσαν τελείαν, ἁγίαν, εἰρηνηκῆν. <Ὁ ἱερεὺς
ἐκφωνεῖ> Ὅτι σὺ <εἶ> ὁ ἁγιασμὸς ἡμῶν, Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ
σοὶ τὴν δόξαν.

+ GOAR 84; STR.BAR 43 (SWA 94; LEW 341); SWA 141; KRA 276; BEI 32; ORL
404; TRE.LIT 153; STR.MIS 131; JAC.POR 40; JAC.MES 1.28; PAS 34; KOS 44; THI
40; ROM 71; PAP 50; ZER 72.

57. (26ν-27γ) Ὁ διάκονος· Ἐν εἰρήνῃ προέλθ[ωμεν]. Ὁ λαός· Ἐν
ὀνόματι Κυρίου. <Ὁ διάκονος> Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.
Ὁπισθάμβωνος. Ὁ εὐλογῶν τοὺς εὐλογοῦντάς σε, Κύριε, καὶ
ἁγιάζων τοὺς πεποισθότας ἐπὶ σοί [...] Ὁ λαός· Εἴη τὸ ὄνομα Κυρίου
εὐλογημένον⁵².

+ GOAR 68,85; LEW 343,397; ORL 304; TRE.LIT 154; STR.MIS 117; PAS 35; JAC.
MES 1.29; KOS 45; THI 41; ROM 76; PAP 52.69; ZER 73.

58. (27γ) Εὐχὴ λεγομένη ἐν τῷ σκευοφυλακίῳ. Τὸ πλήρωμα τοῦ
νόμου καὶ τῶν προφητῶν αὐτὸς ὑπάρχεις, Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν [...]

+ GOAR 68; STR.BAR 307 (LEW 344; MOR.ARC 38; ARR.PRE 356); SWA 143;
KRA 404; BEI 35; COD 137; TRE.LIT 156; STR.MIS 131; JAC.POR 41; JAC.MES
1.30; PAS 334; KOS 47; ROM 77; PAP 53; ZER 73.

59. (27γν) Ὁπισθάμβωνος. Τελέσαντες τὴν ἱερὰν λειτουργίαν καθὼς
προσετάχθημεν, Κύριε [...]

= MIN.III 11.

+ STR.BAR 303 (JAC.PAB 22); REN 84,88; JAC.SKE 71; PAS 303.

60. (27ν) Ὁπισθάμβωνος εἰς ἀποστόλους. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ διὰ
τῶν ἁγίων σου ἀποστόλων γνωρίσας ἡμῖν τὸ μυστήριον τῆς δόξης
[...]

= MIN.II 185

+ DMITR 67; JAC.PAB 36; JAC.NPA 129,123; PAS 65.

61. (27ν) Ὁπισθάμβωνος καὶ ἅγιος τῶν ἁγίων

= MIN.II 194

+ PAS 66.

62. (28γ) Ὁ λαός λέγει τοῦτο γ' Δόξα ἡμῶν.

Εὐχὴ ἀντὶ τοῦ Πατρὸς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων

= JAC.SKE 69.

63. (28γν) Εὐχὴ ὁ κυριακάς. Ποῖον ἄμοιβην ἀνταποδο

= MIN III 7.

+ STR.BAR 300 (LEW 344; JAC.PAL 124; PAS 33)

64. (28ν-29γ) Ὁ Λυτρωτὰ τῶν ἁπλῶν πάντα περιβεβληκ

= MIN.III 9.

+ JAC.PAB 47,44; PAS 303.

65. (29γ-30ν) Ὁ ἄναρχε καὶ ὑπερ τοὺς αἰῶνας τῶν

= MIN.III 6.

+ JAC.PAB 42.

66. (30ν-31ν) Ὁ Πάτερ τὴν γενέθλιον καὶ παντοκράτωρ ποιητὴς [...]

= MIN.I 70.

+ JAC.PAL 134; HIE

⁵¹ Supplito da Messina gr. 160, 41^v; Grottaferrata Z. δ. II 77^r.

⁵² Ps CXII, 2a.

61. (27v) Ὁπισθάμβωνος εἰς μάρτυρας. Ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν
καὶ ἅγιος τῶν ἁγίων, ὁ Θεὸς τῶν ἀποστόλων [...]

= MIN.II 194
+ PAS 66.

< Liturgia dei Doni Presantificati >

62. (28r) Ὁ λαὸς ἀντὶ τοῦ· Εἴη τὸ ὄνομα Κυρίου εὐλογημένον,
λέγει τοῦτο γ'· Δόξα σοι, ὁ Θεὸς ἡμῶν, δόξα σοι, δόξα σοι, ὁ Θεὸς
ἡμῶν.

Εὐχὴ ἀντὶ τοῦ Πληρώματος. Ἐκ δυνάμεως εἰς δύναμιν μετατιθέμεθα
τὰ ἅγια τῶν ἁγίων, καὶ ἀπὸ σου εἰς σε κα<ταφ>εύγομεν [...]

= JAC.SKE 69.

63. (28v) Εὐχὴ ὀπισθάμβωνος τοῦ ἁγίου Βασιλείου <λεγομένη> εἰς
κυριακάς. Ποῖον αἶνον ἢ ποῖον ὕμνον ἢ ποῖαν εὐχαριστίαν καὶ
ἀμοιβὴν ἀνταποδώσομέν σοι τῷ φιλανθρώπῳ Θεῷ ἡμῶν [...]

= MIN III 7.

+ STR.BAR 300 (LEW 342; JAC.PAB 21); ORL 354; JAC.POR 44; JAC.PAB 43;
JAC.PAL 124; PAS 37.

64. (28v-29r) Ὁπισθάμβωνος λεγόμενος εἰς κυριακάς πάντοτε.
Λυτρωτὰ τῶν ἀπάντων, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐνθάδε ἐστὼς καὶ
πάντα περιβεβληκῶς [...]

= MIN.III 9.
+ JAC.PAB 47,44; PAS 36.

65. (29r-30v) Ὁπισθάμβωνος λεγόμενος εἰς κυριακάς. Δόξα σοι,
ἄναρχε καὶ ὑπεράγιε δημιουργε τῶν ὅλων, Τριάς ὁ Θεὸς ἡμῶν, εἰς
τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

= MIN.III 6.
+ JAC.PAB 42.

66. (30v-31v) Ὁπισθ[άμβωνοι] ὅλου τοῦ ἐνιαυτοῦ. Ὁπισθάμβωνος εἰς
τὴν γενέθλ[ιον] τῆς Θεοτόκου. Ἄναρχε καὶ ὑπερούσιε, παντέποπτα
καὶ παντοκράτωρ, Δέσποτα Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῶν παραδόξων
ποιητής [...]

= MIN.I 70.
+ JAC.PAL 134; HIR 295.

67. (31v-32v) Ὁπισθάμβωνος εἰς τὴν ὕψωσιν τοῦ σταυροῦ. Ὁ παντὸς ὕψους ὑψηλότερος Κύριος, καὶ τὴν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ σωματικὴν ἐκούσιον ὑπομείνας ὕψωσιν [...]

= MIN.I 71.

+ JAC.NPA 134; PAS 39; HIR 296.

68. (32v-33r) Ὁπισθάμβωνος τῶν ἀσωμάτων. Ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος, ὁ τὴν φοβερὰν τῶν χερουβὶμ ὑποστησάμενος φύσιν [...]

= MIN.II 192.

+ JAC.POR 50; JAC.PAL 127; JAC.NPA 124; 133; PAS 67.

69. (33rv) Ὁπισθάμβωνος εἰς τὰ Χριστούγεννα. Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πρὸ παντὸς αἰῶνος ἀπαθῶς ἐξ ἀνάρχου Πατὴρ ἐκλάμπας [...]

= MIN.I 117.

+ DMITR 21; JAC.POR 52; JAC.NPA 135; JAC.PAL 128; PAS 40; HIR 299.

70. (33v-34r) Ὁπισθάμβωνος τῆς περιτομῆς τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Δόξα σοι, Υἱὲ καὶ Λόγε τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρός, Ἰησοῦ Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν [...]

= MIN.I 118-119, r. 10.

71. (34r) Ὁπισθάμβωνος τοῦ ἀγίου Βασιλείου. Σαγήνευσον ἡμᾶς εἰς τὸν φόβον τὸν σόν, ὥσπερ τὸν τρισμακάριον Παῦλον εἰς τὴν ἀποστολὴν ἐζώγησας [...]

= MIN.I 119, r. 11.

72. (34v-35r) Ὁπισθάμβωνος εἰς τὰ ἅγια Θεοφάνεια. Δέσποτα Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐπιφανεὶς ἐν Ἰορδάνῃ καὶ βαπτισθεὶς ὑπὸ Ἰωάννου [...]

= MIN.I 121.

73. (35rv) Ὁπισθάμβωνος εἰς τὴν [Ὑπ]απαντὴν τοῦ Κυρίου. Δέσποτα Κυριε, ὁ τὸν μονογενῆ σου Λόγον ἐξαποστείλας εἰς τὸν κόσμον, γεννώμενον ἐκ γυναικός [...]

= MIN.I, 122.

+ DMITR 22; JAC.POR 7; JAC.NPA 136; JAC.PAL 115; PAS 42; HIR 301.

74. (35v-36r) Ὁ
Κύριε ὁ Θεὸς ὁ
σαρκωθῆναι ἐξ

= MIN.II, 7.

+ DMITR 22; JAC.I

75. (36rv) Ὁπι
Κύριε ὁ Θεὸς ὁ
ὁ μὴ παραβλέπε

= MIN.I, 123.

+ COD 154; JAC.N

76. (36v-37r) Ὁ
εἰ, Κύριε ὑπερ
προνοίᾳ τὸν κύ

= MIN.I, 124.

+ DMITR 22; JAC

77. (36rv) Ὁπι
Εὐχαριστοῦμέν
τῆς νηστείας ἡ

= MIN.I, 125.

+ JAC.POR 10; JA

78. (37v-38r)
Ἴκετεύομεν, Δ
ἐπάκουσον ἡμ

= MIN.II, 2.

+ JAC.POR 11; JA

79. (38rv) Ὁπι
<καὶ>⁵³ Πατὴρ
ἡμῶν [...]

= MIN.II, 4.

+ JAC.POR 12; JA

80. (38v-39r)
παναγίῳ θυσ
ἀνάξιοι, Κύρι

= MIN.II, 4.

⁵³ Supplito da S

οῦ σταυροῦ. Ὁ
τοῦ σταυροῦ

ὁ ἅγιος, ὁ τὴν

Χριστὲ ὁ Θεὸς
πατὴρ ἐκλάμπας

HIR 299.

οῦ ἡμῶν Ἰησοῦ
πατὴρ, Ἰησοῦ

γέννησον ἡμᾶς
παῦλον εἰς τὴν

νεία. Δέσποτα
βαπτισθεὶς ὑπὸ

ρίου. Δέσποτα
τὸν κόσμον,

IR 301.

74. (35v–36r) Ὁπισθάμβωνος εἰς τὸν εὐαγγελισμόν τῆς Θεοτόκου. Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ εὐδοκήσας τὸν μονογενῆ σου Υἱὸν σαρκωθῆναι ἐξ ἀπειρογάμου γυναικὸς [...]

= MIN.II, 7.

+ DMITR 22; JAC.POR 232; JAC.NPA 118; 127; JAC.PAL 129; PAS 50; HIR 302.

75. (36rv) Ὁπισθάμβωνος τῷ σαβ[β]άτῳ τῆς Ἀποκρέου. Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ μὴ χωρηζόμενος τῶν σῶν δούλων, ὁ μὴ παραβλέπων ψυχὰς τὰς σοὶ δεομένας [...]

= MIN.I, 123.

+ COD 154; JAC.NPA 134; JAC.PAL 28.

76. (36v–37r) Ὁπισθάμβωνος τῇ κυριακῇ τῆς Ἀποκρέου. Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε ὑπερυψούμενε καὶ δεδοξασμένε καὶ ἀγαθέ, ὁ τῇ θείᾳ προνοίᾳ τὸν κύκλον τοῦ ἐνιαυτοῦ διαπεράσας ἡμᾶς [...]

= MIN.I, 124.

+ DMITR 22; JAC.NPA 125.

77. (36rv) Ὁπισθάμβωνος τῇ κυριακῇ τῆς Τυροαποθέσεως. Εὐχαριστοῦμέν σοι, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὅτι τὸν παρόντα καιρὸν τῆς νηστείας ἤγαγες ἡμῖν εἰς σωτηρίαν [...]

= MIN.I, 125.

+ JAC.POR 10; JAC.NPA 125; JAC.PAL 117; PAS 44.

78. (37v–38r) Ὁπισθάμβωνος τῇ πρώτῃ κυριακῇ τῶν νηστειῶν. Ἰκετεύομεν, Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, τὴν σὴν ἀγαθότητα ἐπάκουσον ἡμῶν τῶν ἀναξίων δούλων σου [...]

= MIN.II, 2.

+ JAC.POR 11; JAC.NPA 126; JAC.PAL 117; PAS 45.

79. (38rv) Ὁπισθάμβωνος τῆς β' κυριακῆς τῶν νηστειῶν. Θεὲ <καὶ>⁵³ Πατὴρ τῆς δόξης, ὁ τὸν μονογενῆ σου Υἱὸν παραδοὺς ὑπὲρ ἡμῶν [...]

= MIN.II, 4.

+ JAC.POR 12; JAC.NPA 126; JAC.PAL 117; PAS 46.

80. (38v–39r) Ὁπισθάμβωνος τῇ γ' κυριακῇ τῶν νηστειῶν. Τῆς ἐν τῷ παναγίῳ θυσιαστηρίῳ σου στάσεως καταξιωθέντες ἡμεῖς οἱ ἀνάξιοι, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν [...]

= MIN.II, 4.

⁵³ Supplito da St. Peterburg gr: 226, 9^r.

+ DMITR 1015; JAC.POR 13; JAC.NPA 126; JAC.PAL 118; PAS 47; STA 249; DUN 154.

81. (39rv) Ὁπισθάμβωνος τῇ δ' κυριακῇ τῶν νηστειῶν. Ὁ πάντας τοὺς καταπίπτοντας ὑποστηρίζων, καὶ τοὺς κατερραγμένους ἀνορθῶν, Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν [...]

= MIN.II, 5.

+ JAC.POR 14; JAC.PAL 118; PAS 48.

82. (39v-40r) Ὁπισθάμβωνος τῇ ε' κυριακῇ τῶν νηστειῶν. Ὁ πτωχίζων καὶ πλουτίζων ἀφράστῳ σοφίᾳ καὶ δυνάμει, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν [...]

= MIN.II, 6.

+ PAS 49.

83. (40rv) Σάβατον ζ' τοῦ ὁσίου Λαζάρου. Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὸν τετραήμερον Λάζαρον τῇ [ση] φωνῇ ἐκ τῶν τοῦ θανάτου δεσμῶν λύσας [...]

= MIN.II, 8.

+ DMITR 22; JAC.POR 235; JAC.NPA 127; JAC.PAL 131; PAS 50.

84. (40v-41r) Ὁπισθάμβωνος τῇ ζ' κυριακῇ, εἰς τὰ Βαῖα. Ὑμνοῦμέν σου, Κύριε, τὴν ἄφατον συγκατάβασιν⁵⁴, ὅτι θρόνον ἔχων τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν ὑποπόδιον [...]

= MIN.II, 8.

+ DMITR 22; JAC.NPA 113; ANA

85. (41r-41v) Ὁπισθάμβωνος τῇ ἀγίᾳ <καὶ> μεγάλῃ ε'. Δέσποτα ἅγιε, πολυεύσπλαγχνε καὶ μεγαλόδωρε Κύριε, εὐχαριστοῦμεν καὶ μεγαλύνομέν σε τὸν μόνον ἀναμάρτητον Θεόν [...]

= MIN.II, 62.

+ JAC.POR 16; JAC.PAL 120; PAS 53.

86. (42r) Ὁπισθάμβωνος τῷ ἀγίῳ σαβ[β]άτῳ. Δόξα σοι, δόξα σοι, {ὕ}πέρσοφος σοφία καὶ γνῶσις, καὶ γνωστὴ ἡ σὴ ἀγαθότης, ὑπερβολὴ πάντα ποιῶν [...]

= MIN.II, 66.

87. (42r-43r) Ὁπισθάμβωνος καὶ σωτήριος ἡμεῶν Χριστοῦ ἀνάστασις

= MIN.II, 121.

+ ANA 202; DMITR 22; JAC.PAL 121; PAS 50.

88. (43rv) Ὁπισθάμβωνος τοῦ Θεοῦ, ὁ ἀχώρητος

= MIN.II, 123.

+ DMITR 22; JAC.PAL 121; PAS 50.

89. (43v-44r) Ὁπισθάμβωνος Πάσχα, καὶ πάσχα ἐτύθη Χριστὸς ὁ

= MIN.II, 124.

+ JAC.PAB 30; JAC.PAL 121; PAS 50.

90. (44rv) Ὁπισθάμβωνος ἐνεκαίνισας, Δέσποτα καταπετάσματος

= MIN.II, 126.

+ JAC.PAB 30; JAC.PAL 121; PAS 50.

91. (44v-46v) Ὁπισθάμβωνος ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἀχώρητος καὶ σάρκα φανερῶς Μαρίας [...]

= MIN.II, 127.

+ JAC.PAB 31; JAC.PAL 121; PAS 50.

92. (46v-47r) Ὁπισθάμβωνος Ὑψωσον <ἡμῶν> τὴν γῆν προσκυνού

= MIN.II, 129.

+ DMITR 22; JAC.PAL 121; PAS 50.

⁵⁴ Cod. συνκατάβασιν.

⁵⁵ Supplito dal Sr

S 47; STA 249; DUN

τειών. Ὁ πάντας
κατεργαμένους

ν νηστειών. Ὁ
νάμει, Κύριε ὁ

ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ
θανάτου δεσμῶν

0.

αία. Ὑμνοῦμέν
όνον ἔχων τὸν

Δέσποτα ἅγιε,
οιστοῦμεν καὶ

σοι, δόξα σοι,
σὴ ἀγαθότης,

87. (42r-43r) Ὁπισθάμβωνος τῇ κυριακῇ τοῦ Πάσχα. Λαμπρὰ ἡμῖν καὶ σωτήριος ἡμέρα ἐπέφανεν, ἀδελφοί, ἡ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀνάστασις [...]

= MIN.II, 121.

+ ANA 202; DMITR 87; MIN.II 122-123; JAC.POR 17; JAC.NPA 115,128,138; JAC.PAL 121; PAS 56; HIR 304.

88. (43rv) Ὁπισθάμβωνος τῇ β' τοῦ Πάσχα. Μονογενὴ Υἱὲ καὶ Λόγε τοῦ Θεοῦ, ὁ ἀχώριστος τοῦ Πατρός [...]

= MIN.II, 123.

+ DMITR 22; JAC.PAB 29; PAS 57.

89. (43v-44r) Ὁπισθάμβωνος τῇ γ' τοῦ Πάσχα. Πάσχα Κυρίου, Πάσχα, καὶ πάλιν ἐρῶ Πάσχα· τὸ γὰρ Πάσχα ἡμῶν ὑπὲρ ἡμῶν ἐτύθη Χριστὸς ὁ Θεὸς ὁ σωτὴρ ἡμῶν [...]

= MIN.II, 124.

+ JAC.PAB 30; JAC.NPA 138; JAC.PAL 133,135; PAS 55.

90. (44rv) Ὁπισθάμβωνος τῆς νέας κυριακῆς τοῦ Πάσχα. Οἷς ἐνεκαίνισας, Δέσποτα, πρόσφατον ὁδὸν καὶ ζῶσαν διὰ τοῦ καταπετάσματος τῆς σαρκὸς σου [...]

= MIN.II, 126.

+ JAC.PAB 30; PAS 58.

91. (44v-46v) Ὁπισθάμβωνος τῆς Μεσοπεντηκόστης. Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ εἰς τὸ μέσασμα τῶν αἰώνων κατελθὼν ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ σάρκα φορέσας ἐκ τῆς ἀγίας Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας [...]

= MIN.II, 127.

+ JAC.PAB 31; JAC.NPA 138.

92. (46v-47r) Ὁπισθάμβωνος τῆς Ἀναλήψεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν. Ὑψωσον <ἡμῶν>⁵⁵, Δέσποτα, πρὸς οὐρανὸν τὰ φρονήματα τῶν ἐπὶ γῆς προσκυνούντων σου τὸ κράτος [...]

= MIN.II, 129.

+ DMITR 22; JAC.POR 233; JAC.PAB 32; JAC.NPA 128,138; JAC.PAL 129; PAS 60; HIR 305.

⁵⁵ Supplito dal St. Petersburg gr. 226, 144v.

93. (47rv) Ὁπισθάμβωνος εἰς τὴν Ν'. Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὴν σὴν ἀνάβασιν μετὰ τὸ πάθος καὶ τὴν ἀνάστασιν εἰς τοὺς οὐρανοὺς οἰκονομήσας [...]

= MIN.II, 130.

+ JAC.POR 234; JAC.PAB 35; JAC.NPA 135; JAC.PAL 130; PAS 61; HIR 306.

94. (47v) Τῇ κυριακῇ μετὰ τὴν Ν' ζητεῖ ὁπισθεν εἰς τὸ τέλος τῆς Λειτουργίας τοῦ Χρυσοστόμου. Ὁ ἐνδοξαζόμενος ἐν ταῖς βουλαῖς τῶν ἁγίων.

=

+ DMITR 23,68; MIN.II, 132; PAS 64.

95. (47v-48r) Ὁπισθάμβωνος τῆς ἁγίας Μεταμορφώσεως. Δέσποτα Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἀνάγαγε ἡμᾶς εἰς τὸ τῆς σῆς ἀγάπης ὑπεράγιον ὄρος [...]

= MIN.II, 186.

+ DMITR 23; JAC.PAB 38; JAC.NPA 129,137; PAS 62; HIR 307.

96. (48rv) Ὁπισθάμβωνος εἰς τὴν Κοίμησιν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου. Δέχου τοίνυν, εὐμενεστάτη, τίμια δῶρα καὶ σοὶ μόνῃ ἀρμόζοντα, παναγία παρθένε θεομήτορ [...]

= MIN.II 190.

+ DMITR 23,297,1014; JAC.PAB 38; JAC.NPA 123,135; PAS 63; DUN 145.

97. (48v-49r) Ὁπισθάμβωνος εἰς τὴν Ἀποτομὴν τοῦ Προδρόμου. Ὁ κλίνας οὐρανοὺς καὶ καταβάς καὶ πᾶσαν ταπεινοφροσύνην ἐνδειξάμενος, Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν [...]

= MIN.II, 188.

+ JAC.PAB 39.

98. (49v) Τάξις γινομένη ἐπὶ ἐξομολογουμένων τὰ ἴδια παίσματα. [Ἐν πρώτοις]⁵⁶ εἰσφέρει αὐτὸν ὁ ἱερεὺς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ⁵⁷ καὶ ἀποκλείει τὰς θύρας, καὶ ρίπτει αὐτὸν⁵⁸ ἔμπροσθεν τῆς ἁγίας τραπέζης καὶ ποιεῖ ἐπ' αὐτὸν ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν ταύτην.

Εὐχὴ ἐπὶ μετανοούντων α'. Κύριε ὁ Θεὸς τῆς σωτηρίας ἡμῶν, ὁ ἐλεήμων καὶ οἰκτίρμων, ὁ μακρόθυμος καὶ πολυέλεος [...]

= ARR.PP2 115.

+ GOAR 540; MOR.PEN 81; ALM.PR1 32,66,80; ALM.PR3 50; DMITR 244,643; ES2 505; JAC.MES 15.11; ROM 207.

⁵⁶ Vaticano gr. 1833, 39^r; Grottaferrata Γ. β. X, 101^v.

⁵⁷ Cod. εκκλησια.

⁵⁸ Cod. εαυτον.

99. (50^r) Εὐχὴ β. δικαίους εἰς ἁγίους [...]

= ARR.PP2 119.

+ MOR.PEN 81,618; JAC.MES 15.7.

100. (50v-51r) Εὐχὴ τοῦ ζώντος Θεοῦ κόσμου [...]

= ARR.PP2 103.

+ GOAR 536; MOR. 15.12; THI 81*; ROM 15.12.

101. (51rv) Εὐχὴ τοῦ προφήτου σ. πλημελήμασιν ὁ...

= ARR.PP2 97.

+ GOAR 536; STR. ALM.PR1 21,65; ALM.PR3 307; RUG 19.1.

102. (51v) Εἴτα παραπτώμα[τα] αὐ[τοῦ] τὴν εὐχὴν...

Εὐχὴ <ε> ἐπὶ ἐξομολογούμενων τῆ πόρνη διὰ δ...

= ARR.PP2 99.

+GOAR 537; STR. ES2 519; JAC.POR 160; THI 185.

103. (51v-52r) Εὐχὴ ὁ δι' ἡμᾶς ἐννο... βασιλεύων [...]

= ARR.PP2 27.

+ GOAR 537; MOR 15.12.

Χριστὲ ὁ Θεὸς
ἀνάστασιν εἰς

61; HIR 306.

εἰς τὸ τέλος τῆς
ἐν ταῖς βουλαῖς

ώσεως. Δέσποτα
ἡς σῆς ἀγάπης

ἡς ὑπεραγίας
καὶ σοὶ μόνη

DUN 145.

Προδρόμον. Ὁ
ἀπεινοφροσύνην

δια πταίσματα.
ἐκκλησίᾳ⁵⁷ καὶ
ἐν τῆς ἀγίας
τῆς.

ηρίας ἡμῶν, ὁ
[...]

DMITR 244,643;

99. (50^r) *Εὐχὴ β' ἐπὶ μετάνοοῦντας*. Δέσποτα ὁ Θεὸς, ὁ καλῶν
δικαίους εἰς ἀγιασμόν καὶ ἁμαρτωλοὺς εἰς τὸ δικαιῶσαι αὐτούς
[...]

= ARR.PP2 119.

+ MOR.PEN 81,618; ALM.PRI 24,68,80; ALM.PR3 43; DMITR 244,642; ES2 507;
JAC.MES 15.7.

100. (50v–51r) *Εὐχὴ γ' ἐπὶ μετάνοοῦντας*. Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, Υἱὲ
τοῦ ζῶντος Θεοῦ, ἀμνὲ καὶ ποιμὴν, ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ
κόσμου [...]

= ARR.PP2 103.

+ GOAR 536; MOR.PEN 81,118; ALM.PRI 20,25,67; ALM.PR3 31,42,81; JAC.MES
15.12; THI 81*; ROM 205; PAP 164,166; ZER 225.

101. (51rv) *Εὐχὴ δ' ἐπὶ μετανοοῦντας*. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ διὰ
τοῦ προφήτου σου Νάθαν μετανοήσαντι τῷ Δαβὶδ ἐπὶ τοῖς ἰδίοις
πλημμελήμασιν ἄφεσιν δωρησάμενος [...]

= ARR.PP2 97.

+ GOAR 536; STR.BAR 228 (ARR.PP2 97); MOR.PEN 80,94,119; DMITR-B 134;
ALM.PRI 21,65; ALM.PR2 42; ES2 513; JAC.POR 194; JAC.MES 15.6; PAS 184;
STA 307; RUG 19.11; MAJ 48; KOS 159; THI 183*; ROM 206; PAP 166; ZER 224.

102. (51v) *Εἶτα ἐγείρει αὐτὸν καὶ ἐξαγγέλλει τῷ Θεῷ τὰ
παραπτώματά* αὐτοῦ. *Καὶ δοὺς αὐτῷ κáνον[α], [καὶ] ποιεῖ ἐπ'
αὐτοῦ] τὴν εὐχὴν ταύτην*.

Εὐχὴ <ε> ἐπὶ ἐξομολ[ογουμένων]. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῷ Πέτρῳ καὶ
τῇ πόρνῃ διὰ δακρύων ἄφεσιν ἁμαρτιῶν δωρησάμενος [...]

= ARR.PP2 99.

+GOAR 537; STR.BAR 229; MOR.PEN 94,121; ALM.PRI 13,20,66; ALM.PR2 45;
ES2 519; JAC.POR 195; JAC.MES 15.5; PAS 185; STA 308; RUG 19.12; MAJ 44;
KOS 160; THI 185*; ARR.PP2 98-101; ROM 207.

103. (51v–52r) *Εὐχὴ ζ' ἐπὶ ἐξομολογουμένων*. Ὁ Θεὸς ὁ σωτὴρ ἡμῶν,
ὁ δι' ἡμᾶς ἐνανθρωπίσας καὶ τοῦ παντὸς κόσμου τὰς ἁμαρτίας
βαστάζων [...]

= ARR.PP2 27.

+ GOAR 537; MOR.PEN 80,115; ALM.PRI 12,76; ALM.PR3 44,48; SUV 410.

104. (52rv) *Εὐχή ζ' ἐπὶ μετανοούντων. Κύριε, Κύριε, ἐπίβλεπον ἐπὶ τοὺς δούλους σου τούτους τοὺς μόλις ἀνανήψαντας ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας τοῦ ἀρχεκάκου διαβόλου καὶ πονηροῦ δαίμονος [...]*

= ARR.PP2 133.

+ ALM.PR3 66.

105. (52v-53r) *Εὐχή η' ἐπὶ μετανοούντας. Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πάντα δεσμὸν τῶν ἀμαρτιῶν ἡμῶν τῷ σὺ ἔκουσίῳ πάθει διαρρήξας [...]*

= ARR.PP2 313.

+ GOAR 531; JAC.POR 193; JAC.MES 37.1; ROM 331; PAP 165; ZER 223.

106. (53rv) *Εὐχή θ' ἐπὶ μετανοούντας. Κύριε ὁ Θεὸς τῶν δυνάμεων καὶ πάσης δόξης, ὁ Θεὸς τῶν πατέρων καὶ πάσης σαρκός [...]*

= ARR.PP1 129.

+ ALM.PR2 75.

107. (53v) *Εὐχή ι' ἐπὶ μετανοούντας. Ὁ Θεὸς ὁ ἐν οἰκτιρμοῖς ἔτοιμος, ἐν δὲ τιμωρίαις διὰ φιλανθρωπίαν βραδύς [...]*

= ARR.PP1 127.

+ ALM.PRI 75.

108. (54r) *Εὐχή ια' ἐπὶ μετανοούντας. Δέσποτα Κύριε ὁ Θεός, ὁ πλούσιος ἐν ἐλέει καὶ ἀγαθὸς ἐν οἰκτιρμοῖς [...]*

= ARR.PP2 129.

+ ALM.PRI 75.

109. (54r) *Εὐχή εἰς γυναῖκας (sic) μετὰ τὰς μ' ἡμέρας τῆς γεννήσεως αὐτῆς. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ παραγενάμενος ἐπὶ σωτηρίαν τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων [...]*

+ GOAR 267; DMITR 53,91,176; TRE.EU1 329; JAC.MES 8.2; PAS 70; PAS.PAN 29; THI 114; ROM 143; PAP 97; ZER 122.

110. (54v) *Εὐχή β' εἰς μετάνοοῦσας] γυναῖκας. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, βασιλεῦ τῆς δόξης ἀθάνατε, λύτρωσαι καὶ ἐξελοῦ αὐτὰς ἀπὸ πάσης περιστάσεως [...]*

+ ALM.PRI 76; PAS 71.

111. (54v-55r) *Εὐχή α' Θεὸς ἡμῶν, ὁ μόνος ἐν οἰκτιρμοῖς [...]*

+ DMITR 445; TRE.EU1 329.

112. (55r) *Εὐχή α' ἐλεῆμον, μακρόθυμος [...]*

+ GOAR 28, 163; STR.BA 10; TRE.EU2 248; JAC.POR 193; ROM 331; KOS 74; THI 130; ZER 223.

113. (55rv) *Εὐχή α' ἡμᾶς, μηδὲ τῇ ὁργῇ [...]*

+ GOAR 28, 163; STR.BA 10; TRE.EU2 249; JAC.POR 193; ROM 331; KOS 75; THI 131; ZER 223.

114. (55v) *Εὐχή α' τῶν ἀμαρτωλῶν καὶ τὸ ἅγιον καὶ προσευχόμενον [...]*

+ GOAR 28,163; STR.BA 10; TRE.EU2 250; FON.PRO 35; ROM 11,118; PAP 107; ZER 14.

115. (55v-56r) *Εὐχή α' ἀκαταπαύστοις δυνάμεων ἀνυμνοῦν [...]*

+ GOAR 29; STR.BA 10; FON.PRO 35; JAC.MES 8.2; ZER 14.

116. (56r) *Εὐχή α' ὁ ἐπιστάμενος τὸν [...]*

+ GOAR 35g; STR.BA 10; JAC.MES 4.5; PAS 80.

59 Cod. ἐλλέξης.

60 Cod. δοξολογουμεν.

ἐπίβλεπον ἐπὶ
παντας ἐκ τῆς
δαίμονος [...]

Κύριε ὁ Θεὸς
ἐκουσίῳ πάθει

ER 223.

τῶν δυνάμεων
ρκός [...]

ἐν οἰκτιρμοῖς

οἰε ὁ Θεός, ὁ

ἡμέρας τῆς
γενάμενος ἐπὶ

70; PAS.PAN 29;

ὁ Θεὸς ἡμῶν,
αὐτὰς ἀπὸ

111. (54v-55r) *Εὐχὴ γ' ἐπὶ μετανοοῦντας γυναῖκας*. Δέσποτα Κύριε ὁ
Θεὸς ἡμῶν, ὁ μόνος ἀναμάρτητος, ὁ πλούσιος ἐν ἐλέει καὶ ἀγαθὸς
ἐν οἰκτιρμοῖς [...]

+ DMITR 445; TRE.EU1 323.

112. (55r) *Εὐχὴ ἀντιφώνου α' τοῦ λυχνικοῦ*. Κύριε οἰκτίρμον καὶ
ἐλεήμον, μακρόθυμε καὶ πολυέλεε, ἐνώτισαι τὴν προσευχὴν ἡμῶν
[...]

+ GOAR 28, 163; STR.BAR 51; SWA 176; BOR 235; TRE.LIT 202; MORA-P 64;
TRE.EU2 248; JAC.POR 54; FON.PRO 25; JAC.MES 3.2, 4.1; PAS 77; STA 15; DUN
80; KOS 74; THI 130; ROM 11,116; PAP 10,78; ZER 13, 109.

113. (55rv) *Εὐχὴ ἀντιφώνου β'*. Κύριε, μὴ τῷ θυμῷ σου ἐλέγξης⁵⁹
ἡμᾶς, μηδὲ τῇ ὀργῇ σου παιδεύσης ἡμᾶς [...]

+ GOAR 28, 163; STR.BAR 52; SWA 176; BOR 236; TRE.LIT 202; MORA-P 65;
TRE.EU2 249; JAC.POR 55; FON.PRO 25; JAC.MES 4.2; PAS 78; STA 16; DUN 81;
KOS 75; THI 131; ROM 11, 117; PAP 10, 78; ZER 13, 109.

114. (55v) *Εὐχὴ ἀντιφώνου γ'*. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, μνήσθητι ἡμῶν
τῶν ἁμαρτωλῶν καὶ ἀχρείων δούλων σου, ἐν τῷ ἐπικαλεῖσθαι ἡμᾶς
τὸ ἅγιον καὶ προσκυνητὸν ὄνομά σου [...]

+ GOAR 28,163; STR.BAR 53; SWA 177; BOR 237; TRE.LIT 203; MORA-P 66;
TRE.EU2 250; FON.PRO 31; JAC.MES 4.3; PAS 79; STA 17,94; DUN 81,120; KOS 76;
ROM 11,118; PAP 10,78; ZER 14,110.

115. (55v-56r) *Εὐχὴ ἀντιφώνου δ'*. Ὁ τοῖς ἀσιγήτοις ὕμνοις καὶ
ἀκαταπαύστοις δοξολογίαις⁶⁰ ἐν τοῖς ὑψίστοις ὑπὸ τῶν ἁγίων
δυνάμεων ἀνυμνούμενος[...]

+ GOAR 29; STR.BAR 54; BOR 238; MORA-P 66; TRE.EU2 250; JAC.POR 57;
FON.PRO 35; JAC.MES 4.4; PAS 80; STA 18; DUN 82; KOS 77; ROM 12; PAP 11;
ZER 14.

116. (56r) *Εὐχὴ ἀντιφώνου ε'*. Εὐλογητὸς εἶ, ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ,
ὁ ἐπιστάμενος τὸν νοῦν τῶν ἀνθρώπων [...]

+ GOAR 35g; STR.BAR 55 (ARR.VES 102); BOR 238; TRE.EU2 251; JAC.POR 58;
JAC.MES 4.5; PAS 80; STA 19; DUN 82; KOS 78.

⁵⁹ Cod. ἐλλέξης.

⁶⁰ Cod. δοξολογουμενος.

117. (56rv) Εὐχή ἀντιφώνου ζ'. Κύριε, Κύριε, ὁ τῇ ἀχράντῳ σου
δυνάμει συνέχων τὰ σύμπαντα [...]

+ GOAR 29; STR.BAR 56 (REP 133); BOR 239; TRE.EU2 251; JAC.POR 59;
JAC.MES 4.6; PAS 82; STA 20; DUN 82; KOS 79; ROM 12; PAP 11; ZER 14.

118. (56v–57r) Εὐχή ἀντιφώνου ζ'. Ὁ Θεὸς ὁ μέγας καὶ θαυμαστός, ὁ
ἀνεκδιηγῆτῳ ἀγαθοσύνη καὶ πλουσία προνοία διοικῶν τὴν τῶν
ἀνθρώπων ζωὴν [...]

+ GOAR 29; STR.BAR 57 (REP 134); BOR 239; TRE.EU2 252; JAC.POR 60; FOL 20;
JAC.MES 4.7; PAS 88; STA 21; DUN 83; KOS 80; ROM 12; PAP 11; ZER 15.

119. (57r) Εὐχή ἀντιφώνου η'. Ἑσπέρας καὶ πρωὶ καὶ μεσημβρίας
αἰνοῦμεν, εὐλογοῦμεν, καὶ δεόμεθα σου, Δέσποτα τῶν ἀπαντων [...]

+ GOAR 31,164; STR.BAR 58; SWA 178; BOR 241; TRE.LIT 205; MORA-P 68;
TRE.EU2 255; JAC.POR 61; FON.PRO 39; JAC.MES 3.4, 4.8; PAS 84; STA 22; DUN
83; KOS 81; THI 132; ROM 14,118; PAP 13,79; ZER 17,110.

120. (57r–58r) Εὐχή ἀντιφώνου θ'. Ὁ Θεὸς ὁ μέγας, ὁ ὕψιστος, ὁ
μόνος ἔχων ἀθανασίαν, φῶς οἰκῶν ἀπρόσιτον [...]

+ GOAR 29,602; STR.BAR 65; BOR 248; TRE.EU2 252; JAC.POR 68; JAC.MES 6.12;
STA 30,92; DUN 87,78; KOS 88; THI 77*,133; ROM 12,389; PAP 11,281; ZER
15,378.

121. (58r) Ὁ διάκονος· (sic!) Εἰρήνη πᾶσι. Ὁ ἱερεὺς· (sic!) Τὰς
κεφαλὰς ἡμῶν τῷ Κυρίῳ. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ κλίνας οὐρανοῦς
καὶ καταβάς ἐπὶ σωτηρίᾳ⁶¹ τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων [...]

+ GOAR 32,603; STR.BAR 66; BOR 250; TRE.EU2 259; JAC.POR 69; JAC.MES 6.13;
PAS 87; PAS.PAN 50; STA 31,93; DUN 88,78; KOS 89; THI 134; ROM 16,390; PAP
15,282; ZER 20,379.

122. (58rv) Ἐν εἰρήνῃ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ καί. Ὁ
διάκονος· Σοφία· εὐλογεῖτε, ἅγιοι. Ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχήν· Ὑπεράγαθε
Κύριε, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ κλίνας τὴν ἡμέραν πρὸς ἑσπέραν [...]

+ DMITR 25,162; BOR 250; TRE.EU2 260; JAC.MES 6.14; PAS 88.

123. (58v–59r) Εὐχή ἐωθινή α'. Ὁ διάκονος· Ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου
δεηθώμεν. Ὑπὲρ τῆς ἀνωθεν εἰρήνης. Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης τοῦ
σύμπαντος. Ὑπὲρ τοῦ ἁγίου οἴκου τούτου. Ὑπὲρ τοῦ πατρὸς καὶ
ἐπισκόπου. Ὑπὲρ τοῦ εὐσεβεστάτου. Ὑπὲρ τοῦ συμπολεμήσαι καὶ
ὑποτάξαι. Ὑπὲρ τῆς μονῆς ἡμῶν ταύτης. Ὑπὲρ εὐκρασίας ἀέρων.

⁶¹ Cod. σωτηρίαν, corretto da Barberini gr. 336, 54v.

Ὑπὲρ πλεόντων,
τοῦ ῥυσθῆναι ἡ
Κύριε ὁ Θεὸς ἡμ
[...]

+ GOAR 39; STR.B
PAS.PAN 6; STA 47;

124. (59rv) Εὐχή
πρὸς σέ, ὁ Θεός,

+ GOAR 39; STR.BA
48; DUN 96; KOS 91

125. (59v) Εὐχή
πρὸς σέ, ὁ Θεός,
Θεὸς, τὴν δικαιο

+ GOAR 40; STR.B
49; DUN 97; KOS 92

126. (58v–60r)
ἀκατάληπτος, ὁ

+ GOAR 40; STR.B
50; DUN 97; KOS 93

127. (60rv) Εὐχ
Πάτερ ἅγιε, θαν

+ GOAR 40; STR.B
51; DUN 98; KOS 94

128. (60v–61r) I
τῶν σωτηρίων
ἡμῶν [...]

+ GOAR 40; STR.B
52; DUN 98; KOS 95

129. (61rv) Εὐχ
Ἰησοῦ Χριστοῦ
ἐπισυναγαγὼν ἐ

+ GOAR 41; STR.E
53; DUN 99; KOS 96

⁶² Cod. κηκτος.

ἡ ἀχράντῳ σου

251; JAC.POR 59;
11; ZER 14.

καὶ θαυμαστός, ὁ
οἰκῶν τὴν τῶν

AC.POR 60; FOL 20;
11; ZER 15.

καὶ μεσημβρίας
πάντων [...]

205; MORA-P 68;
S 84; STA 22; DUN

ς, ὁ ὕψιστος, ὁ

68; JAC.MES 6.12;
PAP 11,281; ZER

ύς (sic!) Τὰς
αἶνας οὐρανοῦς
ν [...]

69; JAC.MES 6.13;
ROM 16,390; PAP

Θεοῦ καί. Ὁ
ν. Ὑπεράγαθε
αν [...]

νη τοῦ Κυρίου
εἰρήνης τοῦ
οὔ πατρὸς καὶ
πολεμῆσαι καὶ
ρασίας ἀέρων.

Ὑπὲρ πλεόντων, ὁδοιπορούντων. Ὑπὲρ τῶν ὀρθρίζοντων καί. Ὑπὲρ
τοῦ ῥυσθῆναι ἡμᾶς. Ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν. Εὐχαριστοῦμέν σοι,
Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, τῷ ἐξαναστήσαντι ἡμᾶς ἐκ τῶν κοιτῶν ἡμῶν
[...]

+ GOAR 39; STR.BAR 72; TRE.EU2 209; JAC.POR 75; JAC.MES 5.1; PAS 89;
PAS.PAN 6; STA 47; DUN 96; KOS 90; THI 140; ROM 21; PAP 19; ZER 25.

124. (59rv) Εὐχὴ ἐωθινὴ β'. Ἐκ νυκτὸς⁶² ὀρθρίζει τὸ πνεῦμα ἡμῶν
πρὸς σέ, ὁ Θεός, διότι φῶς τὰ προστάγματά σου ἐπὶ τῆς γῆς [...]

+ GOAR 39; STR.BAR 73; TRE.EU2 209; JAC.POR 76; JAC.MES 5.2; PAS 90; STA
48; DUN 96; KOS 91; THI 141; ROM 21; PAP 19; ZER 26.

125. (59v) Εὐχὴ ἐωθινὴ γ'. Ἐκ νυκτὸς ὀρθρίζει τὸ πνεῦμα ἡμῶν
πρὸς σέ, ὁ Θεός, διότι φῶς τὰ προτάγματά σου· δίδαξον ἡμᾶς, ὁ
Θεός, τὴν δικαιοσύνην σου [...]

+ GOAR 40; STR.BAR 74; TRE.EU2 210; JAC.POR 77; JAC.MES 5.3; PAS 91; STA
49; DUN 97; KOS 92; THI 142; ROM 21; PAP 19; ZER 26.

126. (58v-60r) Εὐχὴ ἐωθινὴ δ'. Δέσποτα, ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος καὶ
ἀκατάληπτος, ὁ εἰπὼν ἐκ σκοτοῦς φῶς λάμψαι [...]

+ GOAR 40; STR.BAR 75; TRE.EU2 211; JAC.POR 78; JAC.MES 5.4; PAS 92; STA
50; DUN 97; KOS 93; THI 143; ROM 22; PAP 19; ZER 27.

127. (60rv) Εὐχὴ ἐωθινὴ ε'. Ἀγαθὼν θησαυρέ, πηγῆς ἀεννάου,
Πάτερ ἅγιε, θαυματοποιέ, παντοδύναμε καὶ παντοκράτορ [...]

+ GOAR 40; STR.BAR 76; TRE.EU2 212; JAC.POR 79; JAC.MES 5.5; PAS 93; STA
51; DUN 98; KOS 94; THI 144; ROM 22; PAP 20; ZER 28.

128. (60v-61r) Εὐχὴ ἐωθινὴ ς'. Εὐχαριστοῦμέν σοι, Κύριε ὁ Θεός
τῶν σωτηρίων ἡμῶν, ὅτι πάντα ποιεῖς εἰς εὐεργεσίαν τῆς ζωῆς
ἡμῶν [...]

+ GOAR 40; STR.BAR 77; TRE.EU2 213; JAC.POR 80; JAC.MES 5.6; PAS 94; STA
52; DUN 98; KOS 95; THI 145; ROM 23; PAP 20; ZER 28.

129. (61rv) Εὐχὴ ἐωθινὴ ζ'. Ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν
Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ ἐξαναστήσας ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ ὕπνου καὶ
ἐπισυναγαγὼν ἐπὶ τὴν ὥραν ταύτην τῆς προσευχῆς [...]

+ GOAR 41; STR.BAR 78; TRE.EU2 214; JAC.POR 81; JAC.MES 5.7; PAS 95; STA
53; DUN 99; KOS 96; THI 146; ROM 23; PAP 21; ZER 28.

⁶² Cod. κηκτος.

130. (61v) *Εὐχὴ ἐωθινὴ* η'. Κύριε, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὴν τοῦ ὕπνου ῥαθυμίαν ἀποσκεδάσας ἀφ' ἡμῶν [...]

+ GOAR 41; STR.BAR 79; TRE.EU2 214; JAC.POR 82; JAC.MES 5.8; PAS 96; STA 54; DUN 99; KOS 97; THI 147; ROM 24; PAP 21; ZER 29.

131. (61v-62r) *Εὐχὴ ἐωθινὴ* θ'. Κύριε, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὴν διὰ μετάνοιας ἄφεςιν τοῖς ἀνθρώποις δωρησάμενος [...]

+ GOAR 42; STR.BAR 80; TRE.EU2 216; JAC.POR 83; JAC.MES 5.9; PAS 97; STA 55; DUN 101; KOS 99; THI 148; ROM 24; PAP 21; ZER 29.

132. (62rv) *Εὐχὴ ἐωθινὴ* ι' τῶν αἰνῶν. Ὁ Θεὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὰς νοερὰς ταύτας καὶ λογικὰς ὑποστησάμενος δυνάμεις τῷ σῶ θελήματι [...]

+ GOAR 42; STR.BAR 81; TRE.EU2 217; JAC.POR 84; JAC.MES 5.10; PAS 98; STA 57; DUN 101; KOS 100; THI 149; ROM 25; PAP 22; ZER 30.

133. (62v-63r) *Εὐχὴ τῆς ἐκτενῆς, κρᾶζοντος τοῦ λαοῦ τὸ* Κύριε ἐλέησον. Αἰνοῦμεν καὶ ὑμνοῦμεν, καὶ εὐλογοῦμεν καὶ δεόμεθα, καὶ δοξάζομεν, καὶ εὐχαριστοῦμέν σοι, ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν [...]

+ GOAR 42; STR.BAR 85; TRE.EU2 218, 244; JAC.POR 88; PAS 102,109; STA 61; DUN 103; KOS 104; THI 150; ROM 25; PAP 22; ZER 30.

134. (63r) *Εἰρήνη* πᾶσι. Ὁ διάκονος· Τὰς κεφαλὰς. Ὁ ἱερεὺς τὴν *εὐχὴν*· Κύριε ἅγιε, ὁ ἐν ὑψηλοῖς κατοικῶν, καὶ τῷ παντεφώρῳ σου ὄμματι ἐπιβλέπων ἐπὶ πᾶσαν τὴν κτίσιν [...]

+ GOAR 44,639; STR.BAR 86; TRE.EU2 223; JAC.POR 89; PAS 104; STA 62,95; DUN 104,120; KOS 105; THI 151; ROM 28; PAP 24; ZER 34.

135. (63rv) Ὁ διάκονος· Σοφία· εὐλογεῖτε, ἅγιοι. Ὁ λαός· Κύριε εὐλόγησον. Ὁ ἱερεὺς τὴν *εὐχὴν*· Τὰς ἐωθινὰς ἡμῶν εὐχὰς πρόσδεξαι, ἅγιε Κύριε, εἰς τὴν ἐπουράνιον σου βασιλείαν, διὰ πρεσβειῶν τῆς ὑπερυμνήτου Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, τῶν ἁγίων καὶ ἐπουρανίων δυνάμεων, τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ, τῶν ἁγίων καὶ πανευφήμων ἀποστόλων, καὶ πάντων σου τῶν ἁγίων. Ἐκφώνησις· Ὁ ὦν εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, πάντοτε.

136. (63v) *Εὐχὴ εἰς τὸ ἀγιάσαι ὕδωρ εἰς ἀρρώστου[ς]*. Ὁ Θεός, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὸ πικρὸν ὕδωρ ἐπὶ Μωϋσέως τῷ λαῷ εἰς γλυκὺ μεταποιήσας [...]

+ STR.BAR 140 (GOAR 159; PAS.PAN 34; STA 159).

137. (63v-64r) *Εὐχὴ εἰς τὸν ἀρρώστου καὶ φλογιστοῦ θανάτου* μεγάλη...

+ DMITR 166; PAS 19.

138. (64r) *Εὐχὴ εἰς τὸν χορηγός, καὶ τῆς...*

+ DMITR 32; PAS 73.

139. (64rv) *Εὐχὴ εἰς τὸν ὁ Θεὸς τῶν πατέρων αὐτὸν εἰς τὸν κόσμον...*

+ DMITR 111; JAC.MES 111.

140. (64v-65r) *Εὐχὴ εἰς τὸν παντοκράτωρ, ὁ Θεὸς πάντων καὶ πάντα τὰ ἐν τῷ κόσμῳ...*

+ DMITR 35; JAC.PAN 35.

141. (65r) *Εὐχὴ εἰς τὸν ἐπουράνιε, πάσης δημιουργεῖς...*

= STR.BAR 263; JAC.PAN 263.

142. (65v-66r) *Εὐχὴ εἰς τὸν Θεοφανείων. Μετὰ τὴν εὐχὴν καὶ μετὰ τοῦτο [ἐ]στολισμένους⁶⁴ καὶ ἄρχεται σὺ φωνὴν τοῦ βοῶντος [...]*⁶⁵. Στίχος· Ἐἴδω...

63 Supplito da Grotto (XIII sec.) ha: *Εὐχὴ εἰς τὸν φυλακῆς οἴκου* (DMITR 166).

64 Perfetto senza rima.

65 IHEG, III, 367.

66 Ps. LXXVI, 16.

+ STR.BAR 140 (GOAR 363; CON 120); ES1 649; JAC.POR 153; JAC.MES 13.7; PAS 159; PAS.PAN 34; STA 55; DUN 67; KOS 63; CRY 367.

137. (63v-64r) <Εὐχή ἐπὶ ὕδατος λαμβανομένου ἐπὶ θεραπείᾳ ἀρρώστου καὶ φλιᾶς οἴκων.> ⁶³ Ὁ Θεὸς ὁ μεγαλάνυμος, ὁ ποιῶν θαυμάσια μεγάλα μόνος, ἔνδοξά τε καὶ ἀνεξιχνίαστα [...]

+ DMITR 166; PAS 193.

138. (64r) Εὐχή εἰς ἔγκλειστον. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῶν ἀγαθῶν χορηγός, καὶ τῆς ἐναρέτου πολιτείας γεωργός [...]

+ DMITR 32; PAS 73; RUG 19.10.

139. (64rv) Εὐχή εἰς κολύβων εἰς κοιμηθέντας. Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, ὁ πλάσας τὸν ἄνθρωπον καὶ ἀγαγὼν αὐτὸν εἰς τὸν κόσμον τοῦτον [...]

+ DMITR 111; JAC.MES 54.

140. (64v-65r) Εὐχή ἐπὶ κολύβων ἀγίων. Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, τὴν θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς [...]

+ DMITR 35; JAC.POR 185; JAC.MES 24.2; DUN 134; RUG 19.3.

141. (65r) Εὐχή ἑτέρα ἐπὶ κολύβων ἀγίων. Δεδοξασμένε Πάτερ ἐπουράνιε, πάσης κτίσεως γεννήτορ, καὶ τῶν ἐπὶ γῆς γεννημάτων δημιουργέ [...]

= STR.BAR 263; JAC.POR 184; PAS 240.

142. (65v-66r) Ἀκολουθία σὺν Θεῷ τοῦ ἁγιασμοῦ τῶν ἀγίων Θεοφανείων. Μετὰ τὴν ζ' ᾠδὴν ἄρχεται ὁ ψάλτης τὸ κονδάκιον, καὶ μετὰ τοῦτο ὁ ἱερεὺς ἀγιάζει τὸ ὕδωρ. Εἰσέρχεται ὁ ἱερεὺς [ἐ]στολισμένος⁶⁴ εἰς τὸν λουτήρα μετὰ τοῦ θυμιατοῦ καὶ κηρῶν, καὶ ἄρχεται σὺν τῷ ὄχλῳ τροπάριον ἤχος πλάγιος δ'. Πρὸς τὴν φωνὴν τοῦ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ· ἐτοιμάσατε τὴν ὁδὸν τοῦ Κυρίου [...]⁶⁵. Στίχος· Εἶδοσάν σε ὕδατα⁶⁶. Πρὸς τὴν φωνὴν τοῦ βοῶντος ἐν

⁶³ Supplito da Grottaferrata Γ.β. VII, f. 82^r (cfr. PAS 193, p. 126); Sinai gr. 982 (XIII sec.) ha: Εὐχή ἐπὶ ὕδατος μεταλαμβανομένου ἐπὶ θεραπείας ἀρρώστου καὶ φυλακῆς οἴκου (DMITR 241).

⁶⁴ Perfetto senza raddoppiamento.

⁶⁵ IHEG, III, 367.

⁶⁶ Ps. LXXVI, 16.

τῇ ἐρήμῳ]. Στίχος· Τίς Θεὸς μέγας ὡς ὁ Θεὸς ἡμῶν⁶⁷. Ἐβόα ὁ Ἰωάννης πρὸς τὸν Δεσπότην⁶⁸ [...]. Στίχος· Ἐταράχθησαν ἄβυσσοι ἕως ψυχῆς μου⁶⁹. Καὶ λέγει τὸ αὐτὸ τροπάριον. Καὶ εἰς τὸ Δόξα λέγει τροπάριον, ἦχος δ'· Δεῦτε, μιμησώμεθα τὰς φρονίμους παρθένους [...]⁷⁰. Καὶ εἰς τὸ "Καὶ νῦν", λέγει· Ὁ τὸ φῶς ἀναβαλλόμενος θεϊκῶς, καὶ τὸ ὕδωρ περιβαλλόμενος σωματικῶς, ὑπὸ τοῦ Προδρόμου ἐβαπτίζετο καὶ ἔδειξεν κάμινον τὸν Ἰορδάνην καὶ ἐχώνευσεν ἅπασαν τὴν ἁμαρτίαν τῶν λαβόντων τὸ λουτρὸν τῆς ἀναγεννήσεως, Χριστὸς ὑπάρχει τὸ φῶς τὸ ἀπρόσιτον⁷¹.

143. (66v-67r) Ὁ διάκονος· Πρόσχωμεν. Ὁ ἱερεὺς· Εἰρήνη πᾶσι. Ὁ διάκονος· Σοφία. Ὁ ψάλτης τὸ προκείμενον, ἦχος δ'· Φωνὴ Κυρίου ἐπὶ τῶν ὕδατων⁷². Στίχος· Ἐνέγκατε τῷ Κυρίῳ, υἱοὶ Θεοῦ, ἐνέγκατε τῷ [Κυρίῳ]⁷³. Ὁ διάκονος· Σοφία. Ὁ ἀναγνώστης· Τῆς προφητείας Ἡσαίου τὸ [ἀνάγνωσμα]. Ὁ διάκονος· Πρόσχωμεν. Τάδε λέγει Κύριος· Λούσασθε, καὶ καθαροὶ γίνεσθε [...] μάχαιρα ὑμᾶς κατέδεται· τὸ γὰρ στόμα Κυρίου ἐλάλησε ταῦτα.⁷⁴ Ὁ διάκονος· Σοφία. Ὁ ἀναγνώστης· Τῆς προφητείας Ἡσαίου τὸ ἀνάγνωσμα. Τάδε λέγει Κύριος· Ἀντλήσατε ὕδωρ μετ' εὐφροσύνης [...] ὑμνεῖτε τὸ ὄνομα Κυρίου [...] ὅτι ὑψωθῇ ἐν μέσῳ σου ὁ ἅγιος τοῦ Ἰσραὴλ, λέγει Κύριος παντοκράτωρ.⁷⁵ Ὁ διάκονος· Σοφία. Ὁ ἀπόστολος πρὸς Κορινθίους· Ἀδελφοί, οὐ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν, [...] ἡ δὲ πέτρα ἦν ὁ Χριστός.⁷⁶ Τὸ Ἀλληλούϊα, ἦχος πλάγιος δ'· Στίχος· Εἶδοσάν σε ὕδατα]. Καὶ εὐθὺς τὸ Εὐαγγέλιον κατὰ Λουκᾶν· Ἐν ἔτει πέντε καὶ δεκάτῳ τῆς ἡγεμονίας⁷⁷.

144. (67r-71r) Ὁ διάκονος τὰ διακονικά· Ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου δεηθώμεν. Ὑπὲρ τοῦ ἁγίου οἴκου τούτου. Ὑπὲρ τοῦ εὐλογηθῆναι ἡμᾶς ἐν πάσῃ εὐλογίᾳ πνευματικῇ, δεόμεθ' [σου], τὰ προκείμενα ὕδατα ἁγίασον καὶ ἐλέησον. Ὑπὲρ τοῦ ἁγιασθῆναι τὰ ὕδατα ταῦτα τῇ ἐπιφοιτήσει καὶ ἐνεργείᾳ καὶ δυνάμει τοῦ ἁγίου Πνεύματος, δεόμεθα. Ὑπὲρ τοῦ καταπέμψαι Κύριον τὸν Θεὸν ἡμῶν τὴν εὐλογίαν τοῦ Ἰορδάνου καὶ ἁγιάσαι αὐτά, δεόμεθ' [σου], τὰ προκείμενα]. Ὑπὲρ τοῦ ἀναδειχθῆναι αὐτὰ πηγὴν ἀθανασίας καὶ ἁγιασμοῦ δῶρον, δεόμεθ' [σου], τὰ προκείμενα] ὕδατα] ἁγίασον

67 Ps. LXXVI, 14.

68 IHEG, I, 324.

69 Ps. LXXVI, 17c.

70 IHEG, I, 289.

71 Cfr. IHEG, III, 204, inedito.

72 Ps. XXVIII, 3.

73 Ps. XXVIII, 1.

74 Is. I, 16-20.

75 Is. XII, 3-6.

76 1 Cor. X, 1-4.

77 Lc. III, 1.

καὶ ἐλ[έησον].
ρεῖθρα, περισσεύ-
πλούσιον ἔλεος,
ὑδασιν τούτοις
δεόμεθ' σου. Ὑπὲρ
τὴν δύναμιν βί-
ὑπὲρ τοῦ πάντα
τοῦ σωτηρίου
ἀναδειχθῆναι το
θεῖαν αὐτοῦς κ
τῆς κρίσεως, δ
γενέσθαι ἡγιασ
δεόμεθα]. Ὑπὲρ
τοὺς ἀστέρας το
ὑπὲρ τοῦ ἀσφα
πίστεως τὴν ἐπί
τοῦ καταπλου
δεόμεθ' [σου],
τοῦ ἀκατακρίτ
δεόμεθ' [σου], τ
ἐκ τοῦ ὕδατος
οἴκου, δεόμεθα
ἀποστολικῆς δ
βασιλείας ἀφθά
Κυρίου ἡμῶν Ἰ
ὑδατα ταῦτα δι
δεόμεθα]. Ὑπὲρ
πηγὴ ζωῆς διὰ
προκείμενα ὕδ
καὶ εὐεργετικῇ
ἐπιφανῆναι το
ὑδατα ταῦτα, ὅ
τὰ ὑδατα ταῦτα
γενέσθαι αὐτὰ
ἰατρείαν παθῶ
προκείμενα].
ρεῖθρα, δεόμεθα
ὑδάτων τούτων
τῶν σωμάτων
καταξιωθῆναι
ἡγιασμένων ὕδ
ἐπιφανείας τοῦ
ταῖς ἐναντίαις
Χριστοῦ, δεόμε
αὐτοῦς εὐκτῆρ
δεόμεθα]. Ὑπὲρ
ἐνεργείᾳ τοῦ ἁ
αὐτὰ τὴν χά
Ἰορδάνου, δεό
ἁγίου ἐν τῷ ὕ
τὸ ἅγιον φῶτι

78 Cod. αὐτό.

ἡμῶν⁶⁷. Ἐβόα ὁ
ἐχθησαν ἄβυσσοι
καὶ εἰς τὸ Δόξα
τὰς φρονίμους
γεί. Ὁ τὸ φῶς
μενος σωματικῶς,
ον τὸν Ἰορδάνην
ντων τὸ λουτρὸν
ρόσιτον⁷¹.

Εἰρήνη πᾶσι. Ὁ
δ' Φωνή Κυρίου
οἱ Θεοῦ, ἐνέγκατε
Τῆς προφητείας
μεν. Τάδε λέγει
μάχαιρα ὑμᾶς
α.⁷⁴ Ὁ διάκονος
τὸ ἀνάγνωσμα.
νης [...] ὑμνεῖτε τὸ
γιος τοῦ Ἰσραήλ,
ία. Ὁ ἀπόστολος
[...] ἡ δὲ πέτρα ἦν
τίχος. Εἶδοσαν σε
Ἐν ἔτει πέντε καὶ

ρήνη τοῦ Κυρίου
τοῦ εὐλογηθῆναι
υ]. τὰ προκείμενα
σθῆναι τὰ ὕδατα
νάμει τοῦ ἁγίου
ον τὸν Θεὸν ἡμῶν
δεόμεθά [σου], τὰ
ην ἀθανασίας καὶ
] ὕδατι] ἁγίασον

καὶ ἐλ[έησον]. Ὑπὲρ τοῦ εὐλογηθῆναι αὐτὰ⁷⁸ ὡς τὰ ἰορδάνεια
ρεῖθρα, περιστώτος λαοῦ καὶ ἀπεκδεχομένου τὸ παρά σου
πλούσιον ἔλεος, δεόμεθα]. Ὑπὲρ τοῦ καταφοιτῆσαι ἐν αὐτοῖς
ὑδασιν τούτοις τὴν καθαρτικὴν τῆς ὑπερουσίου Τριάδος ἐνεργεῖαν,
δεόμεθά σου. Ὑπὲρ τοῦ πάσαν ἐν αὐτοῖς τοῦ ψυχοφθόνου πολεμίου
τὴν δύναμιν βυθισθῆναι, δεόμεθά [σου], τὰ προκείμενα ὕδατι].
Ὑπὲρ τοῦ πάντα ἐν αὐτοῖς καταδύναμι τὰς ἀνομίας τῶν μεθεξόντων
τοῦ σωτηρίου λουτροῦ, δεόμεθα]. Ὑπὲρ τοῦ τέκνα φωτὸς
ἀναδειχθῆναι τοὺς ἐν αὐτῷ βαπτιζομένους, δεόμεθα]. Ὑπὲρ τοῦ
θείαν αὐτοὺς κατὰ τῶν ἀντιπάλων ἐνδύσασθαι δύναμιν τῷ ἐλαίῳ
τῆς χρίσεως, δεόμεθά [σου], τὰ προκείμενα]. Ὑπὲρ τοῦ σκεύη
γενέσθαι ἡγιασμένα πρὸς ὑποδοχὴν τοῦ θεοδώτου μυστηρίου,
δεόμεθα]. Ὑπὲρ τοῦ ἀναδειχθῆναι τοὺς ἐν αὐτῷ βαπτιζομένους ὡς
τοὺς ἀστέρας τοῦ οὐρανοῦ, μὴ ἔχοντα σπίλον ἢ ῥυτίδα, δεόμεθα].
Ὑπὲρ τοῦ ἀσφαλῆ καὶ βεβαίαν αὐτοὺς κατέχειν τῆς ἀποστολικῆς
πίστεως τὴν ἐπίγνωσιν, δεόμεθά [σου], τὰ προκείμενα ὕδατα. Ὑπὲρ
τοῦ καταπλουτῆσαι αὐτοὺς τὴν υἰοθεσίαν τοῦ χαρίσματος,
δεόμεθά [σου], τὰ προκείμενα ὕδατα ἁγίασον καὶ ἐλ[έησον]. Ὑπὲρ
τοῦ ἀκατακρίτους μεταλαβεῖν τῶν ζωοποιῶν σου μυστηρίων,
δεόμεθά [σου], τὰ προκείμενα]. Ὑπὲρ τῶν ἀντλούντων καὶ ἀρρομένων
ἐκ τοῦ ὕδατος τούτου διὰ τῆς ἐπιφανείας τοῦ Κυρίου εἰς ἁγιασμόν
οἴκου, δεόμεθα]. Ὑπὲρ τοῦ ἀσφαλῆ καὶ βεβαίαν εἶναι τῆς
ἀποστολικῆς διδασκαλίας τὴν δύναμιν, δεόμεθα. Ὑπὲρ τοῦ
βασιλείας ἀφθάρτου καταξιοθῆναι ἡμᾶς διὰ τῆς ἐπιφανείας τοῦ
Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δεόμεθα]. Ὑπὲρ τοῦ ἁγιασθῆναι τὰ
ὑδατα ταῦτα διὰ τῆς ἐπιφανείας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ,
δεόμεθα]. Ὑπὲρ τοῦ γενέσθαι αὐτὰ ὡς τὰ ρεῖθρα τοῦ Ἰορδάνου,
πηγὴ ζωῆς διὰ τῆς ἐπιφανείας τοῦ Χριστοῦ, δεόμεθά [σου], τὰ
προκείμενα ὕδατα]. Ὑπὲρ τοῦ δωθῆναι ἡμῖν δύναμιν ἱαματικὴν
καὶ εὐεργετικὴν διὰ τῆς ἐπιφανείας τοῦ Χριστοῦ. Ὑπὲρ τοῦ
ἐπιφανῆναι τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὰ προκείμενα
ὑδατα ταῦτα, δεόμεθα]. Ὑπὲρ τοῦ ἐπιβλέψαι Κύριον τὸν Θεὸν ἐπὶ
τὰ ὑδατα ταῦτα καὶ εὐλογῆσαι αὐτά, δεόμεθά [σου], τὰ. Ὑπὲρ τοῦ
γενέσθαι αὐτὰ πρὸς καθαρισμόν ψυχῶν τε καὶ σωμάτων, πρὸς
ἰατροειάν παθῶν καὶ πρὸς πάσαν ὠφέλειαν, δεόμεθά [σου], τὰ
προκείμενα]. Ὑπὲρ τοῦ μεταποιηθῆναι αὐτὰ ὡς τὰ ἰορδάνεια
ρεῖθρα, δεόμεθά [σου], τὰ προκείμενα ὕδατα]. Ὑπὲρ τῶν προκειμένων
ὑδάτων τούτων, τοῦ γενέσθαι αὐτὰ εἰς σωτηρίαν τῶν ψυχῶν καὶ
τῶν σωμάτων ἡμῶν, δεόμεθά [σου], τὰ προκείμενα]. Ὑπὲρ τοῦ
καταξιοθῆναι ἡμᾶς εἰς τὸν ἐξῆς χρόνον μεταλαβεῖν ἐκ τῶν
ἡγιασμένων ὑδάτων τούτων εἰς φωτισμὸν τῶν ψυχῶν διὰ τῆς
ἐπιφανείας τοῦ Χριστοῦ, δεόμεθα]. Ὑπὲρ τοῦ ξένους γενέσθαι ἡμᾶς
ταῖς ἐναντίαις δυνάμεσιν τοῦ ἀντικειμένου διὰ τῆς ἐπιφανείας τοῦ
Χριστοῦ, δεόμεθά [σου], τὰ προκείμενα]. Ὑπὲρ τοῦ οἰκοδομηθῆναι
αὐτοὺς εὐκτήριον, πηγὴ ζωῆς διὰ τῆς ἐπιφανείας τοῦ Χριστοῦ,
δεόμεθα]. Ὑπὲρ τοῦ εὐλογῆσαι τὰ ὑδατα ταῦτα τῇ ἐπιφοιτήσει καὶ
ἐνεργείᾳ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, δεόμεθα]. Ὑπὲρ τοῦ καταπεμφθῆναι
αὐτὰ τὴν χάριν τοῦ ἁγίου Πνεύματος καὶ τὴν εὐλογίαν τοῦ
Ἰορδάνου, δεόμεθα]. Ὑπὲρ ἐπιφοιτήσεως καὶ ἁγιάσεως Πνεύματος
ἁγίου ἐν τῷ ὕδατι τούτῳ, δεόμεθα. Ὑπὲρ τῶν εὐτρεπιζομένων πρὸς
τὸ ἅγιον φῶτισμα, δεόμεθα]. Καὶ ὑπὲρ τοῦ περιστώτος λαοῦ καὶ

⁷⁸ Cod. αὐτό.

ἀπεκδεχομένου τὸ παρά σου πλούσιον ἔλ[εος], δε[ό]μεθα]. Καὶ ὑπὲρ τοῦ καταπέμψαι τὸ ἅγιον αὐτοῦ Πνεῦμα ἐπὶ τὸ ὕδωρ τοῦτο τοῦ εὐλογῆσαι καὶ ἀγιάσαι αὐτό, καὶ δοῦναι αὐτῷ τὴν χάριν καὶ τὴν ἀπολύτρωσιν τοῦ Ἰορδάνου, δεόμεθα. Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν Βηθλεὲμ γεννηθεὶς καὶ ἐν φάτνῃ ἀνακλιθεὶς, δεόμεθά [σου], τὰ προκείμενα] ὕδατα] ἀγία[σον]. Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πηγάζων ἡμῖν φωτισμόν καὶ ἀγιασμόν, δεόμεθά σου, τὰ προκείμενα] ὕδατα] ἀγία[σον]. Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν Ἰορδάνῃ βαπτισθῆναι παραγενάμενος πληρῶσαι πᾶσαν δικαιοσύνην βουλόμενος, δεόμεθά σου, τὰ. Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὴν ἄχραντόν σου κορυφὴν ὑποκλίνας τῷ δούλῳ σου Ἰωάννῃ ἵνα ἡμᾶς τῆς τοῦ τυράννου ἀπαλλάξῃ δουλείας, δεόμεθα]. Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πάλαι ὕδατι τὴν ἁμαρτίαν κατακλύσας καὶ πάλιν δι' ὕδατος τὸν κόσμον πρὸς σωτηρίαν ἀνακαλεσάμενος, δεόμεθα]. Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ὑπὸ Πνεύματος ἁγίου μαρτυρίαν ἀναδεξάμενος καὶ παρ' ἡμῶν ὡς Υἱὸς μονογενῆς θεολογούμενος, δεόμεθά [σου], τὰ. Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ μετρήσας τῆς θαλάσσης τὴν ἄβυσσον καὶ καταδεξάμενος τῆς οἰκονομίας τὸ βάπτισμα, δεόμεθα]. [69^v] Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ συγκεράσας τὰ ὕδατα τοῦ Ἰορδάνου τῇ ἀγιαστικῇ δυνάμει τὴν φλόγα, δεόμεθα]. Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ θέλων πάντας ἀνθρώπους σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν, δεόμεθά σου, τὰ προκείμενα ὕδατα]. Ὁ ἐν Ἰορδάνῃ βαπτισθῆναι παραγενάμενος πληρῶσαι πᾶσαν δικαιοσύνην βουλόμενος, δεόμεθα]. Ὁ τὴν ἄχραντόν σου κορυφὴν ὑποκλίνας τῷ δούλῳ σου Ἰωάννῃ ἵνα ἡμᾶς τῆς τοῦ τυράννου ἀπαλλάξῃ δουλείας, δεόμεθα]. Ὁ πάλαι δι' ὕδατος τὴν ἁμαρτίαν κατακλύσας καὶ πάλιν δι' ὕδατος τὸν κόσμον πρὸς σωτηρίαν ἀνακαλεσάμενος, δεόμεθά σου, τὰ. Ὁ Πνεῦμα ἅγιον καὶ πῦρ ἐν Ἰορδάνῃ κεράσας καὶ τὴν πικρὰν ἡμῶν ἁμαρτίαν ἀπελάσας, δεόμεθα, τὰ προκείμενα ὕδατα]. Ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ ὁ παντοκράτωρ, ὁ πρὶν γενέσεως ἐπιστάμενος τὰ πάντα, <καὶ> ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι καλέσας, δεόμεθά [σου] τὰ προκείμενα]. Ὁ τοὺς οὐρανοὺς ἐκτείνας, τὴν γῆν ἐπὶ ὕδατων θεμελιώσας, δεόμεθά [σου], τὰ προκείμενα]. Ὁ παράδεισον φυτεύσας ἐν Ἑδὲμ κατὰ ἀνατολάς, καὶ τετράρ[ρ]υ-τον πηγὴν πηγᾶσας ἐν αὐτῷ, δεόμεθά σου, τὰ προκείμενα]. Ὁ τὴν ποιμνὴν τοῦ πατριάρχου Ἰακώβ ῥάβδῳ καὶ ὕδασι εὐλογήσας καὶ πληθύνας, δεόμεθα]. Ὁ τὸν Ἰσραὴλ διὰ τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης ῥάβδῳ Μωσαϊκῇ, πυρινῷ στύλῳ καὶ φωτὸς νεφέλῃ ὁδηγήσας, δεόμεθά σου τὰ προκείμενα]. Ὁ διὰ Ἡλίου τοῦ Θεσβήτου διὰ τοῦ τρισσοῦ τῆς ἐκχύσεως τῶν ὑδάτων τὴν τρισυπόστατον τῆς μιᾶς θεότητος ἡμῖν ἀναδείξας, δεόμεθά σου, τὰ προκείμενα]. Ὁ διὰ Ἡσαίου τοῦ προφήτου εἰρηκῶς ἡμῖν Ἀντλήσατε ὕδωρ μετ' εὐφροσύνης ἐκ τῶν πηγῶν τοῦ σωτηρίου, δεόμεθά [σου]. Ὁ τῷ προδρόμῳ Ἰωάννῃ ὑποκλίνας τὴν ἄχραντόν σου κορυφὴν καὶ ἐν ρείθροις Ἰορδάνου βαπτισθεὶς, δεόμεθα]. Ὁν ἡ θάλασσα εἶδε καὶ ἔφυγεν, Ἰορδάνης ἐστράφη εἰς τὰ ὀπίσω, δεόμεθα. Ὁ ὑπὸ Πατρὸς⁷⁹ μαρτυρίαν δεξάμενος καὶ παρ' ἡμῶν ὡς Υἱὸς μονογενῆς θεολογούμενος, δεόμεθά σου, τὰ προκείμενα ὕδατα]. Ὁ μετρήσας τῆς θαλάσσης τὴν ἄβυσσον καὶ καταδεξάμενος τῆς οἰκονομίας τὸ βάπτισμα, δεόμεθα]. Ὁ συγκεράσας τὸ ὕδωρ τοῦ Ἰορδάνου τῆς ἀγιαστικῆς

σου δυνάμεως τῇ ἀντλούντων τῆς π τὸν δίκαιον Νῶε αὐτὸν ἀναδείξας, ἐπιβουλῇ σημειοφ δεόμεθα. Ὁ διὰ πλάνης τοῦ Βαὰλ δούλου σου τὴν ἄλατι ἱ[α]σάμενος σου παρουσίᾳ φ προκείμενα]. Ὁ ἀκοὴν καὶ ἀφῆν προκείμενα ὕδατ Ἰωάννου ἐν Ἰορδ ἦλθες ἐπὶ τῆς γῆ γνοὺς ἁμαρτίαν, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ε θάλασσα εἶδεν δεόμεθά σου. Ὁ χωνεύειν ἁμαρτί σωθῆναι καὶ εἰς μὴ βουλόμενος τ τὴν εἰς σὲ ἐπισ προκείμενα]. Σῶσ καὶ ἐπάκουσον ἡ καταπέμψαι τὸ εὐλογῆσαι καὶ ἀ ἀπολύτρωσιν τοῦ λαὸς τὸ Κύριε ἐλ

145. (71^{rv}) Ὁ ἱερ Θεὸς ἡμῶν, ἡ ο ἀπαύγασμα⁸² τῇ πατὴρ ἐν τῷ Πνε καὶ βαπτισθεὶς ἡμῖν λύτρον πα καρδίας ἡμῶν τ Πνεύματος, καὶ ἀσφάλῃσαι ἡμᾶς λογισμῷ νήφοντ {καὶ τῷ Υἱῷ} κ καὶ φιλ[άνθρωπο

⁷⁹ Cod. e VAT, 60^f Πνεύματος. Corretto secondo i codici Grottaferrata Γ.β. X, 56^f e Grottaferrata Γ.β. VII, 60^v (PAS 155.19).

⁸⁰ Cod., Vaticano g

^{60^v} τὴν φλόγα.

⁸¹ Cod. ripete e poi c

⁸² Cod. ἀπαύασμα,

σου δυνάμεως τῇ φλογί⁸⁰, δεό[μεθα]. 'Ο σκεύη τῶν μετὰ πίστewος ἀντλούντων τῆς πνευματικῆς εὐωδίας πληρῶν, δεόμεθ⁸¹ [σου], τί⁸²α]. 'Ο τὸν δίκαιον Νῶε ἐν ὕδασι διατηρήσας καὶ δικαιοσύνης κήρυκα αὐτὸν ἀναδείξας, δεόμεθ⁸³α]. 'Ο διὰ τοῦ θεράποντός σου Μωϋσέως τῇ ἐπιβουλῇ σημειοφόρου ῥάβδου τὴν πικρίαν τῶν ὑδάτων γλυκάνας δεόμεθ⁸⁴α]. 'Ο διὰ ὕδατος καὶ πυρὸς ἀπαλλάξας τὸν Ἰσραὴλ ἐκ τῆς πλάνης τοῦ Βαὰλ διὰ τοῦ Ἡλίου, δεόμεθ⁸⁵α]. 'Ο διὰ Ἐλισσαίου τοῦ δούλου σου τὴν πικρὰν καὶ ἀτεκνονυμένην τῶν ὑδάτων πηγὴν ἄλατι ἱ[α]σάμενος, δεόμεθ⁸⁶α [σου], τὰ π[ρ]οκείμενα]. 'Ο τῇ ἀχράντῳ σου παρoυσίᾳ φωτίσας τὰ πρὶν ἐσκοτισμένα, δεόμεθ⁸⁷α [σου], τὰ π[ρ]οκείμενα]. 'Ο τῆς Τριάδος τὸ μυστήριον τῷ σῶ βαπτίσματι ἀκοὴν καὶ ἀφὴν καὶ ὁράσει κατασκευάσας, δεόμεθ⁸⁸α [σου], τὰ π[ρ]οκείμενα ὕδατα. 'Ο ἐκ παρθένου ἀσπόρως σαρκωθείς καὶ ὑπὸ Ἰωάννου ἐν Ἰορδάνῃ βαπτισθεὶς, δεόμεθ[α]. 'Ο ἄναρχος Θεὸς Λόγος, ἦλθες ἐπὶ τῆς γῆς μορφήν δούλου λαβὼν, βάπτισμα αἰτῶν ὁ μὴ γνοὺς ἁμαρτίαν, δεόμεθ⁸⁹α σου, τὰ π[ρ]οκείμενα⁹⁰]. Εἶδοσάν σε ὕδατα, ὁ Θεὸς ἡμῶν, εἶδοσάν σε ὕδατα καὶ ἐφοβήθησαν, δεόμεθ⁹¹α]. Ἡ θάλασσα εἶδεν καὶ ἔφυγεν, ὁ Ἰορδάνης ἐστράφη εἰς τὰ ὀπίσω, δεόμεθ⁹²α σου. 'Ο διὰ ἁγίου σου Πνεύματος διδάξας τὰ ὕδατα χωνεύειν ἁμαρτίας, δεόμεθ⁹³α σου. 'Ο πάντας ἀνθρώπους θέλων σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν, δεόμεθ⁹⁴α σου, τί⁹⁵α]. 'Ο μὴ βουλόμενος τὸν θάνατον ἡμῶν τῶν ἁμαρτωλῶν, ἀλλὰ ἀναμένων τὴν εἰς σὲ ἐπιστροφὴν, ζωὴν καὶ μετάνοιαν, δεόμεθ⁹⁶α [σου] τὰ π[ρ]οκείμενα]. Σῶσον ἡμᾶς, Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν, τῇ σῇ ἐπιφανείᾳ, καὶ ἐπάκουσον ἡμῶν, δεόμεθ⁹⁷α σου, τὰ π[ρ]οκείμενα]. Καὶ ὑπὲρ τοῦ καταπέμψαι τὸ ἅγιον αὐτοῦ Πνεῦμα ἐπὶ τὸ ὕδωρ τοῦτο τοῦ εὐλογῆσαι καὶ ἀγιάσαι αὐτό, καὶ δοῦναι αὐτῷ τὴν χάριν καὶ τὴν ἀπολύτρωσιν τοῦ Ἰορδάνου, Κύριον τὸν Θεὸν ἡμῶν ἱκετεύσωμεν. 'Ο λαὸς τὸ Κύριε ἐλέησον.

145. (71rv) Ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν καθ' ἑαυτὸν· Κύριε Ἰησοῦ Χριστε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἡ σοφία καὶ δύναμις τοῦ Πατρὸς καὶ χαρακτήρ καὶ ἀπαύγασμα⁸² τῆς αὐτοῦ ὑποστάσεως, δι' ᾧ τὰ πάντα ἐνεργεῖ ὁ πατὴρ ἐν τῷ Πνεύματι τελειῶν αὐτοῦ· ὁ παραγενόμενος ἐν Ἰορδάνῃ καὶ βαπτισθεὶς ὑπὸ ἰδίου δούλου, ὁ καθάρσεως μὴ δεόμενος, ἀλλ' ἡμῖν λύτρον παλινγενεσίας αὐτῷ κατασκευάζων, πλήρωσον τὰς καρδίας ἡμῶν τῆς χάριτος τοῦ ὁμοουσίου καὶ προσκυνητοῦ σου Πνεύματος, καὶ κατάφλεξον ἡμῶν πάντα τὰ ἁμαρτήματα, καὶ ἀσφάλῃσαι ἡμᾶς ἐν τῇ ὁρθοδόξῳ πίστει, ἵνα ἐν καρδίᾳ τελείᾳ καὶ λογισμῷ νήφοντι, σοὶ εὐχαριστίαν ἀναπέμψωμεν ἅμα τῷ Πατρὶ {καὶ τῷ Ὑῖῳ} καὶ τῷ ἁγίῳ [Πνεύματι]. Ἐκφώνησις· Ὅτι ἐλεήμων καὶ φιλ[άνθρωπος].

82 Cod. ἀπαύασμα, caduta del *gamma* intervocalico.

146. (71v) Καὶ μετὰ τὴν μυστικὴν εὐχὴν ἄρχεται ὁ ἱερεὺς λαμπρᾷ τῇ φωνῇ λέγων τὴν εὐχὴν ταύτην· Τριάς ἄκτιστε, ὁμοούσιε, ἀναρχε, παντοδύναμε, παντεπίσκοπε, ἀόρατε [...]

= CON 417.

+ GOAR 369; STR.BAR 136 (CON 417); DMITR 680; TRE.EU2 29; JAC.MES 13.4; PAS 157; PAS.PAN 31; ROM 221; PAP 263; ZER 356.

147. (71v-72r) Πρόλογος. Δόξα σοι, Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν· κατέλαβες τὰ ἰορδάνεια νάματα [...]

= CON 424.

+ CRY 366.

148. (72r-74v) Πρόλογος. Εὐλογητὸς Κύριος ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ, ὅτι ἐπεσκέψατο καὶ ἐποίησεν λύτρωσιν τῷ λαῷ αὐτοῦ [...]

= CON 428.

+ STR.BAR 137 (CON 417); DMITR 681; ES1 638; TRE.EU2 31; JAC.FRA 355; PAS 157, r.13.

149. (74v-76r) Μέγας εἰ Κύριε, καὶ θαυμαστὰ τὰ ἔργα σου, καὶ οὐδεὶς λόγος ἐξαρκέσει πρὸς ὕμνον τῶν θαυμασίων σου [...] Αὐτὸς οὖν, φιλάνθρωπε βασιλεῦ, πάρεσο καὶ νῦν διὰ τῆς ἐπιφοιτήσεως τοῦ ἁγίου σου Πνεύματος, καὶ ἁγιάσον τὸ ὕδωρ τοῦτο. Καὶ ἐμφυσᾷ γ' καὶ λέγει· Καὶ δὸς αὐτῷ τὴν χάριν τῆς ἀπολυτρώσεως, τὴν εὐλογίαν τοῦ Ἰορδάνου.

+ GOAR 418; STR.BAR 138, 126 (CON 418; TRE.EU2 38); DMITR 17,27,44,70,80; ES1 643; JAC.POR 151; JAC.MES 13.5; PAS 157; PAS.PAN 32; STA 53; DUN 64; KOS 61,188; THI 85; ROM 22; PAP 266 ZER 358.

150. (76r-77r) Καὶ μετὰ τοῦτο λέγει ὁ ἱερεὺς· Εἰρήνη πᾶσι. Ὁ διάκονος· Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν τῷ Κυρίῳ κλ[ίνωμεν]. Ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν· Κλῖνον Κύριε τὸ οὖς σου, καὶ ἐπάκουσον ἡμῶν, ὁ ἐν Ἰορδάνῃ βαπτισθῆναι καταδεξάμενος [...]

+ GOAR 371; STR.BAR 139 (CON 420; TRE.EU2 40); ES1 649; DMITR 17,27,44,70,80; TRE.EU2 69; JAC.POR 152; JAC.MES 13.6; PAS 158; PAS.PAN 33; STA 54; DUN 66; KOS 62, 189; THI 86; ROM 224; PAP 267; ZER 360.

Καὶ εὐθ[έως] βαπτίζει τὸν τίμιον σταυρὸν ψάλλων γ' σὺν τῷ ὄχλῳ, ἦχος δ'· Μέγας σταυρὸς ἐφάνη ἐν τῇ κολυμβήθρᾳ [...] ⁸³Καὶ μετὰ τὸν ἁγιασμὸν τοῦ ὕδατος, ραντίζοντος αὐτοῦ τὸν λαόν, λέγωμεν τὸ τροπάριον τοῦτον, ἦχος πλ[άγιος] β'· Ἀνυμνήσωμεν οἱ πιστοί, τῆς

περὶ ἡμᾶς τοῦ Θεοῦ ὑσώπῳ καί⁸⁵. Καὶ τῶν ὑδάτων ἡγι⁸⁶. Ἰορδάνη [...] ⁸⁶. φωτισμὸν ἡμῶν τ⁸⁷. τέλος τοῦ τροπα⁸⁸.

151. (77v) Εὐχὴ ὄνομα τῇ ἡμέρᾳ δεόμεθα, καὶ σὲ ἐπὶ τὸν δοῦλόν σου

+ GOAR 264; STR.BAR 127; JAC.POR 127; JAC.MES 87; ZER 121.

152. (77v-78r) Ἐκκλησίαν τῇ πατρὶς κηρὸς καὶ πατρὶς ἐκ τῆς μητρὸς προσκυνεῖ τῇ ἁγίᾳ ἔμπροσθεν τοῦ ταύτην· Κύριε ὁ τὸν νόμον εἰς τὸ

+ GOAR 267; STR.BAR 125; JAC.POR 125; PAP 89; ZER 123.

153. (78v) Εὐχὴ καὶ ὑπολύει, καὶ αὐτῷ γ', καὶ σφ⁸⁹ στηθός, λέγων· καὶ τοῦ μονογεν⁸⁹.

+ GOAR 275; STR.BAR 129; PAS 129; PAS.PAN 129.

154. (78v-79v) παραγενάμενος

⁸⁴ IHEG, I, 129.

⁸⁵ Ps. L, 9.

⁸⁶ IHEG, I, 63.

⁸⁷ IHEG, IV, 245.

⁸⁸ Cod. λαμβάνοντι.

⁸⁹ Cod. ἡμερῶν, con.

⁸³ IHEG, III, 391.

ὁ ἱερεὺς λαμπρᾷ
τιστε, ὁμοούσιε,

29; JAC.MES 13.4;

ἡμῶν· κατέλαβες

τοῦ Ἰσραήλ, ὅτι
[...]

JAC.FRA 355; PAS

ἔργα σου, καὶ
σου [...] Αὐτὸς
ῆς ἐπιφοιτήσεως
τοῦτο. Καὶ
ἀπολυτρώσεως,

ITR 17,27,44,70,80;
STA 53; DUN 64;

ρήνη πᾶσι. Ὁ
Ὁ ἱερεὺς τὴν
ἡμῶν, ὁ ἐν

ES1 649; DMITR
158; PAS.PAN 33;
360.

σὺν τῷ ὄχλῳ,
[...]⁸³. Καὶ μετὰ
κόν, λέγωμεν τὸ
οἱ πιστοί, τῆς

περὶ ἡμᾶς τοῦ Θεοῦ ἐνεργείας τὸ μέγεθος [...] ⁸⁴. Στίχος· Ῥαντιεῖς με
ὕσσῳπῳ καὶ ⁸⁵. Καὶ λέγει τροπάριον ἡ[χ]ος[] πλ[ά]γιος[] δ· Αἱ πηγαὶ
τῶν ὑδάτων ἡγιάσθησαν, Χριστοῦ ἐπιφανέντος ἐν δόξῃ ἐν τῷ
Ἰορδάνῃ [...] ⁸⁶. Καὶ δοξάζει καὶ λέγει τροπάριον ἡ[χ]ος[] β· Τὸν
φωτισμὸν ἡμῶν τὸν φωτίσαντα πάντα ἄνθρωπον [...] ⁸⁷. Καὶ μετὰ τὸ
τέλος τοῦ τροπαρίου πληροῦται ἡ ἀκολουθία τοῦ βαπτίσματος.

151. (77γν) Εὐχὴ εἰς τὸ κατασφραγίσαι παιδίον[] λαμβάνον⁸⁸
ὄνομα τῇ ἡ· ἡμέρᾳ τῆς γεννήσεως αὐτοῦ[]. Κύριε, ὁ Θεὸς ἡμῶν, σοὺ
δεόμεθα, καὶ σὲ ἱκετεύομεν· σημειωθῆτω τὸ φῶς τοῦ προσώπου σου
ἐπὶ τὸν δοῦλόν σου.

+ GOAR 264; STR.BAR 114 (CON 389; TRE.EU1 324); DMITR 25,53,68,77;
JAC.POR 127; JAC.MES 7.1; PAS 127; STA 131; KOS 65; THI 112; ROM 142; PAP
87; ZER 121.

152. (77ν-78γ) Εὐχὴ ἄλλη ὅταν εἰσέρχεται[] παιδίον[] εἰς τὴν
ἐκκλησίαν τῇ τεσσαρακοστῇ ἡμέρᾳ τῆς γεννήσεως αὐτοῦ. Ἀπτεῖ
κηροὺς καὶ παραλαμβάνει ὁ ἱερεὺς τοὺς κήρους καὶ τὸ παιδίον[]
ἐκ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, καὶ εἰσέρχεται[] εἰς τὸ θυσιαστήριον καὶ
προσκυνεῖ τῇ ἀγίᾳ[] τραπέζῃ εἰς δ' ᾠγνίας, καὶ τίθησιν αὐτὸν[]
ἐμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ποιεῖ ἐπ' αὐτῷ τὴν εὐχὴν
ταύτην· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν τεσσαράκοντα ἡμέραις⁸⁹ κατὰ
τὸν νόμον εἰς τὸ ἱερὸν ἀνελθῶν [...]

+ GOAR 267; STR.BAR 115 (CON 267; TRE.EU1 331; ARR.AEE 293); DMITR-B 19;
DMITR 25; JAC.POR 128; JAC.MES 7.2; PAS 128,178; STA 133; THI 113; ROM 144;
PAP 89; ZER 123.

153. (78γν) Εὐχὴ εἰς τὸ ποιῆσαι κατηχουμένους. Ἀποδύει αὐτὸν
καὶ ὑπολύει, καὶ ἵστησιν τε αὐτὸν κατὰ ἀνατολάς, καὶ ἐμφυσᾷ
αὐτῷ γ', καὶ σφραγίζει τὸ μέτωπον αὐτοῦ, καὶ τὸ στόμα, καὶ τὸ
στήθος, λέγων· Ἐπὶ τῷ ὀνόματί σου, Κύριε, ὁ Θεὸς τῆς ἀληθείας,
καὶ τοῦ μονογενοῦς[] σου Υἱοῦ, καὶ τοῦ ἀγίου σου Πνεύματος [...]

+ GOAR 275; STR.BAR 116 (CON 390; TRE.EU1 336); JAC.POR 129; JAC.MES 7.3;
PAS 129; PAS.PAN 7; STA 134; KOS 66; THI 115; ROM; 147; PAP 94; ZER 130.

154. (78ν-79ν) Ἀφορκισμὸς α'. Ἐπιτιμᾷ σοι Κύριος, διάβολε, ὁ
παραγενόμενος εἰς τὸν κόσμον καὶ κατασκηνώσας ἐν ἀνθρώποις [...]

⁸⁴ IHEG, I, 129.

⁸⁵ Ps. L, 9.

⁸⁶ IHEG, I, 63.

⁸⁷ IHEG, IV, 245.

⁸⁸ Cod. λαμβάνον[].

⁸⁹ Cod. ἡμερῶν, corretto da Barberini gr. 336, 85^r e Grottaferrata Γ.β. X, 40^r.

+ GOAR 275; STR.BAR 117 (CON 391; TRE.EU1 338); JAC.POR 130; JAC.MES 7.4; PAS 130; PAS.PAN 8; STA 135; KOS 67; THI 116; ROM 147; PAP 95; ZER 131.

155. (79v-80v) Ἀφορκισμ[ός] β'. Ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος, ὁ φοβερὸς καὶ ἔνδοξος, ὁ ἐπὶ πᾶσιν τοῖς ἔργοις καὶ τῇ ἰσχύϊ αὐτοῦ ἀκατάληπτος καὶ ἀνεξιχνίαστος ὑπάρχων [...]

+ GOAR 276; STR.BAR 118 (CON 392; TRE.EU1 339); JAC.POR 131; JAC.MES 7.5; PAS 131; PAS.PAN 9; STA 136; KOS 68; THI 117; ROM 148; PAP 95; ZER 132.

156. (80v-81r) Ἀφορκισμ[ός] γ' Κύριε Σαβαώθ, ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ, ὁ ἰώμενος πᾶσαν νόσον⁹⁰ καὶ πᾶσαν μαλακίαν [...]

+ GOAR 276; STR.BAR 119 (CON 394; TRE.EU1 341); JAC.POR 132; JAC.MES 7.6; PAS 132; PAS.PAN 10; STA 137; THI 118; ROM 149; PAP 96; ZER 133.

157. (81rv) Εὐχὴ μετ[ὰ] τὸ ποιῆσαι κατηχούμενον⁹¹ τὸν πρὸς ὥραν βαπτίζομενον. Ὁ ὢν Δέσποτα Κύριε, ὁ ποιήσας τὸν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα σὴν καὶ ὁμοίωσιν [...] Καὶ ἐμφυσᾷ αὐτῷ γ', καὶ σφραγίζει τὸ μέτωπον αὐτοῦ <καὶ τὸ στόμα>⁹² καὶ τὸ στήθος, λέγων· Ἐξέλασον ἀπ' αὐτοῦ πᾶν πονηρὸν καὶ ἀκάθαρτον πνεῦμα [...]

+ GOAR 277; STR.BAR 120-121 (CON 394; TRE.EU1 342); JAC.POR 133-134; JAC.MES 7. 7-8; PAS 133-134; PAS.PAN 11-12; STA 137-138; THI 119; ROM 150; PAP 96; ZER 133.

158. (81v-82r) Καὶ μετ[ὰ] τὸ Ἀμὴν, ἀποδυομένου καὶ [ὑπο]λυομένου⁹² τοῦ βαπτιζομένου, στρέφει αὐτὸν ὁ ἱερεὺς ἐπὶ δυσμᾶς, ἄνω τὰς χεῖρας ἔχοντάς, καὶ λέγει γ'· Ἀποτάσσεσαι τῷ σατανᾷ; Ὁ λαός· Ἀπεταξόμεθα. Καὶ πᾶσιν τοῖς ἔργοις αὐτοῦ· Καὶ πᾶσιν τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ· Καὶ πάσῃ⁹³ τῇ λατρείᾳ αὐτοῦ· καὶ πάσῃ τῇ πομπῇ αὐτοῦ; Καὶ ἀποκρίνεσθαι ὁ κατηχούμενος πρὸς ἓνα ἕκαστον τούτων γ', ἢ ὁ ἀνάδοχος αὐτοῦ ἐάν ἐστὶν νηπίον ἢ βάρβαρος ἢ ἕτερος ἀγροϊκός. Καὶ ὅτε εἶπῃ γ', μετ[ὰ] τούτου πάλιν λέγει ὁ ἱερεὺς· Ἀπετάξασθε τῷ σατανᾷ;⁹⁴ Ὁ λαός· Ἀπεταξάμεθα⁹⁵. Καὶ ὅταν εἴπωσιν γ', λέγει ὁ ἱερεὺς· Ἐμφυσήσομεν αὐτῷ. Καὶ μετ[ὰ] τὸ ἐμφυσεῖσθαι, στρέφει αὐτὸν ἐπὶ ἀνατολᾶς, κάτω τὰς χεῖρας ἔχοντα, καὶ λέγει· Καὶ συντάσσεσθε τῷ Χριστῷ; Ὁ λαός· Συντασσόμεθα. Λέγεται πρὸς τοῦ ἕως γ'. Καὶ λέγει· Καὶ προσκυνήσωμεν αὐτῷ. Ὁ λαός τὸ Πιστεύω. Καὶ πάλιν λέγει ὁ ἱερεὺς· Συνετάξασθε τῷ Χριστῷ. Ὁ

⁹⁰ Cod. νόσον.

⁹¹ Da Barberini gr. 336, 93^r.

⁹² Cod. λουόμενου.

⁹³ Cod. πᾶσιν.

⁹⁴ Notare il passaggio al plurale.

⁹⁵ Cod. Ἀπεταξόμεθα.

ἀνάδοχος· Συνεπὶ
Πιστεύω εἰς ἓνα,
ἐπεύχεται ὁ ἱερεὺς
προσκάλεσαι τὸν
[...]

+ GOAR 278; STR.B.
JAC.POR 136; JAC.M.
151; PAP 98; ZER 133.

159. (82rv) Καὶ θ
Κυρίου δεηθώμεν.
Ἵπὲρ τοῦ καταφ
τῆς ὑπερουσίου Τ
πᾶσαν <ἐν ἐαυ
βυθισθῆναι, τοῦ
ἀναδειχθῆναι τοῦ
Ἵπὲρ τοῦ θείαν
τῷ ἐλαίῳ τῆς κ
γενέσθαι ἡγιασμέ
Ἵπὲρ τοῦ περιπα
τοῦ Κυρίου δεη
κατασχεῖν τῆς ἀ
καταπλουτήσαι
Κυρίου δεηθώμε
ζωοποιῶν μυστ
συγκληρονόμους
ἐπηγγελμένων ἀγ
αὐτοὺς σὺν ἡμ
ἀνάγκης, τοῦ Κυ
Παναγίας ἀχράντ

160. (83rv) Ὁ ἱερ
ἐλεήμων Θεός, ὁ
ἐαυτὸν λέγει.

+ GOAR 288; STR.B.
139; PAS.PAN 16; S

161. (83v-85v) Κ
καὶ θαυμαστά
ὕμνον τῶν θαυ
σφραγίζει γ' τῷ
τοῦ τύπου τοῦ
Ἵποχωρησάτωσα

⁹⁶ Da Barberini gr.

⁹⁷ Cod. αὐτοῖς.

R 130; JAC.MES 7.4;
AP 95; ZER 131.

ὁ φοβερὸς καὶ
τοῦ ἀκατάληπτου

R 131; JAC.MES 7.5;
P 95; ZER 132.

τοῦ Ἰσραήλ, ὁ

132; JAC.MES 7.6;
ER 133.

τὸν πρὸς ὥραν
ἄνθρωπον κατ'
καὶ σφραγίζει
στήθος, λέγων·
εὖμα [...]

JAC.POR 133-134;
HI 119; ROM 150;

υπο]λυομένου⁹²
σμάς, ἄνω τὰς
τανᾶ; Ὁ λαός·
καὶ πᾶσιν τοῖς
καὶ πάσῃ τῇ
ς ἓνα ἕκαστον
ἢ βάρβαρος ἢ
λέγει ὁ ἱερεὺς·
α]⁹⁵. Καὶ ὅταν
Καὶ μετὰ] τὸ
χεῖρας ἔχοντα,
υντασσομέθ[α].
αὐτῷ. Ὁ λαός
τῷ Χριστῷ. Ὁ

ἀνάδοχος]. Συνεταξάμεθ[α]. Καὶ προσκυνήσωμεν αὐτῷ]. [Ὁ λαός·
Πιστεύω εἰς ἓνα, καὶ λέγει τὸ αὐτῷ] ἕως γ']. Καὶ μετὰ] τοῦτ[ο]
ἐπεύχεται ὁ ἱερεὺς καθ' ἑαυτόν]. Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν,
προσκάλεσαι τὸν δοῦλόν σου τοῦτον πρὸς τὸν ἅγιόν σου φῶτισμα
[...]

+ GOAR 278; STR.BAR 122-123, 154 (CON 396; TRE.EU1 346; ARR.REN 395);
JAC.POR 136; JAC.MES 7. 10; PAS 138; PAS.PAN 14; STA 141; THI 120.16; ROM
151; PAP 98; ZER 135.

159. (82rv) Καὶ θυμῷ εἰς πᾶν] βάπτισμ[α] καὶ λέγει· Ἐν εἰρήνῃ τοῦ
Κυρίου δεηθῶμεν. Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν εἰρήνης. Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης τοῦ.
Ὑπὲρ τοῦ καταφοιτῆσαι ἐν τοῖς ὕδασι τούτοις τὴν καθαρτικὴν
τῆς ὑπερουσίου Τριάδος ἐνέργειαν, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὑπὲρ τοῦ
πᾶσαν <ἐν ἑαυτοῖς>⁹⁶ τοῦ ψυχοφθόρου πολεμίου τὴν δύναμιν
βυθισθῆναι, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν]. Ὑπὲρ τοῦ τέκνα φωτὸς
ἀναδειχθῆναι τοὺς ἐν αὐτῷ βαπτιζομένους, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν].
Ὑπὲρ τοῦ θεῖαν αὐτοὺς⁹⁷ κατὰ τοῦ ἀντιπάλου δύναμιν ἐνδύσασθαι
τῷ ἐλαίῳ τῆς κρίσεως, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν]. Ὑπὲρ τοῦ σκεύη
γενέσθαι ἡγιασμένα πρὸς ὑποδοχὴν τοῦ θεοῦ μύρου, τοῦ Κυρίου.
Ὑπὲρ τοῦ περιπατῆσαι αὐτοὺς ἀξίως τῆς κλήσεως ἧς ἐκλήθησαν,
τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν]. Ὑπὲρ τοῦ ἀσφαλῆν καὶ βεβαίαν αὐτοὺς
κατασχεῖν τῆς ἀποστολικῆς πίστεως τὴν ἐπίγνωσιν, τοῦ. Ὑπὲρ τοῦ
καταπλουτῆσαι αὐτοὺς τὴν υἱοθεσίαν τοῦ βαπτίσματος, τοῦ
Κυρίου δεηθῶμεν]. Ὑπὲρ τοῦ ἀκατακρίτως αὐτοὺς μεταλαβεῖν τῶν
ζωοποιῶν μυστηρίων, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν]. Ὑπὲρ τοῦ
συγκληρονόμους ἀναδειχθῆναι αὐτοὺς τῶν τοῖς δικαίως βιοῦσιν
ἐπηγγελμένων ἀγαθῶν, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι
αὐτοὺς σὺν ἡμῖν ἀπὸ πάσης θλίψεως, ὀργῆς, κινδύνου καὶ
ἀνάγκης, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν]. Ἀντιλαβοῦ, σῶσον, ἐλ[έησον]. Τῆς
Παναγίας ἀχράντου, ὑπερενδόξου].

160. (83rv) Ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν καθ' ἑαυτόν]. Ὁ εὐσπλαγχνός καὶ
ἐλεήμων Θεός, ὁ ἐτάζων καρδίας καὶ νεφρούς [...] Καὶ τὸ Ἀμὴν καθ'
ἑαυτόν] λέγει.

+ GOAR 288; STR.BAR 125 (CON 398; EU1 352); JAC.POR 138; JAC.MES 7.12; PAS
139; PAS.PAN 16; STA 143; THI 123; ROM 153; PAP 99; ZER 137.

161. (83v-85v) Καὶ πάλιν λέγει λαμπρῶ τῇ φωνῇ]. Μέγας εἰ, Κύριε,
καὶ θαυμαστά τὰ ἔργα σου, καὶ οὐδεὶς λόγος ἐξαρκέσει πρὸς
ὕμνον τῶν θαυμασίων σου [...] Καὶ ἐμφυσᾷ εἰς πᾶν] ὕδωρ, καὶ
σφραγίζει γ' τῷ δακτύλῳ λέγων· Συντριβήτωσαν ὑπὸ τὴν σημείωσιν
τοῦ τύπου τοῦ σταυροῦ σου πᾶσαι αἱ ἐναντίαι δυνάμεις.
Ἵποχωρησάτωσαν ἡμῖν πάντα τὰ ἐναέρια καὶ ἀφανῆ εἶδωλα [...]

⁹⁶ Da Barberini gr. 336, 96^f.

⁹⁷ Cod. αὐτοῖς.

+ GOAR 288; STR.BAR 126-127, 138 (CON 399; TRE.EU1 354; ARR.IL1 78 partim); JAC.POR 139-140; JAC.MES 7. 12-13; PAS 140,142; PAS.PAN 18-19; STA 144-145; THI 124; ROM 154; PAP 100; ZER 138.

162. (85v-86r) Ὁ ἱερεὺς· Εἰρήνη πᾶσι. Ὁ διάκονος· Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν. Καὶ κλίνει ὁ ἱερεὺς τὴν κεφαλὴν εἰς τὴν ἀγγεῖον <τοῦ ἐλαίου>⁹⁸ βασταζόμενον⁹⁹ ὑπὸ τοῦ διακόνου, καὶ ἐμφυσᾷ γ', καὶ σφραγίζει γ', καὶ λέγει καθ' ἑαυτόν]. Δέσποτα, Κύριε, ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, ὁ τοῖς ἐν τῇ κιβωτῷ τοῦ Νῶε περιστερὰν ἀποστείλας [...]

+GOAR 289; STR.BAR 128 (CON 402; TRE.EU1 357); JAC.POR 141; JAC.MES 7.15; PAS 143; PAS.PAN 19; STA 146; KOS 69; THI 125; ROM 156; PAP 102; ZER 140.

163. (86rv) Καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν, ὁ διάκονος λέγει· Πρόσχωμεν. Καὶ λαμβάνει¹⁰⁰ ὁ ἱερεὺς τὸ τρύβλιον τοῦ ἁγίου ἐλαίου, καὶ ποιεῖ ἐξ αὐτοῦ γ' σταυροὺς εἰς τὴν ὕδωρ, ψάλλον τὸ Ἀλληλούϊα, σὺν τῷ ὄχλῳ γ', ἡχος πλάγιος δ', καὶ ἀποτίθει τὸ τρύβλιον καὶ λέγει ἐκφωνητικῶς· Εὐλογητὸς ὁ Θεός, ὁ φωτίζων καὶ ἁγιάζων πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον, νῦν καὶ ἀεὶ καί. Καὶ λαμβάνει¹⁰¹ ὁ ἱερεὺς ἐκ τοῦ ἐλαίου τῷ δακτυλῷ αὐτοῦ, καὶ ποιεῖ σταυρὸν τύπον ἐν τῷ μετώπῳ αὐτοῦ καὶ τῷ στήθει καὶ τῷ μεταφρένῳ τοῦ βαπτιζομένου λέγων· Χρίεται ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ ὁ δ[εῖνα]¹⁰² ἔλαιον ἀγαλλιάσεως, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ. Καὶ τότε χρίεται ὑπὸ τοῦ διακόνου ὅλον τὸ σῶμα τοῦ βαπτιζομένου ἐκ τοῦ ἁγίου ἐλαίου. Καὶ εὐθὺς βαπτίζει ὁ ἱερεὺς λέγων· Βαπτίζεται ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ ὁ δ[εῖνα]¹⁰³ εἰς τὸ ὄνομα τοῦ. Καὶ μετὰ τὸ βαπτισθῆναι πάντας, ἀπάρχεται ὁ ἱερεὺς σὺν τῷ ὄχλῳ, ψάλλον τὸν στίχον τοῦτον· Μακάριοι ὧν ἀφέθησαν αἱ ἀνομίαι, καὶ ὧν¹⁰⁴. Τοῦτο λέγει γ' καὶ δοξάζει καὶ λέγει· Εὐλογητὸς ὁ Θεός, ὁ φωτίζων καὶ ἁγιάζων πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον.

+ GOAR 290; STR.BAR 129-130 (CON 403; TRE.EU1 358); JAC.POR 142; JAC.MES 7.16; PAS 144; PAS.PAN 20; STA 148; KOS 70; THI 125; ROM 156; PAP 102; ZER 141.

164. (86v-87r) Καὶ ὁ διάκονος λέγει· Ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν]. Ὁ ἱερεὺς λέγει· Εὐλογητὸς εἰ, Κύριε ὁ Θεός, ὁ παντοκράτωρ, ἡ πηγὴ τῶν ἀγαθῶν, ὁ ἥλιος τῆς δικαιοσύνης] [...] Ὁ διάκονος· Ἀντιλαβοῦ, σῶσον, ἐλ[έησον]. Τῆς παναγίας ἀχράντου. Ὁ

⁹⁸ Da Barberini gr. 336, 102^v.

⁹⁹ Cod. βασταζόμενου.

¹⁰⁰ Cod. λαμβάνει.

¹⁰¹ Cod. λαμβάνει.

¹⁰² Cod. τὸν δ[εῖνα].

¹⁰³ Cod. τοῦ δ[εῖνος].

¹⁰⁴ Ps XXXI, 1.

ἱερεὺς ἐκφωνεῖ· ψάλλει ὁ ἱερεὺς ἐβαπτίσθητε]¹⁰⁵. Καὶ σταυροῦ τύπον ἐκ τοῦ στόματος, καὶ ὧτων¹⁰⁶ λέγων· Σφ

165. (87rv) Καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν, ὁ διάκονος λέγει· Ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, ὁ τοῖς ἐν τῇ κιβωτῷ τοῦ Νῶε περιστερὰν ἀποστείλας [...]

164. (87v) Καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν, ὁ διάκονος λέγει· Ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, ὁ τοῖς ἐν τῇ κιβωτῷ τοῦ Νῶε περιστερὰν ἀποστείλας [...]

+ GOAR 290; STR.BAR 129-130 (CON 403; TRE.EU1 358); JAC.POR 142; JAC.MES 7.20; PAS 144; PAS.PAN 20; STA 148; KOS 70; THI 125; ROM 156; PAP 102; ZER 141.

166. (87v-88r) Διὰ τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ἀμὴν.

= CON 411.

167. (88rv) Εὐχὰς ἀκούσαντες ὑμᾶς, ὁ διάκονος λέγει· Εὐλογητὸς ὁ Θεός, ὁ φωτίζων καὶ ἁγιάζων πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον.

+ GOAR 303; STR.BAR 131-132 (CON 404; TRE.EU1 371; JAC.POR 143; JAC.MES 7.21; PAS 145; PAS.PAN 21; STA 149; KOS 71; THI 126; ROM 157; PAP 103; ZER 142).

168. (88v) Εἰρήνη πᾶσι. Ὁ διάκονος· Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν. Καὶ κλίνει ὁ ἱερεὺς τὴν κεφαλὴν εἰς τὴν ἀγγεῖον <τοῦ ἐλαίου>⁹⁸ βασταζόμενον⁹⁹ ὑπὸ τοῦ διακόνου, καὶ ἐμφυσᾷ γ', καὶ σφραγίζει γ', καὶ λέγει καθ' ἑαυτόν]. Δέσποτα, Κύριε, ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, ὁ τοῖς ἐν τῇ κιβωτῷ τοῦ Νῶε περιστερὰν ἀποστείλας [...]

¹⁰⁵ Gal. III, 27.

¹⁰⁶ Cod. ὧτων.

¹⁰⁷ Ps. XXXI, 1.

U1 354; ARR.IL1 78
42; PAS.PAN 18-19;

ος· Τὰς κεφαλὰς]
[ὁ] ἀγγεῖον <τοῦ
αὶ ἐμφυσᾷ γ', καὶ
ύριε, ὁ Θεὸς τῶν
Νῶε περιστερὰν

R 141; JAC.MES 7.15;
PAP 102; ZER 140.

Πρόσχωμεν. Καὶ
ου, καὶ ποιεῖ ἐξ
ληλουῖα, σὺν πῶ]
ύβλιον καὶ λέγει
ἀγιάζων πάντα
αὶ καί. Καὶ
αὐτοῦ], καὶ ποιεῖ
στήθει καὶ τῷ
ύλος τοῦ Θεοῦ ὁ
Πατρός, καὶ τοῦ
ον τὸ σῶμα τοῦ
βαπτίζει ὁ ἱερέυς
ς τὸ ὄνομα τοῦ.
ἱερέυς σὺν πῶ]
ὦν ἀφέθησαν αἱ
άζει] καὶ λέγει·
πάντα ἄνθρωπον

C.POR 142; JAC.MES
1 156; PAP 102; ZER

νη τοῦ Κυρίου
ε ὁ Θεός, ὁ
αἰοσύνης] [...] Ὁ
ας ἀχράντου. Ὁ

ἱερεὺς ἐκφωνεῖ· "Ὅτι σὺ εἶ ὁ Θεὸς ἡμῶν, <Θεός> τοῦ ἐλ[εεῖν]. Καὶ
ψάλλει ὁ ἱερεὺς σὺν πῶ] ὅχλῳ λέγων· "Ὅσοι εἰς Χριστὸν
ἐβαπτίσθητε]¹⁰⁵. Καὶ κρίει αὐτ<όν> ὁ ἱερεὺς τῷ ἁγίῳ μύρῳ ποιῶν
σταυροῦ τύπον] ἐπὶ τοῦ μετώπου] αὐτοῦ], καὶ τῶν μεταφρένων, καὶ
τοῦ στόματος, καὶ τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ τῶν μυκτῆρων, καὶ τῶν β'
ῶτων¹⁰⁶ λέγων· Σφραγὶς δωρεᾶς Πνεύματος ἁγίου. Ἀμήν.

165. (87γν) Καὶ μετὰ πῶ] κρίσαι πάντας, ὁ ἱερεὺς ἐπεύχεται] οὕτως.
Ἵπὲρ τῆς οἰκουμένης καταστάσεως, καὶ εὐσταθείας τοῦ παντὸς
κόσμου, καὶ τῆς τῶν πάντων ἐνώσεως, εἰπόμεν πάντες ἐκτενῶς. Ἵπὲρ
τῶν εὐσεβεστάτων καὶ θεοφυλάκτων ἡμῶν. Ἵπὲρ τῆς ἀπολυτρώσεως
τῶν ψυχῶν ἡμῶν, καὶ ὑπὲρ τοῦ συντριβῆναι τὸν σατανάν ὑπὸ τοὺς
πόδας ἡμῶν, καὶ ὑπὲρ τοῦ ἀναίμακτον διαφυλαχθῆναι τὴν μονὴν
ἡμῶν. Καὶ σφραγίζει τὸν λαόν λέγων]· "Ὅτι ἐλεήμων καί.

164. (87ν) Καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν, ἀπάρχονται οἱ ψάλλαι]. Μακάριοι
ὧν ἀφέθησαν αἱ ἀνομίαι, καὶ ὧν¹⁰⁷, καὶ τὸ "Ὅσοι εἰς Χριστὸν
ἐβαπτίσθητε]. Ὁ ἱερεὺς λέγει· Εὐλογητὸς ὁ Θεός, ὁ φωτίζων καὶ
ἀγιάζων πάντας ἡμᾶς, νῦν καὶ αἰεὶ. Καὶ εἰσέρχεται ὁ ἱερεὺς μετὰ]
τῶν νεοφωτιστῶν εἰς τὴν] εἴσοδον], καὶ γίνεται ἡ ἀκολουθία] τῆς
λειτουργίας.

+ GOAR 290; STR.BAR 131-132 (CON 404; TRE.EU1 363; ARR.IL2 81); JAC.POR
144; JAC.MES 7.20; PAS 146; PAS.PAN 23; STA 156; KOS 73; THI 126; ROM 157;
PAP 103; ZER 142.

166. (87ν-88γ) Διδασκαλία ἦν περιτρέπει ὁ ἱερεὺς τοὺς νεοφωτίστους
μετὰ πῶ] ἄγιον βάπτισμα]. Μὴ διφραγήσητε· οἶνω πολλῷ μὴ
χρήσεσθε· κρέα τὴν ἐβδομάδα μὴ φάγητε [...]

= CON 411.

167. (88γν) Εὐχὴ εἰς πῶ] ἀπολοῦσαι παιδίον τῇ ἡ' ἡμέρᾳ. Ὁ
λύτρωσιν ἁμαρτιῶν διὰ τοῦ ἁγίου σου βαπτίσματος τοῖς δούλοις
σου δωρησάμενος [...]

+ GOAR 303; STR.BAR 133 (CON 406; TRE.EU1 372; ARR.ABL 39); DMITR 79;
TRE. EU1 371; JAC.MES 8.1; PAS 151; PAS.PAN 23; STA 156; THI 127; ROM 159;
PAP 105; ZER 144.

168. (88ν) Εἰρήνη πᾶσι. Ὁ λαός· Καὶ τῷ πνεύματί σου. Ὁ
διάκονος· Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν τῷ Κυρίῳ κλίνατε]. Ὁ ἱερεὺς τὴν
εὐχὴν καθ' ἑαυτόν· Οἱ ἐνδυσάμενοί <σε> τὸν Χριστὸν καὶ Θεὸν
ἡμῶν [...] Καὶ μετὰ] τὸ Ἀμήν, λούει ὁ ἱερεὺς τὰ πρόσωπα τῶν

¹⁰⁵ Gal. III, 27.

¹⁰⁶ Cod. ὤττων.

¹⁰⁷ Ps. XXXI, 1.

νεοφωτίστων, καὶ παραλαμβάνει¹⁰⁸ αὐτὸν ἀνάδοχος καὶ λούει αὐτὸν ὅλον.

+ GOAR 304; DMITR 55; CON 407; TRE.EU1 376; STA 159; ARR.ABL 43; THI 128; ROM 160; PAP 106; ZER 145.

169. (88v–89r) Ἀκολουθία τῶν ἑσπερινῶν τῆς ἀγίας Ν' εἰς τὴν Γονυκλισίαν.

Ἀντίφωνον α'. ψαλμοὶ ρεσκόμενοι ἀντὶ τοῦ "Πρὸς Κύριον". ψαλμὸς Μ'. Μακάριος ὁ συνίων ἐπὶ πτωχ[όν]¹⁰⁹, καὶ ΜΖ'. Μέγας Κύριος καὶ αἰνετὸς σφόδρα¹¹⁰, καὶ ΜΗ'. Ἀκούσατε ταῦτα πάντα¹¹¹. Ἀντίφωνον β', ἀντὶ τοῦ "Οἱ πεποιθότες", ψαλμὸς ρΔ'. Δεῦτε, ἀγαλλιασώμεθα τῷ Κυρίῳ¹¹², καὶ ρΕ'. Ἀσατε τῷ Κυρίῳ ᾄσμα καινόν¹¹³, καὶ ρΣ'. Ὁ Κύριος ἐβασίλευσεν, ἀγαλλιάσθω ἡ γῆ¹¹⁴. Δόξα. Ἀντίφωνον γ', ψαλμὸς ΡΜΕ'. Αἰνεῖ ἡ ψυχὴ μου τὸν Κύριον¹¹⁵, καὶ ΡΜΖ'. Αἰνεῖτε τὸν Κύριον, ὅτι ἀγαθὸν ψαλμός¹¹⁶, καὶ ΡΜΖ'. Ἐπαίνει Ἰερουσαλὴμ τὸν Κύριον¹¹⁷. Καὶ εἰς τὸ "Κύριε ἐκέκραξ[α]"¹¹⁸ στιχηρὸν ἦχος δ' "Τοὺς ἀγραμμάτους μαθητὰς τὸ Πνεῦμα"¹¹⁹ καὶ ἐνόσον λέγομεν τὸ Φῶς ἱλαρόν, γίνεται δὲ εἴσοδος.

170. (89v) Καὶ γίνεται μεσῳδίων ἦχος γ'. Μὴ ἀπορρίψης με ἀπὸ τοῦ προσώπου σου, καὶ τὸ πνεῦμα σου τὸ ἅγιον¹²⁰. Στίχος. Ἀπόδος μοι τὴν ἀγαλλίασιν τοῦ σωτηρίου καί¹²¹. Καὶ ἄρχεται ὁ ἀπόστολος. Πράξεων τῶν Ἀποστόλων. Ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὴν ἡμέραν τῆς πεντηκοστῆς¹²². Στίχος τοῦ Ἀλληλουῖα. Ἐξαποστείλεις τὸ πνεῦμά σου καί¹²³. Εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην. Τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ¹²⁴. Καὶ ἀπὸ τῆς εὐχῆς τοῦ διακόνου λέγο[μεν] στιχηρὰ ἦχος πλ[άγιος] β'. Ἀγνωῶντα τὰ ἔθνη, Κύριε, τὴν τοῦ παναγίου

¹⁰⁸ Cod. παραλαμβάνει.

¹⁰⁹ Ps XL, 2.

¹¹⁰ Ps XLVII, 2.

¹¹¹ Ps XLVIII, 2.

¹¹² Ps XCIV, 1.

¹¹³ Ps XCV, 1.

¹¹⁴ Ps XCVI, 1.

¹¹⁵ Ps CXLV, 1.

¹¹⁶ Ps CXLVI, 1.

¹¹⁷ Ps CXLVII, 1.

¹¹⁸ Ps CXL, 1.

¹¹⁹ IHEG, IV, 278.

¹²⁰ Ps L, 13.

¹²¹ Ps L, 14.

¹²² Act II, 1.

¹²³ Ps CIII, 30.

¹²⁴ Jo VII, 37.

Πνεύματος ἐν προσκυνήσωμεν δοξ[άζει] καὶ λέγ[εται] γίνεται γονυκλισί[α] τοῦ ἁγίου σου ἐμφορήσασα [...] ¹²⁵

171. (89v–91r) Ὁ διάκονος· Σοφία. Θεὸς ἡμῶν. Στίχ[ος] προκείμενον, ὁ δ[ὲ]

Ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν ἀόρατε, ἀκατάληκτον ἀμέτρητε, ἀνεξίτητον

+ ARC 348; GOAR 599; PAS.PAN 43; STA 8; PER 409; PEA 4

172. (91v) Εὐχὴ παντοκράτωρ, ὁ λοιπὸν λέγει· Κα

+ ARC 349; GOAR 599; KOS 112; THI 62; RO

173. (91v–93r) Εὐχὴ τὴν εἰρήνην δεῖξαι Πνεύματος ἀφήσασθαι

+ GOAR 599; STR.B; PAS.PAN 46; STA 8; ZER 372; PER 411; P

174. (93v) Εὐχὴ ἡμᾶς ἀπὸ παντὸς

+ GOAR 500 (cfr. ST 114; THI 64; ARC 35

¹²⁵ IHEG, I, 33.

¹²⁶ Ps XCIV, 6.

¹²⁷ IHEG, II, 311. PE

¹²⁸ Ps LXXVI, 14b.

ρχος καὶ λούει

R.ABL 43; THI 128;

ας Ν' εἰς πῆν]

ύριον". ψαλμὸς

γας Κύριος καὶ

111. Ἀντίφωνον

λλιασώμεθα τῷ

13, καὶ ρς· Ὁ

Ἀντίφωνον γ',

PMς· Αἰνεῖτε

ει Ἱερουσαλήμ

χηρὸν ἦχος δ·

σον λέγομεν τὸ

ρίψης με ἀπὸ

ον¹²⁰. Στίχος·

Καὶ ἄρχεται ὁ

ηροῦσθαι τὴν

Ἐξαποστείλεις

γν· Τῇ ἐσχάτῃ

στιχηρὰ ἦχος

τοῦ παναγίου

Πνεύματος ἐν τοῖς ἀποστόλοις σου [...] ¹²⁵. Στίχος· Δεῦτε, προσκυνήσωμεν καὶ προσπέσωμεν αὐτῷ, καὶ κλαύσωμεν¹²⁶. Καὶ δοξάζει καὶ λέγεται τὸ αὐτὸ τροπάριον· Καὶ ἀπὸ τοῦ τροπαρίου γίνεται γονυκλισία, καὶ λέγομεν στιχηρὰ ἦχος πλ[άγιος] β'. Κύριε, τοῦ ἁγίου σου Πνεύματος ἡ ἐπιφοίτησις τοὺς ἀποστόλους σου ἐμφορήσασα [...] ¹²⁷.

171. (89v–91r) Ὁ διάκονος· Πρόσχωμεν. Ὁ ἱερεὺς· Εἰρήνη πᾶσι Ὁ διάκονος· Σοφία. Ὁ ψάλτης τὸ προκείμενον· Τίς Θεὸς μέγας ὡς ὁ Θεὸς ἡμῶν. Στίχος· Ἐγνώρισας ἐν τοῖς λαοῖς¹²⁸. Καὶ μετὰ τὸ προκείμενον, ὁ διάκονος· Ἔτι καὶ ἔτι, κλίνοντες τὰ γόνατα.

Ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν καθ' ἐαυτήν· Ἀχραντε, ἀμίαντε, ἄναρχε, ἀόρατε, ἀκατάληπτε, ἀνεξιχνίαστε, ἀπαράλλακτε, ἀνυπέρβλητε, ἀμέτρητε, ἀνεξίκακε Κύριε [...]

+ ARC 348; GOAR 597; STR.BAR 253 (ARR.GON 114); ES1 789; JAC.MES 6.2; PAS 244; PAS.PAN 43; STA 85; DUN 67; KOS 111; THI 61; ROM 382; PAP 274; ZER 370; PER 409; PEA 434.

172. (91v) Εὐχὴ εἰς τὴν συναπτὴν. Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε, Δέσποτα παντοκράτωρ, ὁ φωτίσας τὴν ἡμέραν τῷ φωτὶ τῷ ἡλιακῷ [...] Καὶ λοιπὸν λέγει· Καταξίωσον, Κύριε, καὶ τὴν ἑσπέραν ταύτην.

+ ARC 349; GOAR 598; STR.BAR 255; JAC.MES 6.3; PAS.PAN 45; STA 86; DUN 69; KOS 112; THI 62; ROM 383; PAP 275; ZER 371; PER 410; PEA 436.

173. (91v–93r) Εὐχὴ εἰς τὴν συναπτὴν. Κύριε, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὴν σὴν εἰρήνην δεδωκώς τοῖς ἀνθρώποις, καὶ τὴν τοῦ παναγίου Πνεύματος ἀφήσας [...]

+ GOAR 599; STR.BAR 254 (ARR.GON 115); JAC.POR 229; JAC.MES 6.5; PAS 245; PAS.PAN 46; STA 87; DUN 70; KOS 113; THI 63; ARC 350; ROM 384; PAP 276; ZER 372; PER 411; PEA 436.

174. (93v) Εὐχὴ εἰς πῆν] συναπτὴν. Κύριε, Κύριε, ὁ ῥυσάμενος ἡμᾶς ἀπὸ παντὸς βέλους πετομένου ἡμέρας [...]

+ GOAR 500 (cfr. STR.BAR 60); JAC.MES 6.6; PAS.PAN 48; STA 88; DUN 72; KOS 114; THI 64; ARC 351; ROM 385; PAP 276; ZER 374; PER 411; PEA 436.

¹²⁵ IHEG, I, 33.

¹²⁶ Ps XCIV, 6.

¹²⁷ IHEG, II, 311. PER 394.

¹²⁸ Ps LXXVI, 14b. 15b.

175. (93v-95r) *Εὐχή μετὰ τὸ "Νῦν ἀπολύεις τὸν δοῦλόν σου"*¹²⁹. Ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ μόνος ἀγαθὸς καὶ ἰσχυρὸς, ὁ διὰ τὴν οἰκονομίαν [...]

+ PAS 243, r. 5 e ss.; PAS.PAN 44, r. 2 e ss.; KOS 116.

176. (95r) *Εὐχή ἐπὶ πηγῆς ὕδατος*. Ὁ τὸ πικρὸν ὕδωρ ἐπὶ Μωϋσέως γλυκάνας, καὶ διψῶντα τὸν λαὸν ἱασάμενος, ὁ τὰ ἀτεκνοῦντα καὶ πονηρὰ ὕδατα δι' Ἑλισαίου ἄλατι θεραπεύσας, αὐτὸς καὶ νῦν, «Δέσποτα», ἀπόστειλον ἄλατος εὐλογίαν, καὶ εὐλόγησον τὸ ὕδωρ τοῦτο εἰς ὑγείαν καὶ σωτηρίαν τοῖς ἐξ αὐτοῦ μεταλαμβάνουσιν¹³⁰, τῇ δυνάμει τοῦ ἁγίου σου Πνεύματος, διὰ τοῦ μονογενοῦ[ς] σου Υἱοῦ, δι' οὗ «καὶ» μεθ' οὗ σοὶ δόξα, τιμὴ, κράτος.

177. (95rv) *Εὐχή ἐπὶ κεκοινωνμένων ὕδωρ*. Ὁ πρὸ πάντων αἰώνων Θεὸς ὑπάρχων, ὁ σύνθρονος καὶ συναΐδιος τῷ Πατρί, ὁ τῆς ἡμετέρας ἕνεκα σωτηρίας ἐπὶ τῆς γῆς ὀφθεῖς, ὁ τὸ φθαρτὸν τοῦτο περιθέμενος ἑαυτῷ σῶμα, ἵνα ἡμᾶς ἀφθάρτους ποιήσης, ὁ ἐν τῷ Ἰωρδάνῃ ποταμῷ τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν καὶ δόξαν φανερώσας, καὶ πᾶσαν τὴν τῶν ὑδάτων φύσιν ἐξ ἐκείνου τοῦ ρείθρου ἀγιάσας, αὐτὸς καὶ νῦν ἔπιδε¹³¹, ἀγαθέ, ἐπὶ τὸ ὕδωρ τοῦτο, καὶ ἐξαπόστειλον τὴν δύναμιν τοῦ ἁγίου σου Πνεύματος, καὶ εὐλόγησον αὐτὸ ὥστε γενέσθαι πᾶσιν τοῖς ἀρρομένοις ἐξ αὐτοῦ εἰς ἴασιν ψυχῆς καὶ σώματος, εἰς ἀποστροφὴν παντὸς κακοῦ, εἰς δόξαν καὶ ἔπαινον τοῦ παναγίου ὀνόματός σου. Ὅτι Θεὸς ἐλέους, οἰκτιρμῶν καὶ φιланθρωπίας.

178. (95v-96r) *Εὐχή εἰς ἐγκαινισμὸν κολυμβήθρας*¹³². Ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ διὰ τῆς ἐπιφοιτήσεως τοῦ ἁγίου σου Πνεύματος καὶ τὸν Ἰωρδάνην ποταμὸν ἀγιάσας καὶ θεῖον ἀποτελέσας αὐτόν, εὐδόκησον γενέσθαι καὶ τὴν κολυμβήθραν¹³³ ταύτην ἀγίαν τε καὶ πνευματικὴν, διδοὺς* ἐν αὐτῇ τὴν σωτήριον δύναμιν καὶ εὐλογίαν ἀπολυτρώσεως, ὅπως οἱ μετὰ τῆς ὀρθῆς [96r] πίστεως ἐν αὐτῇ λουούμενοι, καθαρισθῶσιν πάσης ἁμαρτίας, ἐλεούμενοι ἀνακριθέντες διὰ λυτροῦ τῆς παλινγενεσίας. Χάριτι καὶ φιλ[ανθρωπία] τοῦ.

+ DMITR 237 (partim).

179. (96rv) *Εὐχή εἰς λουτρον*. Ὁ ἀναρχος Θεὸς Λόγος, ὁ ὢν ἐν τῷ Πατρὶ καὶ ὁμοούσιον ἔχων Πνεῦμα, καὶ ὁ τὴν κολυμβήθραν τοῦ Σιλῶα ἀγιάσας, καὶ κελεύσας ἐν αὐτῇ τυφλοὺς τοῦ βλέπειν,

¹²⁹ Lc. II, 29.

¹³⁰ Cod. μεταλαμβάνουσιν.

¹³¹ Cod. ἔφιδε.

¹³² Cod. ἐγκαινισμὸν κολυμβήθραν.

¹³³ Cod. κολυμβήθραν.

χωλοὺς περιπατ
νόσον¹³⁴ καὶ
ἀνθρώπου ἐλώμ
στενοχωρήσας τ
ᾶσαι καὶ τῆς
πλεονασμὸν ὕδ
σωματικῆς ἀσθ
δούλους σου τα
εἰρήνη ὑπο τὴν
πάντα ἐχθρὸν κ
σωτηρίαν αἰτήμ
ἐν τῇ εὐαγγελί
διὰ στοιχείων
ὀρωμένων καὶ δ
του.

180. (96v) *Εὐχή
ρόα, ἐλαίας,
δαμασκηνόν, α
καὶ προσφέρομεν*

+ STR.BAR 262 (GO

181. (96v + 134r)
ὁ Θεὸς ἡμῶν,
πρόθεσιν [...]

= GOAR 522; STR.B
RUG 19.1; KOS 173

182. (134rv) *Εὐ
εὐδοκήσας ἄμπ
Κύριον ἡμῶν Ἰη*

+ GOAR 552; STR
JAC.POR 181; PAS
504; ZER 497. (Cfr

183. (134v) *Εὐχ
προσκυνητὸς Θε
φυτείαν τῷ δικα*

¹³⁴ Cod. νοσον.

¹³⁵ Cod. τουτης.

¹³⁶ Cod. τῆς εὐαγο

¹³⁷ Cod. δοῖσεται.

¹³⁸ Cod. e St. Peterl

¹³⁹ Cod. δωράκηον

χωλοὺς περιπατεῖν, λεπροὺς καθαρίζεσθαι, ὁ ἰώμενος πάσαν νόσον¹³⁴ καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ, ὁ βάπτισμα δι' ἀνθρώπου ἐλώμενος καὶ ρεῖθρα ποταμοῦ ἐνδυσάμενος, μὴ στενοχωρήσας τὴν ἄβυσσον ἣν ἔκτησας καὶ κλίσας ἐπεσφράγισας, ἄψαι καὶ τῆς ἐκβάσεως ταύτης¹³⁵, καὶ δὸς αὐτῇ ἁγιασμὸν εἰς πλεονασμὸν ὑδάτων, βασκανίας φυγαδευτήριον, καὶ πάσης σωματικῆς ἀσθενείας ἀλεξητήριον. Καὶ σῶσον, Κύριε, τοὺς δούλους σου τοὺς πιστοὺς βασιλεῖς ἡμῶν, φυλάσσων αὐτοὺς ἐν εἰρήνῃ ὑπο τὴν σκέπην σου, ὑποτάσσων ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτῶν πάντα ἐχθρὸν καὶ πολέμιον· χάρισαι αὐτοῖς [96v] πάντα τὰ πρὸς σωτηρίαν αἰτήματα· καὶ μνησθητι, Κύριε, τῶν καθυπουργούντων ἐν τῇ εὐαγγελίᾳ διακονίᾳ, καὶ μεμνημένων τῶν¹³⁶ πενήτων, ἵνα καὶ διὰ στοιχείων καὶ διὰ ἀνθρώπων καὶ δι' ἀγγέλων, καὶ διὰ ὀρωμένων καὶ διὰ ἀοράτων δοξάζεται¹³⁷ σου τὸ πανάγιον ὄνομα του.

180. (96v) *Εὐχὴ ἐπὶ προσφερόντων καρποὺς νέους· σταφύλην, σῦκον, ρόα, ἐλαίαν, ἀπίδιον¹³⁸ μήλον, ροδάκινον¹³⁹, πέρικον, δαμασκηνόν, ἀμύγδαλον. Εὐχαριστοῦμέν σοι, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ προσφέρομεν ἀπαρχὴν καρπῶν [...]*

+ STR.BAR 262 (GOAR 522; MER 10); JAC.POR 182; PAS 224; KOS 174.

181. (96v + 134r) *Εὐχὴ ἐπὶ προσφερόντων ἀπαρχάς. Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὰ σὰ ἐκ τῶν σῶν προσφέρεσθαί σοι κατὰ πρόθεσιν [...]*

= GOAR 522; STR.BAR 208; ES1 673; JAC.POR 183; PAS 283; STA 303; DUN 148; RUG 19.1; KOS 173; ROM 330; PAP 375; ZER 495.

182. (134rv) *Εὐχὴ ἐπὶ τρυγούντων. Ὁ Θεὸς ὁ σωτὴρ ἡμῶν, ὁ εὐδοκήσας ἄμπελον κληθῆναι τὸν Υἱόν σου τὸν μονογενῆ, τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν [...]*

+ GOAR 552; STR.BAR 203, 242 (ARR.ROY 119); JAC.MES 20.3; ES1 675; JAC.POR 181; PAS 221; STA 287; MAJ 35; KOS 175; THI 106; ROM 377; PAP 339, 504; ZER 497. (Cfr. n° 226).

183. (134v) *Εὐχὴ ἄλλη ἐπὶ τρυγῆς σταφύλης καὶ ἐλαίας. Ὁ προσκυνητὸς Θεὸς καὶ σωτὴρ τῶν ἀπάντων, ὁ τὴν τῆς ἀμπέλου φυτείαν τῷ δικαίῳ σου Νῶε ὑποδείξας [...]*

¹³⁴ Cod. νοσον.

¹³⁵ Cod. τουτης.

¹³⁶ Cod. τῆς εὐαγοὺς διακονίαν, καὶ μεμνημένοις ταῦτ[α].

¹³⁷ Cod. δοξάζεται.

¹³⁸ Cod. e St. Peterburg gr. 226, 110^v (con seconda pi aggiunta) ἀπὴδην.

¹³⁹ Cod. δωράκηνον.

+ DMITR 72; JAC.POR 180; JAC.MES 20.4; STA 264; MAJ 34 (cfr. n° 226).

184. (134v-135r) *Εὐχή ἐπὶ προχειρήσεως οἴνου*. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ποιητὴς καὶ δημιουργὸς πάσης κτίσεως, ὁ ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι παραγαγὼν τὰ σύμπαντα [...]

+ PAS 227.

185. (135r-136r) *Τάξις γινομένη εἰ συμβῇ μιὰρὸν ἢ ἀκάθαρτον τι προσφάτως* ἐμπεσεῖν εἰς ἀγγεῖον οἴνου ἢ ἐλαίου ἢ μέλιτος].

Χρὴ τὸ ἐμπεσὼν ἀκάθαρτον παραχρῆμα ἐπαίρεσθ[αι] καὶ ρίπτεσθ[αι] ἔξω, καὶ ἕτερον ἀγγεῖον πλύνεσθ[αι] καθαρῶς ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν [τὸ ἀγγεῖον]¹⁴⁰ καὶ μετὰ τοῦτο λαμβάνει ὁ ἱερεὺς θυμιατόν, καὶ θυμῷ ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν τὸ πλυθὲν ἀγγεῖον, καὶ βάλλει ὕδωρ τῶν ἀγίων Θεοφανείων ποιῶν ἐξ αὐτοῦ σταυροὺς γ', καὶ τότε μετὰβλήσκειται ὁ οἶνος, ἢ τὸ ἔλαιον, ἢ τὸ μέλι ἐκ τοῦ μιανθέντος ἀγγείου¹⁴¹ εἰς τὸ πλυθέν. Καὶ μετὰ τοῦτο δέον ἐνεχθῆναι¹⁴² κηρία¹⁴³ δύο, μανουάλια ἄπτοντα, καὶ δέχεται αὐτὸν ὁ ἱερεὺς καὶ θυμῷ ὅλον τὸ ἀγγεῖον περὶ ἔξω καὶ ἴστανται ἔνθεν καὶ ἔνθεν.

Καὶ ἱστάμενος ὁ ἱερεὺς κατὰ ἀνατολάς, ποιεῖ τὴν εὐχὴν ταύτην· Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν τῇ κατὰ σάρκα σωτηρίῳ σου οἰκονομία διαστελλόμενος μὴ τὰ εἰσπορευόμενα εἰς τὸ στόμα κοινοῦν τὸν ἄνθρωπον [...]

+ GOAR 482; ES1 695; JAC.MES 22.2; PAS.PAN 51.3; STA 321; RUG 19.17; MAJ 8; HC1 654; ROM 314; PAP 371; ZER 491.

186. (136r-137r) *Εὐχή ἄλλη εἰς τὸ αὐτό*. Σὺ Δέσποτα καρδιογνώστα Κύριε, ὁ ἐπιστάμενος τὰ ἀπόρρητα καὶ γινώσκων τὰ πάντα πρὶν γενήσεως αὐτῶν [...]

Εἴτα μετὰ τὸ ποιῆσαι τὸν ἱερέα τὴν εὐχὴν ταύτην], ἐπιβάλλει ἐπάνω τοῦ μετὰβληθέντος] οἴνου ἢ ἐλαίου ἐκ τοῦ ὕδατος] τῶν ἀγίων Θεοφανείων ποιῶν γ' σταυροὺς, καὶ λαμβάνει¹⁴⁴ πρῶτος] ἐξ αὐτοῦ] ὁ ἱερεὺς, καὶ ἀπογεύεται ἐκ τοῦ οἴνου ἢ ἐλαίου ἐν¹⁴⁵ παρουσίᾳ πάντων] τῶν ἐκεῖ εὐρισκομένων. Εἰ μέντοι συμβῇ τὸ ἐμπεσὼν ἀκάθαρτον] χρονίσαι ἐν τῷ ἀγγεῖῳ τοῦ οἴνου ἢ τοῦ

¹⁴⁰ Espunto secondo *Grottaferrata* Γ.β. VII, 110^v; *Grottaferrata* Γ. β. X omette tutta la frase da πλύνεσθ[αι] fino a καὶ θυμῷ.

¹⁴¹ Cod. ἀγγείου.

¹⁴² Cod. ἀνεχθῆναι. Corretto secondo *Sevastianov* 474, 109^r, *Vaticano gr.* 1833, 49^v e *Grottaferrata* Γ.β. VII, 110^v; *St. Peterburg gr.* 226, 143^r ha ἀχθῆναι.

¹⁴³ Cod. κέρτια, trasformazione di *eta* in *epsilon* davanti a *rho*.

¹⁴⁴ Cod. λαμβανναι.

¹⁴⁵ Cod. ἐμ.

ἐλαίου καὶ συνα
τὸ σύνολον ἐξ α
κανδ[ήλαν], τὸ δε

187. (137r) *Εὐχή*
Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῷ
καὶ φωνῆς νομο
[...]

+ GOAR 535; STR.
JAC.MES 23.1; PAS

188. (137rv) *Εὐχ*
ἡμῶν, ὁ ἐν ὑψη
ἀναπαυόμενος[...]

+ GOAR 534; STR.E
JAC.MES 23.2; PAS
ZER 228.

189. (137v-138r)
φιλόανθρωπε τοῦ
λόγω, ὁ εἰπών·
κατὰ γένος κα
κατάπεμψον τὰ
γεώργια αὐτῆς,
ἐν ἑκατοσίαισι οἰ
σου ἐπὶ τὸν σπ
καρποφόρον δαψ
καὶ μέλι, ἐκκάθ
(sic), καὶ ἄκα
αὐτῆς, σὺ παρ
αὐτῆς, καὶ δειχ
τοῦ Ἰωσήφ, ἵνα
θυσιαστηρίῳ, κα
Δέσποτα, τὰς α
ἐξήκοντα, καὶ ε
σοὶ τὴν δόξ[αν].

190. (138rv) *Εὐχ*
ὁ παντοκράτωρ,
σωτήρ ἡμῶν Ἰ

+ GOAR 557; STR.E
30; KOS 176; THI 7

¹⁴⁶ Da *Barberini gr.*

¹⁴⁷ Cod. προσάγουσι

(cfr. n° 226).

...ριε ὁ Θεὸς ἡμῶν,
...οῦ μὴ ὄντος εἰς

...ἡ ἀκάθαρ[τ]όν τι
...μέλι[τ]ος[.]

...παίρεσθ[αι] καὶ
...καθαρῶς ἔσωθεν
...μβάνει ὁ ἱερεὺς
...θεν ἀγγεῖον, καὶ
...[τοῦ] σταυροῦς γ',
...τὸ μέλι ἐκ τοῦ
...[τῆς] τοῦ[τ]ης δέον
...δέχεται αὐτὸν
...ἵστανται ἐνθεν

...εὐχὴν ταύτην·
...σάρκα σωτηρίῳ
...α εἰς τὸ στόμα

RUG 19.17; MAJ 8;

...καρδιογνώστα
...τὰ πάντα πρὶν

...[τῆς] ἐπιβάλλει
...[τοῦ] ὕδατος[.] τῶν
...[εἰ]144 πρῶτος[.] ἐξ
...ἡ ἐλαίου ἐν145
...[τῆς] ἐντοι συμβῇ τὸ
...οἴνου ἢ τοῦ

β. X omette tutta la

...ano gr. 1833, 49v
...vai.

ἐλαίου καὶ συνσαπῆναι, <χρῆ> ἐκχέεσθαι τὸ τοιοῦτον καὶ μηδένα
τὸ σύνολον ἐξ αὐτοῦ ἀπογεύεσθ[αι] κελεύομεν, τὸ δὲ ἔλαιον εἰς τὴν
κανδ[ι]λ[α]ν], τὸ δὲ μέλι[ν] εἰς ἰατρείαν.

187. (137r) *Εὐχὴ ἐπὶ τῶν ἐν βρώμασιν σκανδαλισθέντων.* Κύριε ὁ
Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῷ κορυφαίῳ τῶν ἀποστόλων σου Πέτρῳ δι' ὀπτασίας
καὶ φωνῆς νομοθετήσας μηδὲν <κοινὸν>¹⁴⁶ ἢ ἀκάθαρτον ἡγεῖσθαι
[...]

+ GOAR 535; STR.BAR 231 (CON 436); ALM.PR2 62; ES1 707; JAC.POR 196;
JAC.MES 23.1; PAS 186; STA 310; RUG 19.19; MAJ 17; KOS 153; PAP 507.

188. (137v) *Εὐχὴ ἐπὶ μιαιοφασάντων.* Δέσποτα Κύριε, ὁ Θεὸς
ἡμῶν, ὁ ἐν ὑψηλοῖς κατοικῶν καὶ τὰ ταπεινὰ ἐφορῶν, ὁ ἐν ἀγίοις
ἀναπανόμενος[...]

+ GOAR 534; STR.BAR 232; MOR.PEN 121; ALM.PR2 62; ES1 701; JAC.POR 197;
JAC.MES 23.2; PAS 187; STA 311; MAJ 18; KOS 154; THI 101; ROM 334; PAP 169;
ZER 228.

189. (137v-138r) *Εὐχὴ ἐπὶ σπόρου κρίθας.* Σωτὴρ ἀγαθὲ καὶ
φιλόανθρωπε τοῦ ἐλέους, ὁ ἐκ μὴ ὄντων τὰ πάντα συστήσάμενος
λόγῳ, ὁ εἰπών· Βλαστησάτω ἡ γῆ βοτάνην χόρτου σπείρων σπέρμα
κατὰ γένος καὶ καθ' ὁμοιωτητα, αὐτὸς καὶ νῦν, Δέσποτα,
κατάπεμψον τὰ πλούσια σου ἐλέη ἐπὶ τὴν γῆν ταύτην καὶ τὰ
γεώργια αὐτῆς, καὶ ὥσπερ σπείραντι τῷ Ἰακώβ καὶ τελεσφορήσας
ἐν ἑκατοσίαι οὐσα κρίθην (sic), οὕτως καὶ νῦν δεῖξον τὸ ἔλεός
σου ἐπὶ τὸν σπόρον τοῦτον, καὶ ἀπόφηνον τὴν ἄρουραν ταύτην
καρποφόρον δαψιλῇ ὡς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας, γῆν ῥέουσα γάλα
καὶ μέλι, ἐκκάθαρσον ἐξ αὐτῆς πᾶν ζιζάνιον καὶ πᾶσαν ἐρεισίβην
(sic), καὶ ἄκανθαν, καὶ πιάνου, καὶ εὐφρανον τοὺς αὐλάκας
αὐτῆς, σὺ παράσχου ὅλως, ὅπως ἀνατείλῃ εὐφορον τὸν καρπὸν
αὐτῆς, καὶ δειχθῇ ὡς ὁ παράδεισος ἐπὶ ποταμοῖς, ὡς ἡ εὐθηνία
τοῦ Ἰωσήφ, ἵνα εὐφορον ἀπαρχὴν προσάγωσιν¹⁴⁷ τῷ ἀχράντῳ σου
θυσιαστηρίῳ, καὶ κήρυξ ἐνδείξεται ὁ δοῦλός σου περὶ ταύτης,
Δέσποτα, τὰς ἀμοιβὰς (sic) τῶν ἀγαθῶν, ἐν τριάκοντα, καὶ ἐν
ἑξήκοντα, καὶ ἐν ἑκατόν. Σὺ γὰρ εἶ ὁ χορηγὸς τῆς ζωῆς ἡμῶν, καὶ
σοὶ τὴν δόξ[αν].

190. (138v) *Εὐχὴ ἐπὶ σπόρου σίτου.* Ὁ ὢν Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς
ὁ παντοκράτωρ, ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ
σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ [...]

+ GOAR 557; STR.BAR 243; JAC.POR 177; JAC.MES 20.1; PAS 219; STA 262; MAJ
30; KOS 176; THI 79; ROM 341; PAP 374.

¹⁴⁶ Da Barberini gr. 336, 200^r.

¹⁴⁷ Cod. προσάγουσιν.

191. (138v–139r) *Εὐχή ἐπὶ θέρους*. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ διὰ τὴν πολλήν σου εὐσπλαγχνίαν ἀγαγὼν ἡμᾶς εἰς τὸν καιρὸν τοῦτον [...]

+ STR.BAR 246 (GOAR 524); JAC.POR 178; PAS 225; MAJ 32; KOS 178; PAP 505.

192. (139rv) *Εὐχή ἐπὶ ἄλωνος*. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πάντα φυτὰ πληρῶν καὶ τέλεια καὶ πέπειρα ἐκ τῆς γῆς ἀνατείλας [...]

+ DMITR 470; PAS 226.

193. (139v–140v) Τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Μεθοδίου ἐπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως διαταγὴ πρὸς χριστιανοὺς ὑπαχθέντας μὲν ἐθνικῇ πλάνῃ, ἐπιστρέψαντας¹⁴⁸ δὲ ἐξ αὐτῆς καὶ τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ προσδραμόντας].

Εἰ μὲν παιδίον] συνελήφθη καὶ ἡρνήσατο ἢ (τελεία)¹⁴⁹ φόβῳ ἢ ἀγνοίᾳ¹⁵⁰ καὶ ἀμαθίᾳ, ὁ τοιοῦτος ἱλαστικὰς εὐχὰς ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας λαμβανέτω¹⁵¹, καὶ τῇ ἡ' ἡμέρᾳ λουσασθ[έτω] καὶ ἀπὸ τοῦ λουτροῦ λεντίῳ περιζωσάμενος, καὶ χρισθήτω μύρῳ καθὼς εἰώθασιν οἱ βαπτιζόμενοι κρίεσθ[αι], καὶ φορεσάτω ἱμάτια καὶνὰ κατὰ τὴν τάξιν τῶν φωτιζομένων.

Εἰ δὲ νεανίαί εἰσιν ἢ πρεσβύτεροι, ἡγουν γέροντες τέλειοι τὴν ἡλικίαν¹⁵², εἰ μὲν διὰ βασάνων ἡρνήσαντο], τυχέτωσαν φιλανθρωπίας· πλὴν νηστευέτωσαν διὰ παντὸς δύο τεσσαρακοστάς, σχολάζοντες¹⁵³ προσευχ[αίς], ἐκτελοῦντες] γονυκλισίας καὶ ἐκτενεῖς¹⁵⁴ δεήσεις· ἐγγίζοντες¹⁵⁵ δὲ τοῦ πληρώματος] τῶν] δύο τεσσαρακοστῶν], ἐπὶ ἡμέρας ἡ' δεχέσθωσαν ἱλαστικὰς εὐχὰς, καὶ ὑπὸ τῶν] συνευρισκομένων] πάντων] τῶν ἐξιλασκομένων] κατὰ τοῦ ἱερέως, λεγέτωσαν ἐκτενῶς τὸ Κύριε ἐλέησον ρ', καὶ ὡς ἀνωτέρω διεταξάμεθα, λουσάσθωσαν καὶ χρισάσθωσαν] μύρῳ κατὰ] τὴν προειρημένην διαταγὴν, καὶ τῆς θείας Λειτουργίας γινομένης, ἀξιούσθωσαν τῶν] ἀγίων] μυστηρίων], σχολάζοντες] καθὼς οἱ φωτιζόμενοι τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ τῇ Λειτουργίᾳ τὰς ἡ' ἡμέρας.

Εἰ δέ τινες ἀπὸ προαιρέσεως ἡτομόλησαν πρὸς τὴν ἄρνησιν, οἱ τοιοῦτοι κανόναν¹⁵⁶ μὲν φοβερόν ἔχουσιν, ἀλλὰ διὰ συμπάθειαν

148 Cod. ἐπιστρέψαντες.

149 Espunto secondo Paris, Coislin 213 (a. 1027), f. 132^r; Vaticano gr. 1554, 87^v; Grottaferrata Γ.β. I, f. 104^v.

150 Cod. e Vaticano gr. 1554, 87^v αγνεία.

151 Cod. λαμβαννετω.

152 Cod. τὴν ἡλικία.

153 Cod. σχολάζοντα.

154 Cod. ἐκτενης.

155 Cod. ενγιζοντες.

156 Accusativo della III declinazione in -αν.

ἐπὶ δύο ἐνιαυτῶν
καὶ ὧν καὶ οὐκ
καὶ ἰσχυροί, καὶ
ἐλέησον σ'· εἰ δὲ
β' ἐνιαυτῶν],
γενέσθωσαν καὶ
τέλειοι τὴν ἡλικίαν

= ARR.DIA 289.
+ GOAR 692,689;
591.

194. (140v–141v)
Δίκαιος εἶ, Κύριε
ἀμαρτίας ἡμῶν

= ARR.DIA 301.

+ GOAR 689; JAC.
ZER 592.

195. (141v + 142v)
ἀπάντων ποιητῶν

= ARR.DIA 301.

+ GOAR 690; ALM
19.20; ARR.DIA 301.

196. (101v–102r)
ἐπουράνιος καὶ
κόσμου [...]

+ GOAR 569; STR.
150.

197. (102r) *Εὐχή*
φιλανθρωπῶς Θεοῦ

+ GOAR 569; STR.
291; DUN 151; RU

198. (102rv) *Εὐχή*
Κυρίου δεηθῶν

157 Supplito da Pa

158 Cod. λαμβαννε

159 Cod. ευθυς.

μῶν, ὁ διὰ τὴν
ὄν τοῦτον [...]

KOS 178; PAP 505.

ὁ πάντα φυτὰ
ς [...]

δίου ἐπισκόπου
παχθέντας μὲν
τῇ Ἐκκλησίᾳ

εἰς)¹⁴⁹ φόβῳ ἢ
ας ἐπὶ ἑπτὰ
ω] καὶ ἀπὸ τοῦ
μύρω καθὼς
ίμάτια καινὰ

ς τέλειοι τὴν
τυχέτωσαν
τεσσαρακοστὰς,
ισίας καὶ
ος] τῶ[ν] δύο
ας εὐχάς, καὶ
νω[ν] κατὰ τοῦ
αὶ ὡς ἀνωτέρω
ω κατὰ τὴν
ας γινομένης,
ες] καθὼς οἱ
μέρας.

ν ἄρνησιν, οἱ
ἀ συμπάθειαν

πο gr. 1554, 87v;

ἐπὶ δύο ἐνιαυτοῦς] νηστεύετωσαν ἀπεχόμενοι κρεῶν καὶ τυροφαγίας
καὶ ὠῶν καὶ οἴνου, καὶ ποιοῦντες γονυκλισίας, εἰ μὲν νέοι εἰσὶν
καὶ ἰσχυροί, καθ' ἑκάστην ἡμέραν μετανοίας ρ' καὶ τὸ Κύριε
ἐλέησον σ' «εἰ δὲ ἀδύνατοι, κατὰ δύναμιν»¹⁵⁷. Πληρουμένω[ν] δὲ τῶν
β' ἐνιαυτῶν], λαμβανέτωσαν¹⁵⁸ ἱλαστικὰς εὐχ[ὰς] ὥς προτέτακται·
γενέσθωσαν καὶ ἐν αὐτοῖς], εἴτε ἄνδρες εἰσιν εἴτε γυναῖκες, μόνον
τέλειοι τὴν ἡλικίαν.

= ARR.DIA 289.

+ GOAR 692,689; JAC.MES 48.1-2; STA 228; MAJ 65; ROM 473; PAP 448; ZER 591.

194. (140v–141v) Εὐχὴ α' [εἰς] τοὺς ἀπὸ ἀρνήσεως ἐπιστρέφοντας.
Δίκαιος εἶ, Κύριε, καὶ εὐθεὶς¹⁵⁹ αἱ κρίσεις σου, οὐ γὰρ κατὰ τὰς
ἀμαρτίας ἡμῶν ἐποίησας ἡμῖν [...]

= ARR.DIA 301.

+ GOAR 689; JAC.MES 48.3; STA 229; MAJ 66; ARR.DIA 301; ROM 473; PAP 449;
ZER 592.

195. (141v + 101rv) Εὐχὴ β' εἰς τὸ αὐτό. Κύριε Κύριε, ὁ τῶν
ἀπάντων ποιητὴς καὶ Δεσπότης, ἡ πηγὴ τῆς ἀγαθότητος [...]

= ARR.DIA 301.

+ GOAR 690; ALM.PRI 13; DMITR 190; ES1 705; JAC.MES 48.4; STA 68; RUG 19.20; ARR.DIA 301; KOS 158; MAJ 68; ROM 475; PAP 450; ZER 594.

196. (101v–102r) Εὐχὴ ἐν τῷ μέλλειν ἀριστάν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ
ἐπουράνιος καὶ ζωποιοὺς ἄρτος, ἡ ἀληθινὴ τροφή τοῦ παντός
κόσμου [...]

+ GOAR 569; STR.BAR 217; JAC.POR 170; JAC.MES 24.4; PAS 179; STA 289; DUN 150.

197. (102r) Εὐχὴ μετὰ τὸ ἄριστον. Σοὶ τῷ ἀληθινῷ καὶ
φιλανθρώπῳ Θεῷ ἡμεῖς οἱ ἀμαρτωλοὶ καὶ ἀνάξιοι δοῦλοί σου [...]

+ GOAR 569; STR.BAR 218; ES1 689; JAC.POR 171; JAC.MES 24.5; PAS 177; STA 291; DUN 151; RUG 19.6; THI 99.

198. (102rv) Εὐχὴ εἰς πρὸ] εὐλογῆσαι τὰ βαΐα. Ὁ διάκονος· Τοῦ
Κυρίου δεηθ(ώμεν). Ὁ ἱερεὺς ἐκφώνως λέγει] τὴν εὐχὴν ταύτην].

¹⁵⁷ Supplito da Paris Coislin 213, 132v; manca anche in Vaticano gr. 1554, 88r.

¹⁵⁸ Cod. λαμβαννετωσαν.

¹⁵⁹ Cod. ευθυς.

Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ διὰ τῆς κιβωτοῦ τὸν τύπον τῆς ἐκκλησίας ὑποδείξας [...]

+ STR.BAR 248 (GOAR 590); ANA 18; ES1 681; JAC.MES 49.2.

199. (102v–103r) *Εὐχή εἰς τὸ αὐτὸ λεγομένη ἐν μυστηρίῳ*. Δόξα σοι, ἅγιε Κύριε, καὶ σωτὴρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν, πλούσιος ἐν ἐλέει καὶ ἀγαθὸς ἐν οἰκτιρμοῖς, καὶ πτωχεύσας τῇ πρὸς ἡμᾶς συμπαθείᾳ, ὁ ἐλθὼν νόμον πληρῶσαι καὶ τῶν προφητῶν τὰ κυρήγματα. Ἰδοὺ σήμερον ἐπλήρωσας τὸ τοῦ μελωδικοῦ Δαβὶδ λόγιον· Ἐκ στόματος νηπίων καὶ θηλαζόντων κατηρτίσω αἶνον· καὶ διὰ τοῦτο, Δέσποτα Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ οἱ παῖδες ὑπῆντουν σοι μετὰ κλάδων καὶ βαΐων, καὶ ὡς ἰσχυρόν, κλάδους τῶν δένδρων κατέχοντες, ἐδόξαζον, καὶ ὡς ὑψίστῳ βασιλεῖ τῶν αἰώνων τὰ βαΐα τῶν ὑψηλῶν φοινίκων βαστάζοντες, θεοπρεπῶς τὸν αἶνον σοι προσέφερον βοῶντες¹⁶⁰ τὸ Ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου. Ὑμεῖς δὲ βοῶμέν σοι, Κύριε· Εὐλογημένος ὁ ἐλθὼν καὶ πάλιν ἐρχόμενος εἰς τὸν κόσμον σῶσαι τὰς ψυχὰς ἡμῶν κατὰ τὸ μέγα σου ἔλεος. Χάριτι καὶ οἰκτιρμ[οῖς].

Προκείμενον ἀντί τοῦ Ἀνάστηθ[ι], Κύριε¹⁶¹, ἦχος δ' Ἀγαλλιᾶσονται πάντ[α] τὰ ξύλα τοῦ δρυμ[οῦ]¹⁶². Στίχος· Ἀισατε τῷ Κυρίῳ ᾠσμα καινόν, ὅτι θαυμ[α]στά¹⁶³. Ὁ διάκονος· Σοφία· ὀρθοὶ ἀκούσωμ[εν] τοῦ ἁγίου Εὐαγγελίου. Καὶ μετὰ τὸ Εὐαγγέλιον ὁ διάκονος· Ὁρθοί· εἰπ[ω]μεν πάντ[ες]· Κύριε ἐλέησον. Καὶ μετὰ τοῦτ[ο] ρογεύει τὰ βαΐα, καὶ ἀπέρχετ[αι] ὅπου δ' ἂν θέλ[ει].

200. (103rv) *Εὐχή τῆς ἐκτενῆς τῆς λιτῆς*. Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, φεῖσαι ἡμῶν τοῦ πλάσματος τοῦ ἔργου τῶν χειρῶν σου [...]

+ DMITR 58 (incipit); PAS 197.

201. (103v) *Εὐχή ἐπὶ λιτῆς γινομένης διὰ φόβον*. Πάλιν σου, Κύριε, τοῦ φιλανθρώπου Δεσπότη, μνήμη¹⁶⁴ παιδείας [...]

+ GOAR 640 (cfr. 636); JAC.POR 175; FON.SIS 49; PAS 196; STA 98; DUN 122; KOS 181; THI 97; ROM 431; PAP 423; ZER 558.

202. (103v–104r) *Εὐχή ἐπὶ σεισμοῦ*. Ὁ φοβερὸς καὶ θαυμαστὸς καὶ μέγας, ὁ ἔνδοξός τε καὶ ἀληθινός [...]

¹⁶⁰ Cod. βωτες.

¹⁶¹ Ps. IX, 33.

¹⁶² Ps. XCV, 12b.

¹⁶³ Ps. XCVII, 1.

¹⁶⁴ Cod. μνήμην.

+ GOAR 623; STR 154; RUG 19.7; K

203. (104rv) *Εὐχή* Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἀγίασον ἡμᾶς ὁ ἄβελ προσήγ σου ἐμφανισθ δοθῆναι αὐτῶν ἀπολαῦσαι, εὐλογηθέντα ὡς ἡ τροφή ἢ ὡς ὁ δόξαν ἀναπέμψ

204. (104v) *Εὐχή* Κύριε Ἰησοῦ

+ GOAR 566; CO 504.

205. (104v) *Εὐχή* πατέρων ἡμῶν [...]

+ STR.BAR 266

206. (105r) *Εὐχή* παντοκράτωρ, κόσμου [...]

+ STR.BAR 240 229; ROM 375.

207. (105r–105v) Κύριε ὁ Θεός

= CON 413.
+ STR.BAR 257

¹⁶⁵ Supplito dal

¹⁶⁶ Cod. τοῦ.

¹⁶⁷ Cod. e Vati sec.), f. 40f.

¹⁶⁸ Cod. Αμβρα

¹⁶⁹ Cod. ποιμνη

τὸν τύπον τῆς

+ GOAR 623; STR.BAR 260; JAC.POR 176; FON.SIS 40,51; PAS 216; STA 235; DUN 154; RUG 19.7; KOS 180; ROM 414; PAP 408; ZER 538.

μυστηρίῳ. Δόξα
οὐσίῳ ἐν ἐλέει
ἡ πρὸς ἡμᾶς
προφητῶν τὰ
ἐλθοντικὰ Δαβὶδ
τηρτίσω αἶνον·
καὶ οἱ παῖδες
χυρόν, κλάδους
ἐν βασιλεῖ τῶν
θεοπρεπῶς τὸν
τοῖς ὑψίστοις,
δὲ βοῶμέν σοι,
εἰς τὸν κόσμον
ος. Χάριτι καὶ

203. (104rv) *Εὐχὴ εἰς τύρον καὶ ὡς τῷ ἀγίῳ σαβ[β]άτῳ.* Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ἐπίσκεψαι εἰς ταῦτα τὰ ἐδέσματα τυρῶν καὶ ὧν, καὶ ἀγιάσον αὐτὰ καθὼς ἀγιάσαι κατηξίωσας τὸν <ἀρνόν>¹⁶⁵ ὅπερ Ἄβελ προσήγαγεν εἰς ὀλοκαύτωσιν καὶ πάλιν μετὰ τὴν ἔγερσίν σου ἐμφανισθῆναι τῷ¹⁶⁶ Κλεῶπα εἰς Ἑμμαούς, εὐλόγιαν ἄρτου σὺ δοθῆναι αὐτοῖς¹⁶⁷, ἵνα καθὼς αὐτοὶ ἠξιώθησαν τῆς χάριτός σου ἀπολαῦσαι, οὕτως καὶ ἡμεῖς τὰ ἀγιασθέντα καὶ ὑπὸ σου εὐλογηθέντα ἀπολαύσωμεν εἰς τροφήν πάντων ἡμῶν. Ὅτι σὺ γὰρ εἶ ἡ τροφή ἡ ἀληθινὴ καὶ δοτὴρ πάντων τῶν ἀγαθῶν, καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπ[ομεν].

204. (104v) *Εὐχὴ εἰς τὸν εὐλογῆσαι κρέα τοῦ Πάσχα.* Ἐπίσκεψαι, Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, εἰς τὰ ἐδέσματα ταῦτα, τῶν ἀρνῶν [...]

+ GOAR 566; CON 412; ES1 683; JAC.POR 200; HC1 641; ROM 349; PAP 382; ZER 504.

161, ἡχος δ·
τίχος· Ἀἰσατε
άκονος· Σοφία·
τὸ Εὐαγγέλιον
ον. Καὶ μετὰ
ἐλ[ει].

205. (104v) *Εὐχὴ ἐπὶ τοῖς προσφέρουσιν ἁμνόν.* Κύριε ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, ὁ προσδεξάμενος τοῦ Ἀβραάμ¹⁶⁸ τὴν ὀλοκάρπωσιν [...]

+ STR.BAR 266 (GOAR 567; CON 414); JAC.MES 29.3, 39.2; PAS 231; RUG 19.25.

Κύριε ὁ Θεὸς
ῶν σου [...]

206. (105r) *Εὐχὴ εἰς ποιμνὸς¹⁶⁹ κουράν.* Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ ἀληθινὸς ἁμνὸς ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου [...]

+ STR.BAR 240 (GOAR 589); PRA 271; ES1 679; JAC.POR 187; JAC.MES 39.1; PAS 229; ROM 375.

ν σου, Κύριε,

207. (105r–106r) *Εὐχὴ ἐπὶ θυσίας βοῶν καὶ κριῶν.* Ὁ ὢν Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἅγιος ὢν καὶ ἐν ἀγίοις ἀναπαυόμενος [...]

= CON 413.

+ STR.BAR 257 (CON 413).

θαυμαστός καὶ

¹⁶⁵ Supplito dal Vaticano gr.1552 (XII sec.), f. 40r.

¹⁶⁶ Cod. τοῦ.

¹⁶⁷ Cod. e Vaticano gr. 1863, 126r αὐτόν; corretto secondo Vaticano gr.1552 (XII sec.), f. 40r.

¹⁶⁸ Cod. Ἀβρααμ.

¹⁶⁹ Cod. ποιμνην.

208. (106r) *Εὐχή <ὕπερ>*¹⁷⁰ *τῶν καρποφορούντων. Πηγὴ τῶν ἀγαθῶν, Δέσποτα βασιλεὺ καὶ εὐεργέτα τῶν σῶν ποιημάτων [...]*

+ STR.BAR 245 (GOAR 523); JAC.POR 179; JAC.KAM 229; THI 108; PAP 506.

209. (106rv) *Εὐχή εἰς ἄγραν. ἰχθύων. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ εἰπὼν τῷ προπατόρι ἡμῶν Ἀδὰμ· Αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε καὶ πληρώσατε τὴν γῆν [...]*

+ DMITR 287; JAC.MES 41; PAS 75.

210. (106v–107r) *Εὐχή εἰς πᾶσι εὐλογῆσαι οἶκον. Ὁ Θεὸς ὁ σωτὴρ ἡμῶν ὁ καταξιώσας ὑπὸ τὴν σκηνὴν τοῦ Ζακχαίου εἰσελθεῖν [...]*

+GOAR 489; STR.BAR 209; TAK 40; ES1 677; JAC.POR 160; PAS 265; PAS.PAN 26; STA 305; RUG 19.14; MAJ 39; ROM 315; PAP 373; ZER 492.

211. (107r) *Εὐχή ἐπὶ οἰκείας θεμελίου τιθεμένου. Ὁ Θεὸς ὁ αἰώνιος, ὁ εὐλογήσας τὴν σκηνὴν τοῦ Ἀβραάμ ὑπὸ τὴν δρῦν τὴν Μάμβρην [...]*

+ DMITR 218.

212. (107rv) *Εὐχή ἐπὶ θεμελίου τιθεμένου ἐν ἐκκλησίᾳ. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν ὁ ἀρεσθεὶς καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομηθῆναι σοὶ ἐκκλησίαν [...]*

+ GOAR 485; STR.BAR 161 (RUG.CON 117); HAB 642; TAK 39; JAC.POR 159; JAC.MES 18.2; PAS 242; STA 179; DUN 9; RUG 19.21; KOS 182; THI 105; ROM 316; PAP 247; ZER 331.

213. (107v) *Ὁ ἱερεὺς· Εἰρήνη πᾶσι. Ὁ διάκονος· Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν τῷ Κυρίῳ. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, πρεσβείαις τῆς ἁγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ πάντων σου τῶν ἁγίων [...]*

+ GOAR 661; STR.BAR 171 (RUG.CON 92); TAK 14; TRE.EU2 125; JAC.MES 26.2; STA 194; DUN 22; GEO 169,178; PAP 228.

214. (107v–108r) *Εὐχή εἰς τὸ κουρεῦσαι παιδίον. Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῇ εἰκόνι σου τιμήσας τὸν ἄνθρωπον [...] Καὶ κουρεῦει ὁ ἱερεὺς ἐκ τὰς τεσσάρων μερῶν τῆς κεφαλῆς τοῦ παιδίου λέγων· Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ.*

= CON 410.

¹⁷⁰ Barberini gr. 336, 209v.

+ GOAR 306; ES1
STA 160; ARR.ABI

215. (108rv) *Καὶ ὁ διάκονος· Τὴν σωτηρίαν ἡμῶν ἀγαθότητος [...]*

= CON 408.

+ GOAR 306; STR.
655; TRE.EU1 379;
161; THI 102,129;

216. (108v) *Εὐχὴ Πατρὸς τοῦ Κυρίου*

+ STR.BAR 237; (C

217. (118r) *Εὐχὴ ἐντειλόμενος τοῦ Μελχισέδεκ [...]*

+ STR.BAR 267 (C
PAS 232.

218. (118rv) *Εὐχὴ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πάντα καταλιπὼν*

= WAW 27.

+ GOAR 380,385;
373; STA 336; CO

219. (118v) *Εὐχὴ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῆς οἰκονομίας*

= WAW 111.

+ GOAR 382; ST
STA 337; MAJ 80.

220. (118v–119v) *Εὐχὴ συνοδεύσας τῷ*

¹⁷¹ Cod. λαμβάνον

+ GOAR 306; ES1 635; TRE.EU1 378; JAC.POR 202; JAC.MES 8.3, 52.1; PAS 180; STA 160; ARR.ABL 48; ROM 160; PAP 106; ZER 146.

215. (108γν) Καὶ μετὰ τὸ κουρεῦσαι, ὁ ἱερεὺς λέγει· Εἰρήνη πᾶσι. Ὁ διάκονος· Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν. Σὲ ἱκετεύομεν, Κύριε ὁ Θεὸς τῆς σωτηρίας ἡμῶν, ὁ ἐκ τοῦ πληρώματος τῆς κολυμβήθρας τῆς σῆς ἀγαθότητος [...]

= CON 408.

+ GOAR 306; STR.BAR 235 (GOAR 307; CON 408; ARR.ABL 50); DMITR 55; ES1 655; TRE.EU1 379; JAC.POR 201; JAC.MES 8.4; PAS 181; PAS.PAN 25,28; STA 161; THI 102,129; ROM 161; PAP 107; ZER 146.

216. (108ν) Εὐχὴ εἰς πωγωνοκουρίαν. Κύριε ὁ Θεὸς τῶν δυνάμεων, ὁ Πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ [...]

+ STR.BAR 237; (GOAR 308; ARR.ABL 56); ES1 657; JAC.POR 205; JAC.MES 8.5

217. (118γ) Εὐχὴ εἰς τὸ κουρεῦσαι παπᾶν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐντειλάμενος τῷ δούλῳ σου Ἀβραάμ κεῖραι τὴν κόμην τῷ ἀρχιερεῖ Μελχισέδεκ [...]

+ STR.BAR 267 (CON 410; TRE.EU1 241; ARR.ABL 54); ES1 651; JAC.POR 203; PAS 232.

218. (118γν) Εὐχὴ ἐπὶ τοῦ μέλλοντος λαμβάνειν σχῆμα. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἀξιόους σου εἶναι νομοθετήσας τοὺς τὰ βιωτικά πάντα καταλιπόντας [...]

= WAW 27.

+ GOAR 380,385; STR.BAR 144 (MOR 72; WAW 27*); ES2 527; JAC.POR 189; PAS 373; STA 336; COS 21,23; MAJ 78,134; ROM 230; PAP 143; ZER 194.

219. (118ν) Εὐχὴ ἐπὶ λαμβάνουσιν¹⁷¹ σχῆμα γυναῖκα. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὴν παρθενίαν οὕτως ἀγαπήσας, ὡς καὶ μητέρα τῆς σῆς οἰκονομίας ἐπιγράψασθαι αὐτήν [...]

= WAW 111.

+ GOAR 382; STR.BAR 195, 285 (MOR 72; WAW 111*); ES2 527; JAC.POR 190; STA 337; MAJ 80,135; ROM 320; PAP 143; ZER 194.

220. (118ν-119γ) Εὐχὴ ἐπὶ ἀποδημούντων. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ συνοδεύσας τῷ θεράποντί σου Ἰακώβ [...]

¹⁷¹ Cod. λαμβάνουσιν.

= GOAR 681; STR.BAR 219; DMITR 33; ES1 689; JAC.POR 172; JAC.MES 38; PAS 199; STA 300; RUG 19.16; MAJ 43; ROM 467; PAP 447.

221. (119v) *Εὐχὴ ἐπὶ πλεόντων. Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ καταξιώσας συμπλεῦσαι τοῖς μαθηταῖς καὶ ἀποστόλοις σου [...]*

+ GOAR 684; STR.BAR 220 (cfr. 181); JAC.MES 19.2; KOS 167; ROM 468; PAP 448.

222. (119v) *Εὐχὴ εἰρηνευσάντων ἀπὸ ἔχθρας. Εὐχαριστοῦμέν σοι, Δέσποτα φιλόανθρωπε, τῷ βασιλεῖ τῶν αἰώνων καὶ δοτῇρι τῶν ἀγαθῶν [...]*

+ GOAR 705; DMITR 121; PAS 204; STA 301; MAJ 42; ROM 482.

223. (119v–120r) *Εὐχὴ εἰς τεκνοποιεῖαν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ διὰ τοῦ ἡγαπημένου σου παιδός, Κυρίου δὲ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τέκνα Θεοῦ καλέσας ἡμᾶς [...]*

+ GOAR 561; DMITR 32, 180, 196, 341; JAC.MES 44; THI 187*; ROM 345.

224. (120v) *Εὐχὴ εἰς ἐλευθερίας δούλων. Μεγάλῃ καὶ ἄφατος ἡ τοῦ Θεοῦ φιλόανθρωπία χαίρει αἰεὶ ἐπὶ ἀγαθαῖς¹⁷² πράξεσιν [...]* Καὶ εἴποι γ' Ἐλεύθερος, παντελεύθερος, καὶ πολίτης Ῥωμαίων. Ὅτι πρέπ[ει] σοι π[ᾶ]σα].

= FAB 214.

+ FOR 132 137.

225. (120v) *Εὐχὴ εἰς τοὺς παραλαμβάνοντ[ας]¹⁷³ διακονίας. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῆς ἀγάπης τελειωτής, ὁ τῆς εἰρήνης χορηγός [...]*

+ GOAR 706; DMITR 240; ES1 665; PAS 205; STA 229; MAJ 41.

226. (120v–121r) *Εὐχὴ εἰς τὸ φυτεῦσαι ἀμπελῶνα. [Ὁ] προσκυνητὸς καὶ σωτὴρ τῶν ἀπάντων Θεός, ὁ τὴν τῆς ἀμπέλου φυτεῖαν τῷ δικαίῳ σου Νῶε ὑποδείξας [...]*

= cfr. n° 183.

¹⁷² Cod. ἀγαθαῖς.

¹⁷³ Cod. παραλαμβάνον(τας).

227. (121rv) *Εὐχὴ Εὐσπλαγγχε Κύριε οἰκτιρμούς ἐξαπο*

+ GOAR 531; MOR. MAJ 49; KOS 162; T

228. (121v–122r) *εὐσπλαγγχνε Κύριε ἀπὸ παντὸς μολυ*

+ GOAR 529,703; ST 332; PAP 171; ZER

229. (122r) *Εὐχὴ ἀπέρχεται εἰς ἀπιούσιν, ἀνάπα νυκτερινῆς φαντα*

+ DMITR 1008; JAC

230. (122r–123r) *δικαιοσύνης, ἰσχὴμέρα κακῶν, σ*

+ GOAR 530; PAS 6

231. (123r) *Εὐχὴ παντοκράτωρ, ὁ ἀληθείας ἐλθεῖν*

+ GOAR 587; STR.B

232. (123rv) *Δια τοῦ Κυρίου δεσμῆς τοῦ δούλου ὑπὲρ τοῦ συγχωροῦ ἀκούσιον, τοῦ πνεῦμα αὐτοῦ ὑπὲρ τοῦ ῥύσθη*

233. (123v) Ὁ θάνατον καταργ

¹⁷⁴ Cod. συγχωρεθῇ

JAC.MES 38; PAS

Θεὸς ἡμῶν, ὁ
οἰς σου [...]

7; ROM 468; PAP

ριστοῦμέν σοι,
αἰ δοτῆρι τῶν

ς ἡμῶν, ὁ διὰ
σου Χριστοῦ,

OM 345.

καὶ ἄφατος ἡ
ἄξεσιν [...] Καὶ
ρωμαίων. Ὅτι

κονίας. Κύριε
χορηγός [...]

προσκυνητὸς
φυτεῖαν τῷ

227. (121rv) *Εὐχὴ ὑπὲρ τῶν ἐπιτιμιῶν αὐτῶν δεσμευόντων. Εὐσπλαγχε Κύριε, ἀγαθὲ καὶ φιλόανθρωπε, ὁ διὰ τοὺς σοὺς οἰκτιρμούς ἐξαποστείλας τὸν μονογενῆ σου Υἱόν [...]*

+ GOAR 531; MOR.ORD 90,135; ALM.PR2 51; JAC.MES 37.2; PAS 210; STA 302; MAJ 49; KOS 162; THI 186*; ROM 333; PAP 165; ZER 224.

228. (121v-122r) *Εὐχὴ ὅταν ἐνυπνιάζεται ἀδελφός. Πολυέλεε, εὐσπλαγχε Κύριε, ἀκήρατε, ἀναμάρτητε, καθαρὸν τὸν δοῦλόν σου ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος [...]*

+ GOAR 529,703; STR.BAR 264; JAC.MES 21; PAS 188; RUG 19.8; KOS 163; ROM 332; PAP 171; ZER 231.

229. (122r) *Εὐχὴ τοῦ ἀγίου Ἐπιφανίου ἣν ποιεῖ ὁ ἱερεὺς ὅταν ἀπέρχεται εἰς τὸ κοιμηθῆναι. Δὸς ἡμῖν, Δέσποτα, εἰς ὕπνον ἀπιούσιν, ἀνάπαυσιν σώματος, καὶ διαφύλαξον ἡμᾶς ἀπὸ πάσης νυκτερινῆς φαντασίας [...]*

+ DMITR 1008; JAC.MES 61.2; PAS 235; STA 328; DUN 119; HOR 274.

230. (122r-123r) *Εὐχὴ εἰς πειρασμὸν πορνείας. Κύριε ὁ Θεὸς τῆς δικαιοσύνης, ἰσχύς μου καὶ βοήθειά μου, καὶ καταφυγή μου ἐν ἡμέρᾳ κακῶν, σὺ σώσεις ἐν καιρῷ θλίψεως [...]*

+ GOAR 530; PAS 69; ROM 333; PAP 171; ZER 230.

231. (123r) *Εὐχὴ εἰς κρινομένην ψυχὴν. Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ πάντα ἄνθρωπον θέλων σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν [...]*

+ GOAR 587; STR.BAR 241; JAC.POR 216; STA 333; RUG 19.1; MAJ 28.

232. (123rv) *Διακονικὰ εἰς κοιμηθέντας. Ὁ διάκονος· Ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὑπὲρ κοιμήσεως, ἀνέσεως, καὶ μακαρίας μνήμης τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ τοῦ δεινός, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὑπὲρ τοῦ συγχωρηθῆναι¹⁷⁴ αὐτῷ πᾶν πλημμέλημα ἐκούσιόν τε καὶ ἀκούσιον, τοῦ Κυρίου. Ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν κατατάξῃ τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἐν τόπῳ φωτεινῷ, ἐνθα οἱ δίκαιοι ἀναπαύονται. Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι ἡμᾶς ἀπὸ πάσης θλίψεως.*

233. (123v) *Ὁ Θεὸς τῶν πνευμάτων καὶ πάσης σαρκός, ὁ τὸν θάνατον καταργήσας, καὶ τὸν διάβολον καταπατήσας [...]*

¹⁷⁴ Cod. συγχωρεθῆναι.

+ STR.BAR 291 (BRU 152; FON.MNI 72); GOAR 424; ES1 773; JAC.PAR 219; JAC.MES 16.2; PAS 311.2; STA 215; DUN 138; RUG 19.23; ROM 252; PAP 293; ZER 394.

232. (123v) [Ὁ διάκονος:] Ἀντίλαβου, σῶσον, ἐλ[έησον]. Τὰ ἐλέη τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν φιλ[ανθρωπίαν] αὐτοῦ καὶ ἄφεσιν τῶν ἀμαρτιῶν αἰτησάμενοι. Ὅτι σὺ εἰ ἡ ζωὴ καὶ ἡ ἀνάστασις τῶν κεκ[οιμημένων].

+ GOAR 424; STR.BAR 314 (BRU 152; FON.MNI 72); ES1 773; JAC.POR 219; JAC.MES 16.2; PAS 311.2; STA 215; DUN 138; RUG 19.23; ROM 252; PAP 293; ZER 394.

234. (123v-124r) Κύριε, Κύριε, ἡ τῶν θλιβομένων παραμυθία καὶ τῶν πενθούντων παράκλησις [...] Ἀντίλαβου, σῶσον, ἐλ[έησον]. Τὰ ἐλέη τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν φιλ[ανθρωπίαν]. Σὺ γὰρ εἰ ἡ ἀνάστασις.

+ GOAR 453; STR.BAR 292 (BRU 162; FON.MNI 72); ES1 775; JAC.POR 220; JAC.MES 16.4; PAS 313; STA 253; DUN 137; ROM 292; PAP 334; ZER 446.

235. (124r) Ὁ Θεός, ὁ διδούς <πνοὴν>¹⁷⁵ πάσῃ σαρκί, καὶ πάλιν ἀναλαμβάνων¹⁷⁶ <ἀπὸ κόσμου>¹⁷⁷ τὰς ψυχὰς τὰς ἐπιστρεφούσας ἐπὶ σε [...]

+ DMITR 81.

236. (124rv) Ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ Θεὸς τοῦ σώζειν, ὁ δημιουργὸς καὶ σωτὴρ καὶ κριτὴς ζώντων καὶ νεκρῶν [...]

+ STR.BAR 293 (GOAR 434; FON.MNI 73); JAC.FRA 371; DUN 137.

237. (124v) Εὐχὴ ἐπὶ τελευτήσαντος νηπίου¹⁷⁸ Ὁ φυλάσσων τὰ νήπια, Κύριε, ἐν τῷ παρόντι βίω, ἐν δὲ τῷ μέλλοντι αἰῶνι ἐτοιμάσας αὐτοῖς [...]

+ GOAR 478; DUN 140; STA 256; JAC.MES 16.9; ROM 441; PAP 361.

238. (124v-125r) Εὐχὴ ἐπὶ πενθούντων. Ὁ Θεὸς ὁ αἰώνιος, ὁ τῶν κρυπτῶν γνωστὴς ὁ εἰδὼν τὰ πάντα πρὶν γενέσεως αὐτῶν, ὁ λύων τοὺς πεπεδημένους καὶ ἀνορθῶν τοὺς κατερραγμένους, καὶ ὑποστηρίζων τοὺς καταπίπτοντας, αὐτὸς Δέσποτα, βοηθὸς καὶ ἀντιλήπτωρ γενοῦ τῶν δούλων σου καὶ παρακάλεσον αὐτοὺς διὰ

¹⁷⁵ Supplito da DMITR, 81.

¹⁷⁶ Cod. ἀναλαμβάνων.

¹⁷⁷ Supplito da DMITR, 81.

¹⁷⁸ Cod. νηπίων.

τῆς τοῦ ἁγίου
πνεύματος τοῦ
καὶ μὴ κατα
ἡμῖν πάντα
οἰκτιρῶν [κα]

239. (125rv) τῶν οἰκτιρῶν

+ PAS 198, cfr.

240. (125v-12

Εἰσέρχονται
καὶ τίθησι
ψάλλομεν ψα
αὐτῆς, ἡ οὐ
Ἀλληλούϊα,
καὶ ἐπὶ ποτα
ἀναβήσεται ε
αὐτοῦ; Ἄθω
Ἀλληλούϊα.
οὐκ ὤμοσεν
Ἀλληλούϊα¹⁸
ἐλεημοσύνην

241. (126r) Κ
Κυρίου δεῖθη
εἰρήνης τοῦ
τῶν δ[εῖνα],
Κυρίου. Ὑπὲρ
ἀδελφότητα
συγχωρηθῆνα
τοῦ ῥυσθῆνα

242. (126r) Δ
κατ' εἰκόνα

+ STR.BAR 238
484.

179 Ps. XXIII, 1
180 Ps. XXIII, 2
181 Ps. XXIII, 3
182 Ps. XXIII, 4
183 Una abrasio
184 Ps. XXIII, 5
185 Cod. συγχωρη

τῆς τοῦ ἁγίου σου Πνεύματος παρακλήσεως, καὶ ἀνάπαυσον τὸ πνεῦμα τοῦ δούλου σου τοῦ *ῥεῖνος* μετὰ τῶν εὐαρεστησάντων σοι, καὶ μὴ κατασχύνῃς ἡμᾶς τῆς πρὸς σε ἐλπίδος, ἀλλὰ δώρησαι ἡμῖν πάντα τὰ πρὸς σωτηρίαν αἰτήματα. Ὅτι Θεὸς ἐλ[έους], οἰκτιρῶν [καὶ φιλανθρωπίας] ὑπάρχεις, καὶ σοὶ τὴν δόξαν].

239. (125γν) *Εὐχὴ ἐπὶ θλιβομένων*. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ Πατὴρ τῶν οἰκτιρῶν καὶ Θεὸς πάσης παρακλήσεως [...]

+ PAS 198, cfr. DMITR 51-52; JAC.MES 47.1.

240. (125ν-126γ) *Εὐχὴ εἰς ἀδελφοποιήσιν*.

Εἰσέρχονται οἱ θέλοντες γενέσθαι ἀδελφοὶ ἔμπροσθεν τοῦ ἱερέως, καὶ τίθησι αὐτῶν τὰς χεῖρας εἰς τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον. Καὶ ψάλλομεν ψαλμὸν κγ' ἤχος β'. Τοῦ Κυρίου ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς, ἡ οἰκουμένη καὶ πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐν αὐτῇ¹⁷⁹. Ἀλληλούϊα, Ἀλληλούϊα. Αὐτὸς ἐπὶ θαλάσσω ἐθεμελίωσεν αὐτήν, καὶ ἐπὶ ποταμῶν ἡτοίμασεν αὐτόν¹⁸⁰. Ἀλληλούϊα, Ἀλληλούϊα. Τίς ἀναβήσεται εἰς τὸ ὄρος τοῦ Κυρίου· ἢ τίς στήσεται ἐν τόπῳ ἁγίῳ αὐτοῦ; Ἄθως χερσὶν καὶ καθαρὸς τῇ καρδίᾳ¹⁸¹. Ἀλληλούϊα, Ἀλληλούϊα. Ὅς οὐκ ἔλαβεν ἐπὶ ματαίῳ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, καὶ οὐκ ὤμοσεν ἐπὶ δόλῳ τῷ πλησίον αὐτοῦ¹⁸². Ἀλληλούϊα, Ἀλληλούϊα¹⁸³. Οὗτος λήψεται εὐλογίαν παρὰ Κυρίου, καὶ ἐλεημοσύνην παρὰ Θεοῦ σωτῆρος αὐτοῦ¹⁸⁴.

241. (126γ) *Καὶ εὐθ[ύς] ὁ διάκονος τὰ διακονικά*. Ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου δεῖθώμεν]. Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν εἰρήνης καὶ τῆς. Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης τοῦ σύμπαντος. Ὑπὲρ τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ τῶν *ῥεῖνα* καὶ τῶν *ῥεῖνα*, καὶ τῆς ἐν Χριστῷ ἀγάπης καὶ ὑγείας αὐτῶν], τοῦ Κυρίου. Ὑπὲρ τοῦ ἀσκανδάλιστον διαμείναι τὴν ἀγάπην καὶ τὴν ἀδελφότητα αὐτῶν, τοῦ Κυρίου δεῖθώμεν]. Ὑπὲρ τοῦ συγχωρηθῆναι¹⁸⁵ αὐτοῖς Κύριος ὁ Θεὸς πᾶν πλημμέλημα]. Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι ἡμᾶς ἀπὸ πάσης θλίψεως.

242. (126γ) *Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ποιήσας τὸν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα σὴν καὶ ὁμοίωσιν [...]*

+ STR.BAR 238 (GOAR 307); DMITR 31,743; ES1 663; JAC.POR 91; PAS 206; ROM 484.

179 Ps. XXIII, 1bc.

180 Ps. XXIII, 2.

181 Ps. XXIII, 3-4a.

182 Ps. XXIII, 4bc.

183 Una abrasione dello spazio di tre/quattro lettere non permette la lettura.

184 Ps. XXIII, 5.

185 Cod. συγχωρεθῆναι.

243. (126γν) Ὁ ἱερεύς· Εἰρήνη π[ᾶσιν]. Ὁ διάκονος· Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν τῷ Κυρίῳ κλ[ίνωμεν]. Εὐχ[ή]¹⁸⁶ Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πάντα πρὸς σωτηρίαν ἡμῖν χαρισάμενος, ὁ ἐντειλάμενος ἡμῖν ἀγαπᾶν ἀλλήλους [...] Καὶ ἀσπάζει αὐτοὺς] καὶ ἀπολύει].

+ GOAR 707; ES1 661; JAC.POR 192; JAC.MES 45; STA 297; DUN 60; THI 109; ROM 483.

244. (126ν-127γ) Ἀκολουθία σὺν Θεῷ πῶς δεῖ ποιεῖν ἅγιον ἔλαιον εἰς νοσοῦντας.

Προσκαλοῦνται¹⁸⁷ πρεσβύτεροι ζ' καὶ οὕτως ἐπιτελοῦσιν, τινές μεν ἀφ' ἐσπέρας ποιοῦσιν τὴν αὐτὴν ἀκολουθίαν, ἕτεροι δὲ πρὸ τοῦ ὀρθρου, ἥτοι ἐν ἀρχῇ πρὸ τῶν προοιμίων. Καὶ λέγει] εἰς τῶν ἱερέων ὁ ἡγούμενος {Εὐλόγησον, Δέσποτα}. Εὐλογημένη ἡ βασιλ[εία]. Καὶ εὐθ[ύς] ἀρχ[ε]ται] κάθ[ισμα] εἰς πλ[άγιον] β' ὁμοῦ ψαλλόντων πάντων]. Ἐλέησον ἡμᾶς, Κύριε, ἐλέησον ἡμᾶς, πάσης γὰρ ἀπολογίας θαρ[ροῦν]τες¹⁸⁸. Στίχος· Ἐλέησόν με, ὁ Θεός, κατ[ὰ] τὸ μέγα ἔλεός σου], καὶ κατ[ὰ] τὸ πλῆθος¹⁸⁹. Καὶ πάλιν λέγει τὸ αὐτὸ τροπάριον, καὶ δοξ[άζει] καὶ λέγει θεοτόκιν· Τῆς εὐσπλαγχνίας πηγὴν ἀνοιξον ἡμῖν¹⁹⁰.

Καὶ μετ[ὰ] τοῦτο] ποιεῖ ἐκτενήν· Ἐλέησον ἡμᾶς, ὁ Θεός. Ἐτι ὑπὲρ τοῦ ἵλεων, εὐμενῇ καὶ εὐδιάλλακτον. Ὁ ἱερεύς τὴν εὐχὴν τῆς ἐκτε[ν]ης]. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, τὴν ἐκτε[ν]ή]. Ἐκφώνησις· Ὅτι ἐλεήμων καὶ φιλόανθρωπος Θεὸς ὑπ[άρ]χεις].

245. (127γ) Ἐτι καὶ ἔτι ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου δεηθώμεν]. Ὑπὲρ τῆς ἀνωθεν εἰρήνης καὶ τῆς σωτηρίας τῶν ψυχῶν ἡμῶν. Ὑπὲρ ὑγείας καὶ σωτηρίας καὶ ταχείας ἐπισκέψεως. Ἀντ[ι]λαβοῦ, σῶσον, ἐλ[έη]σον]. Τῆς παναγίας, ἀχράντου]. Εὐχὴ ἐπὶ ἐλαίου ἀρρώστου. Κύριε, ὁ ἐν τῷ ἐλέει καὶ τοῖς οἰκτιρμοῖς σου ἰώμενος τὰ συντρίμματα τῶν ψυχῶν ἡμῶν καὶ τῶν σωμάτων [...]

+ STR.BAR 226 (FIL 84; FIL.EUX 565); GOAR 335; ALM.VRA 467; ES1 715; TRE.EU2 130; JAC.POR 206; JAC.MES 14.1; STA 320; MAJ 19.6; THI 103; ROM 186; PAP 208; ZER 266.

246. (127ν) Εὐχὴ ἄλλη εἰς τὸ αὐτό. Αἰτούμεθά σε, Κύριε ὁ Θεός, ὅπως ἐπιστάξης¹⁹¹ τὸ ἔλεός σου ἐπὶ τὸ ἔλαιον τοῦτο [...]

186 In caratteri più piccoli.

187 La -v- inserita dopo, ma dalla stessa mano.

188 IHEG, I, 416.

189 Ps. L, 3.

190 IHEG, IV, 119.

191 Cod. στάξεις, corretto secondo Grottaferrata Γ.β. X, 108^v.

+ GOAR 347.

247. (127ν) Εὐχὴ πύκτη τοῦ ἐλέους

+ DMITR 104; PAS

248. (127ν-128ν) δ'· Ἐγὼ εἶπα· Μακάριος ὁ σὺ Καθολικῆς ἐπὶ κακοπαθῆ τις ἁμαρτιῶν¹⁹⁴. Ἀ ἐλέγξης¹⁹⁵ με, μ Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ

Καὶ ὡς ἀνωτέρω εὐχὴν, ἅπτεται τὴν ὅλην τὴν νύκτα Λειτουργίαν ἐκ εὐθ[ύς] τὴν εὐχὴν τῆς²⁰⁴ κανδ[ι]λῆς ἔλαιον· καὶ σβ[ε]σθ[ή]σιν μετ[ὰ] ταῦτα] π[ρὸς] τοῦ κυρίου αὐτῶν καὶ εἰς τὰ] ἐπευχόμενοι αὐτῶν ἱερέων εἴτε τὰ προέγραπται,

192 Ps. XL, 5.2.

193 Cod. Καθολικῆς

194 Je V, 13-20.

195 Cod. ἐλλέγξης.

196 Ps. XXXVII, 2.

197 Cod. βασιλεύς

198 Jo IV, 46.

199 Cod. ἐκάστον

200 La parola το

liturgico, v. C. DU

201 Accusativo in

202 Cod. ἐκάστον

203 Questa è l'uni

204 Cod. τήν.

205 Cod. παραλαμ

+ GOAR 347.

247. (127v) *Εὐχή ἄλλη εἰς τὸ] αὐτό. Ἐκπεμψον, Κύριε, τὴν
πιότητα τοῦ ἐλέου[ς] σου ἐπὶ τὸν καρπὸν τῆς ἐλαίας τοῦτον [...]*

+ DMITR 104; PAS 192.

248. (127v-128v) *Καὶ εἰς τὴν] θεῖαν Λειτουργίαν προκείμενον ἦχος
δ'. Ἐγὼ εἶπα· Κύριε, ἐλέησόν με, ἴασαι τὴν ψυχὴν. Στίχος·
Μακάριος ὁ συνιὼν ἐπὶ πτωχὸν καὶ πένητα]¹⁹². Ὁ ἀπόστολος·
Καθολικῆς ἐπιστολῆς]¹⁹³ Ἰακώβου τὸ ἀνάγνωσμα]. Ἀδελφοί, ἐὰν
κακοπαθῇ τις ἐν ὑμῖν, προσευχέσθω [...] καὶ καλύψει πλῆθος
ἁμαρτιῶν]¹⁹⁴. Ἀλληλουῖα, ἦχος β'. Στίχος· Κύριε, μὴ τῷ θυμῷ σου
ἐλέγξῃς]¹⁹⁵ με, μηδέ]¹⁹⁶. Εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην, κεφάλ[αιον] λζ'.
Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἦν τις βασιλικὸς]¹⁹⁷ οὗ ὁ υἱὸς ἡσθένει]¹⁹⁸.*

*Καὶ ὡς ἀνωτέρω εἴρηται τῷ] πρεσβυτέρων ἕκαστος]¹⁹⁹ ποιῶν τὴν
εὐχὴν, ἄπει τὸ ἴδιον τοῦβιν]²⁰⁰ εἰς τὸ ἅγιον ἔλαιον καὶ ἄπει εἴτε
ὅλην τὴν νύκταν]²⁰¹ εἴτε τῷ ὀρθρῳ, καὶ πάλιν μετ[ὰ] θεῖαν
Λειτουργίαν ἕκαστος πρεσβύτερος]²⁰² εὐχ[ε]ται τὸ πεντέστιχον, καὶ
εὐθ[ύς] τὴν εὐχὴν, καὶ μετ[ὰ] τὴν εὐχὴν λαμβάνει]²⁰³ τὸ τοῦβιν ἐκ
τῆς]²⁰⁴ κανδήλας] ποιῶν μετ' αὐτοῦ] σταυροῦς γ' εἰς τὸ] ἅγιον
ἔλαιον· καὶ σβεννύων αὐτὸν] τίθησιν ἔξωθεν τῆς κανδήλας], καὶ
μετ[ὰ] ταύτ[α] προσέρχεται ὁ μέλλων χρίεσθ[αι] πρὸς τοὺς ἱερεῖς, καὶ
χρίουσιν αὐτὸν] ποιοῦντες σταυροῦ τύπον] ἐπὶ τοῦ μετώπου αὐτοῦ]
καὶ εἰς τὰ] ὦτα καὶ εἰς τὰς χεῖρας ἐκ τοῦ ἁγίου ἐλαίου
ἐπευχόμενοι αὐτῷ]. Καὶ εἰθ' οὕτως παραλαμβάνει]²⁰⁵ αὐτὸν] εἰς τῶν
ἱερέων εἴτε τῶν διακόνων καὶ χρίει αὐτοῦ] ὅλον τὸ σῶμα], ὡς
προγέγραπται, ἐκ τοῦ ἁγίου ἐλαίου.*

192 Ps. XL, 5.2.

193 Cod. Καθολικὴ ἐπιστολή.

194 Jc V, 13-20.

195 Cod. ἐλλέγξῃς.

196 Ps. XXXVII, 2.

197 Cod. βασιλεύς.

198 Jo IV, 46.

199 Cod. ἕκαστου, corretto secondo Grottaferrata Γ.β. X, f. 110^r.

200 La parola τοῦβιν è *hapax* nella lingua greca ed è propria del vocabolario liturgico, v. C. DU CANGE, s.v.

201 Accusativo in -αν v. PSALTES, 150.

202 Cod. ἕκαστον πρεσβύτερον, corretto secondo Grottaferrata Γ.β. X, f. 110^r.

203 Questa è l'unica volta quando la parola λαμβάνει è scritta con una λ.

204 Cod. τήν.

205 Cod. παραλαμβάνει.

Οὕτως οὖν ἐπιτελεῖται] ὡς προλέλεκται ἡ τοῦ ἁγίου ἐλαίου ἐπὶ τῶν ἀσθενούντων] ἀκολουθία, παρὰ τισιν μὲν ἐσπερινῶν γινομένων, παρ' ἐτέρων δὲ πρὸ τοῦ ἄρξασθαι τὸν κατὰ συνήθη κανόνα.

249. (129r) Τάξις γινομένη εἰς νοσοῦντας.

Ὁ διάκονος· Ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου δεηθώμεν]. Ὑπὲρ τοῦ ἀσθενούντος] ἀδελφοῦ ἡμῶν τοῦ δεῖνος], καὶ τῆς παρὰ τοῦ Θεοῦ ἐπισκέψεως, ὑγείας, καὶ σωτηρίας αὐτοῦ, τοῦ Κυρίου δεηθώμεν]. Ὑπὲρ τοῦ ἐλεηθῆναι καὶ διαφυλαχθῆναι αὐτὸν κατὰ τὸ μέγα σου ἔλ[εος], τοῦ Κυρίου δεηθώμεν]. Ὑπὲρ τοῦ συγχωρεθῆναι²⁰⁶ αὐτῷ πᾶν πλημμέλημα]. Ὑπὲρ τοῦ Κυρίου τὸν Θεὸν ἡμῶν ἐπισκέψασθαι αὐτοῦ²⁰⁷ πᾶσαν ἀσθένειαν σωματικὴν τε καὶ ψυχικὴν, τοῦ Κυρίου δεηθώμεν]. Ὑπὲρ τοῦ ἀφεθῆναι αὐτῷ²⁰⁸ τὰς ἀμαρτίας καὶ τὰ ἐξ ἀμαρτιῶν ἐπίπονα, τοῦ Κυρίου δεηθώμεν]. Ὑπὲρ τοῦ ἀποστῆναι ἀπ' αὐτοῦ πάντα πειρασμὸν καὶ πᾶσαν ἐπανάστασιν τοῦ ἀντικειμένου, τοῦ Κυρίου δεηθώμεν]. Ὑπὲρ τοῦ ἀναστήσαι αὐτὸν Κύριον τὸν Θεὸν ἡμῶν ἀπὸ κλίνης ἀρρωστίας αὐτοῦ, τοῦ Κυρίου δεηθώμεν]. Καὶ ὑπὲρ τοῦ καταστήσαι αὐτὸν τῇ ἁγίᾳ αὐτοῦ ἐκκλησίᾳ ψυχῇ καὶ σώματι ὑγιαίνοντα καὶ προκόπτοντα ἐν ἔργοις καλοῖς καὶ λόγοις ἀγαθοῖς, τοῦ Κυρίου δεηθώμεν]. Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι αὐτόν τε καὶ ἡμᾶς ἀπὸ πάσης θ[λίψεως]. Ἀντιλαβοῦ, σῶσον, ἐλ[έησον]. Τῆς παναγίας, ἀχράντου, ὑπερενδόξου].

250. (129v) Βασιλεῦ θεραπευτὰ τῶν καμνόντων, Ἰησοῦ Χριστέ, σὲ δαίμονες τρέμουσιν καὶ τῇ προστάξει σου ὑπαναχώρει τὸ νόσημα [...]

+ DMITR 198; ES1 715; PAS 194.

251. (129v-130r) Εὐχὴ β" · Δέσποτα πανάγιε, παντοκράτορ, φιλόψυχε, φιλόδουλε σωτὴρ τῶν ἀπάντων [...]

+ STR.BAR 225 (FIL 80); GOAR 549; ALM.VRA 468; DMITR 197,243; TRE.EU2 186; JAC.POR 211; STA 334; MAJ 14; HCI 643; ROM 338 PAP 171; ZER 231.

252. (130r) Εὐχὴ γ' ἐπὶ ἀρρώστου. Ὁ Θεὸς ὁ μόνος ἀναμάρτητος, ὁ εἰδὼς ἀφιέναι ἀμαρτίας καὶ ὑπερβαίνειν ἀνομίας, ὁ δυνάμενος σώζειν ἐκ θανάτου, δεόμεθά σου, Δέσποτα, ῥῦσαι τὸν δοῦλόν σου τὸν δεῖνα] ἐκ τῆς περιεχούσης αὐτὸν ἀσθένειας· ναί, ὁ Θεὸς ἡμῶν, τὴν ψυχὴν αὐτοῦ διόρθωσαι καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἴασαι, σὺ γὰρ εἶ ὁ ἱατρὸς ψυχῶν καὶ θεραπευτὴς τῶν σωμάτων· σῶσον αὐτὸν ἐν αὐτῷ τῷ Χριστῷ σου, ὅτι εὐλ[ογητὸς] εἶ εἰς τοὺς αἰῶ[νας].

²⁰⁶ Infinito aoristo, v. JANNARIS, # 26.2.

²⁰⁷ Cod. αὐτῷ.

²⁰⁸ Barberini gr. 336, 263^v.

253. (130r) Εὐχὴ δ' ἐπίσκεψαι τὸν αὐτὸν ἐκ τῆς ἡμῶν λατρείας ὅτι εὐλ[ογητὸς]

254. (130rv) Εὐχὴ διδάσκων ἀνδρῶν ἐπίσκεψαι τὸν τὴν ἱατρικὴν μαλακίας, ἀπὸ σου ἐπικαλεσά σου ἀποστόλω διὰ τῆς ἡμετέρας εἰς δόξαν τοῦ σὴν ἀγαθοσύνης ἡμῶν, καὶ σοῦ

255. (130v-131r) ἔλεος εἰς χίλις ὁ θεραπεύων ἰώμενος τοὺς συντρίμματα καταφυγὴ τῶν ἐπάκουσον ἡμῶν σου ἐπὶ πάντεσσι δοῦλόν σου, ἀλγῆματος, καὶ ἀποκατόν ὑπ[άρχεις] καὶ

256. (131r) Εὐχὴ ὑγιαίνοντων σωτήρ, ὁ πάσι αἰχματοτεύων σου, ἴασαι τὸν αὐτόν²¹¹ ἀσθενήσαντα γινώσκων (sic) σου οἰκῶν τὰ σωμάτων, καὶ

257. (131rv) Εὐχὴ πέμψας τὸν μ[ετὰ]

²⁰⁹ Cod. νόσον.

²¹⁰ Cod. νοσοῦν.

²¹¹ Cod. αὐτῷ.

ίου ἐλαίου ἐπὶ
ινῶν γινομένων,
κανόνα.

εν]. Ὑπὲρ τοῦ
ταρὰ τοῦ Θεοῦ
ίου δεηθῶμεν].
ὰ τὸ μέγα σου
αι²⁰⁶ αὐτῷ πάν
ἐπισκέψασθαι
ψυχικὴν, τοῦ
ς ἀμαρτίας καὶ
ν]. Ὑπὲρ τοῦ
ν ἐπανάστασιν
τοῦ ἀναστήσας
αὐτοῦ, τοῦ
ὕτὸν τῇ ἀγία
ροκόπτοντα ἐν
μεν]. Ὑπὲρ τοῦ
]. Ἀντιλαβοῦ,
ου].

σοῦ Χριστέ, σὲ
ρει τὸ νόσημα

τορ, φιλόψυχε,

97,243; TRE.EU2
; ZER 231.

ναμάρτητος, ὁ
ὁ δυνάμενος
ν δοῦλόν σου
ὁ Θεὸς ἡμῶν,
ται, σὺ γὰρ εἶ
σον αὐτὸν ἐν
ας].

253. (130r) *Εὐχή δ'.* Ὁ Θεός, ἐπίβλεψον ἐξ ὕψους ἀγίου σου καὶ ἐπίσκεψαι τὸν δοῦλόν σου τὸν *δεῖνα* καὶ ἴασαι αὐτόν, καὶ ῥύσαι αὐτόν ἐκ τῆς περιεχούσης αὐτόν κακώσεως, ἵνα σοι πάλιν μεθ' ἡμῶν λατρεύῃ ὅσος οἰκέτης ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Χριστοῦ σου, ὅτι εὐ[λογητὸς] εἶ εἰς τοὺς].

254. (130rv) *Εὐχή ε'.* Ὁ φιλόανθρωπος καὶ ἀγαθὸς Κύριος, ὁ διδάσκων ἄνθρωπον γνῶσιν, ὁ παιδεύων τοὺς ἀγαπομένους, ἐπίσκεψαι τὸν δοῦλόν σου ἐν ἐλέει καὶ οἰκτιρμοῖς, ἐξαπόστειλον τὴν ἱατρικὴν σου δύναμιν, καὶ ῥύσαι αὐτόν ἀπὸ νόσου καὶ μαλακίας, ἀπὸ ἀλγηδόνης καὶ σωματικῆς ἀσθενείας, ὅτι τὸ ὄνομά σου ἐπικαλεσόμεθα· σὺ γὰρ εἶ ὁ Θεὸς ἡμῶν ὁ διὰ τῶν μακαρίων σου ἀποστόλων σημεῖα καὶ τέρατα ποιήσας ἐν τῷ λαῷ, καὶ νῦν διὰ τῆς ἡμετέρας ταπεινώσεως ἴασαι τὸν προσκαλεσάμενον ἡμᾶς εἰς δόξαν τοῦ παντίμου ὀνόματός σου, ἐν τοῖς ἀναξίοις δεικνὺς τὴν σὴν ἀγαθοσύνην. Σὺ γὰρ ἐστὶν τὸ ἐλεεῖν καὶ σώζειν, ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ σοί.

255. (130v–131r) *Εὐχή ς'.* Ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ Θεὸς τοῦ σώζειν, ὁ ποιῶν ἔλεος εἰς χιλιάδας καὶ οἰκτιρμοὺς εἰς μυριάδας τοῖς ἀγαπῶσιν σε, ὁ θεραπεύων πᾶσαν νόσον²⁰⁹ καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ· ὁ ἰώμενος τοὺς συντετριμμένους τῇ καρδίᾳ, ὁ δεσμεύων τὰ συντρίμματα αὐτῶν, ὁ μόνος ἱατρὸς ψυχῶν καὶ σωμάτων, ἡ καταφυγὴ τῶν ἀσθενούντων, ἡ βοήθεια τῶν ἐπὶ σοι πεποιθότων· ἐπάκουσον ἡμῶν, ὁ Θεὸς ὁ σωτὴρ ἡμῶν, καὶ ἐπίφανον τὸ πρόσωπόν σου ἐπὶ πάντας ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὴν σκηνὴν ταύτην, καὶ ἴασαι τὸν δοῦλόν σου, Δέσποτα ὁ Θεός, καὶ ῥύσαι ἀπὸ παντὸς πόνου καὶ ἀλγήματος, καὶ ἀνάστησον ἀπὸ κλίνης καὶ στρωμνῆς κακώσεως, καὶ ἀποκατάστησον τῇ ἀγίᾳ σου ἐκκλησίᾳ. Ὅτι ἐλεήμων ὑπάρχεις καὶ δεδοξασμένος εἰς τοὺς].

256. (131r) *Εὐχή ζ' ἐπὶ ἀρρώστου.* Ὁ Θεὸς ὁ φύλαξ τῶν ὑγιαίνοντων καὶ τῶν νοσοῦντων²¹⁰ ἱατρὸς καὶ τῶν ἀπεγνωσμένων σωτὴρ, ὁ πάντας θεραπεύων τῷ σῶ νεύματι, τὸν δοῦλόν σου αἰχμαλοτεύων, προσκαλούμενος παρ' ἡμῶν τῶν ἀναξίων δούλων σου, ἴασαι τὸν δοῦλόν σου τὸν *δεῖνα* καὶ ἀπὸ τῆς κατεχούσης αὐτόν²¹¹ ἀσθενείας, καὶ παράσχου ταχείαν τὴν ὑγείαν ἵνα γνῶσουν (sic) πάντες ὅτι σὺ εἶ ὁ Θεὸς ὁ σωτὴρ ἡμῶν ὁ ἐν τῇ χειρί σου οἰκῶν τὰ πέρατα τῆς γῆς. Σὺ γὰρ εἶ ὁ ἱατρὸς ψυχῶν τε καὶ σωμάτων, καὶ σοὶ τὴν δόξαν καὶ εὐχαριστίαν.

257. (131rv) *Εὐχή η'.* Πάτερ ἅγιε, ἱατρὲ ψυχῶν καὶ σωμάτων, ὁ πέμψας τὸν μονογενῆ σου Υἱὸν τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν [...]

209 Cod. νόσον.

210 Cod. νοσοῦντων.

211 Cod. αὐτῷ.

+ STR.BAR 223 (FIL 73; FIL.EUX 564); GOAR 338, 678; DMITR-B 111; DMITR 5; PRA 260; ALM.VRA 466, 260; ES1 709; TRE.EU2 240; JAC.POR 209; JAC.KAM 231; JAC.MES 14.5; PAS 189; STA 318; RUG 18.22; MAJ 21.5; THI 104; HC1 643; ROM 190,358; PAP 203, 287; ZER 271, 386.

258. (131v) *Εὐχὴ θ' ἐπὶ ἀρρώστου.* Ἀγαθὲ καὶ φιλόανθρωπε, εὐσπλαγχνε καὶ πολυέλεε Κύριε, ὁ πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἰώμενος [...]

+ DMITR-B 128-129; DMITR 197; ES1 709; PRA 260; JAC.KAM 231; JAC.MES 14.6; PAS 190.

259. (131v-132r) *Εὐχὴ ι'.* Ὁ Θεὸς τῶν πνευμάτων καὶ πάσης σαρκός, ὁ Κύριος τῶν κυριευόντων καὶ Θεὸς πάσης παρακλήσεως [...]

+DMITR 210.

260. (132r) *Εὐχὴ ια'.* Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὰ χρόνια πάθη λόγῳ θεραπεύσας, ὁ τὴν πενθερὰν Πέτρου πυρέσσουσαν ἰασάμενος [...]

+ GOAR 549; DMITR 56; ALM.VRA 487; STA 217; MAJ 14.

261. (132rv) *Εὐχὴ ιβ' ἐπὶ ἀρρώστου.* Κύριε παντοκράτορ, ἅγιε βασιλεῦ, ὁ παιδεύων καὶ μὴ θανατῶν, ὁ ὑποστηρίζων τοὺς καταπίπτοντας καὶ ἀνορθῶν τοὺς κατερραγμένους [...]

+ GOAR 340; DMITR-B 117, 127; DMITR 210 (S966); TRE.EU2 151; JAC.POR 207; ALM.VRA 464; JAC.MES 14.2; ROM 195; PAP 207; ZER 276.

262. (132v-133r) *Εὐχὴ ιγ'.* Κύριε ὁ Θεὸς ὁ ῥυσάμενος τοὺς τρεῖς παῖδας ἀπὸ καμίνου πυρὸς καὶ Δαυὶδ ἐκ στόματος λεόντων [...]

+ DMITR 210.

263. (133r) *Εὐχὴ ἐπὶ ἀρρώστου ιδ'.* Ἐτι δεόμεθά σου, Κύριε, ὁ δυνατὸς ἐν ἐλέει καὶ πλούσιος ἐν οἰκτιρμοῖς [...]

+ DMITR 244.

264. (133rv) *Εὐχὴ ιε'* ²¹². Ὁ Θεὸς ὁ μέγας ὁ ἔχων ἐξουσίαν ἀφιέναι ἁμαρτίας καὶ ψυχὰς σώζειν [...]

+ DMITR 45, 66, 244; ALM.VRA 467; ES1 711.

265. (133v + ἐλεήμων, ὁ ἀνθρώπων [...]

+ DMITR-B 13

266. (109r) ἐλεήμων, ὁ [...]

+ cfr. n° 265.

267. (109r- αὐτοπροαιών σου {ὁ} πᾶσ γενεὰν θαυμ ὁ τοὺς τρεῖς γενετῆς²¹⁴ νεκρῶν ἀνα τοῦ ἀποστό. Δέσποτα πρ τὸν δ[εῖνα] πᾶσαν ἀ ἐκμόχλευσον ἀπελασάτω ἐπίταξον ἐπ καὶ ἀλγήμα στρωμνῆς κ τὰ θαυμάσι Θεὸς τοῦ π

268. (110r) ἀδελφοὺς ἡ

+ STR.BAR 29

269. (110rv) παντοκράτο

+ DMITR-B 1

²¹² Nel margine inferiore del foglio.

²¹³ Cod. νοσο

²¹⁴ Cod. γενν

²¹⁵ Cod. τὸν

²¹⁶ Cod. αὐτό

B 111; DMITR 5;
R 209; JAC.KAM
HI 104; HC1 643;

φιλόανθρωπε,
καὶ πάσαν

M 231; JAC.MES

πάσης σαρκός,
εως [...]

α πάθη λόγῳ
άμενος [...]

κράτορ, ἅγιε
τηρίζων τοὺς

1; JAC.POR 207;

ος τοὺς τρεῖς
εόντων [...]

ου, Κύριε, ὁ

οσίαν ἀφιέναι

265. (133v + 109r) *Εὐχὴ ἄλλη ἤγουν ις'*. Ὁ Θεὸς ὁ δυνατὸς καὶ ἐλεήμων, ὁ πάντα οἰκονομῶν ἐπὶ τὴν σωτηρίαν τῷ γένει τῶν ἀνθρώπων [...]

+ DMITR-B 132; DMITR 210; ALM.VRA 470; PAS 195.

266. (109r) *Εὐχὴ εἰς νοσοῦντων*²¹³ ις'. Ὁ Θεὸς ὁ δυνατὸς καὶ ἐλεήμων, ὁ πάντα οἰκονομῶν καὶ πάντα ἄνθρωπον ἐπισκεψάμενος [...]

+ cfr. n° 265.

267. (109r-110r) *Εὐχὴ ἤγουν ιη'*. Ὁ τῶν ψυχῶν καὶ σωμάτων αὐτοπροαιώνιος ἱατρός, ὁ νεύματι καὶ λόγῳ τοῦ προστάγματός σου [ὁ] πάσαν νόσον καὶ πάσαν μαλακίαν ἰώμενος, ὁ κατὰ πάσαν γενεὰν θαυματουργῶν ἐνδοξά τε καὶ ἐξαίσια ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμὸς, ὁ τοὺς τρεῖς παῖδας ἀπὸ τῆς φλογὸς ἀπαθεῖς διασώσας, καὶ τῷ ἐκ γενετῆς²¹⁴ τυφλῷ²¹⁵ τὸ βλέπειν χαρισάμενος, καὶ Λάζαρον ἐκ νεκρῶν ἀναστήσας, καὶ ἐπιτιμήσας τῷ πυρετῷ τῆς πενθέρας Πέτρου τοῦ ἀποστόλου καὶ παραχρῆμα ἰασάμενος αὐτήν, αὐτὸς καὶ νῦν, Δέσποτα προσκυνητὲ καὶ πολυέλεε Κύριε, ἴασαι τὸν δοῦλόν σου τὸν *δεῖνα* ἀπὸ πάσης ἀσθενείας, δέσμευσον τὰ συντρίμματα καὶ πάσαν ἀσθενείαν ἐκθλίβουσιν καὶ κακοχοῦσιν αὐτὸν ἐκμόχλευσον· ἐλθέτω δύναμις ἐκ τῆς σῆς εὐσπλαγχνίας, καὶ ἀπελασάτω ἀπ' αὐτοῦ τὴν ἐκ τῆς ἀρρωστίας μάστιγα, καὶ ἐπίταξον ἐπ' αὐτὸν δρόσον ἰάματος· ῥύσαι αὐτὸν ἀπὸ παντὸς πόνου καὶ ἀλγήματος, ἐξέγειρον αὐτὸν ἀπὸ κλίνης ὁδύνης καὶ ἀπὸ στρωμνῆς κακώσεως αὐτοῦ· δὸς αὐτῷ²¹⁶ καιρὸν τοῦ διηγῆσασθαι τὰ θαυμάσιά σου καὶ ἐξαγγέλειν τὸ σωτηριόν σου. Σὺ γὰρ εἶ ὁ Θεὸς τοῦ παντὸς κόσμου, καὶ σοὶ τὴν δόξ[αν].

268. (110r) *Εὐχὴ ιθ'*. Κύριε ὁ Θεὸς τῶν δυνάμεων, ἐπίσκεψαι τοὺς ἀδελφοὺς ἡμῶν ἐν ἐλέει καὶ οἰκτιρμοῖς [...]

+ STR.BAR 298 (FIL 91); DMITR 45,243; ES1 713; JAC.POR 208.

269. (110rv) *Εὐχὴ εἰς ἀσθενοῦ[ν]τας κ'*. Δέσποτα Κύριε παντοκράτορ ἅγιε βασιλεῦ, ὁ Θεὸς ὁ παιδεύων καὶ μὴ θανατῶν [...]

+ DMITR-B 127; JAC.POR 207.

²¹³ Cod. νοσοῦντων.

²¹⁴ Cod. γεννητῆς, corretto secondo Io IX,1.

²¹⁵ Cod. τὸν [...] τυφλόν.

²¹⁶ Cod. αὐτόν.

270. (110v-114v) Ἀφορκισμὸς τοῦ ἁγίου Βασιλείου ἐπὶ χειμαζομένων ὑπὸ] πνευμάτων ἀκαθάρτων. Ὁ Θεὸς τῶν θεῶν καὶ Κύριος τῶν κυρίων, ὁ τῶν πυρίνων ταγμάτων δημιουργὸς καὶ τῶν αὐλῶν δυνάμεων τεχνουργός [...]

+ GOAR 578; ES1 759; JAC.POR 221; JAC.MES 17.1; PAS 248; HC1 644; ROM 359; PAP 107; ZER 147.

271. (114v - p. 117) Εὐχὴ ἑτέρα τοῦ ἁγίου Βασιλείου ἐπὶ πνευμάτων ἀκαθάρτων. Τὴν θεῖαν τε καὶ μεγάλην, φοβερὰν τε καὶ φρικτὴν καὶ ἄστεκτον ὀνομασίαν [...]

+ GOAR 582; ES1 771; JAC.POR 222; JAC.MES 17.2; ROM 364; PAP 112; ZER 153.

< Lacuna >

272. (97r-100v) <Προσευχὴ τοῦ ἁγίου Γρηγορίου κατὰ πνευμάτων ἀκαθάρτων>²¹⁷ <Ἐφ' ἡμᾶς τὰ πνεύματα τὰ ἀκάθαρτα, τὰ πνεύματα τὰ πονηρά, [...] τὴν>²¹⁸ γῆν τῇ ἑαυτοῦ δρακί κτήσας, αὐτὸς ὑμῖν ἐπιτιμή[σει] τὰ πνεύματα τὰ ἀκάθαρτα [...]

+ DEL 238; STR.EXO 129.

< Lacuna >

²¹⁷ Titolo ripreso dal Vaticano gr. 1554, f. 148v.

²¹⁸ STR.EXO, 131.

Ἀγαθὲ καὶ φιλότιμος

Ἀγαθῶν θησαυρὸς

Ἅγιε ἁγίων ὁ Θεὸς

Ἅγιε ἁγίων ὁ Θεὸς

Αἰνοῦμεν καὶ ὑμνοῦμεν

Αἰτούμεθά σε, Κ.

Ἀκατάληπτε Λόγος

Ἀναρχε καὶ ὑπερ

Ἀξίον καὶ δίκαιον

Ἀχραντε, ἀμίαντον

Βασιλεῦ θεραπευ

Δεδοξασμένε Πάτερ

Δ. ἅγιε πολυεύσπε

Δ. ζωοποιε καὶ τ

Δ. Κ. Ι. Χ. ὁ Θ.

Δ. Κ. ὁ Θ. ἡ. ὁ

Δ. Κ. ὁ Θ. ἡ., ὁ

Δ. Κ. ὁ Θ. ἡ., ὁ

Δ. Κ. ὁ Θ. ἡ., ὁ

Δ. Κ. ὁ Θ. ἡ., ὁ

Δ. Κ. ὁ Θ. ἡ., ὁ

Δ. Κ. ὁ Θ. ἡ., ὁ

Δ. Κ. ὁ Θ. ἡ., ὁ

Δ. Κ. ὁ Θ. ἡ., ὁ

χειμαζομένων
Κύριος τῶν
τῶν αὐλῶν

1 644; ROM 359;

ἐπὶ πνευμάτων
καὶ φρικτῆν

P 112; ZER 153.

ἀ πνευμάτων
τὰ πνεύματα
αὐτὸς ὑμῖν

INDICI

I. INDICE EUCOLOGICO

Ἀγαθὲ καὶ φιλόανθρωπε, εὐσπλαγχνε καὶ πολυέλεε K. 258

Ἀγαθῶν θησαυρὲ πηγῆς ἀεννάου 127

Ἄγιε ἁγίων ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ μόνος ἅγιος 35

Ἄγιε ἁγίων ὁ Θεὸς ἡμῶν ὁ μόνος ἅγιος ... ἐν καθαρᾷ καρδίᾳ 55

Αἰνοῦμεν καὶ ὑμνοῦμεν καὶ εὐλογοῦμεν 133

Αἰτούμεθά σε, K. ὁ Θ., ὅπως ἐπιστάξης τὸ ἔλεός σου 246

Ἀκατάληπτε Λόγε ὁμοούσιε καὶ συναΐδιε 52

Ἄναρχε καὶ ὑπερούσιε, παντέποπτα καὶ παντοκράτωρ Δ. X. ὁ Θ. ἡ. 66

Ἄξιον καὶ δίκαιον σὲ ὑμνεῖν 43

Ἀχραντε, ἀμίαντε, ἄναρχε, ἀόρατε, ἀκατάληπτε 171

Βασιλεῦ θεραπευτὰ τῶν καμνόντων 250

Δεδοξασμένε Πάτερ ἐπουράνιε, πάσης κτίσεως γεννήτωρ 141

Δ. ἅγιε πολνεύσπλαγχνε καὶ μεγαλόδωρε K. 85

Δ. ζωοποιὲ καὶ τῶν ἀγαθῶν χορηγέ 40

Δ. K. I. X. ὁ Θ. ἡ. εὐλόγησον τὸν λαὸν τοῦτον 71

Δ. K. ὁ Θ. ἡ. ὁ εἰς τὸ μέσασμα τῶν αἰώνων 91

Δ. K. ὁ Θ. ἡ., ὁ ἐν ὑψηλοῖς κατοικῶν 188

Δ. K. ὁ Θ. ἡ., ὁ καταξιώσας συμπλεῦσαι 221

Δ. K. ὁ Θ. ἡ., ὁ καταστήσας ἐν οὐρανοῖς τάγματα 7

Δ. K. ὁ Θ. ἡ., ὁ μόνος ἀναμάρτητος 111

Δ. K. ὁ Θ. ἡ., ὁ πάντα δεσμὸν τῶν ἁμαρτιῶν ἡ. 105

Δ. K. ὁ Θ. ἡ., ὁ ποιήσας τὸν ἄνθρωπον 242

Δ. K. ὁ Θ. ἡ., ὁ τὰ σὰ ἐκ τῶν σῶν 181

Δ. Κ. ὁ Θ. ἡ., ὁ τῇ εἰκόνι σου τιμήσας τὸν ἄνθρωπον 214
 Δ. Κ. ὁ Θ. ἡ., προσκάλεσαι τὸν δοῦλον σου τοῦτον 158
 Δ. Κ. ὁ Θ. ἡ. φεῖσαι ἡ. τοῦ πλάσματος τοῦ ἔργου 200
 Δ. Κ. ὁ Θ. ὁ π. ὁ ἀληθινὸς ἄμνός ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν 206
 Δ. Κ. ὁ Θ. ὁ π. ὁ μὴ χωρηζόμενος τῶν σῶν δούλων 75
 Δ. Κ. ὁ Θ. ὁ π. ὁ πάντα ἄνθρωπον θέλων σωθῆναι 231
 Δ. Κ. ὁ Θ. ὁ πλούσιος ἐν ἐλέει καὶ ἀγαθός 108
 Δ. Κ. ὁ Θ. τῶν πατέρων ἡ. ὁ τοῖς ἐν τῷ κιβωτῷ τοῦ Νωέ 162
 Δ. Κ. ὁ Πατὴρ τῶν οἰκτιρμῶν καὶ Θ. πάσης παρακλήσεως 24
 Δ. Κ. παντοκράτωρ ἅγιε βασιλεῦ 269
 Δ. Κ. ὁ τὸν μονογενῆ σου Λόγον ἐξαποστείλας 73
 Δ. πανάγιε, παντοκράτωρ, φιλόψυχε, φιλόδουλε 251
 Δ. ὁ Θ. ὁ ἅγιος καὶ ἀκατάληπτος ὁ εἰπὼν 126
 Δ. ὁ Θ. ὁ καλῶν δικαίους εἰς ἁγιασμόν 99
 Δ. Χ. ὁ Θ. ἡ. ἀνάγαγε ἡμᾶς εἰς τὸ τῆς σῆς ἀγάπης 95
 Δ. Χ. ὁ Θ. ἡ. ὁ ἐπιφανεῖς ἐν Ἰορδάνῃ 72
 Δέχου τοίνυν εὐμενεστάτη τίμια δῶρα 96
 Διὰ τοῦτο Δ. πανάγιε καὶ ἡμεῖς οἱ ἁμαρτωλοί 19
 Δίκαιος εἰ Κ. καὶ εὐθεὶς αἱ κρίσεις σου 194
 Δόξα σοι, ἅγιε Κ. καὶ σωτὴρ τῶν ψυχῶν ἡ. 199
 Δόξα σοι ἄναρχε καὶ ὑπεράγιε δημιουργὲ τῶν ὅλων 65
 Δόξα σοι δόξα σοι ὑπέρσοφος σοφία καὶ γνῶσις 86
 Δόξα σοι Χ. ὁ Θ. ἡ. κατέλαβες τὰ ἰορδάνεια νάματα 147
 Δόξα σοι Υἱὲ καὶ Λόγε τοῦ Θεοῦ καὶ πατρός 70
 Δὸς ἡμῖν, Δ., εἰς ὕπνον ἀπιοῦσιν ἀνάπαυσιν σώματος 229
 Ἐκ δυνάμεως εἰς δύναμιν μετατιθέμεθα τὰ ἅγια τῶν ἁγίων 62
 Ἐκ νυκτὸς ὀρθρίζει τὸ πνεῦμα ἡ. πρὸς σέ, ὁ Θ. ... δίδαξον ἡμᾶς 125

Ἐκ νυκτὸς ὀρθρ
 Ἐκπεμψον, Κυρ
 Ἐπὶ τὸ ὄνόματί
 Ἐπιτιμᾶ σοι Κ
 Ἐπίσκεψαι Κ. Ι
 Ἐσπέρας καὶ π
 Ἐτι δεόμεθά σο
 Ἐτι παρακαλοῖ
 Ἐτι προσφέρομ
 Ἐτι προσφέρομ
 Ἐτι σου δεόμε
 Εὐεργέτα καὶ
 Εὐλογητὸς εἰ Κ
 Εὐλογητὸς εἰ Κ
 Εὐλογητὸς εἰ Κ
 Εὐλογητὸς εἰ Κ
 Εὐλογητὸς εἰ Κ
 Εὐλογητὸς εἰ.
 Εὐλογητὸς Κύρ
 Εὐσπλαγχνε Κ
 Εὐχαριστοῦμέν
 Εὐχαριστοῦμέν
 Εὐχαριστοῦμέν
 Εὐχαριστοῦμέν
 Εὐχαριστοῦμέν
 Εὐχαριστοῦμέν

Ἐκ νυκτὸς ὀρθρίζει τὸ πνεῦμα ἢ. πρὸς σέ, ὁ Θ. ... δικαιοσύνην 124

Ἐκπεμψον, Κυριε, την ποιητα του ελεου σου 247

Ἐπὶ τὸ ὄνόματί σου, Κ. ὁ Θ. τῆς ἀληθείας 153

Ἐπιτιμᾶ σοι Κύριος, διάβολε 154

Ἐπίσκεψαι Κ. Ι. Χ. εἰς τὰ ἐδέσματα ταῦτα 204

Ἐσπέρας καὶ πρωὶ καὶ μεσημβρίας αἰνοῦμεν 119

Ἐτι δεόμεθά σου Κ. ὁ δυνατὸς ἐν ἐλέει 263

Ἐτι παρακαλοῦμέν σε· μνήσθητι, Κ. 48

Ἐτι προσφερόμέν σοι τὴν λογικὴν ταύτην καὶ ἀναίμακτον 46

Ἐτι προσφερόμέν σοι τὴν λογικὴν ταύτην λατρείαν 47

Ἐτι σου δεόμεθα μνήσθητι Κ., τῆς ἀγίας 21

Εὐεργέτα καὶ τῆς κτίσεως πάσης δημιουργέ 34

Εὐλογητὸς εἰ Κ. Δ. π. ὁ φωτισὰς τὴν ἡμέραν 172

Εὐλογητὸς εἰ Κ. ὁ Θ. ὁ π. ἡ πηγὴ τῶν ἀγαθῶν 164

Εὐλογητὸς εἰ Κ. ὁ Θ. τῶν πατέρων ἢ. ὁ πλάσας τὸν ἄνθρωπον 139

Εὐλογητὸς εἰ Κ. ὑπερυψούμενε καὶ δεδοξασμένε 76

Εὐλογητὸς εἰ, ὁ Θ. ὁ π. ὁ ἐπιστάμενος τὸν νοῦν 116

Εὐλογητὸς Κύριος ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ ὅτι ἐπεσκέψατο 148

Εὐσπλαγχνε Κ., ἀγαθὲ καὶ φιλόνηρωπε 227

Εὐχαριστοῦμέν σοι βασιλεῦ ἀόρατε 50

Εὐχαριστοῦμέν σοι, Δ. φιλόνηρωπε, εὐεργέτα τῶν ψυχῶν 56

Εὐχαριστοῦμέν σοι, Δ. φιλόνηρωπε τῷ βασιλεῖ τῶν αἰώνων 222

Εὐχαριστοῦμέν σοι, Κ. ὁ Θ. ἢ., ἐπὶ τῇ μεταλήψει 26

Εὐχαριστοῦμέν σοι, Κ. ὁ Θ. ἢ., καὶ προσφερόμεν ἀπαρχὴν 180

Εὐχαριστοῦμέν σοι, Κ. ὁ Θ. ἢ., ὅτι τὸν παρόντα καιρόν 77

Εὐχαριστοῦμέν σοι, Κ. ὁ Θ. ἢ., τῷ ἐξαναστήσαντι ἡμᾶς 123

- Κ. ὁ Θ. ἡ., ὁ διὰ τοῦ ἡγαπημένου σου παιδός 223
- Κ. ὁ Θ. ἡ., ὁ διὰ τοῦ προφήτου σου Ναθάν 101
- Κ. ὁ Θ. ἡ., ὁ διὰ τῶν ἀγίων σου ἀποστόλων γνωρίσας 60
- Κ. ὁ Θ. ἡ., ὁ εἰπὼν τῷ προπάτορι ἡ. Ἀδάμ 209
- Κ. ὁ Θ. ἡ., ὁ ἐν οὐρανοῖς κατοικῶν καὶ ἐπιβλέπων 10
- Κ. ὁ Θ. ἡ., ὁ ἐντειλάμενος τῷ δούλῳ σου Ἀβραάμ 217
- Κ. ὁ Θ. ἡ., ὁ ἐν τεσσαράκοντα ἡμέραις κατὰ τὸν νόμον 152
- Κ. ὁ Θ. ἡ., ὁ ἐν ὑψηλοῖς κατοικῶν καὶ τὰ ταπεινά 37
- Κ. ὁ Θ. ἡ., ὁ ἐπουράνιος καὶ ζωοποιὸς ἄρτος 196
- Κ. ὁ Θ. ἡ., ὁ κλίνας οὐρανούς καὶ καταβάς 121
- Κ. ὁ Θ. ἡ., ὁ κτίσας ἡμᾶς καὶ ἀγαγὼν 15
- Κ. ὁ Θ. ἡ., ὁ πάντα πρὸς σωτηρίαν ἡμῖν χαρισάμενος 243
- Κ. ὁ Θ. ἡ., ὁ πάντα φυτὰ πληρῶν 192
- Κ. ὁ Θ. ἡ., ὁ παραγενάμενος ἐπὶ σωτηρίαν 109
- Κ. ὁ Θ. ἡ., ὁ Πατὴρ τῶν οἰκτιρμῶν καὶ Θεὸς πάσης παρακλήσεως 239
- Κ. ὁ Θ. ἡ., ὁ ποιητὴς καὶ δημιουργὸς πάσης κτίσεως 184
- Κ. ὁ Θ. ἡ., ὁ προθεὶς ἑαυτὸν ἀμνὸν ἁμῶν 30
- Κ. ὁ Θ. ἡ., ὁ συνοδεύσας τῷ θεράποντι σου Ἰακώβ 220
- Κ. ὁ Θ. ἡ., ὁ τὰ χρόνια πάθη λόγῳ θεραπεύσας 260
- Κ. ὁ Θ. ἡ., ὁ τὴν διὰ μετανοίας ἄφεσιν 131
- Κ. ὁ Θ. ἡ., ὁ τὴν παρθενίαν οὕτως ἀγαπήσας 219
- Κ. ὁ Θ. ἡ., ὁ τὴν σὴν εἰρήνην δεδοκῶς τοῖς ἀνθρώποις 173
- Κ. ὁ Θ. ἡ., ὁ τὴν τοῦ ὕπνου ῥαθυμίαν ἀποσκεδάσας 130
- Κ. ὁ Θ. ἡ., ὁ τῆς ἀγάπης τελειώτης 225
- Κ. ὁ Θ. ἡ., ὁ τῷ κορυφαίῳ τῶν ἀποστόλων σου Πέτρῳ 187
- Κ. ὁ Θ. ἡ., ὁ τῷ Πέτρῳ καὶ τῇ πόρνῃ 102

Κ. ὁ Θ. ἡ., ὁ τῶν ἀγαθῶν χορηγὸς καὶ τῆς ἐναρέτου πολιτείας 138
 Κ. ὁ Θ. ἡ., οὗ τὸ κράτος ἀνείκαστον καὶ ἡ δόξα ἀκατάλητος 4, 31
 Κ. ὁ Θ. ἡ., πρεσβείαις τῆς ἀγίας δεσποίνης ἡ. Θεοτόκου 213
 Κ. ὁ Θ. ἡ., σοῦ δεόμεθα καὶ σὲ ἱκετεύομεν 151
 Κ. ὁ Θ. ἡ., τὴν ἐκτενῆ ταύτην ἱκεσίαν πρόσδεξαι 9, 36
 Κ. ὁ Θ. ἡ., σῶσον τὸν λαὸν σοῦ καὶ εὐλόγησον 5, 32
 Κ. ὁ Θ. ὁ π. ὁ διὰ τῆς κιβωτοῦ τὸν τύπον τῆς ἐκκλησίας 198
 Κ. ὁ Θ. ὁ π., ὁ εὐδοκήσας τὸν μονογενῆ σου Υἱόν 74
 Κ. ὁ Θ. ὁ π., ὁ μόνος ἅγιος, ὁ δεχόμενος θυσίαν αἰνέσεως 42
 Κ. ὁ Θ. ὁ π., ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν 140
 Κ. ὁ Θ. ὁ ῥυσάμενος τοὺς τρεῖς παῖδας 262
 Κ. ὁ Θ. τῆς δικαιοσύνης, ἰσχὺς μοι 230
 Κ. ὁ Θ. τῆς σωτηρίας ἡ., ὁ ἐλεήμων καὶ οἰκτίρων 98
 Κ. ὁ Θ. τῶν δυνάμεων, ἐπίσκεψαι τοὺς ἀδελφοὺς ἡμῶν 268
 Κ. ὁ Θ. τῶν δυνάμεων καὶ πάσης δόξης 106
 Κ. ὁ Θ. τῶν δυνάμεων, ὁ Πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡ. Ἰησοῦ Χριστοῦ 216
 Κ. ὁ Θ. τῶν πατέρων ἡ., ὁ προσδεξάμενος τοῦ Ἀβραάμ 205
 Κ. οἰκτίρων καὶ ἐλεήμων, μακρόθυμε καὶ πολυέλεε 112
 Κ. π. ἅγιε βασιλεῦ, ὁ παιδεύων καὶ μὴ θανατῶν 261
 Κ. Σαβαὼθ ὁ Θ. τοῦ Ἰσραὴλ, ὁ ἰώμενος πᾶσαν νόσον 156
 Λαμπρὰ ἡμῖν καὶ σωτήριος σήμερον ἡμέρα ἐπέφανεν 87
 Λυτρωτὰ τῶν ἀπάντων Κ. ὁ Θ. ἡ. ὁ ἐνθάδε ἐστὼς 64
 Μεγάλη καὶ ἄφατος ἡ τοῦ Θεοῦ φιланθρωπία 224
 Μέγας εἰ Κ. καὶ θαυμαστὰ τὰ ἔργα σου 149, 161
 Μεμνήμενοι οὖν Δ. καὶ ἡμεῖς 18
 Μεμνήμενοι τοίνυν τῆς σωτηριόδου 45
 Μετὰ τούτων καὶ ἡμεῖς τῶν μακαρίων δυνάμεων 44

Μετὰ τούτων τῶν μ
 Μή μοι δὸς ταῦτα
 Μονογενῆ Ὑιὲ καὶ
 Μνήσθητι, Κ., πάσ
 Ὁ ἄναρχος Θ., λόγ
 Ὁ ἐνδοξαζόμενος ἐ
 Ὁ εὐλογῶν τοὺς εὐ
 Ὁ εὐσπλαγχνος καὶ
 Ὁ Θ. ἄνες, ἄφες σ
 Ὁ Θ. ἐπίβλεψον ἐξ
 Ὁ Θ. ἡ., ὁ Θ. τοῦ
 Ὁ Θ. ἡ., ὁ Θ. τοῦ
 Ὁ Θ. ἡ., ὁ Θ. τοῦ
 Ὁ Θ. ἡ., ὁ μόνος
 Ὁ Θ. καὶ Πατὴρ τ
 Ὁ Θ. καὶ Πατὴρ τ
 178
 Ὁ Θ. ἅγιος, ὁ ἐν ἁ
 Ὁ Θ. ὁ ἅγιος, ὁ τῆ
 Ὁ Θ. ὁ ἅγιος, ὁ φ
 Ὁ Θ. ὁ αἰώνιος, ὁ
 Ὁ Θ. ὁ αἰώνιος, ὁ
 Ὁ Θ. ὁ διδοὺς <πν
 Ὁ Θ. ὁ δυνατὸς κα
 265
 Ὁ Θ. ὁ δυνατὸς κα
 266
 Ὁ Θ. ὁ ἐν οἰκτιρμ

Μετὰ τούτων τῶν μακαρίων δυνάμεων, Δ. φιλάνθρωπε 17
 Μή μοι δὸς ταῦτα τὰ ἅγια 54
 Μονογενῇ Ὑιᾷ καὶ Λόγῳ τοῦ Θεοῦ 88
 Μνήσθητι, Κ., πάσης ἐπισκοπῆς ὀρθοδόξων 22
 Ὁ ἄναρχος Θ., λόγος ὁ ὢν ἐν τῷ Πατρὶ καὶ ὁμοούσιον 179
 Ὁ ἐνδοξαζόμενος ἐν ταῖς βουλαῖς τῶν ἁγίων 94
 Ὁ εὐλογῶν τοὺς εὐλογοῦντας σέ, Κ. 57
 Ὁ εὐσπλαγχνος καὶ ἐλεήμων Θ., ὁ ἐτάζων καρδίας 160
 Ὁ Θ. ἄνες, ἄφες συγχώρησον 53
 Ὁ Θ. ἐπίβλεπον ἐξ ὕψους ἁγίου σου καὶ ἐπίσκεψαι τὸν δοῦλόν σου 253
 Ὁ Θ. ἡ., ὁ Θ. τοῦ σώζειν, ὁ δημιουργὸς καὶ σωτὴρ καὶ κριτὴς 236
 Ὁ Θ. ἡ., ὁ Θ. τοῦ σώζειν, ὁ ποιῶν ἔλεος 255
 Ὁ Θ. ἡ., ὁ Θ. τοῦ σώζειν, σὺ ἡμᾶς δίδαξον 23
 Ὁ Θ. ἡ., ὁ μόνος ἀγαθὸς καὶ ἰσχυρός, ὁ διὰ τῆς οἰκονομίας 175
 Ὁ Θ. καὶ Πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡ. Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ ἐξαναστάσας 129
 Ὁ Θ. καὶ Πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡ. Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ διὰ τῆς ἐπιφοιτήσεως
 178
 Ὁ Θ. ἅγιος, ὁ ἐν ἁγίοις ἀναπαυόμενος 8
 Ὁ Θ. ὁ ἅγιος, ὁ τὴν φοβερὰν τῶν χερουβὶμ 68
 Ὁ Θ. ὁ ἅγιος, ὁ φοβερὸς καὶ ἔνδοξος, ὁ ἐπὶ πᾶσιν τοῖς ἔργοις 155
 Ὁ Θ. ὁ αἰώνιος, ὁ εὐλογήσας τὴν σκηνὴν τοῦ Ἀβραάμ 211
 Ὁ Θ. ὁ αἰώνιος, ὁ τῶν κρυπτῶν γνωστὴς, ὁ εἰδὼν τὰ πάντα 238
 Ὁ Θ. ὁ διδοὺς «πνοὴν» πάσῃ σαρκί 235
 Ὁ Θ. ὁ δυνατὸς καὶ ἐλεήμων, ὁ πάντα οἰκονομῶν ἐπὶ τὴν σωτηρίαν
 265
 Ὁ Θ. ὁ δυνατὸς καὶ ἐλεήμων, ὁ πάντα οἰκονομῶν καὶ πάντα ἄνθρωπον
 266
 Ὁ Θ. ὁ ἐν οἰκτιρμοῖς ἔτοιμος, ἐν δὲ τιμωρίαις 107

'Ο Θ. ὁ ἐπισκεψάμενος ἐν ἐλέει καὶ οἰκτιρμοῖς 12
 'Ο Θ. ὁ Θ. ἡ., ὁ τὰς νοερὰς ταῦτας καὶ λογικάς 132
 'Ο Θ. ὁ Θ. ἡ., ὁ τὸν οὐράνιον ἄρτον 3
 'Ο Θ. ὁ Θ. ἡ., ὁ τὸ πικρὸν ὕδωρ ἐπὶ Μωϋσέως 136
 'Ο Θ. ὁ μεγαλῶνυμος, ὁ ποιῶν θαυμασία μεγάλα, ὁ μόνος 137
 'Ο Θ. ὁ μέγας καὶ θαυμαστός, ὁ ἀνεκδιηγήτῳ ἀγαθωσύνη 118
 'Ο Θ. ὁ μέγας ὁ ἔχων ἐξουσίαν ἀφιέναι ἁμαρτίας 264
 'Ο Θ. ὁ μέγας ὁ ὕψιστος, ὁ μόνος ἔχων ἀθανασίαν 120
 'Ο Θ. ὁ μόνος ἀναμάρτητος, ὁ εἰδὼς ἀφιέναι ἁμαρτίας 252
 'Ο Θ. ὁ σωτὴρ ἡ., ὁ δι' ἡμᾶς ἐνανθρωπήσας 103
 'Ο Θ. ὁ σωτὴρ ἡ., ὁ εὐδοκήσας ἄμπελον κληθῆναι 182
 'Ο Θ. ὁ σωτὴρ ἡ., ὁ καταξιώσας ὑπὸ τὴν σκηνὴν 210
 'Ο Θ. ὁ φύλαξ τῶν ὑγιαίνοντων καὶ τῶν νοσοῦντων ἱατρός 256
 'Ο Θ. τῶν θεῶν καὶ Κύριος τῶν κυρίων 270
 'Ο Θ. τῶν πατέρων ἡ. καὶ ἅγιος τῶν ἁγίων 61
 'Ο Θ. τῶν πνευμάτων καὶ πασης σαρκός, ὁ Κύριος τῶν κυριευόντων 259
 'Ο Θ. τῶν πνευμάτων καὶ πάσης σαρκός, ὁ τὸν θάνατον 233
 Οἱ ἐνδυσάμενοι <σὲ> τὸν Χριστὸν καὶ Θεὸν ἡ. 168
 Οἷς ἐνεκαίνισας, Δ., πρόσφατον ὁδὸν καὶ ζῶσαν 90
 'Ο κλίνας οὐρανοὺς καὶ καταβάς καὶ πᾶσαν ταπεινοφροσύνην 97
 'Ο λύτρωσιν ἁμαρτιῶν διὰ τοῦ ἁγίου σου βαπτίσματος 167
 'Ο πάντας τοὺς καταπίπτοντας ὑποστηρίζων 81
 'Ο παντὸς ὕψους ὑψηλότερος Κύριος 67
 'Ο πρὸ πάντων αἰώνων Θ. ὑπάρχων 177
 'Ο προσκυνητὸς Θ. καὶ σωτὴρ τῶν ἀπάντων Θ. 183, 226
 'Ο πτωχίζων καὶ πλουτίζων ἀφράστῳ σοφίᾳ 82

'Ο τὰς κοινὰς
 'Ο τὸ πικρὸν
 'Ο τοῖς ἀσιγῇ
 'Ο τῶν ψυχῶν
 'Ο φυλάσσω
 Οὐδεὶς ἄξιος
 'Ο φιλάνθρωπος
 'Ο φοβερός
 'Ο ὦν Δ. Κ. Θ.
 'Ο ὦν Δ. Κ. ὁ
 'Ο ὦν Δ. Κ. ὁ
 'Ο ὦν Δ. Κ.,
 Πάλιν καὶ πα
 Πάλιν σου, Κ
 Πάσχα Κυρίου
 Πάτερ ἅγιε, ἰ
 Πηγὴ τῶν ἀγ
 Ποῖον αἶνον
 Πολυέλεε, εὖ
 Πρόσχευς Κ. Ι
 Σαγίνευσον ἡ
 Σὲ ἱκετεύομεν
 Σοὶ παρακατ
 Σοὶ τῷ ἀληθι
 Σὺ, Δ. καρδιο
 Σὺ, Κ. κατέδε
 Σωτὴρ ἀγαθὲ

Ὁ τὰς κοινὰς ταύτας καὶ συμφώνους 6, 33
 Ὁ τὸ πικρὸν ὕδωρ ἐπὶ Μωϋσέως γλυκάνας 176
 Ὁ τοῖς ἀσιγήτοις ὕμνοις καὶ ἀκαταπαύστοις δοξολογίαις 115
 Ὁ τῶν ψυχῶν καὶ σωμάτων 267
 Ὁ φυλάσσων τὰ νήπια, Κ., ἐν τῷ παρόντι βίῳ 237
 Οὐδεὶς ἄξιός τῶν συνδεδεμένων 13
 Ὁ φιλόανθρωπος καὶ ἀγαθὸς Κύριος 254
 Ὁ φοβερὸς καὶ θαυμαστὸς καὶ μέγας 202
 Ὁ ὦν Δ. Κ. Θεέ, Πάτερ π. προσκυνητέ 16
 Ὁ ὦν Δ. Κ. ὁ Θ. ἡ., ὁ ἅγιος ὦν καὶ ἐν ἁγίοις ἀναπνύμενος 207
 Ὁ ὦν Δ. Κ. ὁ Θ. ὁ π., ὁ Θ. καὶ Πατὴρ τοῦ Κυρίου 190
 Ὁ ὦν Δ. Κ., ὁ ποιήσας τὸν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα σὴν 157
 Πάλιν καὶ πολλάκις σοὶ προσπίπτομεν 39
 Πάλιν σου, Κ., τοῦ φιλανθρώπου Δεσπότη 201
 Πάσχα Κυρίου, Πάσχα, καὶ πάλιν ἐρῶ Πάσχα 89
 Πάτερ ἅγιε, ἱατρὲ ψυχῶν καὶ σωμάτων 257
 Πηγὴ τῶν ἀγαθῶν, Δ. βασιλεῦ καὶ εὐεργέτα 208
 Ποῖον αἶνον ἢ ποῖον ὕμνον ἢ ποῖαν εὐχαριστίαν 63
 Πολυέλεε, εὖσπλαγχνε Κ., ἀκήρατε, ἀναμάρτητε 228
 Πρόσχες Κ. Ι. Χ. ὁ Θ. ἡ., ἐξ ἁγίου κατοικητηρίου σου 25, 51
 Σαγίνευσον ἡμᾶς εἰς τὸν φόβον τὸν σόν 71
 Σὲ ἱκετεύομεν Κ. ὁ Θ. τῆς σωτηρίας ἡ., ὁ ἐκ τοῦ πληρώματος 215
 Σοὶ παρακατατιθέμεθα τὴν ζωὴν ἡμῶν ἅπασαν 49
 Σοὶ τῷ ἀληθινῷ καὶ φιланθρώπῳ Θεῷ ἡμεῖς οἱ ἁμαρτωλοὶ 197
 Σὺ, Δ. καρδιογνώστη, Κ., ὁ ἐπιστάμενος τὰ ἀπόρρητα 186
 Σὺ, Κ. κατέδειξας ἡμῖν τὸ μέγα τοῦτο τῆς σωτηρίας 11
 Σωτὴρ ἀγαθὲ καὶ φιλόανθρωπε, τοῦ ἐλέους 189

Τὰς ἐωθινὰς ἢ. εὐχὰς πρόσδεξαι, ἅγιε Κ. 135
 Τελέσαντες τὴν ἱερὰν λειτουργίαν 59
 Τὴν θείαν τε καὶ μεγάλην, φοβερὰν τε καὶ φρικτὴν 271
 Τῆς ἐν τῷ παναγίῳ θυσιαστηρίῳ 80
 Τὸ πλήρωμα τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν 58
 Τριάς ἄκτιστε, ὁμοούσιε, ἄναρχε, παντοδύναμε 146
 Ὑμνοῦμέν σου Κ. τὴν ἄφατον συγκατάβασιν 84
 Ὑπεράγαθε Κ. ὁ Θ. ἢ. ὁ κλίνας τὴν ἡμέραν πρὸς ἐσπέραν 122
 Ὑψωσον «ἡμῶν» Δ. πρὸς οὐρανὸν τὰ φρονήματα 92
 Χ. ὁ Θ. ἢ., ὁ πρὸ παντὸς αἰῶνος ἀπαθῶς 69
 Χ. ὁ Θ. ἢ., ὁ τὸν τετραήμερον Λάζαρον 83

Ἅγιος ὁ Θεός
 Ἀγνωοῦντα τὰ
 Αἱ πηγαὶ τῶν
 Ἀνυμνήσωμεν,
 Δεῦτε μιμησώμε
 Δόξα σοι, ὁ Θε
 Ἐβόα ὁ Ἰωάνν
 Εἶη τὸ ὄνομα
 Εἰς ἅγιος, εἰς
 Ἐλέησον ἡμᾶς,
 Κύριε, τοῦ ἀγί
 Μέγας σταυροῦ
 Οἱ τὰ χερουβί
 Ὁ μονογενὴς Υ
 Ὅσοι εἰς Χρισ
 Ὁ τὸ φῶς ἀνα
 Πληρωθήτω τὸ
 Πρεσβείαις 5
 Πρὸς τὴν φωνή
 Σῶσον ἡμᾶς, Υ
 Χαῖρε, κεχαριτ
 Ταῖς πρεσβείαι
 Τῆς εὐσπλαγχν
 Τὸν φωτισμόν
 Τοὺς ἀγραμμάτ

II. INDICE INNOGRAFICO

Ἅγιος ὁ Θεός 8, 35

Ἀγνωῶντα τὰ ἔθνη, Κύριε, τὴν τοῦ παναγίου 170

Αἱ πηγαὶ τῶν ὑδάτων ἡγιάσθησαν 150

Ἀνυμνήσωμεν, οἱ πιστοὶ, τῆς περὶ ἡμᾶς τοῦ Θεοῦ 150

Δεῦτε μιμησώμεθα τὰς φρονίμους παρθένους 142

Δόξα σοι, ὁ Θεὸς ἡμῶν, δόξα σοι, δόξα σοι, ὁ Θεὸς ἡμῶν 62

Ἐβόα ὁ Ἰωάννης πρὸς τὸν Δεσπότην 142

Εἴη τὸ ὄνομα Κυρίου εὐλογημένον 57, 62

Εἷς ἅγιος, εἷς Κύριος, εἷς Ἰησοῦς Χριστός 25, 52

Ἐλέησον ἡμᾶς, Κύριε, ἐλέησον ἡμᾶς, πάσης γὰρ ἀπολογίας 244

Κύριε, τοῦ ἁγίου σου Πνεύματος 170

Μέγας σταυρὸς ἐφάνη ἐν τῇ κολυμβήθρᾳ 150

Οἱ τὰ χερουβὶμ μυστικῶς 13, 40

Ὁ μονογενὴς Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ 5, 32

Ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε 164, 164

Ὁ τὸ φῶς ἀναβαλλόμενος θεϊκῶς 142

Πληρωθήτω τὸ στόμα 25, 55

Πρεσβείαις 5

Πρὸς τὴν φωνὴν τοῦ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ 142

Σῶσον ἡμᾶς, Υἱὲ Θεοῦ 7, 33.7

Χαῖρε, κεχαριτωμένη, ὁ Κύριος μετὰ σου 47

Ταῖς πρεσβείαις τῆς Θεοτόκου, Σῶτερ, σῶσον 4, 31

Τῆς εὐσπλαχνίας πηγὴν ἄνοιξον ἡμῖν 244

Τὸν φωτισμὸν ἢ. τὸν φωτίσαντα πάντα ἄνθρωπον 150

Τοὺς ἀγραμμάτους μαθητὰς τὸ Πνεῦμα 169

INDICE DELL'ESTRATTO

Indice della Tesi, p. III

Sigle ed abbreviazioni, p. VI

Introduzione, p. XX

Contenuto dell' Eucologio, p. XXVIII

Metodo di descrizione, p. XXXI

Descrizione del testo, p. 1

Indici, p. 63

PONTIFICIUM INSTITUTUM ORIENTALE
FACULTAS SCIENTIARUM ECCLESIASTICARUM ORIENTALIUM
SECTIO LITURGICA

L'EUCOLOGIO MANOSCRITTO Γ.β. IV (X sec.)
DELLA BIBLIOTECA DI GROTTAFERRATA

EDIZIONE

Stefano Parenti

Excerpta ex Dissertatione ad Doctoratum

23/

14187

Romae 1994